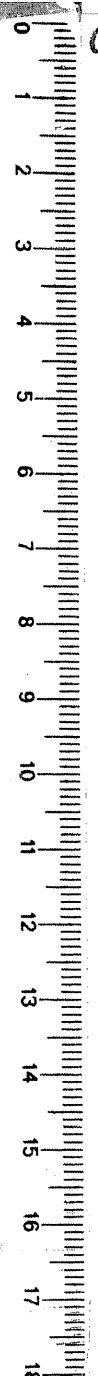
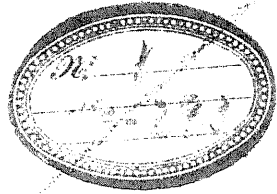

635

170-6-13

293

N^o del Collegio de Granada Com^o de San Juan de R^o

DE NATVRÆ

R. 1059

DIVINIS CHARA- CTERISMIS;

S E V

*Raris & admirandis spectaculis, causis, indi-
ciis, proprietatibus rerum in partibus sin-
gulis uniuersi, Libri II.*

AUCTORE

D. CORN. GEMMA, Louaniensi, Regio
Medicinæ professore.

*Peculiarem partis vtriusque materiem vel argumentum
sequens pagina planius explicabit.*

ANTVERPIÆ,
Ex officina Christophori Plantini,
Architypographi Regij.

M. D. LXXV.

OPERIS ARGUMENTA.

LIB. I. EST ARTIS COSMOCRITICÆ,

Quæ non modo corporum affectionumq; singularum vires reconditas, & causas docet eruere: sed & mutationes rerum Criticas, quæ sunt in mundo triplici, quantum capit humanus animus præfagire, ex his quæ præter communis naturæ curriculum diuinitus offeruntur, velut Prodigis, Monstris, Insonniis, &c.

POSTERIOR SVB IANI TRIFRONTIS imagine, respectuque ad præsens seculum, præteritum atque futurum doctrinam Paraphysicæ perspicuo illustrat exemplo seu commemoratione philosophica portentorum omnium, quæ Belgicæ terræ, locisq; finitimis acciderunt ab anno 1555. vsque ad recessum sideris noui.

ACCESSERVNT istis morborum historia quedam ex eorum genere, quos diuinos appellat Hipp. una cum Pestis ac Pestilentium febrium natura & methodo curatrice.

ILLVSTRISS. PRINCIPI

SVMMI ORDINIS AVREI
Velleris Equiti, Dn. PHILIPPO
CROYO, Arfcoti Duci, Chimacæ ac
Porceani Principi, Bellemôtij ac Sen-
neghemi Comiti: Auennæ, VVallerij,
Lellerij, Quenocampi, Mallanoij,
Sanuenanti, Haloini, Commij, &c.
Baroni ac Domino

CORN. GEMMA S. D.

I quisquam est Princeps Illustriissime, qui vel ab extremis Auroræ partibus lapillum quæpiam vel vnionem forte attulerit pretiosum; sed rudem adhuc, penitusque deformem, aut crassamenti terreni puluere maculosum: non ille venalem protinus ante hominum ora producit, quam bene detersum à vitis & inquinamentis omnibus repurgarit, materiemq; præclaram adiecta species rei, artis industria, vel expolitionis cura commendet. Operam dabit limando, terendóq; in varias laterum formas, quò duplicati, triplicati reflexionis radij in lumé amplissimú inardescant.

A 2 **Quin**

4
Quin quo sit fulgor eximius, insignem
bracteam pro basi ampliore substernet:
ac postremo sic vndique præparatam au-
ro includet purissimo, tanto præstantiori
ac melius figurato, quanto & lapillum
quem velit inserere, generosioris indolis
æstimabit: idq; tum vt illius soliditate suf-
fultus contemnat externas atterentium
vires, nihilque vacillans quam firmissimè
teneatur: tū vt natiuus huic insitus splen-
dor, viuidius multo ab luce gratissima
ambiētis circuli resplendescat. Equidem
optumarum artium inuenta cum gem-
mis & vnionibus comparo: cultus earun-
dem, dispositiones, ornatus, cum illis om-
nibus quæ solent artificum ope, vel in-
uentorum ad disciplinam, ac traditionis
methodum ceu mercatum quempiam
coaptari. Sed fundamenta & annulos ap-
tè mehercule cum principibus viris: quo-
rum nisi accedat auctoritas, & firma po-
tentia, res etiam virtute præclaras, sed oc-
cultas adhuc & sua mole exiguas ab ho-
minum cultu, manibusq; dilabi, tandem
& pedibus obtereri necessarium est.

QVI N ea nunc ætas viget vt maior
mortalium pars, non aliter sanè quàm Gal-
lus

5
Ius ille Æsopicus, in sterquilinio suo re-
pertos lapides pretiosos, etiã auro inclu-
sos vndique, aut quacunq; ratione politos
negligant imo derideant palam, illa spe-
ctantes modò, quæ stomacho suo suauia
sint in præsentia, nihil præterea sibi in
longitudinem consulentes. quippe qui
pulchrum, iucundum, & vtile, non intel-
lectus vi à rerum internis visceribus me-
tiantur, sed solo propemodum sensu gu-
stus, aut odoratus, qui voluptatis veræ su-
perficies tantum ac pulchritudinis um-
bram inanem, futilem, instar auræ fuga-
cissimæ comprehendunt. Hoc illud est
quod Galenus queritur lib. de Præfagiis:
fese nimirum in infelix sæculum incidisse,
quo multos est reperire non in re me-
dica tantum, sed & in cæteris artibus at-
que scientiis, non tam sollicitos quales
existant, quàm vt oppidò videatur. Ideo-
que (vt verbis illius vtar) quicquid in di-
sciplinis optimum est, paulatim negligi
cœpit, exquiri omnia quibus vulgo per-
riri fiat: dicere & facere in alienam gra-
tiam: potentiorum quemlibet officiosius
salutare, comitari postmodum, domum-
que reducere, sæpe & in rebus pernicio-

ffimis assentari. Accedit his ratio prior, Diuitum (inquit) & præpotentum fœda mollities, malorum omnium fomes & scaturigo. hæc enim contenta superficie boni, verum illud interius siue reconditum aspernatur: Philosophiæ purioris affectas, & præceptores velut Silenos Alcibiadis foris ridiculos non aperiunt, neque dignantur aspectu: Eos cõtrà qui voluptatis ostentationem, & *κυνωπιῶν* attulerint manifestam, colunt & admirantur, etiam sæpenumerò ditant, atque euehūt in sublime. quo factum est aded, vt mimi & histriones inter deorum simulachra & statuas erigantur, iuxta vetus oraculum poëtæ Cyrenæi,

Τεῖς δ' ἀπομαζαμένοισι θεὰ διδάσων ἀμύγον:
Ter frontem absterfis di sortem dāt meliorem.

Eòdem spectare videas quæ ab Hipp. scripta sunt lib. *ἑβ' νομῆ*: Medicinam artium esse præclarissimam, verum ex abutentium imperitia, & in discernendis artificibus vulgi ruditate, factam vilissimam. nam solī (vt ait) Medicinæ nulla homicidij pœna est in repub. constituta, præterquam ignominia: quæ tamen non afficit eos qui sibi postquam placere cœperint,

perint, facilè & aliis placet: dum eleganter, & ex cõposito personas induunt; cuiusmodi ferè introduci in tragœdias consueuerunt. Quòd si hæc Galeni tẽpore, si vetustioris Hippocratis æuo contigerint, si denique & Platoni Hippocratis sectatori, qui vel iudicio puerorum coquos siue ætatis medicis anteferre non dubitabat: nihil amplius miror nunc etiam velut factorum circulo, certaquẽ vicissitudine illud monstruosum sæculum reuiuiscere, in quo Galenus sapientes solos, atque sinceros putat, qui explorata malitia quam celerimè ab hominum turba, tãquam à procella valida ac tempestate in salutarem solitudinis portum sese recipiunt: etiam cum Timone Misanthropo iubeant se in solas insulas, si pedes non terant, proiectos ventis & fluctibus asportari. Quamquam verò eiusmodi vel à magnis dici philosophis oblata interdum patientia consueuerunt: certum est tamen, vbi quod sint, verè esse voluerint, nunquam ob æstimationis pretium apud mortales, vel latum culmen à recti specie atque officiis, à bene merèdi studiis de Republ. discessuros. quòd virtus per se suis contenta muneribus

bus verè beatos faciat : quòd commoueri quidè sit omnibus naturale, sed diu multumq̄. turbari, seu doloris sensui penitus adhærescere, ab vnius sapiientis animo, & consuetudine sit alienum: vt Attic. Noct. lib. xij. cap. v. Taurus Philosophus apud Cellium aptè differuit.

SE D huius virtutis exempla fortasse minus illustria sunt apud eos, qui philosophiæ studia ex professo docent; cum quia causas non ita prægnantes habent, quibus è tranquillo in turbidum impellantur: tum quòd eorū plurimi quæ venditant palam, Martem in lingua dumtaxat pedibusq̄. fugacibus, in fronte titulū, in animo nil nisi ideas, & simulachra contineant, Magis mirum in eo tam perturbato reip. statu, quo non solum pacis studia præ fremitu Martis & seditiōnū turbine conuellantur, sed & vniuersum sileant leges bonæ, ac liberalioris disciplinæ studia æternis barbariei tenebris obruantur: viros tamè Principes reperiri, qui nullis ventorum flatibus à recti vnius orbita differantur: quin potius ad virtutis defensionē acerrimam animosum pectus obiciant: nec tātūm se mæcenates bonarum artium

artium præstant, verūm etiam (quod vice versa nos animat, & ad amplectendam genuinam speciē recti exemplo ter maximo est) custodiendæ publicæ pacis industriam, illectamenti inanis gloriæ, priuati peculij curis, honorū & fortunarum incrementis quibuslibet anteferunt. Ea enim his bellis ciuilibus, membrorum inter se dissentientium forma est, quam viatoribus promptum est experiri, quoties cum vento soli, vel potius cum ventre capiti suscepta est altercatio. Is est virorum principum status, vt quamuis pro virtute strenui, fortunam publicam re & consilio iuuent, propter tamen diuulsos ordines extremorū, facillimè in partem alterutram peccent, aut saltem vix vllam gratiam pro merito consequantur: imo abrepti sapius fatorum violentia, in eos scopulos sese præcipitent, à quibus quammaximè tutari cæteros voluerunt. Nam quod plurimi vates de Scylla & Charybde marinis cautibus celatū amplo & sinuoso tegmine meminerunt: nemo id eò spectare nescit, quò quondam Hipp. lib. de veteri medicina Medicum (iuxta & principem virum) nauis gubernatori

natori comparans; tamquam illius virtus tranquillo mari non ita sit manifesta: sed ubi tempestas ingruit, tum primum artificem ab imperito rectè discerni. Nam & inter ancipites ætus rerum publicarum, ut sæpe dum vitant stulti vitium, in contraria currunt: sic verè sapiens vtrumque deuitat callidè, cursuque medio inter extrema clauum duntaxat firmiter premit; ne in alterutram partem impingat grauius, ut sic lentando paulisper, & obsequendo tempori, solius moderationis cōsilio, secum quos vehit & cæteros seruet. Inter vtramque viam lethi discrimine paruo, ut Poëta cecinit: vel quoties in promouenda classe manifestum periculum videt, tunc ipse defigens anchoram vado, circumquaque prospicit, dum ventorum proelia & maris ætus implacabilis pauxillulum deferuefcit: metu scilicet, ne impellendo fortius remos amittat, vndarum & fluctuum vi: vel imprudenter moueat Camarinam, quæ nullis fuerat fatis concessa moueri.

Profectò cum mihi iam dudum in hoc naturæ theatro amplissimo, inque fortunæ publicæ implicatissimis labyrinthis

ca

ea perfectionis imago ante oculos verfaretur, rerumque diuina vestigia passim, seu notas characteristicas sedulò perscrutarer: placuit meritò (nam & iste pictoribus mos est) tam præclaræ imaginis exemplar quoddam expressius cum animo vestigare cuius intuitu, quæ de naturæ abstrusis miraculis, occultisque proprietatibus, imo & raris prodigijs signaculis tradi possent, in artis vnus speciem (suprà quàm hætenus datū est) ceu Dædali filo certissimo regerentur. Ne longè petendum fuit: iam dudum in te oculos, in te ora conuertunt omnes DVX & PRINCEPS ILLVSTRISIME, cuius fidem atque constantiam erga R. M. amorem erga Rempub. supremi, medij, atq; infimi status, Religionis cultum, pacis atque concordix studia; moderationem, benignitatem atque clemētiam; cæterasque virtutes verè diuinas, non ego tantum apertis indicijs animaduerti, sed & sacri, profani, hostes, amici sentiunt: loquuntur facta insignia, præclara consilia, vocesque velut oraculo data, quarum tamen internos & mysticos sensus longa posteritas fortasse & planius multo, & maiore

maiore cum veneratione percipiet. Nec
 hisce tantū limitibus tenet se virtus tua,
 quin etiam nunc in filio tuo, Illustrissimo
 Principe D. De Chimaci, CAROLO
 DE CROY, huius perfectionis igniculi
 paulatim in lumen pulcherrimum ado-
 lescant. Debetur hoc prouidentiaē tuā,
 qui parum putaueris ex te natum esse, ni-
 si & paternā, auitāque nobilitatis, anti-
 quissimā pariter, ac illustrissimā CROYA-
 NÆ FAMILIÆ characteres, vniuerso
 heroicarum virtutum ambitu præ se fer-
 ret. Eò autem hæc semel proiecta semina
 succreuerunt, vt præstantissimis ad virtu-
 tem atque eruditionem ducibus, altero
 gubernatore ac nobilissimo viro Domi-
 no Iohanne van Straten: altero præcepto-
 re doctiss. Domino Petro Moins, iam
 sese non solum splendoris eximii princi-
 pem virum, sed & præ cæteris philoso-
 phum fore promittat. Nam vt præteream
 in illo omnis scientiæ atque officij erga
 Remp. seminarium maximè capax, iam
 lucet in vultu eiusdem & moribus deco-
 cta quædam grauitas, & stata benignitas:
 imo quiddam inexplicabile, quod vtriuf-
 que parētis ideam longè pulcherrimam,
 pater-

paternum Iouem, maternam Venerem,
 vtriusque Mercurium, Charitas atque
 Amorem mutuum, mixturæ æquabili-
 tate mirabili repræsentet. Vt mihi iam
 prorsus illud spondeam ex Platonis
 oraculo, nostræ Reip. lumen etsi nūc affli-
 ctissimum, ac propè oppressum, nūquam
 tamen extinctum penitus iri: quin paulo
 post inter tot tenebras, sentes & tribulos
 multo viuidius efflorescat: postquam sci-
 licet qui gubernaculis dati iam cælitus
 adsint, philosophiā integrius amplectan-
 tur. Cuius præcipuam partē, & viris prin-
 cipibus maximè dignam, inclusam istius
 operis angusto pomerio comprehendet,
 quisquis non nudas superficies rerum, sed
 & reconditos sinus virtutumque viscera
 perscrutatur. Quanquam verò Dux illu-
 strissime sint ea priuatim erga me bene-
 ficia Excellentiaē vestræ, vt vno hoc no-
 mine me deuinctissimum sciam: est ta-
 men in omnibus decori & pulchri ratio
 prior, quæ in apta relationis analogia po-
 tissimum collocatur: ideoque artem hanc
 præclarissimam nuper inuentā non habui
 quo firmarem, & cui committerem pul-
 chrius atque securius, quàm annulo tali
 cuius

cuius non solum ex auro fulgidiore siue purissimo selecta materies, sed & virtutum species multiformes arte mirabili sunt inaratæ. Ipsa autem effigies circularis hieroglyphicum typum, seu comprehensionem absolutam maximarum rerum vndique repræsentet, maiore cum fructu publico, quàm olim Gygis annulus, aut Cyllenij virga. Nam in hoc vno verè sunt omnia,

— Animas hic euocat Orco

*Pallenteis, alias sub tristia Tartara mittit:
Dat somnos, adimitq̄, & lumina morte resignat.*

*Illo fretus agit ventos, & turbida tranat
Aequora. &c.*

Quare cum hoc superstite, spes etiam nobis & columen firmum sit in ruina Belgij permansurum. Orandus etiam atque etiam Opt. Max. Deus, te nobis quamdiutissimè cum liberis & prudentiis coniuge tua, totaque familia incolumem seruare dignetur. Louanij 7. Idus Augusti, Anni 1574.

O P E R I S

O P E R I S D E D I C A T I O,
Quæ & argumentum paucis in se complectitur, ex psalmo Dauidico 8.
Victori ad Githith.

Domine Dominus noster, quàm admirabile notitien tuum in vniuersa terra!

Æ T E R N O O P T. M A X.

M A G N E parens, O qui Superùm cœnacula
solus,

Aethereamq̄ domum, & nostri moderaris habenas:

Quanta tui virtus, laus, admiratio sancti

Nominis, in terra extremos diffusa recessus,

Et mentes hominum subit, ac circumsonat aures!

Non capit hanc tellus, non vasti regia Ponti:

Quin vaga peruolitans, defixaq̄, sidera calo,

Maiestate sua templi iuga Crystallini

Impleat, atque animos summo vix sistat Olympo.

Hanc aded infantes vel matris ab vberè rapti

Concelebrant, nutuq̄ tuo super astra propagant:

Vt videant cæci, quibus alto pectore fixa

Horrendam impietas trahit ipsa mole ruinam.

Quod seror? Ex Imis Natura partibus, omnes

Per Medias, Superasq̄, tua vestigia dextra

Conspicor: vt Luna currus, Titaniaq̄, astra,

Et cæli innumeris intextos orbibus orbeis,

Firmatosq̄ super solidi fundamenta centri.

At quis tantus amor? qua tam veneranda potestas,

Quam nostri memor, his membris habitare caducis

Iusseris, ac toti vt Solem illucescere mundo?

scilicet

Scilicet Angelica lux, splendor, gloria turba
 Humani generis speciem non passibus amplis
 Exuperat sedes: sed enim vel proxima cecit,
 Omnia transcendens manuum monumenta tuarum.
 Illa (viden?) pedibus, (qua Sol vtrunque recurrens
 Respicit) ut stapeant hominum substrata: sed imis
 Cordibus aeterna insculpant signacula legis.
 Nam pecudum, volucrumq; genus vitæq; natantum:
 Qua mare, qua tellus fundit, campi; liqueutis
 Aetheris, hæc homini discunt parere magistro.
 Hic rerum dominus per te sceptriq; potitur,
 Ingrediturq; solo, & caput ultra sidera profert.
 Ingressus ¹ Hunc informe Chaos, ² discors concordia molis,
 & circuitus a- ³ Spiritus, ⁴ & pernix auræ simplicis ignis,
 nimorum. Hæc ⁵ animæ, & crasso sep. rata à corpore mentes
 Assistunt alacres, nota ut regione vierum
 Lustratum variè raptim in tua templa reducant.
 O Deus, o generis vis & sapientia nostri,
 Quàm tuus ille decor toto mirabilis orbe!
 Quàm species veneranda, & sancti gloria VERBI,
 Aeternoq; manens à saclo in sacula nomen!

Benedicite Domino omnia opera eius in
 omni loco dominationis eius, benedic
 anima mea Domino.

Gradus & ascen-
 sus, deicensus
 & circuitus a-
 nimorum.

17
 AD CORNELIVM GEMMAM,

BENEDICTI ARIÆ MONTANI
 EPIGRAMMA.

M Aturo ut studio ductus nitet aureus
 orbis,
 Artificis doctæ quem poliere manus,
 Quem rerum varijs & versicoloribus ambit
 Calatus formis perpetuusq; decor:
 Hunc inclusa tamè magis ornat splendida gemma,
 Multiplici & laudans accumulât pretio;
 Tunc iuvenes culti hunc cupiunt, cupiuntq; puellæ,
 Hunc censura omnis iudiciofa probat;
 Ille placet doctis rerumq; ususq; peritis
 Regibus expetit, principibusq; viris:
 Sic varijs, sic mirandi spectacula mundi
 Digna oculis hominum; sed mage digna
 animis;
 Quæ supera, et mediæ quæ cõtinet ambitu aethrae
 Quæq; abdit cæco Dadala terra sinu:
 Ipsa placent coniuncta sua spectatq; mole,
 Ipsa placent varijs partibus & numeris:
 Sed nunc grata magis meliusq; ornata placebunt
 Nominis accessu, Gemma, operisq; tui.
 Ambiguum mihi fit, niteat num partibus orbis
 Pluribus, anne iunum dotibus ingenium.

IN M. CORNELIVM GEMMAM

MEDICINÆ DOCTOREM EXPER-
TISSIMVM PETRI BACHERII S.
THEOL. PROFESSORIS CARMEN.

CVM premeret Belgas rerum foedissima egestas,
Bellona egestas filia,
En collucentes vario discrimine gemmas
Gemma auspicato protulit:
En quot sardonyches, saphiri, quotq; pyrropi
Libro tenentur vnico.
Ditior hoc lecto fies studiose libello
Amice, & eruditior.
Lucidus hic ordo rerum, lectissima verba,
Hic est supellex aurea:
Hic mihi (si qua fides) facundia summa videtur
Certare cum scientia.
Pectoris ergo tui iam iam caua pala paretur,
Vt inseratur gemmula.
Sed tibi quas grates soluemus Gemma? benignis
Sudoribus tuis pares
Pegaseo faciles tua scripta liquore Camæna
Imbuta fortunent diu,
Donec fama volans liquidum super aëra, Gemmam
Aeternitati consecret.

IN

IN EYNDDEM EIVSDEM.

GEMMÆ dum mihi comparo libellum
Multa fruge refertum, & elegantem;
Rerum Momus iniquus aestimator
Cum frontem caperasset, inquebat,
Res est prodigiosa, res pudenda,
Argentum numerare pro papyro.
Respondi satuo equus aestimator,
Non est prodigiosa nec pudenda.
Obrizum superat papyrus aurum,
Et quas gurgite de profundo arenas
Aut promit Tagus, aut sinu beato
Pactolus radians. Quid? hic libellus
Gemmarum vario nitet colore.
Ergo perdius hunc amice Lector
Et pernox manibus tere, & reuolue:
Gemmas erue qua latent recessu
In libri interiore. fac smaragdus
Grato qui placeant virore, deinde
Auro chrysolithos litos, berillos,
Sapphirumq; legas. latet topazion,
Chalcedonq; adamasq; sub papyro.
At si quis roget vnde tanta vis sit
Gemmarum, breuiter, tribusq; verbis
Responsum hoc habeat, nihil nouum esse
Gemmas si pariat seratq; Gemma.

B 2

IN

ZOILVS & Momus balatrones, diraq; pestis

Ingeniis, certa nomina nequitia,

Gaudent praeclaris dentes insigere scriptis:

Tuta est à morſu pagina nulla ſatis.

Nil opus eſt rabido morſu, nil dentibus iſtis:

Sunt magis Hyblaeis oſcula danda ſauis:

Cùm ſolidum reddat virtus adamantina librum,

Infringas dentem liuide Mome caue.

Matth. cap. 7. *Ite canes alid, non hac myſteria vobis,*

Gemmaq; nec vobis ſpargitur: ite ſues,

Ite ſues, nam gemma decet regeſq; duceſq;

Sit vobis olidi plena lacuna luti.

Gemma bibit gemma, Tyrio ſe veſtiat oſtro,

Poſthac caeſti ſit ſatur ambroſia:

Zoilus & Momus carpendi panè gemelli

Artibus, hi ſitiant eſuriantq; diu:

Cingantur Gemma viridi ſacra tempora lauro,

Obſtreperos ornet lappa inhonora viros.

PRIOR-

PRIORIS LIBRI CAPITA 9.

- 1 De Diuinarum rerum omnium, deq; Prodigiorum prima & communiffima notione.
- 2 De Diuinarum rerum nexu, ac dependentia mutua per partes ſingulas vniuerſi, ceu primo totius demonſtrationis fundamento.
- 3 De Methodi Coſmocritices altero fundamento. Per eandè ſcilicet diuinæ virtutis Ideam vndequa; diffuſam omnium in omnibus eſſe rerum atq; artium rationes: vnamque propterea methodum trium facultatũ ſuperiorum à naturæ ſimilitudine deriuari.
- 4 De Diuinorum ſpectaculorum differentiis.
- 5 De cauſis eorundem in genere: vtpote Fine, Materie, Forma, atque Efficiente principio: de vi mirabili atque natura Innati calidi, & Spiritus Formatoris.
- 6 De Prodigiorũ & abditarũ proprietatũ ſingulis cauſis per ſpecies, aut partes ſingulas vniuerſi, primũ in Homine, deinde in re circũfuſo, tandemq; & in humanis Repub.
- 7 De Prædictionis Coſmocritice, artificio cõmuniffimo: deq; aptiffimã ratione colligendi rerum quarumlibet vices occultas, quas à forma Medici vexto ſubſtantia nominarũ; idq; diſtinctius multo per vniuerſitatis ſcalam, quã vſquã hactenus explicatum eſt.
- 8 Eiuſdem prædictionis Methodus per ſingula rere Prodigiorum genera, partim vſu atq; hiftoriis eũ præteriti dudum, partim ratione firmatur.
- 9 De conſiderationis totius quæ propter diuina ſpectacula fit, fructu ampliffimo ac dignitate.

Poſtremo loco breuis Apologia contra morſus inuidiæ, & pro quarundã rerum illuſtratione ſubiuncta eſt.

B 3

POSTER-

POSTERIORIS LIBRI CAPITA

PRÆFATIO vel Ifagoge aduersus calumniatores artis Cosmōcritices, eosq; qui vel prædictionem penitus nullam ferunt, vel ultra fas hominis extendere consueverunt.

- 1 De Prodigiosis euentibus, eorumque causis, & significatis, quæ ab anno 1555. calamitates atque ruinas Belgicas præcesserunt.
- 2 De hisce diuinis spectaculis quæ se sub afflictissimo Reipub. statu, atque in turbis mediæ aetate ora mortalium ostenderunt.
- 3 De Apparitione syderis noui, quo nihil vnquã à Christo nato inter res aspectabiles diuinius datum est. Vbi breuiter ac methodicè tum locus illius ac tota essentia, tum decreti generæ ad normam artis traditæ vestigantur.
- 4 De his quæ à Phænomeno syderis peregrini hæctenus sunt secuta: deque venturi sæculi præfatio generali.

AD DIECIMVS ISTIS,

- 1 Casum mirabilem excretæ anguillæ cum rebus aliis maximè peregrinis in puella Louaniensi.
 - 2 Morbi pestilentis & rati descriptionem quo multa hominum millia perierunt annis duobus 1573. item 1574. vna cum historiis admirandis diuersissimorum symptomatum: necnon medendi via in consimilibus morbis, & ad curationem præsidii opportunis.
 - 3 De vera peste anni 1574. eiusdem causis, characteribus, & methodo curatrice.
- Postremò & alia quædam in operis calce, ab instituto non aliena.

DE NA-

DENATURÆ

DIVINIS CHARACTERISMIS

LIBER PRIMVS.

Quo potissimum vniuersalis ratio artis COSMOCRITICÆ continetur.

CAPVT PRIMVM.

De materie circa quam versetur facultas eiusmodi: de scopo, & partibus instituti: deque diuinorum omnium communissima notione.

ISA mihi est magni oraculi loco vox illi Hippocratis, & nunquam satis interior virtus explorata sententia, qua libro Præfagiorum primo censet id expendendum Medico diligenter, siquid in morbis aut vllæ naturæ constitutione DIVI-

NVM late, quod et Greco nemine ΤΟ ΘΕΙΟΝ Veteres appellauerunt: non alias sanè in vllò genere disciplina præstantem artificem fore existimans, quàm si non modo quæsierit τὰ παρὰ τὸσι πρὸς ὄντα, & cuiusmodi passim vulgo sunt obuia, sed & peritiorum oculis semota longius summum suæ cognitionis desiderium in animo reliquerunt.

Hos ego quantumuis medicum de corpore cum infinitis alijs, locum habere non minus existimo in animi cura quàm corporis, in vniuersorum hominum & Reipubl. quàm pri-

suata & singulorum salute procuranda. Quid autem, vel quale sit hoc Diuinum pauci intelligunt: ac nos pro nostrâ virili idem ceu primum atque vtilissimum quesituri, nunc vniuersum in eo possumus arbitrari: quod peregrina specie, multumq; incognita sensus animæ ferit: hinc mentem à sensibilibus rerum simulachris, ad Naturæ cuiusdam interioris non aspectabilis formam, ac numen inuitat.

QUOD si iuxta Platonis methodum à primis velut carceribus, ac generalissima notione, ad species rerum eiusmodi proficiscendam est: Membra imprimis duo velut sub vno considerationis capite complectemur, ambo cognata connexaq; mutuo: vt extra cognitionem alterius alteram reperire non possis, vestigare sit difficillimum. Etenim Diuinorum omnium que notam aliquam suæ occultioris indolis representant, alia quidem ab orbe condito statim immutabili lege, ipsiq; inarata seminibus adhaerescunt, que quantum in naturæ secundissimo sinu, rerumq; sensu perceptibilium classe contineantur, virium tamen suarum vel actionum occultas premunt & abditas causas, non tam persepe Philosophis quam rudiori vulgo, & quorum intellectus non ad eorum irrima captat, sed solum in superficie commoratur: vt sunt ea que passim circa consensus, dissensusque latentiores in controversiam cadunt. Horum locus in vniuerso est ab infima basi siue materie, vsq; ad hominis mentem, que verè diuinis proxima, atque in ipso naturæ mortalis & immortalis confinio sita, nodus extremorum rectissime definitur. Supra hanc aliud genus, quod Diuinum proprio nominamus, non insculptum antiquitus, non perpetuum, sed tamen ad hominis bonum noua prorsus, insolitaque ratione locis, temporibus, aut etiam simulachris sensibilibus illigatur: quicquid nimirum in homine microcosmo vel mundi totius ambitu circumfuso ab illa communi naturæ specie, at-

In quo diuinorum ratio potissimum collocetur.

Totius considerationis prima capitula duo

Diuinorum prima & communissima diuisio.
1 Diuina in rerum specie comprehensa siue perpetua.

Locus horum infra mentes à corpore separatas.

2 Diuina proprie supra naturæ speciem constituta.

Definitio.

que

que vsitata lege exorbitat, vt admiratione sui mortalium sensus animosque percellat. Id omne Græci Philosophi τῶν τεράτων, Latini Monstrorum aut Prodigiorum nomine sunt complexi: nos autem θελας ἢ τείσεις, χαρὰ κτήρας, vel Diuina spectacula malimus appellare: quod nullum eiusmodi sit, quin presentis numinis aut diuinitatis alicuius manifestum indicium præ se ferat. Multa his ipsis ab ostendendo, portendendo, præiudicando, spectando, monstrandoque nomina tribuuntur. Quanquam rebus horrendis Monstra, Spectrique vocabulum melius quadret: Ostenta, Portenta, Prodigia spectare latius, eademque cum toto genere videatur: ac rursus horum alia (cei Monstra appellatio) rebus corporeis congruant, alia fortassis exactius rebus à corpore separatis, vt Spectri siue Phantasmatis. Omnium ratio non tam in rebus præter naturam atque in ordinis consecutione mirabili, vel signi ad rem signatam, in rebus tamen nõ ad eod peregrinis apta similitudine collocatur. Reliquis verò deinceps ferè aut communis, aut anceps in vsum acceptio dimanauit.

PORRO omnis consideratio philosophica, vel nudam cognitionem rerum ante oculos ponit, quod genus διαφανῶν, vel διαφανῶν vocat: vel circa præsentia, aut prædictiones occupatur, Græcis προφανῶν, vel προφητικῶν dictum est: vel rerum agendarum rationes pro fine proponit, vnde & προακτιῶν, ἢ προτικῶν appellatur, omnium sanè præstantissimum, sed prioribus ita connexum, vt & ex illis pendeat, & in eadem velut principia resoluitur. Nam & vniuersam Medicinam ita discreti Hippocrates, vt alia quidem illius scripta aliam partem magis considerent. Sed tamè vt Galeno interpreti placet, omnis questio ad posteriorem, atque dignissimam referatur, velut primarium scopum. Idcirco etenim ipse Hippoc. lib. Præf. nisi occasiones ante præuide-

Nomina ratio.

Nominum ἐπιθετικῶν

Monstra. Spectra. Ostenta. Portenta. Prodigia.

Omina.

Philosophice, que rationes triplices.

Coniunctio Predictionis & operationis in qualibet disciplina.

B 5

rit. vi-

rit, victum aut medicamenta non posse à quoquam institui rectè demonstrat in epist. verò ad Philopomenen ita verbis expressis refert, Medicina & vaticinatio valde cognata sunt, quandoquidem & pater ambarum artium vnus est Apollo progenitor noster, presentes morbos & futuros ante prædicens, ægrotos verò & ægrotaturos sanans. At qui cum illa de raris occultisue proprietatibus infinita quæstio sepe & ab aliis ingeniose sit pertractata: nos istuc sublimiorem alteram, magisq; difficilem aperire conabimur, quòd eius speculatio quæstiones cæteras secum trahat atque inuoluat, & in illustriore speculo totius naturæ recondita mysteria comprehendat. Nos horum notitiam qualemcunq; ad vsu vitam, ac felicitatis humane referentes, apto titulo artè quam præcipiam vel *ἡ ἀποκάλυψις*, vel *ἡ αποκρίσις*, etsi coactò vocabulo, nuncupamus: quòd Crises atq; mutationes ingentes tam in humana Republ. quàm reliquis vniuersi partibus doceat præscire, presentesq; rerum status conferre præteritis, vt ex vtriusque futurorum aliquis sensus obrepens vel ad occurrendum matrem consulat rationem, vel ad ferendum, consistendumue in vtrius fortuna genere animorum robur obfirmet.

Vtrum quæstionis genus hoc opere proponatur.

Cur ars Cosmocritica dicatur.

Vtilitas.

Quantum differat hæc natio ab aliis scijs, quòd tantum argumentum si mille videatur.

SCIO equidem plures eiusdem generis argumenta vel plenis voluminibus varia pertractasse: quorum principes Hieron. Fracost. de symp. & antipathia rerum: Ioh. Fernellius de abditis rerum causis: adde his Cardani ingentem faraginem, nec non Leuim Lemnij de naturæ occultis miraculis, Pomponatium de incantamentis: de diuinationibus Gasparum Peucerum: qui & *ἡ ἀποκρίσις* doctissime, vt cæteras partes, sed tamen obiter, explicauit. Vt inter im sileam viros Platonicos Psellum, Marsilium Ficinum, & nostræ ætatis antesignanum Iac. Carpentarium, nimis bene præmarata morte sublatum. De monstris autem, prodigijs atque omnibus

omnibus magnas operum moles innumeri collegerunt: sed (quantum hæcenus horum euoluere datum fuit) omnes vel duntaxat vnicam partem, vel vtriusque quæstiones varias incerto quodam ordine sunt aggressi, vel nudas præpè historias rationum paucissimis velat emblematis interiectis prosequuntur. Opus verò quo communissima quadam ex rebus diuinis præscicandi ratio traderetur, à nemine hæcenus exaratum est: quòd tamen non solum Theologis, Iurisperitis, Mathematicis, Physicis longè sit vtilissimum, sed & Medicis necessarium, à cæteris denique facultatibus non alienum. Quin vti quòd sentio non minus verè quàm liberè dicam, tanta artis istius dignitas atque præstantia est, vt eà à solo propemodum pendeat intellectu, eius antistes olim pro Magis verè, & sapientibus habiti sunt, nec vlla sit humanarum rerum cognitio siue doctrina, quæ huius absentia non laboret, ope præsentis non excolatur, splendore amplissimo nõ penitus illustretur. Verum quòd ita sese res habeat, ex ipso totius demonstratiue Methodi vel Epidæxeos filo promptum est intelligere: quare istuc differam paulò post latius explicandum, quòd nunc doctrinæ speciem nudam, absq; vilo verborum circuitu proponamus.

Præcipua operis forma, finis, atque materies.

Dignitas.

Artis Magicæ seu verè sapientiæ fundamentum.

AVDAX hoc institutum meum amplius instigauit nõ iuuenilis ardor, aut inconsulta temeritas: etsi quòdammodo *ἡ ἀποκρίσις* altius capi sortita se à pluribus indicabor: verum huius ætatis insigne prodigium nulli alteri à Christo nato tum pulchritudine, tum magnificentia comparandum. Id enim ita repente exagitauit animum meum, vt velut afflatu ac furore percitus ferar, quòd vix tranquillo pectore, aut pacatis sensibus aspirassem. Videbam tot præcessisse portenta, quæ prior ætas ad posteritatis memoriam adnotasset: videbam hoc vnicum sydus quo nihil diuinius vnquam temporibus afflicti sumus mortaliū oculis aperuit Deus. Gaudius sum

Scribendi in hanc materiem prima occasio.

Prodigium extreme admirandum.

sus sum supra modum, ac conditori meo gratias egi, quod eo
 me produxerit saculo, quo non solum per natura partes, par-
 tusq; innumeros, per amplissima testimonia patrum: sed
 & per sublimia maximè, seu sapientissimis viris supra natu-
 ram stupenda miracula, oculis hisce meis presentem illius
 diuinitatem, maiestatemq; gloria & spectare licuerit, &
 apud posteros profiteri. Sciebam plurimos fore, qui propriis
 ingenij viribus nimium tributuri, ceu philosophia legibus plus
 satis astricti, ac portentum illud inter Cometarum genera
 referentes, magnitudini diuina clam detraherent, tum ven-
 tura etati & sua, tum Deo ipsi multis modis iniurij. Quae
 res effecit maximè, vt propter Medicina cultum seposita du-
 dum Mathemata ac sublimioris philosophia studia ceu post-
 liminio reuocarem. Merebatur meo iudicio spectaculum il-
 lud eadem opera contextum scribere eorum omnium quae
 paulò antè praecesserunt: quod secundo libro facturi sumus.
 Verum vt strata denique sit omnibus via, & cursus planior,
 difficilioribus scrupis & cautibus vndecunq; sublatis, equi-
 dem artis totius hoc διαγραμματα & διαφορών exarant, &
 praemittendum duxi: quo scilicet iuxta διαφορών causarum
 atque effectuum, seu proportionem inter agens & patiens,
 per vniuersitatis innumeras partes ac membra digesta, pra-
 teritarum, presentium ac futurarum rerum notiones elicere
 per diuina signacula natura rebus impressa discamus. Nam
 & ipse diuinus Plato διαφορών τῶν πραγμάτων verè ac gra-
 uiter non vno in loco διαφορών θεῶν appellat, eandemq; apud
 Euripidem Vlysses tanti ponderis atq; momenti esse restatur,
 vt nulla Reipubl. forma neque familia, citra hac amissum
 constitui feliciter, vel consistere possit. Quare & digna ma-
 teriem iudicari quae operi Cyclognomico proximè iungeretur:
 cui illius beneficio sit inuenta & constituta, eandemq; rursus
 velut soboles aut imago perficiat, iure τῆς ἀρτιότητος
 illustrat.

Ordo Analy-
ticus.

Analogia Geo-
metrica, cuius
aigntia.

CAPVT

CAPVT SECVNDVM.

De diuinitatis specie per mundi partes vsquequa-
 que diffusa, ac totius Cosmocritics fundamen-
 to primo.

SCIO quam sacra materies & vastum hic sese disputa-
 tionis aequor aperiat, quando vel sola vocabuli vis &
 communissima diuinitatis idea multos à limine saepe deter-
 reat. Sed neque promittimus, neque nostra est ea temeritas,
 omnem illius essentiam penitissimè ac velut concisam in
 partes minutissimas more anatomico perscrutari: sed quan-
 tum modò ex ambitu generali per crassiusculam nubem sese
 obijciat mentis aspectui, quantumq; ad instituti robur, aut
 firmamentum posse sufficere arbitramur.

Quomodo de-
diuinitatis nature
partibus in-
quiritandum.

MVLTA etenim sub diuinorum catalogo vel Galeno
 interprete referuntur, sed ille cum Epicuro nimium saepe in-
 tra corporeos fines, ac sensuum obiecta crassissima volu-
 tatur.

Galeni inter-
pretatio circa
vocabulum
τῆς Σίσυφου.

RECTIVS antiqui Platonici, quò sensus non pote-
 rat, animorum acie pertingentes, mundum in certa quaedam
 segmenta, nunc plura nunc pauciora, sed aliis alia diuiniore
 ordine tribuerunt.

Platonico-
rum ratio.

ATQVI natura infimum gradum in solis corporibus
 atque materie collocabant, supra corpus syndromen physy-
 cam, siue materiae praeparamentum ad vincienda, suscipi-
 dasq; formas ex qualitatibus primis, secundis, tertijs, atque
 adeo figurarum innumeris differentiis comparatum. Supra
 syndromen, spiritum. Supra spiritum animae corpètum, siue
 Eidolon aethereum fabricarunt. Tandem in hoc ipso vehicu-
 lo animam totius corporis praesidem, vti rursus in anima mè-
 tem, in mente communem intellectum, vel, vt planius dicà,
 Deum natura totius centrum atque apicem posuerunt, quae
 Mercurius ille terminax. verbo penè complexus ait: Materia

Septem diu-
nitatis classes
in vtroque
mundo.

Merc. T. q. 10.

namque

namque purissimus aër, aëris anima, anima Mens, Mentis denique Deus.

Omnia diuini radii ideis effecti plenissima. Primum Theorema ad artis demōstrationem necessarium.

CVM autem illius Bonitas, id est, Potestas, Amor, Sapientia, hinc longè lateq; diffusa per intermedios orbes cuncta ideis repleat, nullamq; peripheria partem relinquat intactam: merito in omnibus omnia dixit Hippocrates lib. de Locis humanis, & ipso Hippocrate antiquior Anaxagoras: ac nos virtute illius radij, ab infinito centro ad infinitam circumferentiam excurrentis, diuinum aliquid in omnibus (etiam concreta ac dissolubilis natura partibus) estimamus.

2. Diuinorum gradus in ipsa Materie.

IN materia quidem quantitatem ac suam infinitudinem, propter quam Galenus imprimis rem medicam satis ambiguam, & velut coniecturis obnoxiam fecit. Ego nec artes facultatesq; ceteras eandem ob causam solidas reor, aut ab opinionum fallacia sequestratas: vt nihil verius, quam illud Socraticum, nihil sciri penitus in hoc orbe mortali, nisi fortassis (vt sic loquar) vniuersaliter, ac sub notione confusa.

Secundus diuinorum gradus in mixtionis forma.

SIMILITER in corporibus & qualitatum compositione, & figurarum compositione saepe tam intricata est, vt propter mixtura, & proportionis occultas species, ne quidem natura sua nomina (quantumuis apud peritos artifices) consequatur. vnde ad communem anchoram totius formae, vel occultae proprietatis, Medici per saepe confugiunt, dum dubitant cur magnes trahat vel abigat ferrum, auro tam pronpè hydrargyrium adhærescat, succus plantaginis febres quartanas, comitiales paroxysmos pœonia radix collo appensa discutiat, & c. quae propter mixtura inaequalitatem etiam in similari corpore, atque humido protogenio à veteribus animaduersam (quando alias vires in profundo, alias in superficie stantebant) ad latentes pertinent rerum omnium sympathias & antipathias, ideoque & diuinorum generis

generi accensentur: quanquam non aptè Galenus (vt pace dixerim tanti viri) facultatem eiusmodi à tota forma visus sit noninasse, formas propemodum vniuersas subinde & animam ipsam (licet dubitanter) in elementorum commixtione constituens; nec magis merentur veniam, qui cum Fernelio hanc facultatem abditam in vno spiritu esse dixerunt, cum rei cuiusvis actio sit ab anima, per spiritum, perq; materiem suae corporae molem.

VERVM in spiritu rectius illud diuinum ducimus, quidquid vel per ideam animae sit, (vt in formatione fetus, quae ab insidente spiritu genitura tota perficitur, ad normam scilicet exemplaris vnde defluxit) vel per afflatum caelestium radiorum, vt sunt ferè opera omnia caloris natui, quem ex natura duplici constare non dubito. haec enim talia sunt vt ab alio quouis igne praestari non possint. Differunt eadem ad inspiratus differentiam in genere, in speciebus singulis, etiam in naturis indiuiduis. Nam cum extremorum nodus et vinculum sit spiritus, natura sua cognatione pariter vtrumque respiciens, non mirum si in homine animam corpori, in exteriori circuitu caelestem vim sublunariibus iungat, vtrouique facultates corporeas incorporeis, & inter se misceat omnium rerum agentium ac passibilium seminarias rationes: cum sit omnium particeps, omnia per omnia trahat, res diuersissimas in speciem vnius perpetua motuum contrarium vicissitudine (nunc adtractione scilicet, nunc pulsione, nunc sui reuolutione) componens: quem triplicem illi motum designat occultis admodum notis plusquam diuinus Hipp. libro De diata 1. & lib. De insomniis.

SUPRA hunc spiritum illustriora longè diuinitatis insignia rerum opifex collocauit, humanis non sensibus tantum, sed & rationum discursibus amadata. In anima quidem praeter insandam substantiam facultatum, latet imprimis vniuersas

Occulta proprietates apud medicos.

Tertius diuinorum gradus in spiritu.

Spiritus potestates.

3. Spirituum motus.

Quartus diuinorum gradus in anima cuiusque vehiculo.

mis vnitas omnium atque distinctio, tota per totam equabili lege digesta & ad conditoris similitudinem exarata. Illud vero omni miraculo maius, quo pacto in homine sua obtineat ab origine & phantasia & rationis & intellectus occultae seminariae species, à sensu externo, communes notiones conceptus, à mente superna hauriat, eademq; componat, composita in ordinem redigat, ordinata constanti memoria mandet, vbi tanquam in opulentissimo penu paulisper lateant, suo loco & tempore per cognatas, pugnantēsq; imagines occurrentium rerum, rursus compositionis diuisionisq; arbitrium subitura. Sunt igitur rationes in anima vel etiam intelligentia quavis superiore, ex illorum genere quae maximè diuina vocamus, dum ex diuersis facultatibus quae prima factus formatio locorum pariter ac temporum ratione distinxit, sic vna potestas anima atque emelechia consurgit, vti ex triangulis pluribus coagmentatis inuicem figurae quattuor, vel quinque, vel plurium laterum simplices efflorescunt, nulla apparente pluralitatis nota, nisi quae mentis resolutio per lineas chordae inter sepiētis expresserit: dum rursus in natura simplicissima ita composita vires, motusq; diuersi quibus non modo ab inferis sursum scandit, sed & à supernis deorsum labitur, & ad normam omnium aeternorum infinito circuitu reuoluitur in seipsam.

IN Angelis demum, intellectuq; communi (quem Mentem architectricem vocat Mercurius) diuina sunt omnia, potestate infinita adeo in vnitatem perpetuam conspirante, vt nec vnitas illa omnipotens, neque potestas vna aliter ab homine cognoscatur, quam more quodam corporeo, id est, sub aemgmatissimae speciei ac per metaphoram, quare & poëta terminatus nostram cognitionem in nube depinxit, quae nunc obducta tuenti Mortales hebetat visus atque humida circumcaligat, nisi Venus illa caelestis purificatis

animis

Animae stupenda vis & dignitas.

Animae compositio vt figuratur ex triangulis.

Quintus diuino gradus in Angelis vt figuratur ad mentem architectricem.

animis eandem lucis suae splendore discussit.

PROINDE nequid lateret penitus humana mentis vim infinitam qua dis proximi sumus: voluit rerum summus opifex hominem velut totius mundanae machinae finem, in hoc theatro amplissimo collocari, non tantum vt orbis sub-lunaris incolam, qui cum ceteris sui generis vnā republ. efformaret ad instar caelestis illius atque intelligibilis hierarchie: sed & vt spectatorem quempiam omnium diuinarum, qui ex praesentium rerum, praeteritarumq; intuitu, & futurae praesagret, & gloriam parentis sui incorporci per res corporeas loco & tempore illigatas aliquando cognosceret: cognoscens deinde amaret ardentissime, ascensuq; ad superiores factio ipsi se iungeret, supraque philosophorum gentilium sortem etiam toti totum se glutinans, omnem suarum virium harmoniam ipsius bonitati & gloriae conformaret, quod quidem duplici ratione absoluitur, dum inter conciuēs suos ad amussim legum diuinarum suo quemque officio iuuat, amplectitur, veneratur: Deum vero mentes quae superiores iustis & hymnis & precibus in contemplatione perpetua et gratiarum actione concelebrat.

ITAQVE vt in corporeum carcerem delapsus animus ad perpetuam lucem se tanquam per gradus quosdam rursus erigeret, in homine quidem continuus est ascensus à corpore per spiritum ad animam interiore: in mundo circumfuso à mixtis & elementis per aetherem vsque ad caelestia: in humana repub. à regnis & ciuitatibus ad naturam totius oeconomiam velut exemplar antiquius, & hinc ad mundum incorporeum, ac Deum ipsum velut archetypum omnis iustitiae ac veritatis. Quae omnis philosophia ratio ne petatur longius, luculenter in sacris passim historiis, ac diuinarum vatum hymnis pulcherrimis aperitur.

Scalae totius vtilitas.

7 Gradus, vel 5, vniuersi ad ternarium in mundo triplici reducuntur.

C

CAPVT

Quòd per eandem diuine virtutis Ideam omnium rerum rationes in omnibus mundi particulis elucelcant.

Conclusio primi Theore-
matis, diuini-
tatis specie in
cunctis nature
partibus selu-
cescere.

Galenii inter-
pretatio repu-
diatur.

Secundum
Theorema ex
priori depen-
dens.
Mundum pa-
riter vnum at-
que multiplicem
ad instar ani-
malis.

HOc ergo sit primum artis nostræ fundamentum, splendorem solis æterni, cuius nunc tantum imago quadam sensibilis quotidie ante ora atque oculos obuersatur, omnemq; diuinitatis speciem in membris singulis vniuersi & nature partibus exculpisse, quanquam pro gradu cuiusq; siue recessus modo versus materiem, illius vestigia languidius istic, alibi expressius ostendantur. Non est quod modo Galeni sententia vel aliorum veterum in exponendo Hipp. nos mouetur, dum plerique rō deiō ad crises morborum, aut certas periodos, plurimi ad constitutiones aëris pestilentis & inuisitas temporum vicissitudines retulerunt, vt ex com. i. in prognost. patet. Nos illud Hippocratis dictum sanctius multo atque augustius interpretati, totius cōtextus qui deinceps trahitur velut ausam primariam cōstitumus, atque adiungimus alterum velut superioris corollarium, quo probe perspecto reliqua omnis per se manifesta ac nullius demonstrationis indiga erit oratio: verisimè scilicet dictum esse à Platonis quondam, atque ab ipso antiquiore Hippocrate, Totum illud quod mundus vel vniuersum dicitur, esse quoddam animal vnum cui Mens vnica vel animus vnus vno spiritu præditus, per corpus vnicum sit summa æquabilitate diffusus, hoc enim non tam humana ratio, quam totius ordinis pulchritudo, partium singularum & actionum conspiratio, ex intellectus vi & potestate demonstrat. Censemus itaq; mundum hunc vnum pariter atq; multiplicem in mundos plurimos aptè distribui velut articulos, & membra nature tū similis tū dissimilis, quæ ex lite in amicitia coeāt, ex pluralitate insinita rursus in formam vnicam redigatur.

PRÆ-

PRÆTER itaque supremum illum & incorporeum mundum, à quo cetera pendent, tres sunt corporei, nexu cōtinuo, ac velut cathena aurea copulati, maior, minor, ac inter vt runque humana respub.

Mundi sensibiles 3. mundo coherentes.

VT autem à primis & communissimis ordiamur, orbem hunc circumfusum paulisper cum homine comparemus. Vtrique vt vni materies, ita & secundum proportionem corporis adæquata partitio est. Constant itaque ex formis pugnantibus inuicem, sed quarum discordia ad totius integritatem ac pulchritudinem spectet. Vtrobique ex principijs antiquissimis prima & simplicissima est elementorum conformatio, ex elementis simplicibus alia crassiora, quæ mixta prima compositionis appello, cuiusmodi 4. in cunctis corporibus facile ipsius ignis chymica resolutione depræhendes: Crassamentum terreum scilicet velut fæcem: Gluten materiale, quo terra particula cōimentur: Pingue item primogeneum, velut oleum, ac pabulum caloris innati: ac postremo substantiam Fumidam spiritali proximam, vt ex Hipp. libro de carnibus liquidò constat: cuius principia quidam tenebriones sibi ineptissimè vendicantes, Medicinam nouam se somniasse in populo iactitant, manca pariter & absurdissima demonstratione tria rerum elementa ponentes, Sale, Sulphur, & Mercurium: cum interim nihil nisi nomina rerum prorsus inuertant, res autem pro sua libidine ad vnam chymisticam rapiētes, cuiusmodi volunt quales rationum experientia, & principiorum altissimorum auctoritas malè intellecta persuasit. Porro vt redeam vnde digressus, hæc compositioris nominis elementa corporibus proxima, duplices quodammodo faciunt Aporrhōis, quæ Latinis effluuia rectè dicuntur: vapores ab humida substantia dimanantes, exhalationes à sicciore. Similiter in vtroque mundo 4. inuicem concurrentia partes constituunt similes, carnes &

Mundi maioris ac minoris comparatio.

1 Comparatio in principis primis & elementis.

Elementa secundæ compositionis.

Hæresis Chymistarum.

Effluuiorum era 2.
Secunda comparatio in cōpositione partium similiarum & instrumentorum.

Reductio
norum om-
nium & diuer-
sissimarū par-
tium in vni-
tatem.

spermatikas, ex quibus tandem & instrumenta minora re-
sultant, vti ex hisce maiora ordine, donec vnus organi ab-
soluta perfectio ab anima influente regatur. Sed hæc tam
diuersa specie, tam compositionis ordine disparata, nunquid
ad vnam conueniunt eō quæ? Certè sicut in vniuerso omnes
planeta ad Solem vnicum spectant, sicut in oculo tres præci-
pua tunica, triplicia vasorum genera, tres denique humo-
res loco, specie, & conformatione distincti, cuncta pariter
ad vnus organi visus facultatem sunt instituta; ita et sensuum
organa reliquorum, cum tota corporis mole, ad corpus vni-
cum: spiritus tres, ad spiritum vnum; facultates triplices ad
vnam *ἑνταλέχεια*; postremo corpus, anima, spiritus ad to-
tius hominis constitutionem mirabili consensione respiciunt.
Eadem prorsus de hominibus multis; hinc inde collectis, in
formam vnus ciuitatis; de legibus singulis diuinis, humanis
& naturalibus, in speciem iustitiæ vnus: de sublunaris muni-
di partibus æthereis, atque cælestibus de corpore spiritu atq;
anima mundi contextis ad speciem magni animalis facile
est cogitare, vt que ad eō ad æternitatis instar forma ipsius
vniuersi in se reducta est circularis, certaq; totius se reuolu-
tione circumagat, idem in omnibus illius membris, (vel si ad
scrupula progrediaris) in homine potissimum, humanaque
societate quam promptissime deprehendes.

QVOD si singulatim omnem hanc consensionis legem
quis volet excutere, opus sanè suscepit infinitum, & cui si
semel vela pandimus, in portum sese recipere difficillimum
erit. Illud suffecerit semel è sapientum penetrabilibus haustu,
nihil in celo esse, quod secundum analogiam non sit in athe-
re, atque elementis: nihil in istis omnibus, quod non in homi-
ne, & ciuitate optime constituta, singulisq; particulis, ab
vna anima per eundem spiritum copulatis. Est enim in no-
bis cælestis quadam portio, sublunaris altera, & que in
vtriusque

Omnia in om-
nibus mundi
partibus secu-
dum analogiam.

Consensus in
vtriusq; mudo
maior & mi-
nore vberior
explicatio.

vtriusque consensio posita, velut ather quispiam vires vtriusq;
coniungat: præsertim si consensum videas vel viscerum in-
ternorum cum externis sedibus, per intermedios riuos hu-
morum atque spirituum: vel inter viscera rursus quo pacto
superna infimis per media committatur, quod & spiritibus,
& partibus anima totius pari proportionem respondet. Simi-
liter in corpore, in anima, in spiritu sua sunt stella, sui axes,
centra, & circuli, zona & climata; in celo sua planta & a-
nimalia, sua viscera, tunica, muscoli, vena, arteria, nerui;
suum caput, cor, hepar; suus spiritus vitalis, animalis, natu-
ralis; sua anima concupiscibilis, irascibilis, rationalis: vt nul-
lum sit apud philosophos verius dictū neque celebrius, quam
omnia in omnibus esse, & cum maximis minima queque
quod vniū perpetuam obtinere. vnde & Proclus libro de ma-
gia & sacrificio, sacerdotes olim ac verissimos amatores, aie-
bat ab illa pulchritudine qua circa sensus apparet, ad diuinā
pulchritudinem sensum ratione progressos: quia consideraret
in rebus natura cognationem quandam & perennis con-
sortij leges, quibus & compati mutuo, & vires conferere vi-
deantur, vt tandem affectibus amatorij omnia permiscen-
tes vniuersum hoc more Hippocratis *ἁπλοῦς ἔστι πρὸς πάντα*,
id est, conspirabile prorsus & expirabile quoddam animal esse
voluerint, sacram inde scientiam vera magia nomine com-
ponentes, in illa causarum effectuumq; in vniuersarum par-
tium mutua conspiratione defixam. Agnouerunt enim (vt
idē paulo post refert) in infimis suprema, & in supremis in-
fima: in celo quidem terrena secundum causam modoq; cæ-
lesti, in terra verò cælestia, sed more terreno. quare & diui-
nas virtutes ad locum inferiorem quadam similitudine de-
duxerunt, nam (vt verbis illius vtar) ipsa sufficiens causa
est ad res singulas inuicem vincendas, dum cuncta præcan-
sur, & hymnos concinunt ad sui ordinis duces, licet alia in-
telle-

Vera magia
eiusque fons
& ratio.

Cognationis
ac similitudi-
nis ordo vni-
culum vni-
uersū.

rellektuali, modo alia rationali, alia denique naturali, quod & Galenus at etc grandior in Platone iam magis magisq; versatus oportune considerans libro nono de Pul. Hipp. & Plat. primam laboris partem in cognoscenda materie duxit, alteram in rerum similitudine ac dissimilitudine vestiganda.

Diuinorum
omnia plena.

SIC ut aque diuinorum omnia plena, terrena quidē celestium, celestia verō supercelestium: proceditq; istorum ordinum quilibet vsque ad extremum. Sic vt eorum diuisio teste Plotino potestatem vnquamque debilitet, vno verō & compositio restituat in exemplaris ideam. Quae cum ex antiquis Mercurij & Pythagora monimentis colligeret Platon, eandem voluit postremō & animorum et corporum Medicinam: ideoq; in regibus instituendis aut efformanda republ. primum habuit ad naturam vnius hominis intueri; postea quoque ad illos stellarum ordines ac totius ambitus economiam. Nam quae eidem tertio sunt similia, eadem congruunt inter se.

Concluditur
vnam esse ar-
tem curatio-
rum corporū,
animorum ac
totius reip.

Comparatio
in affectuum
similitudine.

ERGO quemadmodum in apta societate partium, figuris ac temperamentis inuicem conspirantibus, sanitas constituta est, sic & in omni recessu, qui ab aequalitate infra, suprae naturae leges exorbitat, dum actiones vitiat morbus aëstatur. quod & in regno & ciuitatibus locū habet: hinc enim & sanitas, & insalubris status, & neuter. Morbi verō vel in contentis, siue humoribus, vel aliqua continente particula, vel in spiritibus, vel in anima ipsa: atque ex corpore modo in animam, ex hac vicissim in corpus persepe refunditur. Constat hac similiter in republ. laborant prius nūc summe, nunc mediae partes, nunc infime: sunt aëstus quidam reciproci, quales vaporum, exhalationum in aëre ambiente. Quin qualis ibidem voris, pluuia, ventorum, fulgurum, terramotuum generatio est: sic & opinionum diuersissimarum siue

siue schismaton, seditionis in populo, tyrannidis, pacis & belli, & aliorum istiusmodi: sic & in humanis visceribus contrariorum affectuum, atque dolorum tempestates varia concitantur. Nam & Galenus eandem flatuum generationem ostendit in nobis, cū ea quae fit in orbe sublimari. Hipp. libro De natura pueri, communem nobis & plantis nō modo morborum & sanitatis, verū ortus quoque totius atq; interitus, augmenti, status, decrementi effigiem exarauit. Catharri & fluxiones, Graecis *πρόματα* quid aliud sunt quā pluuia, nives & grādines? Epilepsia, vertigines, inflammationes, febres; quā fulgura, fulgetra, chasmata, tonitrua, & id genus ignis quaedā deluuia? Apoplexia, comata, cataphora et reliqui soporiferi morbi, quā defectus luminū, inundationes aquae & catachysini? Dolores nephritici, podagrici, quā partus monstrosi, & res in locis vise non suis, sed toto genere praeter naturam? Quid aliud dolores colici, hysterici, hypochondriaci, quā veterum turbines, euerfiones aggerum, & seuisissimi terramotus: complicatis inuicem intra terrae viscera & concertantibus contrariis elementis ignis & aquae, seu bilis & pituita, quae sola sufficere dixit Hippoc. libro De morbis 1.

PORRO vt circa morbum vel sanitatem corporis nostri in omni causarum genere quiddam est proximum, praecedens aliud, tertium verō iuxta synthesim omnium primū idemq; in resolutione nouissimum: sic tamen vt omnes mediae causae vires à prima ad fines vltimos velut per manus ducant: similiter etiam in publicis malis bonisue, cūm ferē de causis sit prima ac grauissima dubitatio, nectuntur primis mediae atque postremae vel proxima rebus effectis: interdum verō incerta est ordinis ratio propter concursum: saepe & recursus quidam, & reuolutio, ab effectibus scilicet ad suas causas, atque in hoc curriculo sati, nunc contriuata

metempe in
vniuerso vt
morbi in he-
mine.

Quarta com-
paratio vel a-
nalogia mun-
di vtriusque
in causis aë-
stuum.

species visitur, nunc modis pluribus interrupta.

Quinta comparatio in Prognostica parte & signorum analogia.

Signa quotuplicia.

Sexta comparatio in toto Praxeos artificio.

Vna triplicis medicinae communissima ratio.

Eadem principia. Eadem methodus.

IA M ex illa causarum ratione perspecta (quam Hipp. non inquirēdam vulgariter voluit, verum ἐν τῷ ἀμειψῆι, id est ad naturam vsque infectilem, atque extremos carceres rationum) dependet pari propemodum legum & sanorum affinitate pars symeiotica. Eadem methodo docentur vbiq; tempestatum, tranquillitatis in aere signa: morborum & sanitatis in humano corpore: pacis, belli, contentionis & amicitiae in ciuitate. Nam & alia sunt quae praesentem constitutionem, cuiusmodi sit, aperiant: alia quae venturas comminus, enunus monstrant. & inter ea quae praesentium sunt indicia, pleraq; τὸ δὴ hoc vel illud esse significant, alia δὲ τὴν causam affectionis aperiant nunc precedentē, nunc extrinsecam, nunc quoque naturam intumam, & qualitatem. Sit & inter prognostica, quaedam quae futura simpliciter docēt, multa quae & genus euentus, tempus & modum.

POSTREMO & Medicina Therapeutica totius considerationis scopus & finis, eandem in omnibus viam, & methodum ex vna causarum inuentione consequitur. Sicut enim in homine sanitatis conseruatio per similia est, curatio per contraria: sic & in animi morbis sacri sacerdotes, in afflictione publica reges & principes, olim philosophi teste Proclo, per mutuam rerum cognationem, compassionemq; conducebant in vnum, per repugnantiam purificantes quod alienum erat, quodq; corruptum aut puridum castigabant. Sunt igitur vbiq; & curationis eadem principia, leges, a-potelesmata, eadem endixes, & rerum agendarum scopi, idem resolutorius, compositorius ordo, in causarum cognitione prius, deinde & iusta applicatione consistēs, quemadmodum in nostra Methodo Cyclognom. latius definitū est. Paucis exemplis dictorum illustrabitur fides, si quae passim sub patentiore generis inuolucro ab Hipp. sunt prolata, excusseris

excusseris diligenter. Extremos videlicet corporum status esse imprimis periculosos, nec posse consistere. Talia purganda esse, qualia confert ac leuiter ferunt. Spectandam esse cuiusque naturam loci, consuetudinis, temporis, etatis, vniquemq; assuescere debere contrariis. Mutationes tamen subitas nunquam vacare periculo: quod verò paulatim fit, tutius progredi ac certiore via. Summis morbis summa adhibenda remedia. Duobus vrgentibus malis, quod minus est ab altero obscurari. Concocta medicanda, non autem cruda nisi turgant. Si quis dolorem aliqua parte corporis habeat, eumq; non sentiat, illi mens agrotat. Dum pus conficitur, dolores ac febres magis accidunt, quam confecto. Qui morbum ratione leniter, vel peius se habent, fidere non oportet, neque si statim non successerit quod ceptum est cum ratione, ad alia temerè transeundum, dum manet quod ab initio visum est. Quae iudicata sunt integrè, mouere non oportet. Quae ducenda sunt, educere conuenit quod natura corporis vocat. Et id genus sexcenta alia, de quibus dici non facile possit, verum ad medicinam propius spectent, quae iurisprudentiam, aut theologiam facultatem.

EATVR ad praxeos artificium: nunquid in casibus illis humanis primum videre conuenit, non solum quo auctore vnumquodq; dependeat, sed & illa quae orāine antecedunt & comitantur? Certè nisi hic quisque Ianum sese trisopum praeter, nullus erit. Primum itaque fuerit, causis cognitis, proximas oppugnare: quae si ab alijs nexus continuo foueantur, ad priores illas deinceps progrediendum, ne capitali ansa permanente, malorum recursus, atque perennes circuli committantur.

Nam luctata canis nodum arripit, at amen illi,
Cum fugit, a collo trahitur pars longa cathena.

V T apud Persium est Sat. 5. Si qua tamē obstacula co-

C

S

natus

Septima comparatio in ipsis operibus artium circa triplicem mundum.

1. Curationis ordo & regula 1.

2.

Summa to-
nius Methodi
curatrici.

natus præcipuos remouentur, sepe & illa sunt prius remouenda: quanquam sepe ex effectuum potius, quam causarum genere videantur. Atqui vt summam cuncta concludam, tunc curabitur morbus, quando pro natura corporum, affectionum, materia scilicet, loco, specie, magnitudine, tempore, remediorum omnium ad vnguem sit explorata proportio. Nam (vt ostendimus) omnis methodi ratio consistit in vna causarum agentium ac passibilium analogia, quam & suo loco reperire docuimus, quo sit vt iuxta æstimemus Empyricos in arte medica, cum tutoribus istiusmodi qui cunctos calceant vno calypodio: cum inexperto nauita, qui nec maris æstus, nec altitudinem norit, nec calitratibus, ventorumq; necessitudines ante explorauit: cum gubernatoribus regni, vel principibus imperitis, qui cuique regioni aut populo si quid acciderit, ysdem occurrendum remedijs arbitrantur, vt proinde iusta indignatione commotus Satyricus exclamavit,

Non pratoris erat stultis dare tenuia rerum
Officia, atq; vsum rapida permittere vita.
Sambucam citius caloni aptaueris alto. ac paulo post,
Diluis elleborum, certo compestere puncto
Nescius ex ament, vetat hoc natura medendi.
Nauem si possat sibi pero natus arator
Luciferi rudis, exclamet Melicerta perisse
Frontem de rebus &c. Sat. 5.

CAPVT QVARTVM.

De diuinorum spectaculorum differentiis, & cum mutationum maximarum ceu signa critica censentur.

Quorum
præcedens ser-
mo contul-
lit.

SED constituta nunc ad amussim totius ædificij basi, ac Simonogrammatibus primis: ad illud venimus, quod posuimus

positum ab initio fuit: Prodigijs scilicet, quæ mundum hunc triplicem incerto circuitu peruagantur, naturam ac differentias, causas atque præsagia pro humanis viribus indagare: quod non difficile fuerit nobis, ex antea acti sermone ceu communi quodam naturæ promptuario pastis, ac roboratis; si generali tantum, & quæ concessa est homini cognitione contenti, certos tum ingenij limites tum providentiæ statuamus. alioqui difficillimum, imò supra sortem generis nostri, si magis magisq; frangentes aciem intellectus ad particularia descendamus, rationes occultas anxie nimis, aut superstitionis iusto in singulis inquirentes.

Quomodo de
diuinis dis-
tendunt.

CONSTAT imprimis omne portentum siue prodigium inter res vniuersi ceu diuinorum prima insignia humanis animis apparere, quanquam ea quæ semel rebus infusa mens procreauit, cuncta quidem sint pro miraculis æstimanda, neque quicquam tam sit exiguum, quod omnipotentis opificis sui gloriam non attestetur, Galeno ipso (velit nolit) tantopere inter suas anatomes vel pedem vnius pulicis admirante. Hæc tamen omnia iam propè vulgata consuetudine ab illa prodigiorum classe volumus exulare, tum quod insolita non dicantur nec rara specie, (quanquam, quo magis incutibus, magis attonitum reddunt) tum quod constanti serie quam acceperint semel à mundi cunabulis, perseverent. et si res naturales sepe prodigiosis annumerent, quod rare, sublimes & efficaces: sepe & portentis veris causam ac fomitem subministrant: serè & prodigia in naturæ sensibilis gremio, tanquam forma exteriores in suis subiectis, & sedibus contineantur.

Propria pro-
digiorum ra-
tio quo pacto
ab illegitima
distingatur.

FIVNT igitur portenta in parte qualibet descripti iam dudum triplicis mundi, vt tota illorum varietas, à locis affectis sumenda potissimum videatur.

Prodigijs
prima distin-
ctio à sedibus
vniuersi.

PRIMO quidem in homine nunc humores obsident, I
nunc

2 Altera distinctio à forma vel specie.

nunc certam corporis partem, quandoque spiritus tantum, vel internum animam penetrare. estque affectionis modus, vel quantitatis insolita, vel qualitatis ac temperamenti, vel figurarum, vel totius mixtionis, quam substantiam appellarunt.

2 SIMILITER in mundi theatro amplissimo prodigia fiunt, in terris, in aquis, in aere, in celo, quae rursus ubique modò contentis modò continentibus rebus obveniunt.

Applicatio primi ac secundi Theorematis ad ostendendas prodigiorum differentias primas.

Tertia diuisio à principis effectibus

3 POSTREMO in ciuitate siue repub. nunc reges atque magnates, nunc duces & principes classis inferiores, nunc sortis infimae homunciones affici consueuerunt: atque ut in hominibus singulis terrarumque partibus infinitis fiunt nunc ignis, nunc aqua diluua, ad rerum innouandas, exagitandasque vicissitudines oportuna: sic & respubl. vel ciuitates saepe ex libertate nimia, saepe ob tyrannidem distractis visceribus pesundantur, ac modò torpore, luxu, lasciuia diffusi animi, modò bellorum turbine, morborum diluuiorumque, infinitis calamitatibus absorbentur. Quin ut inter morbos causam alij ex natura legibus trahunt, alij à sublimiori principio proficiuntur, sic & portentis pluribus sua quaedam assignari ratio potest, aliis nulla nisi diuina, plerisque duplex ratio subest physica, partim & naturalis, partim & altera supra naturam.

Concluditur prodigia esse signa critica mutationis in vniuerso.

Quarta diuisio à modo apparitionis.

4 Ex quibus & illud effici video, cuncta ferè prodigia nobis diuinitus mitti velut critica signa, siue praenicia, quae rerum infandas vicissitudines solènt praecurrere, non secus quam illa minora affectionum genera (ceu efflorescentia rara, colores, tumoresque & motus homini praeter naturam in rebus contentis vel contineribus obseruantur) manus quiddam impendere significant: idque multiplici modo, dum alias in vno mundorum genere fiunt, & alteri portenduntur, alias & signa & effectus cum causis intra vnius mundi limites perseuerant. Quare rem omnem sic optime comprehendemus; quemad-

quemadmodum morbo acuto laborantibus certi sunt indices dies, certi qui & iudices appellantur, item quae natura cum morbo est, praestantior officio dirimentes. Ante hanc criticism siue iudicium quo ferè ad peius, melius, mortem aut salutem, repentina sit commutatio, corpus concutitur vniuersum, fit conflictus validus, & signa apparent horrenda astitibus, saepe ipsa morte terribiora, quae rursus euentus speciem, modumque & qualitatem praesignificant, prout humores antè fuerint preparati, & virium corporis ad morbi magnitudinem relicta proportio. Haec autem non temerè dicta facile sciet, quisquis historicus sacras pariter ac profanas euoluens eertum confecerit epilogismum. Nam & circa creationem Mundi quanta septenarij dignitas aperitur? De quo plurimum diuinus Philo libro de opificio Mundi. Hipp. quoque de septimestri partu. Circa diluuium Noë imprimis septimi ac vigesimi septimi mensis mentio facta est, diei decimi septimi Quadrag. Anni verò quadagesimi, circa visitationem populi Israelitici in Aegypto. Post decem plagas vndecima certe Pharaonem cum exercitu illius vniuerso prorsus absumpsit. Utque praeterea alia infinita: passim legislator Moyses rationem maximam habet diei quarta, septima, nona, decima quarta, vigesima, quadagesima, quinquagesima, centesima, & consimilium, qui apud medicos inter criticos & contemplabiles praecipue memorantur. ne quis existimet aeternam sapientiam non omnia certo numero, mensura, & pondere perpensiisse. Quid igitur mirum tantam vim positam in gradibus climactericis, qui per Nouenarium, aut Septenarium multiplicantur: siue eodem ad horum spatia certa distribuas, siue ad dies aut septimanas, seu menses, annos, lustra & olympiades? Certè & nostra salutis auctor in sua parabola, regnum caeleste patrifamilias comparabat, qui manè egressus domo ad fodiendam vineam, operas conduce-

simile à crisi morborum ita homine laborantia.

Numeri critici & climacterici quantis sit dignitas.

Vniuersitates 6. à Christo per parabolam designatae.

bat.

bat, deinde & hora tertia, sexta & nona: postremo etiam undecima conducens alios quinque, diuersa mortalium temporali liquidò exarauit, diem scilicet primam ab Adamo vsq; ad Noë temporæ; secundam à diluuiò vsq; ad Abrahamum: tertiam deinceps vsque ad Moysen: quartam à Moysè ad Christum natum: postremam deniq; hora undecimæ assignatam ab Euangeliij luce vsque ad finem sæculi. Quod si & primam ætatem & vltimam in 2. velut segmenta distribuas, aptissima fuerit 7. ætatum humanarum comparatio cum Planetis septem, eadem facultate qua fetus humani etiam dum in utero manent gubernacula suscipiunt, sumptis auspiciis à H. dum formatur, à J. potius postquam nunc absolutus vitæ p̄sum fatale persequitur. Quadrat morborū insuper critici dies, qui morbis acutis die decimoquarto finiuntur. sunt enim 7. vt die 1. 3. 5. 7. 9. 11. 14. nam decimo quarto ad exactum diametrum solis attingit, ac velut totius cardinem soluit, res omnes denique ad cr̄isim exactissimam vocatura. Viderunt his consentanea prisci philosophi eorundem numerorum potestatem vel ad superstitionem vsq; in rebus gerendis; in obseruandis portentijs atq; omnibus obseruarunt. vnde p̄ct̄a terminus ex Hesiodo sic allusit Georg. 1.

Ipsa dies alios, alio dedit ordine Luna

Fœlices operum &c.

SED quid multis moror qua sola volumen possint absoluere? quæq; vsus quotidianus suggerit atque omnes historia contestantur? Faces ignotæ celitus apparentes, terrarum hiatus atq; diluuià non semper quodcumq; decernunt protinus edunt, sed est & in illis à conceptu rerum futurarum, gestationis ordo animalium procreationi consentaneus, atque ita per certos numeros vel interpuncta credibile est omnibus prima fœtura lineamenta produci, paulò post animari, figurâs perfici

Prodigia sæpe
æu antea mit
ti quàm pro
missa appa
reant.

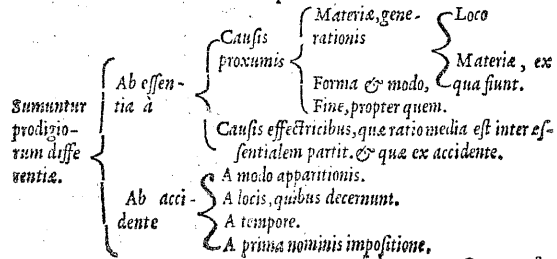
ras perfici, atq; ad eò statuto tandem tempore, quod hominibus est secundum naturam vel noni, vel septimi, vel vndecimi mensis, maturam partui à maternis visceribus separari, atq; in vitales auras excludi. Proinde nihil absurdum est ostenta diuorum rerum humanarum signa quedam critica nominare: Cr̄isim verò paulò post subsequi, temporum numeris scilicet iam expletis, perfectòq; circuitu, qui vel longior vel breuior esse consuevit vel pro dignitate signorū, casusarum atq; effectuum, vel materia promptitudine, vel intercurrentium stimulatiumq; aliorum siderum syzygijs. Hæc enim & prauidisse ante orbem conditum, & suis limitibus designasse summum opificem minime dubitamus: etsi plerag; sub conditione siue hypothesi, vt illud Ionæ, Adhuc quadraginta dies & Nīnīe peribit: quod & Ezechie regis exemplo, & aliorum plurimum confirmatur.

Simile à conceptu & partibus animalium.

Tres cause cur interuallū breuius aut longius.

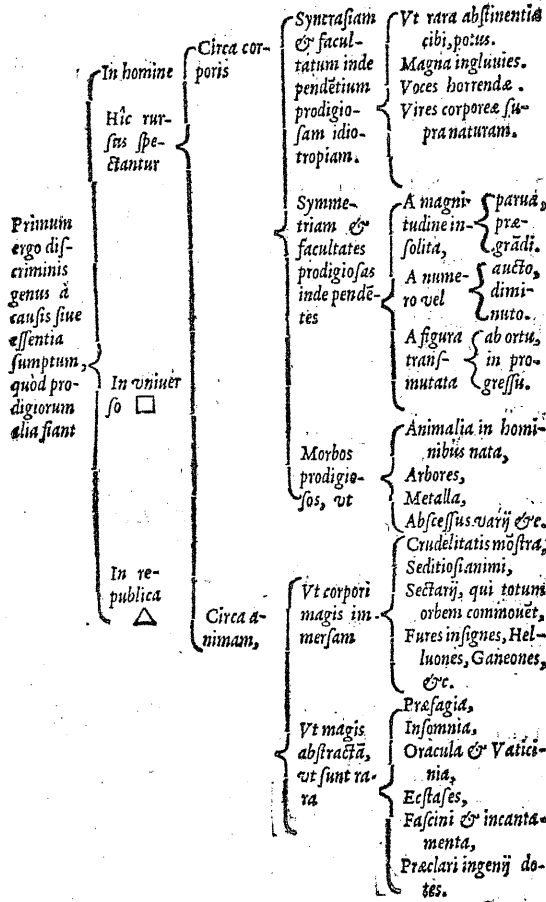
CVM illa partitionis amplitudo, atq; varietas non tam commode in perpetuam orationis seriem, atq; in apertā tabulam referatur: idcirco & nos quò res facilius tota sub aspectum veniat, diuisionis imaginē qua modò ab ipsa essentia ducebatur, cum alijs ex accidentium ratione conlatis (vt sunt innumeris modi) istic in vnū ferè syntagma redegitimus.

1. Tabella generalis diuisionum fontes aut carceres comprehendit.

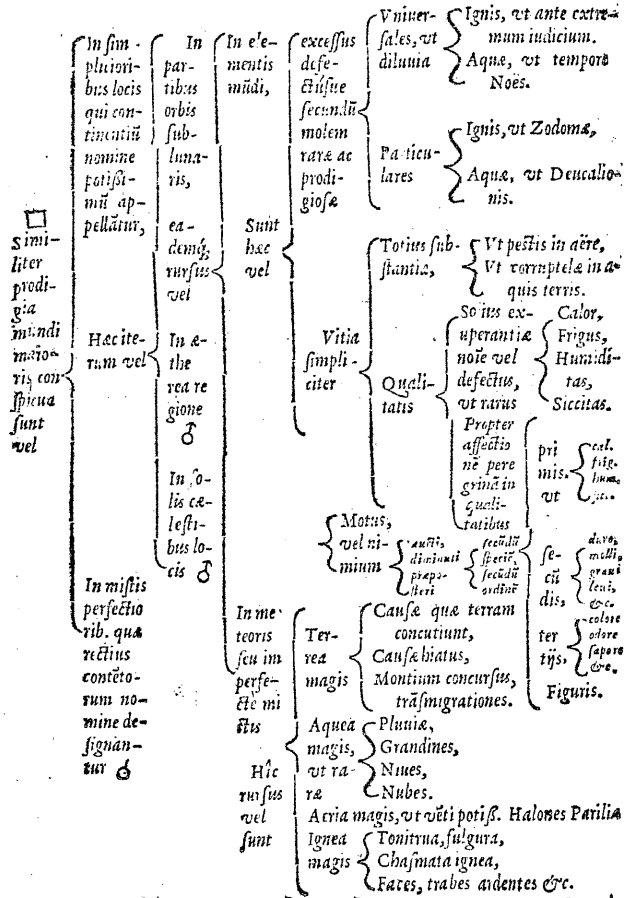
Secunda

Secunda diuifio ratione loci, in quo gignitur vel apparet.

Secun-

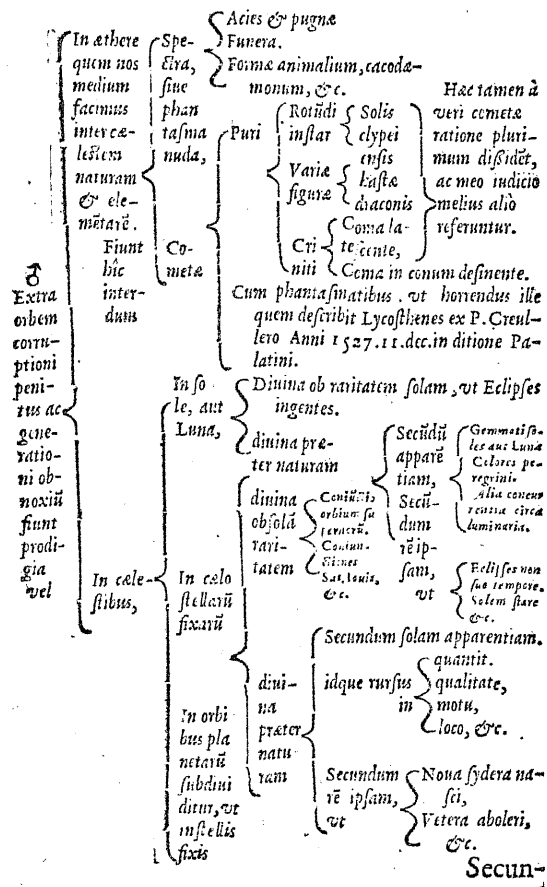
Secundæ tabulæ pars altera prodigiorum quæ magis fiunt in ambitu vniuersi iuxta differentiam loci.

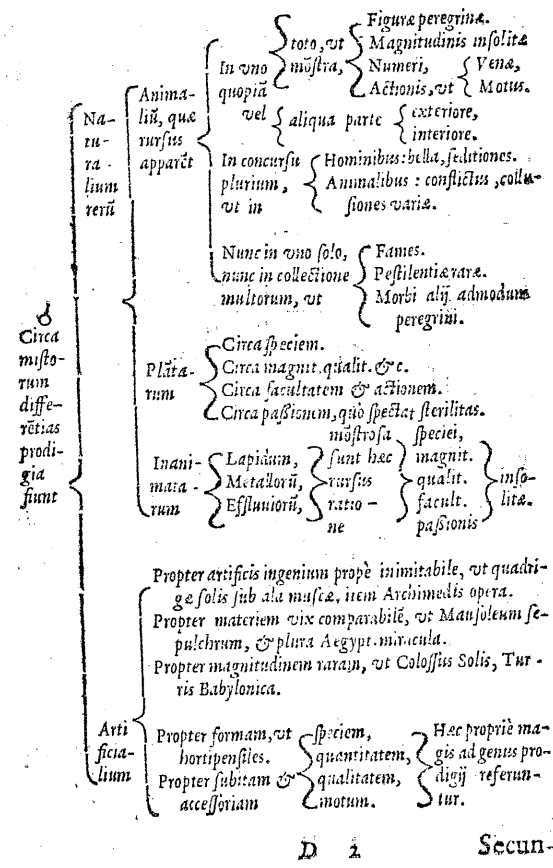
D

Secunda

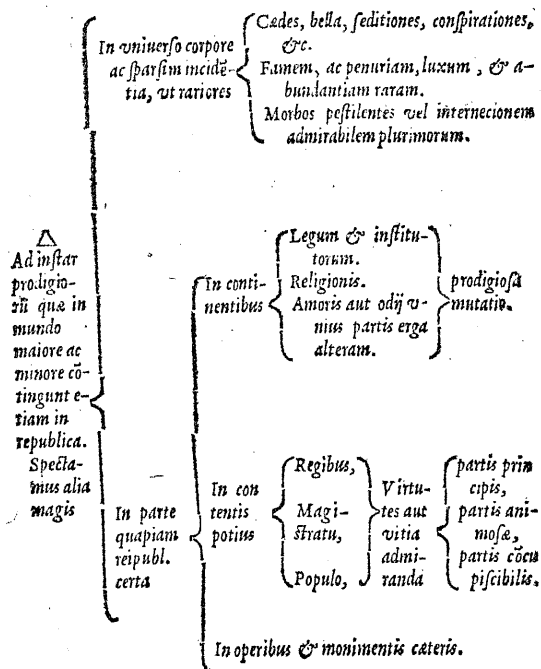
Secundæ tabulæ pars tertia eorum quæ prodigiis fiunt supra orbem sublunarem.

Secundæ tabulæ pars quarta, prodigiorum quæ circa res perfectè missas appa- rent in vniuerso.

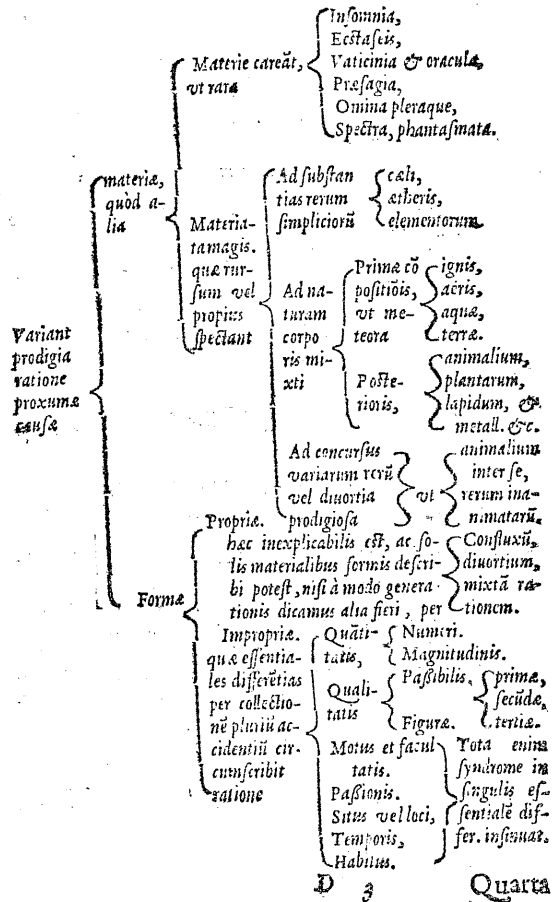

Secundæ tabulæ pars quinta prodigiorum quæ fiunt circa Reipubl. corpus.

Tertia

Tertia tabula prodigiorum ratione, forma atque materie inter se differentium.

Quarta tabella distinguit prodigij species a principis effectiuis.

Prodigi- orum alia sunt	}	Omnino à natura natur. licet agere, sed raro et posseter,	}	In caelestibus, ut Eclipses magne Synodi. In elementis, rari cataclysmi, terrimo- tus, &c.	
		Omnino diuinitus, non intercedenti bus physicis causis,		A deo proxime. Per angelos, Per animam spiritumq.	Bonos, Malos.
		Concurrentibus utriusq. generis causis præter co- mune natura cursum		Per plures ordines causarum atque effectuum. Per pauciores.	

Quinta diuifio à fine siue effectū.

Prodigi- orum alia	}	Probant, sic veteres fidem fulminibus solent ex- aminandam dare.	}	Verè critica, siue effe- ctibus proxima, ut magni motus ani- morum. Indicantia & critica priora, tanquam cri- ticorum frænucia, ut fere cometæ.
		Que exornant, ut fulmen in Astasio, in Senio Tullo, in Cicerone: in Platone apum confluxus.		
		Que vindicant scelus, ut in Iuliano apostata, in Arrio hæretico. Que movent atque castigant nunc amicè, nunc seueriter, ut in d. Paulo, & horum alia.		

Sexta

Sexta partitionum classis vniuersim ex
accidentium ratione desumpta.

Prima pars à nominum prima institu-
tione deducta est.

Vocan- tur prodigi- a	}	Proprie, que & portenta, vel o- stenta non ma- le nominantur, quod non modo præter solitum sunt, sed & cõ- mune natura cursum,	}	In rebus im- materialibus Portenta me- lius appella- ta	}	Insomnia rara, Spectra siue phantasmata. Vaticinia, furores subiti. Quaedam miracula in operi- bus hominum ac diuorum.	
		Improprie, & secun- dum rela- tionē dun- taxat ad imperitiam vulgi vel imbecilli- tatē mentis humana		In rebus materialibus		In ani- malibus, Plantis, idq. vel In elemē- tis & caelis o- stenta	Solis & perse confide- ratis monstrata pro- prie. Animalium partibus, extispicia. Concussu, motu, & confusilibus, per a- ruspiciam, atq. au- guria. Propriissime nominantur. In operibus diuinis atque huma- nis, miracula proprie.
		Ratione cause, sic olim ecl- ipses inter prodigia ce- lebrata. Ratione soliti- tudinis & vehementie, ut tempestates: excessus caloris, frigoris, inundationes ignis aquæ.					

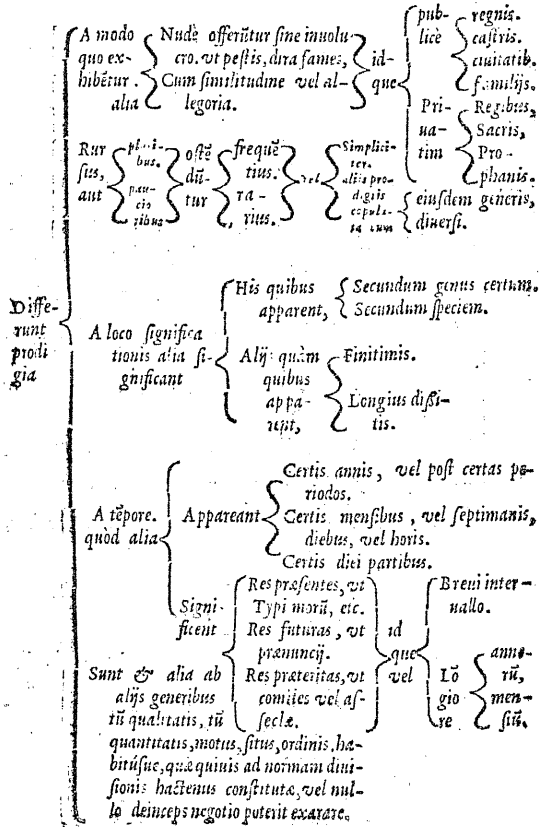
Propter raritatem, sic & defectus ingeres luminum
& locustarum agmina

Propter ordinem solum & consensum admirabilem
cum eorum. Vnde etiam in leuicis rerum ma-
tationibus omnia malorum a bonorum ob-
seruata ratio est, ut corni illius iudicium anti-
obitum Ciceronis, &c.

D 4

Secun-

Secunda pars sextae tabulae prodigiorum differentias à reliquis accidentibus ducit.

De

De prodigiorum causis & communissi- ma notione.

CAPVT QVINTVM.

SED quo causa prodigiorum planius tanquam in tabula proponatur, vniuersa quæ sunt, boni alicuius gratia fieri, saltem ab ipso primo motore credendum est, quinquam doctissimus vir Baptist. Montanus rerum malaram, vt morborum in humano corpore, non cessat aliquem finem. Secures docet, si solum agentis principij sensum, actiones, & studia persequaris, si facultates quatuor à Gal. constitutas in singulis locis, attractionem scilicet, retentionem, alterationem, expulsionem; & quo pacto non solum ex imbecillitate vnius partis, sed & alterius robore vel irritamento, humorum fluxus atque decubitus fiunt. hos enim cessare minime cesset, donec ad omnium infirmissimam prouoluantur, in ea nimirum regione congesti vnde repelluntur amplius minime possint. Quin etsi plurimis malis sua sit tantum extrinseca causa, finis quidem ratio non in vnius corporis, aut materiae receptricis angustiis queri debuit, sed vel in agentibus rebus, vel principio primo cui nihil non patet, nihil nequicquam fieri certum est, sed omnia vel tum ad vnius commodum ac verum bonum, tum ad nominis sui gloriam, ac salutem vniuersi, vt etiam hoc nomine quæ apud nos nostro iudicio plane feruuta censentur, sepe & iniusta, aut à diuina providentia legibus aliena, tandem ad exactam aequalitatem redigantur.

Est ergo finis vel providentia in eo, quod agit proximè eum potestate superius: est & finis primario in ipso Deo, tunc conspicuus maxime, cum noua atque insolita producantur. Nam idèò primùm prodigia sunt, vt mentem omni natura superiorem cogitemus, quæ vt omnia ex nihilo condidit ab initio, ita & conseruat eadem, mutatq; pro arbitrio, vires

r. De causa fi- naliprodi- giorum.

An morbi aut rei male sit aliquis finis.

Vbi quaeren- dos sit finis rerum.

Cur impri- mē rara atque in- solita fiunt. t. Vtilitas.

intendit aut frangit, interdum & prorsus alias facit: ne qui morosophi opificem suis operibus de necessitate existimēt alligari, quos festino dialogo vellicat Lucianus, Iouem in triagœdiam ducens. Hinc enim omnes serè idolatria species, omnisq; & magica, & mathematica superstitioni dimanant, vt in Mercurij Aesclepio videre facile est. Præter hæc ipsi mortalibus apparere prodigia conducebat, vt circa res prosperas obiecta formidine, animorum insolentiam frangeret: inter ærimmas, & vita calamitosa reciprocos astus se quisque referuans ad meliora, spem vnã in illa (qua se vel se suis offert) æterna numinis providentia collocaret. Quin si eorum quæ mala vulgus appellat, apud Deum finis est optimus, vt sepe scilicet vel castigentur improbi, vel probentur electi; magnum mehercule quiddam illorum signis prænunciis tribuendum est, quorum decreta vbi responderint, tanquam præuisa minus perturbant, animumq; è statu deijciunt suo, quippe quæ certo tunc numini accepta penitus referantur: imo priusquam id quod mimantur expleuerint, occurrente metanoea, purificatione, precibus, aliisq; operibus bonis, molliri, obtundi, auerti penitus rupta causarum fatali necessitudine possunt, vt sacra historia exemplis pluribus manifestum est. nouerunt autem & gentiles philosophi duplicem Aethiam: nouerunt & duplicem animæ potestatem: dum modò conscendens ad vnitatem per intellectum se fato liberat, modò præceps delapsa in multitudinem, et brutis cupiditatibus sese immergens, Parcarum legibus pariter obnoxiam facit. Verùm hæc breuiter habui quæ de finalibus causis dicerem, propter quos & rædæ, insolita fiant.

Materiem si quis postulet definiiri, dicam alius vnũ dũtaxat materiæ genus, locum videlicet in quo spectatur, alia cum loco & certa quadam substantia, cuiusmodi mixta perfectè vel imperfectè nominantur. Materie carèt per aphantasmata,

Superstitionis
magneac ma-
rhematica
fons.

a. vtilitas.

3. vtilitas.

Duplices A-
ethiam leges

De causa ma-
teriali prodi-
giorum.

Prodigia sine
matenc.

tasmata, vbi cumq; & à quocunq; cõrigerint, velut nocturni lemures, incubi, & id genus alia: quamquã Pcellus demonibus, Plotinus angelis, aliisq; rebus intelligibilibus, scia ex analogia materiem esse voluerit. Sed quorum sibile corpus apparet, idem nunc animalis vnus aut plurius, nunc planta, aut lapidis, aut metalli, vaporis alacius aut exhalationis speciem præ se fert. Facillimum verò naturis liberioribus, vt ex ambientibus elementis quodcumque liberit, cogant in speciem tempestatis aut animalis, quamquam sine semini- bus vix aliud quam figuram superficialiam præstent, sine permissioe, nutuq; diuino nil possunt efficere.

De causis effectricibus nõ est minor disputatio, quam vt conficiam paucis: constat Deum auctorem omnium primũ natura vultus immutare, quandoque nulli intercedere physica causa, sapissime verò vt inconcusso vinculo tum ordinis supranundani, tum caelestium corporum: ætheris elementorum, velut per scalam quadam vniuersitatis distributio fiat.

Atqui hoc genere posteriore classes sunt plurimæ, prout hæ propiores, remotiores aliæ, respectu vel mentis opificis vel materiae numerantur. Nec est quid anxie quisquam querat, num istis positis aut concessis, sequatur protinus Deum vel præter ordinem quicquam agere, vel à bono præter boni naturam aliquid proficisci. Constat præcos philosophos Epicureo dogmate temulentos, ad ætærelæ quandam mortalium animos redigere voluisse. Ideoq; cum animaduertent diuos esse præcipuos huius orbis tyrannos atque carnißices: spem ac metum, scilicet, vt pacarent hominum mentes, iam omni excusso numini metu (cui dum alligantur, putant quietas esse non posse) conati sunt rerum omnium quæ quotidie spectarentur, naturales reddere rationes, atque ex vno celo per intermedias classes, fatorum necessitatem demonstrare. Qui- bus ne assentiamur temerè, purioris philosophiæ antistites monent,

Materiata
prodigia.

Materies vn-
de & quam
vata.

Decausa effe-
ctrice prodi-
giorum.

Deum aucto-
rem primum
dupliciter a-
gere.

Deum præter
ordinem na-
turæ infemo-
ris agere quã-
sapissimè, cõ-
tra philoso-
phos.

In vanitatem
Astrologicam

monent, atque ipsa veritas seu Christi viua doctrina praemonstrat. Quamquam ex abundantia eiusdem bonitatis finis illa etiam contestantur, quae quidem sensibus obuia, praeter tamen communem naturam cursum quam rarissime sunt. his enim ostenditur Deum penes se alium habere ordinem prouidentiae suae nobis occultum, cui saepe consentit ordinis characteris finis mundanis rebus infusus, saepe plurimum discrepat, propter hominum necessitatem, atque ut diuina gloria manifestas libera nullis naturae vinculis alligata, nullis circumseptae carceribus demonstratur. Neque verò à bono summo, praeter bonum aliquid fieri aut dimanare credibile est, cū sit circulus bonus, à bono, in bonum perpetuo reuolutus, et si ea quae saepe obtingant pro meritis nostris, mala & tristitia vultus excutimet. Nō inferunt di nobis iniurias, (vt Iamblichus ait) sed ista supplicia: quae tamen finem optimum spectant. & multa nos latent peccata, quae deos minime latent. Deus quoque quid iustum sit, aliter saepe perpendit, ad vnā animam spectans: aliter, ad totam cognationem animarum, et bonam vniuersi. Quin etiam à totis mundi partibus (vt verbi illius vt ar) descendit per membra singula quaedam actio multiformis, descenditq; facillimè propter potentiarum similitudinem inter agens & patiens, vt corporis sola necessitate contingat, quae quidem in totis bona fuerant & salutaria, atque harmonia vniuersi consona, saepe tamen ex delapsu, in hac vel illa parte corrumpi: vel quia delegaricis facultatis impetum sustinere non possunt, vel propter commisionem inferius accedentem, imbecillitatemq; infimis naturalem, vel quia partes partibus, agentia principia passiuè proportionata non sunt. Ita quae in intellectu diuino species sunt ac purissima rationes, in vniuersi natura materialem quandam induunt deformitatem & ἀταξίαν, & quae in totis vnita fuerunt, in singulis dissident. Ex quibus constat bona deo-

Ordo alius immutabilis in mente diuina.

A bono nil aliud bonum.

Cur multa praeter ordinem fieri videatur.

Mali species à materia proficisci.

4. Impedita circa materiam.

na deorum corrumpi aliàs materia vitio, aliàs per intermedios duces vel demones malos; quibus tamen nihil efficitur, nisi diuinitus permittatur; nec ferè permittitur nisi sic mereamur. Habent ergo & caeli saepe quod multis prodigijs conferant; atque vt prodigia res decernunt humanas, ita interdum & concursus siderum, seu prodigiosa rerum & signa, & causa à physicis memorantur: vt in cometis, terramotibus, & monstris partibus infinitis. Eademq; ratione qua virtus diuina videtur falso causa efficiens mali, de caelestium corporum potestate dici similiter possit, etsi modo quodam inferiore: nam si quid ab illis durum aut calamitosum videatur, omne id debetur materiae receptrici.

Verum quando nunc finem in diuinis spectaculis satis excusimus, vnà cum materia atque effectricibus causis, facile est ex iisdem (non dico formalem causam, quae longè abditissima est) sed forma interioris figuram quandam vmbra-tilem in animo fabricare. Sed nunc, si libet forma vocetur, quae in naturalibus rebus saepe fortuita est, ex concursu vaporum & exhalationum; quemadmodum in igne, aëre, aqua, & terra, & nubibus, aliquoties deprehensum est: sed neque hac portenta vero vocabulo dici possunt, saepius tamen à mente procedunt, cooperantibus angelis aut genio malo vbi figura insignis aut ordo concurrerit. nam quia Deus vtrisque vititur manuum vice, sicut per illos bona dare aut mala instigare solet, ita nunc hac nunc illa portendere priusquam fiant: quod boni patris ac Domini misericordis officium fuit. Suscipiunt hoc negotium libenter spiritus boni, qui cognatione quadam generis nostri, nobis precantur nil nisi bonum; & si quando à Dei monitis mortale genus exorbitat, miserti protinus imagines haustas à mente superna, ideasq; rerum futurarum (si verbis hic vii Platonis licet) pingunt in rebus natura: vt his admoniri statim de anti acta vitæ criminibus

Mala caelestis non immitti, ne dum diuinitus.

Formalis causa indagatio circa prodigia

Contra geomantes & aëromantes & pyromantes.

Formalis ratio prodigiorum.

Quantitas a-
moris Dei &
angelorum
erga mortale
genus.

Primorum
axiomatum
applicatio ad
institutum.

Conceptus
empiricholis,
fœt⁹ geitatio,
& part⁹ ratio,
in utroque
mondo ana-
loga.

Orbis mon-
strorum in
genere ani-
malium.

Idem ordo
monstrorum
in vniuerso.

crimibus cogitemus: periculi magnitudinem cogitatione prius, quam sensu experiamur: admonitiones & consolationes in sacris obuias in memoriam religamus: malorum demerue celaprius quam opprimant, conuersione ad preces, operibus charitatis, ac pœnitentiâ mitigemus: vel si fieri possit, auertanus penitus: sin minus, omnem necessitatem sortemq; humanam vna concetricitate animi cū ipso Deo, vel patientia superemus. Caterum illud imprimis ad formam totius atque essentia pertinet notionem, quod ante retulimus paulo prolixius de mundi cōsensu & triplici medicina. Nam ex eodem fundamento videtur id maximè consentaneum, totius magni illius animalis, non minus quam suarum partium esse conceptus quosdam, & partus esse, & tempora quibus gestantur in vtero fœtus, esse & causas atque indicia, qua modo conceptus tempore sese aperiant, modo sub *ἐμ-βρυ-χου*, vel introitum anima in ipsum corpus; plurima verò non prius quam maturior fœtus in auras vitales excludatur. Credo itaq; calum & mundum omnem hunc ambientem, seu continentem, circumfusum, (quoquo modo appellare libuerit) velut patrem esse: mundum verò animale (ex contentis scilicet ac viuientium generibus subsistentem) matri potius comparandum. Fit saepe vt semen patris sit optimum, materno interim corruptelam quampiam ex natura corporis induente: quare & semen quantumuis fecundo spiritu plenum, in vtero non bene constituto peruertitur saepe inq; speciem degenerat præter naturam. Igitur vt naturali partui sua sunt non infida prænuncia, qua & modo, & qualitate respondeant: itidem sanè de monstris ac prodigijs euentibus cogitandum est in orbe hoc circumfusio. Sunt enim cuncta inter se analogâ, ac tria vbiq; formationis temporâ, signorum lege, numerorum & ordinum proportionem consentiunt. Quemadmodum verò ex materni sanguinis

guinis vitio formator spiritus omnium compos, appetitus enormes pingit in ipso fœtu, & saepe prius in oculis, vultu, ipsiq; præcordis matris: ita & conceptibus vitiosis in orbe hoc continente (quem vniuersum nominant) humana libidinis nota transit in spiritum mundi; hic rursus eiusdem characteres refundit in elementa; & per hæc denique in ea corpora qua illis primordiis oriunda ciuitatem atq; rempub. constituerunt.

Qua porro de formatoris spiritus vi & præstantia, deq; caloris ingenti natura multiplici, ceu tota substantia circa hunc locum ambigi consueuerunt, ea profectò se latius fundunt, quam vt perspicue simul ac breuiter possint ante oculos collocari: ideoq; & maior huius considerationis pars à nobis in amplioem operis alicuius speciem differetur. Nunc tamen sint hæc compendio dicta, qua non solum portentis atque præfægis cognoscendâ viam faciant planiorem; sed & cunctis proprietatibus vegetabilium rerum, (cuiusmodi vulgo abstracta atque imperite recensentur) imò & causis affectionum naturalium, ac præter naturam: quarum vel occulta ratio est, vel species admodum peregrina, nihil etiam apud medicos vniquam quæsitū acutius, nihil inuētum infelicius, nil traditum posteritati inuenius fuit. Repetere cum animo tuo nunc illos 5. natura gradus secundo capite designatos: quorū medius ille est qui spiritui dedicatur. Hic est ipsius anime proximum quoddam, ac præcipuum instrumentum: nisi forte carpentium illud tenuius placet in amborum cōsilio collocare. Sed siue characteris animæ statuamus in spiritus portione caelesti, siue paulo superius, ac peculiari vehiculo insidentes, parum interest: cum ista non secus atque calorū orbes pro circuituū lege, non tam sensus quam animi iudicio distinguantur. Nos in spiritu velut subiecto, volumus esse substantiam caloris innati: sic vt idē esse

Vis imaginatio-
nis in ma-
tre circa for-
tum.

De spiritus
informantis,
& caloris in-
nati substantia
accensata
traditio.

Vtilitas eius
consideratio-
nis amplifi-
ma.

Locus spiritus
formatoris
medius inter
ordines vni-
uersi.

Definitio ca-
loris innati.

esse dicatur anima cuiusque proximum instrumentum, perfectio spiritus, actionum causa et opifex, ut princeps quidem in semine, sed ut *συναιτωρ* in toto composito naturali. Saepe verò philosophi hoc vocabulo caloris innati substantiam primogenitam, saepe & actum illius propiorem vel qualitatem, saepe complexum utriusque dixerunt: ac rursus in ipso somite sine subiecto primo alij nudum spiritum contemplantur, alij humorem pinguem & oleosum; nonnulli denique hac uniuersa coniungunt, velut vnum quid facientes ex utrisque principijs, agente spiritu, & materie humida: qua duo Hippoc. ignem & aquam satis obscure, physici τὸ εἰμωτόν *εἰμωτόν* καὶ τὸ ὑγρόν *εἰμωτόν* *εἰμωτόν* appellarunt, Moyses fortasse in operis sui auspicio caeli ac terrae nominibus maluit insignire. Caterum de ambobus hisce principijs obscura veterum; sed neotericorum manca & intricata traditio est: credo propter defectum methodi verae, siue catholicae, quae rerum uniuersitatem amplissimam sola per analogicas classes, consensus partium atque dissensus angusto systemate comprehendit. Nam plerique, decepti verbis Hipp. Epid. 6. Anima hominis ad mortem usque producitur, &c. hoc calidum idem cum anima esse dixerunt: dum non percipiunt plerumque ab illo acroamatice scripta, ut quasi offusis tenebris ex composito prophanum vulgus a sacris mysterijs arceretur: cum & lib. De diat. 1. nunc animam hominis augeri atque imminui dicat, subaudiens vim caloris ingenii qua sese agglutinat elementis: nunc verò solus hominis animam faciat immortalem. vbi profectò per animam actum supremum perfectionisque in hominibus intellexit. Multi ex Galeno totum definiunt penè in sanguine & pituita vel aqua & aëris elementis iusta proportione inuicem temperatis, ut lib. 8. De plac. Hipp. & Platonis insinuat. Imò & inter celebriores plurimi huc statuunt prorsus elementarem: nonnulli potius conditione ca-

le em.

Variæ opinionones de subit. calidi innati, humorisque primogeniti, & illorum nominibus.

Autorum placita de calore innato non bene haec tenus intellecta. Hipp. obicura traditio.

Gal. sententia.

lestem. Sunt qui cum anima simul, & spiritu confuderunt. Horum omnium ratio quam constet lubrico fundamento, demonstrare facillimum est. Nos argumenta, & rationes dictatas nuper in publicis scholis, maiore cum ocio, ac suo tempore in formam peculiaris opusculi redigemus. Sit istuc modo breuiter comprehensum: rei veritatem firmissimè comprobari partim ab illis ordinibus mundi & consensione mirabili; partim verò ab actionum generibus infinitis, quae vel absente anima (ut in seminibus rerum) omnem exuperant vim corruptibilis elementi. Proinde ut 3. sunt anima facultates, ita tres mundi praecipuae partes, ut alias dictum est, & in cometarum explicatione docebitur. Hac quidem discretà in sedibus uniuersi; inter se tamen perpetuo nexu, cognationisque siue amoris vinculo continentur, sic ut è singulis mundi partibus singula rationes & potestates in vnum spiritum conferantur; sitque illius apex siue fastigium planè diuinum: sit media quaedam substantia, ceu tepor. aethereus: sit postremò tertia substrata caeteris, atque ignobilior eo quo magis à lucis praestantia, & concretionis firmitate deflexit. nam huius nomine calor insitus augeri, minui atque extinguì dicitur, ideoque & succum sibi familiarem poscere in locum materiae defluentis. Respondent igitur & calores triplices, caelestis, aethereus, sublunaris: quibus & opera certa pari distincta proportione conueniunt. Hoc modo,

Autoris sententia, & argumentorum summa.

Totius innati caloris anatomae.

Calores triplices in vnius speciem comparati.

E SCHE-

COSMOCRIT. LIB. I.
SCHEMA TOTIVS SVBST.
spiritus & caloris innati.

SVPRMA.

6	Suprahæc omnia INTELLECTVS COMMVNIS.
5 Gradus animæ.	Hoc loco consistit totius composui summa perfectio & Teræ ætæ.
4 Gradus animæ vestigio datus	Hic Academiæ lucidum quoddam, & celeste idolum animæ fabricantur, quod tamen reuera idem est cum spiritus portione celesti.

MEDIA

3
Tertius gradus spiritui facer, cuius principia ex uniuerso, ac rationum differentia tres.

1 E celo, celestis & immortalis.	Respo- dent singulis calores vel a- ethus proprij.	Aethe- reus	Respo- dent operu dignitates	Diuini charac- teris- mi,	Similitudines omniat dissimilitudines nosse vel in ipso semine. Proportiones reru inuenire in similibus. Partes organicas figu- rare. Motu ciere equabile, qui ab Hippoc. solis motui comparatur. Conservare: Durationem præstare: Cogere & homogœna: & heterogœna: Mouere à circumferē- tia ad centrum. Vtere: Siccare: Separare heterog. & homog. congregare: Incitare ad circumfer.
2 Ex æthere, spiritus æthereus media conditionis.					
3 E sublu- naribus locis, ele- mentaris et corru- ptibilis.					

INFIMA

2 Gradus carpeno spiritus proprii	Rorulenta seminis, vel spumosa substātia: cui præter quantitatis proportionem accedit & symmetria qualitatum, siue syndrome.
1 Gradus materia	Seminis corpus, in quo exuperant aqua & ævis elementa, iustis proportionum legibus temperata.

Ergo

Ergo vti celestium corporum vires partim à motu illorum, partim à lucis substantia proficiuntur: sic & in isto calore nativo alia ipsarum facultatum & conservatio est, à subiecto formite, quem seminis spumam aut rorem primogenitum dixi, alia verò à motione, siue circuitu triplici nunc intrò, nunc foràs, nunc in vtramuis partem aequaliter incitato. Videmus enim hos omnes ex decreto Hipp. ad vniuersi conservationem pulchra vicissitudine cōspirare: sic tamen vt alteri magis ad somnum, concoctionem, attractionemq; necessarios data sit præfectura; alter expulsiōnemq; necessariosq; gubernet; tertius verò potētiōr cæteris ad fermentationem mistilium rerum, nutritionisq; singulas partes, appositionem, agglutinationem, a dissimulatiōne in illis particulis minimis, sine strepitu cuncta perficiat, in dō velut totius caloris regulam, ac tonum quempiam moderetur, ne vel diffusior motu ad circumferentiam exoluatur, vel flexu contrario compressus nimium suffocetur. Nō hic chimeram pingimus aut tragelaphum, sed vnus spiritus triū substantiam ita componimus, vt quauis ad sensum minime discretis partibus eluceat; potentiarum tamē tactis seminibus, operumq; diuisis auspiciis explicetur, vnus nimirū, & multiplex, mutabilis idem, & immutabilis: prout hic spiritus naturam aliam, & facultatem ab aliis mundi partibus sumptam in hæc vel illa officiorum genera pro molis necessitate traducit. Est autem per omnes potentiarum, atque substantia gradus coaptatio talis: vt non permista proprie sed inclusa potius alteri altera, ignobiliori nobilior, interna externa censeatur: quemadmodū in oculo visionis instrumento, princeps natura portio est lux celestis inclusa humori crystallino, quem propter idolum pellicula tenuissima fabricatū est, deinde & geminus humor est circumfusis & dæroednis & calceidnis: aquosum & vitreum Latini

Duplex principium in caloris substantia & duplex illius conservatio.

Tres circuitus animæ, & caloris innati, & singulorū opera.

Quo pacto plures in vnū contentiant.

Coaptationis totius monogrammata in naturalibus rebus expressa

In oculo:

E 2 appelli-

appellat: quos ambit iterum vna tunica. sive $\chi\omicron\phi\omicron\sigma\delta\eta\varsigma$. exterior cunctis incumbit cornea, Græcè $\nu\sigma\pi\alpha\tau\omicron\varsigma$ dicta. Eodem pacto pendunt ab vnico Sole colores corporum singulorum: sed tamen proxime colores à lumine; lumen à luce; lux à Solis corpore propagatur. facta ideis atque virtutibus infinitis, quæ pro subiecti conditione se particulatius manifestant: vt planè sint axis hæc vniuersa sit quedam machina, qualem depingit Max. Tyrius sermone 3. ex orbibus variis, & figuris orbium mutuo subservièntibus conformatam: sit quedam acies militaris instructa suis decurionibus, centurionibus, primipilis: vt lib. De mûdo Aristot. à Xerxis exercitu ducta similitudine demonstrauit.

Patet itaq; ab eodem auctore verissimè dictum lib. 2. De animalium ortu, cap. 3. Igneus calor purus nullum animal gignit, sed frigore temperatus, calor autem in semine diuinus existit, proportionè respondens elemento stellarum. atq; deinde seipsum explicans ita subiungit, Etenim omnis anima vis, siue potentia corpus aliud participare videtur: idq; magis diuinum, quàm ea quæ elementa vocantur: verum prout nobilitate, obscuritateq; animæ differunt inter se, ita & natura illius corporis differt. Postremò & illa subiecit nostris consentanea: Inest feminibus omnium, quod facit vt fecunda sint femina: videlicet quod calor appellatur: idq; non ignis, non talis facultas aliqua, sed spiritus, qui in semine, spumosoq; corpore continetur, & natura qua in eo spiritu est, proportionè respondens elemento stellarum. Vides quo pacto spumam in semine, in spuma spiritum dicat, in spiritu calorem innatum, in hoc postremo naturam, atque animæ facultatem: cuius solius respectu aiebat Hipp. lib. De carnibus, etiam in seminis massa calidum quoddam existere notis characteristicis insignitum, atq; (vt verbis illius vtar) animalium, diuinum & immortale, cuncta videns, audiens, atque intelligens.

In Sole.

In artis operibus.

Aristotelis diuina sententia de subit. spiritus & calor is innati.

Ordo substantiarum illi consentaneus que secundo. & septimo capite plenius exarauit. Hipp. diuina Sententia.

intelligens. quapropter cum semen descendere à singulis animalium partibus vellet, eo potissimum vsus est argumeto; quod non semper à claudis claudi, vel muili procreantur. non enim vtcunq; corpus in genitore truncum fuerit, idcirco & spiritus ex necessitate claudicabit: nam secundum nobiliorem sui partem nihil patitur, neque corrumpitur. operationis etenim suæ vestigium concipit non ex ipsa materie tantum, sed ex parentum anima, quæ prius illorum corpore toto tota fuerat propagata, & in auram diuiniorem spiritus informantis sic rerum agendarum characterismos impresserat, vt idem spiritus etsi non protinus genituram faciat esse vitalem; vitæ tamen instantis, aut consimilis formæ syndromen physicam, aptamq; in corpore feminis præparationem facit, non aliter quàm si sensu quopiam, aut intellèctum præditus foret. Vnde hunc actum perfectiorem feminis, sed imperfectum compositi naturalis, sæpe ipsius animæ vocabulo Hipp. est dignatus. Enimuerò pulchrè hinc omnis illa eruitur similitudinum ratio, quæ inter parentes & liberos efflorescit. Est prior secundum speciem interiorem, totamq; substantiam, qua homo ex homine nascitur, ex equo & asina mulus: altera secundum sexum, qua mares potissimum, aut femina procreantur: tertia secundum figuram corporis, qua singulatim his vel illis similes fiunt in oculis, vultu, partibus alterius habitu, compositione, temperamento. At speciei rudimentum vel statim in prima conceptus adumbratione desigitur motu æquabili intro. pariter ac foras terminante, per ipsius animæ demersum semine simulachrum: iuxta illud Hipp. li. De dict. 1. Anima suas ipsas partes obambulat, &c. At sexum nota in foetus secunda elaboratione magis imprimitur, quando & iam media spiritus siue æthereæ pars maiorem reguli vim consequitur, motu vigete ad centrum magis quàm ad circumferentiam. Nam &

Quo pacto semen à toto corpore deriuetur.

Cur non semper claudi è claudis geniti

Spiritus in semine à toto corpore rerum agendarum ratione secundus.

Causa similitudinum.

Similitudinum genera tria.

Similitudo secundum speciem quo pacto imprimatur.

Similitudo sexus quomodo adueniat.

Hipp. libr. De genitura sexus discrimen elicit ex proportione certa seminis masculi & foemini: masculum tamē appellans non quod à mare deciditur, sed à dextris partibus alterutris excretum in totam conceptus molem illabitur, plus in se continens motus & energia. id enim quoties & quantitate sua exuperat genituram, totam efficit masculinam.

Quid semen masculinum propriè.

Quæ Hippocrati dextræ partes dicantur.

Vit calidior femina non tam temperamento quam motus efficacia.

Seminis partes etiam pleræque per occultas vias à corde & cerebro mole minores, maiores efficacia. Sexus ratio à planetarum motu potissimum.

Characterismi amborum sexuum, in sola instrumetorum protrusione differentes. Cupidinis ortus inter matrem & foeminam. Effigiei similitudo quo pacto introductatur.

Neque tam crasse dextras partes intelligit vt vulgo creditur: sed quæ cuius agendi robore sint vel à natura, vel consuetudine promptiores. Quin & Gal. lib. De vsu part. ad sexus rationem potius motum seminis refert, quam eiusdem temperamentum. Mouetur fortius quod intrò coactum validius permiscetur. Hoc autem ex viarum anfractu & longitudine partium, quæ in vnam preparandi seminis officinam confluunt, aliquando plus ab hepate per venas, interdù plus per nervos atque arterias à corde, & cerebro deferentes partim verò à quodam occultiore impetu animæ secreticis: dū illa à supernis corporibus stimulat: quò maximè spectat analogia syderum, prout non solum respectu Solis, ac Lunæ luce dicuntur aucta vel diminuta: sed & concitatoria motu, magis quæ directa propter positionem in orbibus eccentricis & epicyclis. Quare hæc semel infixæ seminibus energia licet introrsum magis vigerit primò, rursus tamen impellit foras eo validius, quo compressior primùm atque intrò fortius est agitata: vnde nec aliàs differunt virorum & foeminarum charactericæ notæ, quam defectus cuiusdam in illa motu versus externa, atque maioris exuperantiæ monimento. quo sanè mutuam ardens, atque perenne complexus desyderium in viris quæ pronascitur; quod cuncti amoris seu potius cupidinis nomine signauerunt. Figurarum similitudo, quam tertiam dixi, etsi omnibus momentis ab eodem spiritu omnia fiant, magis tamen infernam sequitur facultatē, siue vni figuraricem materia mancipatam: ideo quæ ab soluitur

uitur magis postremo, vel tertio totius formationis tempore, quo iam non amplius genitura vel foetus Hippocrati, sed & nomen pueri promeretur. Vergente nunc motu imprimis ad totam circumsferentiam, supra quam dudum potuit explicari. Nam & istorum trium vicissitudines etiam in etatum decursu, in temporibus anni, ventorumque circuitu, in perturbationibus animorum, cōstrictione ac dilatatione viscerum interiorum, etiam in maris fluxu atque refluxu, augmentis & decrementis, ad analogiam motus Lunæ, aliarumque rerum maximarum (si paulum aduigiles) ratione pulcherrima deprehendes. Hipp. lib. De genit. figura causam refert ad seminis molem simul & potestatem: sed intelligit materialem vel extensiuam, vt logici vocant. mouetur enim hæc ipsa sæpe non tam suoapte caloris impetu ac præcipua vi, quam propter extrinsecas causas, quæ sunt innumera, vt phantasia matris, perturbatio, vel appetitus; item impulsus fortuitus ac violentia casus: effigies vteri, vel ipsius corporis continentis: de quibus mox paulò vberius differetur. Illud ad ycinus, quod in effigie foetus quantitas ferè ad quantitatem seminis amplius extendatur; habitus ac dispositio, ad vim materia quam habet ab animæ caractere; naturalis potentia & impotentia, ad vim quam habet à spiritu; crassitas, ad crassim seminis; figura siue delineatio, ad motum in circumsferentiam. Cum igitur ex duobus principis antea separatis (quæ tamen potestate omnem rationem patris ac matris in se continebant) per conceptum fiat principium vnum, velut materiae vnius in materiem alterius seminis, spiritus actiuo in spiritum passiuum, caractere in characterem animæ fatescente: omnino efficitur vnam quoque vim formatricem ex ea temperatura potius resultare: in qua tamen diuerse appareant vel ministræ facultates, iuxta varietatem partium quæ in viris quæ principis delitescunt, sic tamen

Ad motus normam in calore nativo mille additissimarum rerum rationes esse cælatas.

Locus Hipp. de figuræ similitudine.

Causæ immutantes extrinsecæ.

Figurarum species quæ quibus principis debeatur imprimis.

Totius conceptus mirabilis ratio.

Facultatum illapsum discrimen atque connexio.

connexa dēdit ut statim ab empſychoſi, ab una idea anima vis continua tranſeat per ſpiritum in materia: licet (tanquam in triangulis angulum ſiquis cum area & baſi comparet) alibi tamen vires idea magis vel characteriſimi, alibi ſpiritus, alibi materia ampliùs eluceſcant.

Multi non capiunt modum quo calor caeleſtis inſtuat, ac miſceatur calori elementari: multo minùs quopactio idē cum ſit caeleſtis tandem pereat, atque (vt ait Hipp.) corpus exeat. Certē (vt paucis expediam) forma quae calūſ inſtuat calor inſtitus appellatur. Ille ſic aduenit, vt ſi minerua craſſiore intelligas admotam ignibus naphtham protius flammam in ſe concipere: Eſt enim reſpectus perpetuus ſpiritus communis, & circumfuſi ad ſpiritus ſingulos in ſeminibus à mundi origine conſtitutos: principiorum agentium ad materici paſſibilis vultum ſuae aptitudinem inſinitam: inferiorum ordinum quorumcumq; ad medios, & ſuperiores, propter occulta ſemina litis & amicitia vtrobique calata. Nam horum contuitu amor erumpit in vniuerſum, ex amore confluxus atq; diffluxus naſcitur; (alijs ſynthefin & analyſin, cōcretionem diſſolutionemq; dicere maluerunt) ex confluxu ſit adhaſio; ex adhaſione vinitio: ac ruruſ ex philantia partium, harmonia diuortium ſequitur: diuortij comes interitus. Potremò per applicationem principiorum, communia ſiūt propria, viresq; generales in ſpecies ſenſim, ac naturas inſectiles diſtrahuntur: ruruſq; per diſceſſum in communem naturam propria reuertuntur, & lumen cuique vitale ſuae caeleſtis radius à corpore ſeparatur, non extinctus proprie, ſed pedetentim habenas deſerens, propter diſſolutam inferioris ordinis harmoniam, cui ſuſtinenda perpetim, ob materia inſolentiam ſufficere minime poteſt.

Eui in his prolixior, quòd ſciam medicos plures, propter Aſtronomia imperitiā, etiam in rebus ad ſe maximè pertinentibus

Quopactio caeleſtis vis elementari portuuncula miſceatur.

Amoris nexus in vniuerſo.

Amoris gradus.

Vires atque interitus ratio.

Quopactio perire dicitur calor caeleſtis.

Non in ſua natura extincti ſed ſingularium comparatione.

Contra medicos a geometros, abortiuos.

uentibus ne celi quidem vocabulum tolerare, ſolo contentos reſugio proprietatis occulta. quod licet miniſimum illis & expeditum, turpe tamen ac ruūtatū maximum eſt argumentum: ideòq; merito hunc aſinerunt: pontem aliquoties nuncupauit. Putant attamen ſeſe vel Galeni patrociniò à calumnia tutos, locisq; pluribus demonſtrare cōtēnēt, quòd ipſe vim vniuerſam vel ad miſtionis formam viſus ſit retuliſſe, vel qualitates elementorum. Sed librum De criſibus tertium eſſe Galeni pernegant: ſimiliter & illud opusculum De ſpermate ſcriptum, ſed tranſlatum inſelicis, inter apocryphos ducunt: quòd in iis præter conſuetudinem ſuam, ſumma induſtria lationes, & qualitates corporum ſuperiorum cum inferiorum aptitudine compararit, vti & hūc libellum (an animal ſit quòd in vtero continetur) propter dictionis inſolentiam genus, vel potius quia nō intelligerent, Larroſophiſta prius quàm Galeno tribuerunt. Bellè quidem hæc omnia vt hæretici ſolent, dum eos in ſacris ſibi ſuſpectos faciunt quorum auctoritate ſauces obſtringi timent. Quid verò de libris Galeni dicant quos de vſu partium exararunt: Vbi cum ſingulis organis externorum ſenſuum ſuū peculiare tribuat elementum, vt terram tactui, aquam gūſtatui, auditui ærem, ignem olfactui; an alia viſui reſtat, quàm illud lucidū celi, aut ætheris elementum? Velim hi ſanè reſpondeant nobis non circa ſolius æſtus maritimi caſſas, medullarum in oſibus incremēta, menſtruas mulierum hæmorrhagias, morborum iudicia per criticos dies, menſes, & annos, ſationis occationisq; tempora, & id genus alia numero inſinita: ſed rationem aperiant in foro ſuo cur ſtruthiocamelus ferrum concoquat: ſaluua humana: ſerpentes interimar: Catoblepa ſolo ſpiritu ſaxa diſrumpat: cur item mentagra Plinij, elephantiſtis veterum aliquando viquerint vſq; adeò ſymptomatibus admirandis; nunc verò vix horum veſtigia ſunt re-

An Galenus caeleſtem vim in calore noua intellexerit.

Singulis ſenſibus externis ſuum proprium elementum ex Gal. decernitur.

Caeleſtis lucis ac motus opera manifesta.

Morborum ortus atque occaſus necesse ſarid ad cauſas diuinas aut aſtronomicas referenda.

licta: nos contra ephemeram Britannicam, Stomacaceni, & morbum Gallicum videamus hac atate grassantes, quorum tamen à vetusto saculo nulla extat descriptio adamusim congruës, nisi morbos forte fuisse consimiles, mutata duntaxat nomina cogitemus. Sed detur hoc in plerisque. Saltem id cõstat, post diuturnos congressus supernorum hyderum, plerosq; delitescentes hactenus maiore cum impetu, siue ferrocia terras inuisere rursum, atq; ex orco in lucem ceu postliminio renouari. mox iterum languescere prioris influxus radio, perit & morbi vigor. vt etiam nunc morbus ille Hi-

Morbi Gallici origo, & permutatio.

Antidotõrũ preparatio certa.

Morborũ cõtagiones pleraque in spiritus portionẽ materiali, pleraque magis cœlesti.

Conclusio totius demonstr. de innato calido, spiritusq;

Spiritus per calorem opifex delinea-tionis aburdæ aut conuenientis proportionis speciei.

spanicus siue Gallicus. (nam cui debeas minimè referri) sibi dissimilis videatur, multoq; mitior præ vt quondam fuit, quippe qui propè nil grauius nunc virulentiorẽ scabie representet. Possem & alia in medium ferre, velut de preparandis antidotis sub certo hyderum statu atque confluxu: de contagionum differentiis, quarum pleraq; (vt doctissimè Fracastorius refert) è solo contactu solent afficere, alias autem videmus in fomite transportari: nonnullas denique ad longius spatium sine aperto fomite peragere. vt in tãbe maligna, & lippitudine, & summè pestilèntibus malis. nihil enim in omnibus quod causentur inueniunt imperiti, quã quod mulierculis semper in ore est; subesse reconditum virus, vel plagam diuinitus aduenisse.

Sed redeamus ad ea quæ magis proposito nostro sunt opportuna, quoniam de portentorum effectricibus causis præcipua controuersia est, maior illorum pars ab informantis spiritus vi dependet. Vt enim apta consensio partium & qualitatum in materie, rationum in spiritu, & cunctorum mutua symphonia, vt plurimum pro aduentantis animæ dignitate præcedit: sic vice versa spiritus apta constitutio concentum, & delineationes aptissimas in materie facit; idem verò dissentiens variis partibus sibimetipsi, inepta quoque pro-

portio-

portione figuram producit absurdam, sepe & forma principi minime consentaneam facit, sed toto genere præter naturam. vt ex Hipp. satis colligitur, quando vim spiritus formatoris ex solidarum partium figuracione metitur, inò ex dentium forma reliqui capitis constitutionem coniectatur, ex capite verò naturam corporis vniuersi. Quid sanè imprimis totius Physiognomica artis, Metoposcopia, Chiromãtia, & aliarum consimilium referenda est constitutio, quæ per similitudinum typos sub eodem genere, aut specie interdum non infideliter exarata est.

Hæc si demum ab homine ad mundi totius canonẽ trãferamus, nihil profectò miremur amplius, si vbi peruersa Respubl. est, & loco diuina iustitia ac pietatis dominentur ambitio, auaritia, odium, crudelitas, & alia pestes eiusmodi, vel monstra monstris omnibus atrociora, multa quoque diuinitus innouari ira, aut cœlestis gratia testimonia: quæ pariter vel præsentem statum in nube depingant, vel effectus nostrorum scelerum, ac longè ventura demonstrant.

De singulis prodigiorum causis in specie, ac prius in homine, deinde & in cæteris partibus vniuersi.

CAPVT SEXTVM.

HÆC quidem hactenus de causis in genere dicta sufficiunt: sicut eadem exemplis pluribus per species, & partes singulas planiora. Primùm vt ab hominibus ordiamur: Quemadmodum ilicet ab orbe condito, mētis humana à Deo facta est separatio per peccatum, ita se scidit omnis illius potestas atque felicitas, diuisa sunt artes ac disciplina, diuisa hominum lingua, & humana species vna ac simplex, tam in corpore quam in anima ad brutorum speciem innumera varietate deflexit. Mox enim à cataclysmo vniuer-

Physiognomica & chiromantia fundamenta.

Monstrorum ortus in tota republica.

deductio in homine.

Rerum distinctio propter peccatum.

Variationum
formarum gene-
ra post con-
fus: Babyl.

uniuersali, & confusione Babylonica (qualem hac ætas cetera postliminio reuocauit) nati sunt homines & forma & uiuendi genere planè syluestres, Fauni, Satyri, Androgyni, Ichthyophagi, Hippopodes, Sciopodes, Hymantipodes, Cyclopes, Centauri, Arimphai, Pygmaei, Gygantes, Acephali, Cynocephali, Astomij, Fanesij, Anthropophagi: cuiusmodi non querenda sunt in solis Insulis nouis, cum apud nos passim & horum plurima, & longè atrociora iustitiæ legibus conculcatis, omniq; tum humanitate profigata, tum discepta religione scaturiant. Sed ut corporeis tantum spectaculis insistamus, addit his aer & volatilia monstra, & natatilia potus, partim in speciem abeuntia, partim in vno tantum singulari ad certum curriculum temporis permanens. Medicorum filij, qui nihil sibi ætærorum vel inaccessum putant, bellè ratiocinantur, dum modò in congressibus hyderum analogos causam referunt, modò in concubitus illegitimos: sæpe in qualitate seminis, aut formatoris spiritus vim collocant vniuersam: sæpe in proportione turbata, principiorum in concursu, vel distractione fortuita, pro quantitate loci, situs ac temporis modo: sapissimè verò imaginationem matris incusant. quæ cuncta plurimum posse non dubitamus, & passim quotidiana exempla confirmant: nam & Empedocles monstra fieri dixit per exuberantiam defectumue seminis, aut illius agitationem turbulentam. Aristoteles verò quam breuissimè, dum naturam materiam naturam formam non superat. At qui naturam formam hoc loco virtutem informatricem medici rectè intelligunt. Sed potiores causas omittunt: peccatorum merita scilicet, consensusq; naturalium cum celestibus ac planè diuinis. Huc itaq; refer partus bifformes, trifformes, polymorphos: qui sæpe vel sola mole, aut numero partium, sæpe figura aut specie cacodæmonis, lupi, tygridis, sæpe aut voce horrenda, aut actionis alicuius alterius mirabili vniuersalium corda percellunt.

Monstrorum
physicæ causæ

4 Monstrorum
modi paucis
exarantur.

Sed nil aded mirum tantam esse vim spiritus per cuncta mirabilis: siue communem quempiam duntaxat extrinsecus assistentem, siue insusum seminibus contemplerur. Illum nos Hipp. extendi voluit (libro De flatibus) à cali vertice, per omnes intermedias classes, vsque ad centrum terra, accedente suffragio poetæ opt. maximi, Principio calum & terras, camposq; liquentes spiritus intus alit, &c. Aen. 6. Non est quod longius argumenta trahantur: spectemus quæ tantum in viuis, quæq; in defunctis corporibus agat. nam præter portenta innumera, quæ parentum vitio, atq; è seminis vnius corpore proficiscuntur, quoties vidimus imaginatricis facultatis vehementia, maternos affectus, amorem vel immodicum appetitum, odium, iram, spem metumq;, vel prope maturis foetibus inolescere, vt & brutorum animantium, & rerum inanimatarum notas ad viuum exprimant? Ipsi etiam brutis animalibus, eiusdem phantasiae incredibili vi, varietate colorum, tum figurarum species adhaerescunt. Sic nostra ætate canem vidimus cui caput accipitris esset, spectandum populo circumferri: ita natum ex terrore dicebant. Mulier prægrandi viro tumens, cum partus tempora non procul ab Epiphania festo, seu Trium regum, vulgari calculo coniecisset, aliis alludemibus ac si reges tres viro ferret, quod scilicet faustumq; sit illi respondit: neque se fellit euentus rei; nam regum profesto enixa est proles masculas tres, quarum vna colore bituminis regem Aethiopem præ se ferebat, etsi eadem non superuixerit diu. Hæc quæ conspecta Louanij, patris ac aliorum plurimum testimonio confirmata, protulimus. Alteri in eadem hæc ciuitate, cum parvus non procul abesset, hostili vultu & supra modum terribili maritus imminens, cum præ iracundia strinxisset gladium velut in cranium impacturus: hoc effecit, vt quanquam fuga salutem mulier reperisset, infanti tamen eadem caluaria parte cui

Plura de formatoris spiritus energia circa monstrorum citus.

Opera spiritus admiranda in foetibus.

Phantasiae vis in brutis.

Hæcæcia.

Alteræ.

acies

Ecstasis per
i imagin.

Spiritus vis
quid etiam in
cadaueribus
possit.

Fascini velin-
cantamenti
multiplex ra-
tio.

acies minit. abatur, magnam continuitatis diuortium appa-
reret, statim ab enixu sic effluente sanguine vt nullo cona-
tu vel arte tempestiue reprimi posset, atque infans protinus
expiraret, quo sane exemplo nihil vnquam mirabilius visum
est, cum iam gran. tior fetus vix vllam impressionem a spi-
ritu tam potentem potuisse recipere putaretur. E multis pau-
ca suffecerunt, non enim omnia memorare fert animus, sed
certiora ac ferè domestica, non tam historie, quàm demon-
strationis contexenda scopo. Constat porò eiusdem spiritus
facultate, & alia nobis innumera supra fidem in hominibus
exerceri. Contigit viuis, vt narrat Caelius Rhod. tantam hu-
ius potentiam cælitus dari, vt quoties vellent intentione ani-
mi summa, omnem propemodum doloris sensum à corpore
sequestrarent, vt quinquam pungerentur, secarenturq; pro-
fundius, tanquam vitæ defuncti ad tempus aliquod, ac planè
immobiles perm.nerent, quâquam id etiam in magnis per-
turbationibus, non aliter fortassis eueniat, & populo cuidam
id familiare penitus esse, ac velut natura insitum Petrus
Pomponatus scribat. Videmus extincto quoque cadauere
vsq; ad tertium diem, interfectoris imaginem velut in con-
creto sanguine latuisse, quum eodem semel presente, resi-
duus ille spiritus, propter ideas inherentes, in percussore ob-
uium conicitetur: nec prius profluuium sanguinis è vulnere
supprimatur, quàm qui occiderit longius à funere sit semo-
tus, quod studiosè semper ad probandum facinus, à pratori-
bus atque consulibus in plerisque ciuitatibus obseruatur.
Refer huc omnia quacunq; de fascino, & ligaturis physi-
cis (vt vocant) virtute imaginatrice fieri posse dicuntur. Mul-
ti hosce effectus in verba, & characteres referunt; alij ad in-
fluxus syderum incantamenti & notulis congruentes. Sed
sanè in omnibus pura ac putæ est vanitas à christiana puri-
tate longius explodenda. Multum in plerisque innatam vim
spiritus

spiritus posse non dubito: plus tamen fidem, & phantasia
vires per radium ab anima dimanantem: multo plus demon-
um pacta, qui suis discipulis formam prescribit agendarum
rerum atque materiem, ac vel falsa illudic specie rerum, vel
pro momento apparentis boni, vulnus infligit immedicabile.

Aitus diaboli.

Est aliud magnopere medicis expendendum, quod in
morbis grauisimis sepe euadunt vel imbelles plurimi, etiam
omnibus reclamantibus notis quæ iuxta Hipp. sacrosancta
oracula mortem in limine esse designant. Sic in vulneribus
cerebri, fragmento caluæ ad mollem vsque meningem per-
duram profusus adactò, nonnullòq; ipsius substantiæ apparē-
re effluuiò, nuper è populo quidam nobis manum admouen-
tibus est restitutus. Hispano iuueni magna hepatis portiu-
cula, per ilij dextri vulnus exudans, certum ex dicto Hippo-
cratis exitium portendebat, præter tamen spem omnem, post
aliquot menses, decoctis vulnerariis, ac manuali industria
saluus euasit. Vidi quibus pulmonum fibra, intestinorumq;
tenuium, & renum, & vteri portiones satis eff.ætu digna tum
per abscessus, tum per vulnera sunt ablata, & tamè viuunt,
vnamq; in rebus desperatissimis diuina bonitatis & forti-
tudinis gloriam proficentur. Contrà inuenies alios toto ge-
nere vitæ spiritus differentes, qui vix vlla urgente occasio-
ne sensibili, et si omnes opes artesq; in vnum conuoces, à mor-
bis tamen leuibus celeriter eneruati vitam morte commu-
tant, ac licet robustiore corpore videantur, statim à princi-
pio ita percussi acent, vt ex solo decubitu agrotantis, non ac-
cedente lethali altera nota, moriturum agrum aliquando
prædixerim, quod pro totius corporis mole non respondere
spiritus videretur. Horum facilis est experientia in popula-
ribus morbis, præsertim si cæteris paribus (vt morbi specie,
ortu, progressu, magnitudine, naturaq; temperamento) duo
trésue laborantes animorum sola efficacia, & spiritus ala-
critate

Spiritus enee-
gia in feren-
dis morbis.

Casus admi-
randi in mor-
bis & vulne-
ribus.

Cur multi à
paruis quan-
doque morbis
intereant, aut
euadant à ma-
ximis, præter
spem medicæ.

critate dissideant. Huc refer historias admirandas que in exturbandis aculeis, rumpendis abscessibus, vulneribus glutinandis, eliminandis calculis, corruptis fœribus ac membranis, singularem naturam providentiam mille modorum artificem vel supra humanum consilium profitentur. Talia sunt plurima, quae A. Benuecius scribit, quae I. Lembergus, Achilles P. Gascarius, praesertim de fœtu per annos plurimos in utero suppurato. Haec sanè tum Gal. tum Hippocrates ipsius multis locis insinuant, tanquam ad prognoses, & curationes medicas plurimum conductura. Nam & seipsum castigans Hipp. libro Prorebet. 2. τὰ δὲ τὰ ἀπὸ τῆς ἀδελφείας ἰσχυρῶς, id est valde perniciosa, vocat, & χυτὸς ἀδελφείας ὡς δοκεῖ, id est non tamen nulla, ut apparet, euadendi relicta spes, quo dicto monet non nimium signis etiam euidentibus tribuendum, quòd maior natura vis in abdito collocetur.

Obseruandus
locus Hipp.

Contra ambio-
siam prædi-
ctionis in me-
dicis plerisq;
licentiam.

Demōstratur
eadem vis spi-
ritus forma-
toris in vni-
uersa.
Monstrorum
aliud disci-
men.

Vbi monstrū
naturæ pecca-
tum cōsecatur.

Qualis verò materni spiritus in ipsum fœtum, aut proprii cuiusque caloris in suammet corporis officinam: eadem vis & ratio communis intelligentia in partes singulas vniuersi, in calos & meteora, metalla, plantas & animalia, vti antè demonstratum est. Nunc autem & monstrorum varietas maior vel vno hoc fonte dependet. Nam quamuis Arist. τὰ τέρατα vocet ἀμαρτήματα τῆς φύσεως, de plerisque duntaxat dictum id accipi debet. Sunt enim monstrorum plarima quae vni materia propius comitantur, & hac inordinata magis, à criticorum exulante dignitate, sunt q̄ sapius aut propter concursus pœnè fortuitos amborum feminum, aut constitutione quapiam præter naturam naturæ ordinem peruertente, aut ex cōceptu imaginibus matris communem characterisimum spiritus, siue specificam notam ab anima parentis nuper impressam commutante plurimum affectus alicuius tum diturnitate, tum vehementia. In istiusmodi monstris naturæ passibilis vi concedit illa nobilior actiua magis, &

vis, & calidus oriunda: ideoq̄, ab instituto aberrasse non immeritò iudicatur. Nam quòd à prima mente, dem conderet vniuersum, iuxta cuiusq̄ speciem formatori spiritui inoleuit, (vt ortus interitusq̄, successu, ad eius exemplar naturas sub eadem specie indiuiduas insigniret) idem sanè ad speciei, vel forma concepta expressionem perfectissimam non pertingit, sed occurrentis materis ineptitudine præpeditur, vel occasionum contrà obstentium facultate peruertitur: quanquam (vt aliàs demonstratum est) si magis cum Christo sui philosophandum quàm cum gentilibus hisce philosophis, nihil penitus fortuitum Deo, nullum etiam naturæ formatrix erratum apto sermone dicemus. Vtrumq̄ enim nostri comparatione quid tale videtur, ipsa tamen diuina mēs & certo fine, & instrumentis, ceu mediis, in illū conuenientibus, agit, maximeq̄ ordinata incedit via, secundum intelligibiles mundi abditissimas rationes. natura autem mutabilis illi obtemperans, et si iuxta inferioris mundi seriem à solita lege desleat, rapitur tamen diuini spiritus vi, iā seipsa propè diuini facta: quippe quae legi antiquiori porrigens manum, toti se subijciat totam, fatiq̄ conspicuo, diuina illius providentiæ fatum augustius multò, atq̄ sublimius esse demonstrat. Illa etenim χυτὸς ἐν σαρπὶς si per delicta mortaliū non antè conuulsa tanquam abruptis ansulis disiluisset, suam quæq̄ seruarent conuenientem locum in vniuerso, & præter à τὰ ἔλατ omnem, postrema prioribus tam in effectuum, quam causarum genere consentirent. Sed ex naturæ angelica superbia scelus, ceu coniuratione in Deum facta, tandem ad homines dimanauit: vnde solutus licet ordo ille pulcherrimus inter Deum, Angelos, stellas, & orbem sublimarem, vniuersi faciem ornamentis parte præcipua spoliavit. Quo fit, vt multo aliter caelestis regio naturam afficiat elementarem, hominesq̄ concuiat labe turpissima à primâ

Verior sententia naturam non errare.

Cathena aurea cur non ita perpetua & inconcussa.

perfectiōe degeneres, dicente scriptura, stellas etiam vix mundas esse in conspectu opificis sui: quod enim in illas nostri vitio, & contagione dispersum est, vicissim hac reflectitur, vagarium ac deerrantium motionum, deformium quoque conceptuum & sceleratissimarum generationum precipua causa. Ergo præter $\tau\theta\lambda\omega$, siue materiem, propria quadam insolentia depravatam, recessu videlicet ab vno in multitudine, contaminata primū est diuina in nobis particula mentis, accessitque imaginatio abstruditas, appetitio, & aliorum affectuum æmetria: vnde & morbi paulatim in generationis vitia pullularunt: accessit influxus siderum, quæ qualicumque systemate vires contulerint suas, boni studio focundos radios huc transmittunt, vt causis inferioribus suffragetur. verū non secus quam per insecta variis coloribus perspicillula aliam certè quam in natura sua possident ac pollicentur, speciem figuram, magnitudinem ex corruptela materia repræsentant. Et hætenus quidem ceu physica cause & propiores suis effectibus recensentur, quas alij diducunt accuratius in certas constitutiones, motus, proportioneshque aliorum principiorum maris & scemina, seu spectes homines totos, seu generationis instrumenta duntaxat, vterum ac pudenda, seu denique excretam à parentibus genituram.

Nam quanta potestas vnius ferè materia, non solum partus maturi docent, sed & conceptionis primæ, formationisque admiranda diuersitas. Monstra enim, abortus, effluxionesque inutiles ac depravata multum inter se differunt. Monstri appellatio vix aliàs rectè quam gestationis expleto curriculo, perfectiori factui tribuenda est. Reliqua verò in vteri cæcis latibulis antè contingunt, vel saltem rationem nominis consequuntur, quam ille gestationum communis terminus expirat. Abortus fieri constat, vnoquoque in sua specie permanente: etsi & monstrorum abortus aliquos velut

Quo pacto hominis vitio cetera contaminata, & perturbatus ordo sit vniuersi.

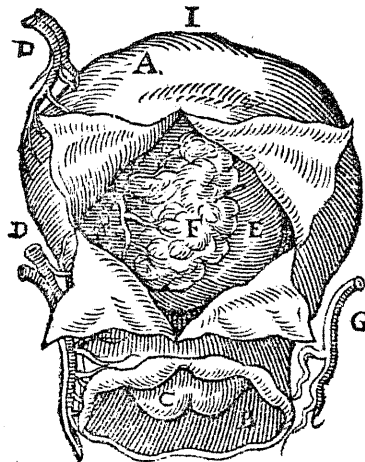
Aliæ cause physica & propiores.

Abortus atque effluuij differentia.

Abortuum cause triplices vniuersim.

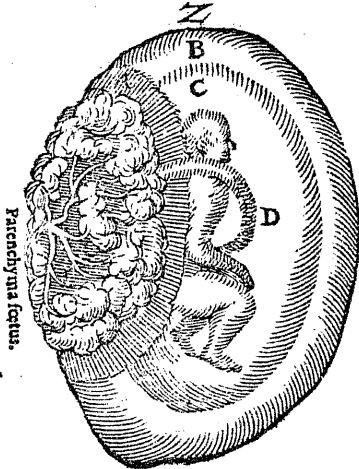
composita quadam ratione existere non dubitemus. Cause illorum sapius in retentrice vterifacilitate, interdum in ipso corpore genitura: postremo & in proportione tum vteri ad conceptum, tum amborum seminū inter se: Retentrix sepe minuitur, aut penitus aboletur, attractrice tamen integra persistente: idque nunc propter inliquem intemperiem, calorem, siccitatem; præcipue tamen humiditatem, aut si frigus exuperans. hinc enim exauicta vel aqua copia, vel pituita secrus, ligamenta distendunt: vt etiam teste Hipp. mucilagmeus humor hic acerbabilis adhaerescens, mulierem vixdum expleto tertio mense abortire compellat: nunc propter figuram vteri, constitutionemque vasorum vel membranarū non ita factibus retinendis idonea: præsertim si partu multiplici viciata vena atque arterie (sicut plurimum fieri solet) in varicosam speciem (Græci $\nu\pi\sigma\sigma\epsilon\delta\iota\nu$ vocant) instar capreoli contorquentur: nunc denique propter extrinsecas causas, intempetuos scilicet motus corporum, animorum, vigilias, inedia, casus, percussiones, & id genus alia infinita: licet autem sub primo genere cacochymiam insignem, atque plethoram, id est humorum corruptelam, & sanguinis redundantiam comprehendas: etsi sapius ad causa antecedentis catalogum referantur. Verum abortus ab ipso totius genitura corpore proficisci nihil est mirum: quando vel quantitate nimis exiguum est, vel facultate attrahendi sanguinis imbecille, vel ab initio vasis vteri non pertinaciter satis adhasit, propter imperfectam formationem in propriis inuolucris. Iniqua proportio factus ad vterum, vel amborum seminum inter se, iudicanda est vel quantitatis nomine, vel qualitatis, vel ordinis ac loci, vel temporis in agendo, vel denique totius substantiæ: quorum omnium exempla reddere singulatim, non tam difficile, quam properantibus permolestum.

Vasa vteri varicosa fieri possunt multipliciter partus.

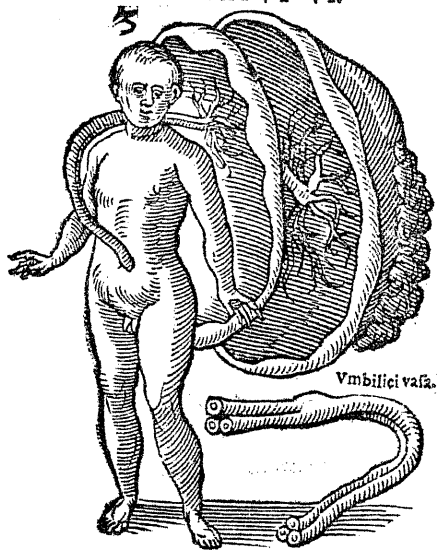
ABORTVS FORMA

- A. Uteri fundus.
- B. Cervix resecta.
- C. Os uteri conceptionis instrumentum.
- D. Vena & arteria qua coryledonas formant in uteri cœcava superficie.
- E. Membrana allatocides.
- F. Parenchyma fœtus.
- G. Vasa varicosa & constituta præter naturam.

- A. Chorion cū parenchymate affixo.
- B. Allatocides membrana vel sarciminales secundum inuolucrum.
- C. Amnion membrana interior tertia ac tenuissima, inter quam & fœtum sudor pueri continetur, inter quam & chorion & allatocidem urina pueri secernitur.

Abortus figura cum membranis.

Galea infantum siue membraneum inuolucrum, præter communem cursum.

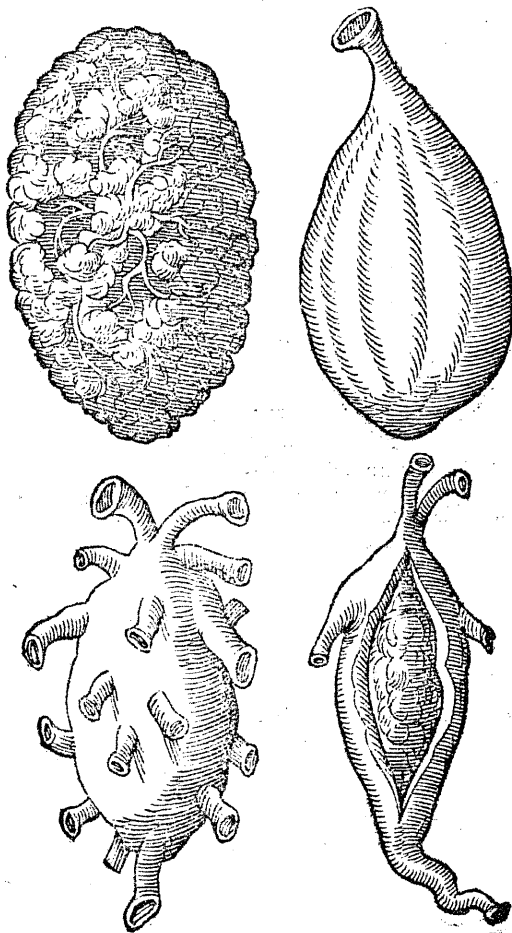
Infans galeatus.

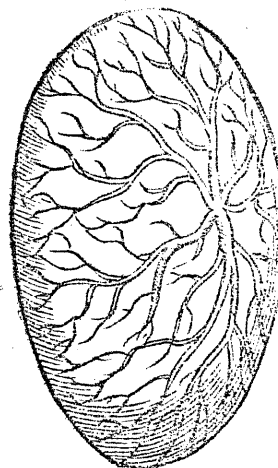
*

& non vitalium species 3.

1. Generis. Secundigenis varia.

Tertij generis.

Nunc autem effluxiones ab vtero vitiosa solius prope materia vitium, absurditatemq; consequi solent. Sunt harum genera duo, nam pleraq; licet informes, attamen animantur; alia vitam non concipiunt. * Inter non vitales prima species est concreti sanguinis velut in carneâ massam: in qua tamen nervosi ductus, ac venarum, arteri, nûmque lineamenta appareant: sapa verò & aucipulle tenues, quarum alia candida et pi-

Effluxionum
causæ & mo-
di.
Genera 1.

I.
Nō vitalium
species.

scium oculis non absimiles, alie vitellos ovorum aptissimè præ se ferunt, vt sapissimè à nobis est observatum. Hoc genus non ita absimile parenchymati fetus, quod in involutivum membranarum vasis affigitur, ad elaborationem sanguinis meliorem, prius quam per umbilicam in corpus infans distribuat. Fallopius placētā vocat, pulmonis subtilitatis figuræq; proximam, vt nobis videre hæcenus licuit. Est alius modus vbi crassum duntaxat, atq; membranæ corpus excernitur instar vesicæ densioris: quod serè ex amplo ventriculo in angustum verticem surgit, non malè rostro suillo vel animalis alterius comparandum: hoc enim solo agglutinatur cotyledonibus vteri, vivens duntaxat vt fungus aut planta terrarum visceri radicitus adhærescēs. Eadē species non semper uniformis existit: sed sepe & polyphi more in ramos ac rostra compluria, vel brachia prorogatur: sepe

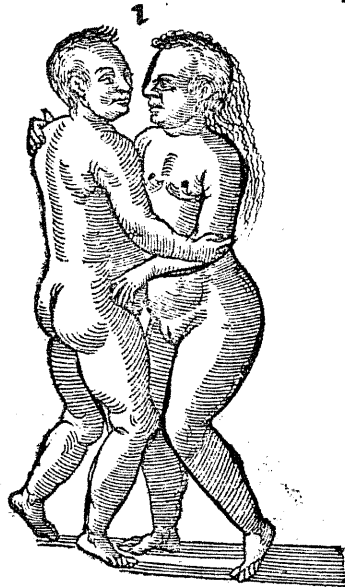
2.
De hoc plera-
que Leninius
lib. De nat.
miraculis: quæ
tamen non tam
ex act. 1. 1. 1.
quam sola re-
latione describit.

interiore sinu (si adaperias) solam inuenies concreti sanguinis massam: saepe & textum nervosum, implicatum instar labyrinthi: saepe res maxime peregrinas, cuiusmodi in abcessibus solent. Nam tales infinitae species, etiã pro imaginationis varietate à matribus inducantur, praesertim accedente seminis qualitate, & rerum consensibus externarum. Tertium genus effluxionis non vitalis, ad molem appellationem non immeritò relegamus: quando formationis quoddam exactius est rudimentum in carnis confusa specie nunc penitus nudam, nunc inuolucro densiusculo circumtectam. tale etenim ferè ob masculi seminis penuriam concipi solet, si vicem istius foemineum semen aggredditur: postquam non ineptè & masculum semen atque foemineum scribat Hipp. ab virisque secerni, & secundum exuperantiam facultatis agentis atque passibilis, mares aut foeminas nasci, nulla tautopere in quantitate seminis posita ratione. Mola interdum sunt carnea magis, interdum neruea. Figura quoque cunctis non est eadem, sed omnes vitio pernicius haerent: saepe & annis pluribus, non sine gestant in summo discrimine, tumore, morfu & atrophia. Et si verò non eiusdem generis sunt infantum galeae, vnius tamen considerationis carceres ingredi consueverunt. De illis multa fabulantur antiquitus, ac virtutem tribuunt admirandam. Nam & M. Antonium hoc insigni celebrem prodidere. Sed reuera nihil est aliud, quam membrana alterius rudimentum, amnio multo tenuius, sed tamen solidius, limbo purpureo velut fimbria cinctum, atque sic capiti toti vsque ad umbilicum penitus obvolutum, non sine ingenti periculo pueri, nisi quam celerrimè detrahatur: ut ipse in primogenito filio qui galeatus in orbem venerat obseruauit. Nascuntur subito procul ex superabundanti seminis recremento, virtute formatrice in omnem circumferentiam validius fusam

3.
Molaratio.

Vnde nascuntur mares aut foeminae.

nam

Talium frequentissima cõstitutio est, vt ex Lycosthene atque aliis patet.

nam & foemina dum tales parit, vix vllam feri aut mucici copiam sub idem tempus euacuant. Iam verò si non vitalium effluxionum species animo perlustraris, tondè prorsus inuenies, quibus cum vita motus sed incompositus aspiratur, propter praestantiam spiritus in rudi mole demersit. Tales saepe cū fatibus edi solent, tales mirandã erosioni acerbitate embryoni ac matribus ferunt, exclusi in lucẽ inflatur variè, discurrunt, iniectisq; per obstetricè molibus suffocantur.

IDEM verò materia vigor atque varietas in monstris apparet. hinc enim alias trunci & mutili sunt; alias parti pars quadam adnata producitur; alias turpi biatu quae committi debebant naturaliter, distrahantur, quae dis-

Monstrorum species vnde tam diuersae.

F 5

cerni

Roma 1493.
Item in agro
Veronensi
1475.

cerni, committuntur; alias toti fœtus totis variè glutinan-
tur, nunc commissis inter se capitibus, nunc dorso, ventre, pe-
ctoribus, nunc pedibus manibusque, aliisue modis infandis &
infinitis. Misera fuit duarum virginum copula ex vnius
frontis adbasu, quæ cū aliquousq; adoleuisset, morte vnius
factum diuortium est, vnaq; à fronte resecta non multo post
& mors alterius subsequuta est, has se vidisse refert Munst-
erius Moguncie Anno 1501. etate circiter annorum sex. Vnam
mulierem vnico partu dierum anni numerū expleuisse certa
historia est. Anno etenim 1322. (vt Massæus meminit) quo
leprosi per Italian fontes infecerāt, Margarita comes Hol-
landiæ eas pro adulteris scæminis arbitrata quæ gemellos pa-
rerent,

ac scelerum vindices, inuidiæ stimulo in genus hum. muns
acrius incitati, illi verò tanquam magni regis satellites, au-
res atq; oculi, (vt Philo inquit) qui per naturæ scalam ascē-
dentes iugiter, descendentesq; & mādara Dei ad genus mor-
tale perferunt, nostrasq; vicissim preces ad vniuersi presi-
dem Deum, cū minus conuenerit, propter iniquam propor-
tionem inter ens primum & ignobilem hanc materiem, e-
riam summa beneficia nobis diuinitus sine mediatoribus e-
largiri, nec scio an vllum maius existat erga mortales tum
diuini amoris tum prouidentia argumentum.

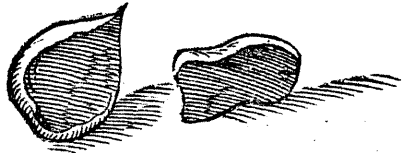
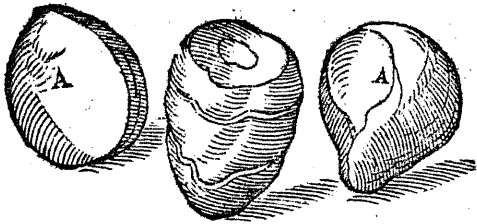
Ita quidem se habent monstra in vniuerso, cuncta pro-
priè (vt concludam epilogistice) ad vnum formatorem spi-
ritum referenda, seu proximam causam inter effectrices vel
effectricium instrumentum. Reliquæ sunt imprimis velut
antesignanæ Deus & Angeli, & Cacodæmones: secūdo ce-
lestia corpora: ac postremo ipsa materies, spirituumq; in sin-
gulis, & animarum conditio miseranda, peccati turpitudine
à priore fœlicitate delapsa. Neque iam difficile est in aliis si-
militer ratiocinari quæ intra minoris mundi circuitus nona,
& insolita ratione contingunt, nam & humoribus nostrorum
corporum, rebusq; contentis multa obueniunt, in prodigio-
rum catalogum referēda. Nullum serè vasorum genus ex-
istit, nulla cavitās, aut recessus cui non lapides admirandi,
sæpe & res metallica, vermes, & animalcula omnis gene-
ris, quandoque & humani artificij imitantia nascantur.
cur enim consimilibus causis quæ terra viscerā ferunt quoti-
diè non etiam in animalibus procreentur? sunt enim vbique
meatus varij sensiles atque insensiles proprio quodam sen-
su & facultate præditi: inest his ipsis opifex calor ideis in-
numeris procreandarum rerum longè plenissimus: accedit
materies multiformis, quæ pro sui diuersitate ab eodem ca-
lore interdum discutitur, interdum putrescens leniter ani-
matur;

Epilogus cau-
sarum ordina-
coherētium.

Secunda dicta
ctio prodigi-
osorum re-
rum que in
humanis cor-
poribus solent
occurrere.
1. Affectuū
& sympto-
maton.

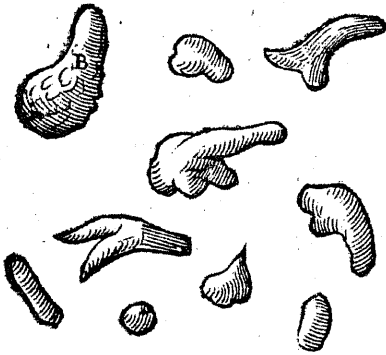
Caloris opifex
vis admi-
randa.

Calculi vesicæ quales à nobis spectati sæpius.

Cortices lapidum vesicæ ac velut exteriora putamina.

Varij renum lapides.

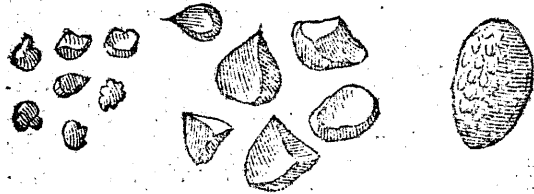
enatur; sæpius in lapidis specie, aut corporis alterius indura-

induratur. Cõsule quæ cū Galeno veteri plures de mirandis generibus abcessuum tradiderunt, vbi nunc acus, nunc cultri, atque nouacula, nunc insecta quadam animantia sunt reperta. Naturam habent qui passim nascuntur lapides oculi, in modum nunc sub lingua gemas, nunc in pulmonibus, atque per os excretos vidimus, paruos, albicantes, duros supra modum: nunc in folliculo fellis per inflammationes proximorum viscerum, aut obstructiones diuturnas coaluisse deprehendimus: erant hi serè angulosi, exterius nigri, intus subflavifusci, ac sæpe coloris varij. Exemi ab vno hydropico scõlo folliculi fellis calculos 32. quorum minimus pisi conuulsis magnitudini respondebat; maximus nucis anellane. Est & in

Abcessus mirabiles. Vix ex emolli memorabile auct. Lycott. anno 1510. Lapis in hu manu corp. & varia curandè historia.

Raroc calculi.

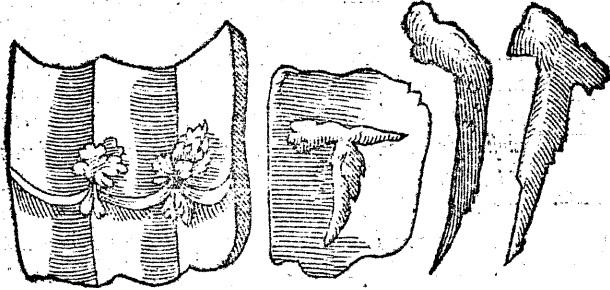
Lapides è pulmõne secreti. Lapides in fellis folliculo nati. Lapis in humano cerebro repertus.

Saxum crassamentum circa membranas sigmoeides arteriæ aortæ.

Officulum repertum in corde humano.

Os cordis ceruini.

G 2

cere-

cerebro apud nos parvus inuentus lapis illi non abfimilis quæ
 Dresdensis Medicus quidam Iohannes Centmannus inter
 Gesneri monumenta descripsit. Semel cuidam seni à nobis
 dissecto præsentibus studiosis plurimi lapilli visi sunt accre-
 uisse circa basim arteriæ magnæ. Huic & osticulum aderat
 instar malleoli inter cartilagineos circulos cordis, arteria a-
 orta & vena arterialis, ipsa specie prorsus cum cordis cerui-
 ni ostibus comparandum credidi hunc ex inflammatione ar-
 teriosi sanguinis occubuisse: hic enim toto ferè arteriarum
 procurfu velut saniosus, purulentus, liuidus, ac sparsim quo-
 que concretus apparuit. Mulier quædam post diuturnos sto-
 machi dolores, lapidem excreuit per intestina triangularè,
 castanea nucis quantitate: credo in pyloro per annum inte-
 grum latuisse, vt antecedentium symptomatum series ac
 natura monstrauit. Mirabilis multo, quod per sedem simi-
 liter exciderit femina vetula, sed prægrandior, lapis omnino
 rotundus, saltem ouali specie, foris partim fuscus, partim a-
 ter, ac velut ambustus: quem cum perforare paululum at-
 tentaßem, dissiliens in duas partes, intus substantiam instar
 vitri purioris aut crystalli pellucidam, multis striis atque ra-
 diis in vnum centrum confluentibus, ostendebat. Hoc in cæco
 intestino per aliquot menses concretum latuisse non dubi-
 tabam, ex doloris loco quem antè perceperat, partisque labo-
 rantis tensione & grauitate in dextro ilio, sub costis spuris,
 vbi cacum illud intestinum fibris membranis tum perito-
 neo & hepatis, tum mesenterio alligatur. Vermes excreti
 pluribus non tantum tantæ similitudine, qualem & nos stu-
 diosis ostendimus ad duodecim aut 13. pedum longitudinem,
 sed & peregrina forma stupendi, nunc rana, nunc lacerta,
 aut salamandra, aut alterius animalis, cimices, pediculos ex
 aliqua parte, vel totius corporis habitu scaturire, ipsa nimi-
 rum carne vel adipe in tabum, & scædam sanie[m] resoluta,
 mirabile

Alius.

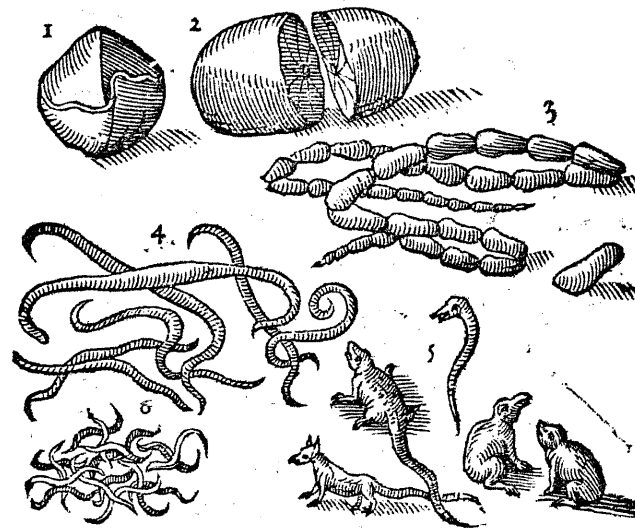
Alius.

Alius.

Vermium &
 animalculorū
 varietas ad-
 miranda.

pachitiasis.

1 Lapis in pyloro
 genitus. 2 Lapis in cæco inte-
 stino natus. 3 Vermis latus;

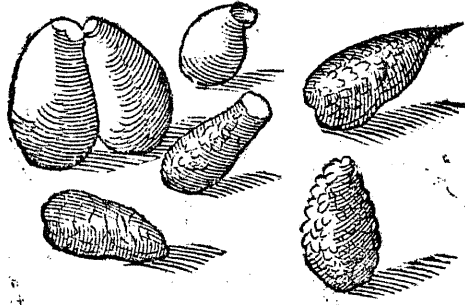
4 Lumbrici teretes. 5 Acarides. 6 Vermes polymorphi.

mirabile quiddam & infrequens: certè putredinis forma
 plurimum debet; sepius tamen ac multo apertius vindi-
 ctam numinis representat, vt & furores, & sanguinis vo-
 mitus in plerisque, lacertas 3. aut 4. à medicamento purgante
 deiectos semel atque iterum vidi: semel & oliuaria quædam
 corpora plura 60. numero ex alio pueri prodeuntes per dys-
 enteriam. Semel consimili morbo velut vitellos ouorum in-
 duratos: semel vt foeturas piscium. Non parum me attoni-
 tum reddidit ingens copia rerum memorabilium excreta
 per sedem in muliere florentis ætatis, qua per nouem annos
 variè insanis intestinarum doloribus consuectata, membrana
 primum

Excretiones
 per ventrem
 mirabiles.

Rara historia
 arboris in vi-
 sceribus nata.

Corpuscula varia per dynteriam excreta.

Fragmenta arboris per ab-
fcessum secreta.

primam aut tunicam crassioris rudimenta deiecit, secuta sunt
arbo-

arboris frustra ingentia, plerumque pollicis crassitudine ac paulo
etiam longiora, pariterque omnia serè quæ ad arboream spe-
ciem pertinerent, folia scilicet laurinis foliis non absimilia,
radices, cortices, etiam quæ tomento alucii in clusos nucleos,
nullo tamen vestitos putamine, præ se ferrent. Habebat hæc
fragmentorum eiusmodi ingentem pyxidem plenam, nobisque
in memoriam rei è singulis data portio est, quam thesaurus
chariores hæcenus seruo, eandem historiam plenius tradi-
turus inter historias medicas, ac $\alpha\epsilon\pi\alpha\tau\eta\mu\epsilon\tau\epsilon\sigma$ morborum, qui-
bus nil hodie scribi vtilius potest. Omnem fidem superat an-
guilla viua per inferiora secessus in puella annorum 14. cui
& ab initio affectus præsens affui anno 1572. Nam & huius

Alius casus
insignis.

ratio, vii & præcedentis casus vniuersa in
artem magicam, demonumque præstigiis
est relata. Verum de hac copiosius sequen-
ti libro, atque inter huius ætatis prodigia
referemus. Nescio an rectè in eodè na-
uigio collocarim, quæ ad vnius hominis oc-
cultam pertinent $\text{id } \text{io}\tau\text{p}\omega\text{lav}$, ipso etiam
à semine succrescentem: saltè affectus
prodigiosi genus, aut monstri simile est ho-
mimes nasci, qui vel annorum plurium, aut

Monstrorum
naturarum
proprietas
in pluribus
inuentæ.

mensium spatio ab omni penitus tum cibo, tum potu visi
sunt abstinuisse: quanquam id contigerit sapius feminis
quàm viris: credo ob insitam prædominantis frigidi tempe-
raturam, cui exiguo, ad sustentandum calorem insitum, o-
pus est alimento: cum & minimum discuti possit, accedente
insuper tenacis humoris copia, quæ in hoc sexu sapius per to-
tum habitum sparsa luxuriat: cui alludens Hipp. in epist. ad
Dionysium. Semper inquit opus habet mulier moderatore:
habet enim à natura in se lasciuam, quæ nisi quotidie rese-
retur, velut arbores in materie multæ effusionem exuberat.

Prodigiosa
abstinentia
cibi & potus.

Cur feminis
id sæpius ac-
cidat.

Prodigio fan-
giunties femi-
næ.

quanquam ille fortassis in mulierum genus iniquior, ac iusto
suspiciator fuit. Certè & nostra ætate gradæuam feminam
vultu parens, qua ne ad momentum quidem absque inge-
stione ciborum & potuum viuere potuit, quin illicet anxia
supra modum exiliret, & tanquam iniecto laqueo strangu-
lunda quamprimum videretur. Hoc illi vitium serè à pue-
ris, cum ætate habuit incrementum. Creditum est multis aut
anguem, aut simile quidquam in corpore nasci. Tentatis va-
riis nihil omnes medici profecere. Sed vna duntaxat ratio
fuit referenda in hepatis molem, vel, vt verbo dicam, (quod
prius natura fuit) monstruosam *ιδιοσυρξιασλεω*, nam aucta
pinguedine supra modum, & calore suffocato, apertus est
venter, detractæq; adipis libræ propemodum viginti: inuen-
tum hepar integrum, turgidum sanguine spirituq; sed im-
pensius rubens, ac mole ineffabili, vt sola scilicet magnitudi-
ne membra spiritalia, & conterminas partes oppresserit.
Fit enim hoc sapius, cū ille formator spiritus in feminis dis-
tribuenda materie rhythmum non obseruat; vnde & maior
attractionis vis, & calor innatus non aqua membrorū pro-
portione in animantibus adolescens, quandam tyrannidis
speciem in republica facit: ac illud sequi necesse, dum vna
pars amplius rapit quàm suum est, altera, qua debilior est,
vni fortioris minime sustinente: paulatim opprimi paruas,
& magnas, donec & ipsum caput, dissoluta œconomia toti-
tius, minorumq; partium subsidio destitutum, contahescat.
Sed fortassis & hæc historia inter ventura ætatis preludia,
sue imagines reponenda est. Possent sub eodem genere recē-
seri, qua dissectis hominibus aliarum quoque partium, vt
vasorum, aut viscerum, raram & mirabilem speciem, vel
numerum, vel situm, vel magnitudinem ostenderunt: que
cum in alios incidunt à genere christiano, inter aruspicia vel
extispicia memorantur: de quibus abundè Linius, & Vale-
rius

Ratio.

Tyrannis in-
ter humani
corporis par-
tes.

Prodigiofæ
constitutio-
nes viscerum
per anatomen
inuenta.

uius Maximus. Certè quæ referam, non naturaliter sumi, si
speciem spectes, certamq; animum formatorem spiritus opti-
mè constituti: sed si concursus varios principiorum, & ex
proportionum inæquabilitate naturas mistorum proprias,
aut indiuiduas confectere, nihil mirum est etiam ab opifice
ludos fieri: nam & illa exorbitatio mentes exercet, atque ad
pulsitritudinem vniuersi præcipuè confert. Cur itaq; stupeant
homines, si (quemadmodum à nobis inter anatomicos plerim-
as annotatum est) in aliis quandoq; occurrat situs par-
tium planè peruersus, vt hepar in sinistro hypochondrio, lien
in dextro collocetur, in aliis nunc lienes gemini, vnde velut
quatuor renes reperiantur; vterus in feminis instar spongie
rara & mollis, aliquando & purè ossæ cervix: hepar, vt in
sibus, & canibus, diuisum in plures fibras vsq; ad radicem:
spinarum vertebrae vidi continua ossis substantia copula-
tas. Sunt autem & plantis, & animalibus cæteris, & me-
tallis sua miracula futurarum rerum non infida pronuncia,
ac sæpe in illis descripta reperies velut diuina manu quæ non
temerè esse vel serà posteritas deprehendat. nam & loqui
videas saxa cum brutis, quando homines tacent, nonnun-
quam apertis penetralibus vel mortis, vel crucis, vel rei al-
terius insculpta effigie: sæpe & dissectas pecudes subsilire
subitò, ac sine corde, aut cerebro reperiri.

Sed si tanta humorum, spirituumq; in humano corpore
vis, atque varietas: quid de anima potestatis cõsendum, qua
supra omnem corporis molem, nulla instrumentorum ope,
fortassis & sine subsidio spiritus, multa perspicit vigilantibus,
aut dormientibus nobis: qua vel solæ efficaciac immortalẽ
se substantiam esse confirmat, dum in corpus progressa hinc
in seipsam voluitur, iterumq; ad superos scandens illorū por-
renta reserandæ in corpus. Immo hoc in spontaneis animo-
rum impulsibus est manifestum? quando præsaga mens su-
turi

Rari casus.

Monstra lapi-
dum, metallo-
rum.

Prodigia in
visceribus 2-
nimantium.

Tertia didu-
ctio prodigio-
sarum rerum
quæ vi solus
anima sunt
aut formæ al-
terius à corpore
reseparratæ.

Præsagia men-
tis humane.

ruri mali tristatur, prius quam certis iudiciis idem sensus corporei deprehendant?

Instat nautis fera tempestas,

Cum sine vento tranquilla tument.

Vt Seneca cecinit, ac scite depingit in vno Thyeste, ante feralem Arrei cenam. nam & lacryma saepe funditur inuitis, & saluunt prae cordia, interno tantum, atq; occulto stimulante principio.

Somniorum ratio.

Nonne & somniorum ratio imprimis est admiranda, vt Hippoc. libello De insomniis, aperta oratione testatur? cum anima suis corporeis negotiis expedita sese recolligit, deorumq; commercio fruatur, & quae a naturis sibi cognatis acceperit, coniungi communicat suae, nunc expressis monitis, vbi grauius vrger, nunc vbi longius distant futura, in imagine ludens, vt circa interpretationem occupatior, vbi fuerit expectatus, possit & meminisse alius, & contra fortuna tela muniti. Sed hic opus esse distinctione philosophi monent.

Somniorum differentia.

à quibus scilicet, quo loco & tempore, modo, & ordine, & cui vnumquodq; mittatur. Cassa, & inania sunt à sola matricie, nisi quantum ad humorum exuperantiam vel qualitatis, vt ab Hipp. dictum est, quae Gal. imitatur libello De praesigiis ex insomnio. etsi diuinius multo Hipp. ad triplicem illum motum, siue circuitum ignis praecipue spectans, pulcherrimam consensionis legem, eadem opera in vtriusq; mundi partibus demonstrarit. Namissima verò somnia iudicamus quae ex antea actis curis siue negotiis quae ex victus & vita perturbata ratione profluit. At quae purioribus animis purisq; corporibus accidunt, multa pro veris nunciis diuinitus dantur: vt in Iosepho, Nabunassar, Daniele, & aliis abunde testatum est: quaequam se saepe immisceant genij nequam multa perturbantes, vt (quae sua perfidia est) diuinum in rebus omnibus lumē eripiant, cum alias se quoq; transformēt in angelos lucis.

Somniorum fontes
1 Somnia à sola matricie.
2 Somnia à forma diuiniore.

3 Somnia per genios malos.

Etsi verò istius considerationis multa sint praecipua, quando nimirum vel somniis, vel omnibus obseruandis mentem sic alligamus, vt inde concepta certiore fiducia ad res gerendas eorundem velut auspicio dirigamur: multis tamen hoc vsuuenit etiam nostri saeculi christi. missis viris, vt sic admoniti vel futura praeuiderint, vel sese diuinis imperis conformarunt. Aperiore quidem oraculo, ac velut per insomnium monitis, Maria virginis sanctissima custos & sponsus Aegyptum petit. Moniti & Reges 3. vt ab Herode deflecerent. Gemadus Carthaginensi medico, cum de animorum immortalitate dubitaret, visus est bis per quietem iuuenis qui prius urbem illi florentissimam commonstraret: idem reuersus altera nocte somniantem interrogat, num sese agnosceret: respondit & nosse se illum, & praecedentis somnij meminisse. tum ille Gemadio rursus, & tuum (inquit) corpus vbi nunc restitit? aut quidnam agit? Gemadus autem, dormire, atque in lecto se reliquisse. Sic argumēto inexplicabili, mentis potestatem supra corpoream molem coactus est profiteri, vt D. Augusti. ad Eradium scribens affirmat. Etiam de Polycarpo Ioh. Euangelistae discipulo scriptum est, martyrii speciem ipsi per allegoriam fuisse in somnio designatam. Cum enim dormienti palam, et amburi penitus videretur, corpus suum pro Christi nomine tradendum ignibus ipse praedixit. Martianus imperator post diuturnam afflictionem Italiae gentis, Atrila regis Hunnorum (qui se flagellum Dei aptissime nominat) arcum & tela contracta somnians vidit: viso quamprimum rei respondit euentus. Scribunt admonitum & Maurinum imperatorem absque figura vel inuolucro, sibi à Phoea exitium, totiq; generi suo (nisi caueat) imminere. Quasi sedulo si quis hoc nomine vocaretur: vnus tantum repertus in toto exercitu, quem tamen, propter fortunae tenuitatem, velut minus verendum pro somnij

In somniis & nocturnarum visionum exempla plurima.

1.
2.
3.

Ex somniis animorum immortalitas designata.

4.
5.

6.

- sonnij tanta acerbitate contempsit, cum paulò post Phocas creatus à militibus imperator Mauritium fedè cū vniuersa stirpe interimit. Quin medicina Therapeutica, & Pathologia multa mortibus experimenta hoc modo diuinitus monstrata certissimè liquet. Sic medicorum principi D. Hippocrati opinionis & veritatis per nocturnam quietem concertatio visa morbum Democriti longè alium demonstrauit, quàm decepti ciues Abderita propter illius risus incomptos, & solitudinem suspicabantur. Sic Galeno (vt ipse de se prodidit) cum morbus perquam difficilis inuassisset, per sectionem vene inter pollicem atque indicem manus insinuatã curatio est. Simile narrat B. Fulgosius de Eldrico Leodiensi Episcopo, de Iohanne Monacho, de q̃ Romana femina qua admonita per insomnium opportunè radicem cynorrhodi demorso filio, & aquas iam metuenti misit in Hispaniam, vnde quam celerrimè sit restitutus. Arnoldus Neocomensis cum somniasset à nigricante cane pedem sibi mordicus apprehēdi, eandem pedis particulam postera die teterimus cancer inuassit. Oculi quoque iam inflammati remedium tempestiuum sibi se reperisse per somnium testatur Auenzoar. At qui si magna in illis est superstitio propter inuentionem causa suæ principij à quo dimanant: magis profectò, magis multo circa vel omnia, vel huius generis leuora miracula cogitandum est, ne propter inanem similitudinem à iustis prasagiorum finibus aberretur. Nam in omnibus sola propemodum ordinis ratio, vel uocum, vel characterum, vel motionũ congruitas facit, vt exhiberi eadem diuinitus videantur: vnde non facile diuinum illud apparet, quàm vbi euentus signo suo iam consentaneus sub aspectum venit. Exemplum habes in Ionatha Sauli iudeorum Revis filio, cum aduersus Philisteos in aciem descensus, victoriæ spem ab illa hostilis exercitus prouocatione concepit. Mirum quod de Clodueo Gallorum

Medicaminũ
inventiones
per somnum.

ominum ex-
empla cele-
stiora.

Gallorum rege com memorant, contra regem Gothorum Alaricum pugnaturo. nã prius ad fanũ D. Martini muneribus misis, cū studiosè obseruari singula praecepisset; illud auditum ex D. iudico Psalmo, tu Domine ad pralium virtute me accinxisti. Quin & B. Augustino antequam Christo in-
itiaretur, admodum fluctuati, primum audita vox, accipe et
lege: mox autem liber apertus primum hunc B. Pauli ver-
siculum offert, Non in ebrietatibus neq; impudicitis aut cõ-
tentionibus, sed induimini IESVM CHRISTVM: qua
hora omine morus, sacri fontis lauacrum nihil vltra differre
decreuit. Festiuum imprimis quod libro historis suo vnde
cimo citat Paulus Iouius, in quadam pugna Gallorum con-
tra Heluetios accidisse, vt Gallorum canes relictis castris
versus Heluetios (qui tum in statione erant) magno conti-
nentiq; exercitu properarent, eorum crura lamberent, cau-
das adulabundi quaterent, auribusq; demissis blãde applau-
derent, tanquam Heluetij iam ipsorum domini per immi-
nentem victoriam signarentur, vt mox apparuit. Quid igitur
num aperte veritatis testimonio repugnãdum est? quã-
do sic ait Deut. 13. Etiam si dixerint vobis, & ita euererit,
ne credatis eis, ac rursus per Apostolũ Paulum, Dies, & mē-
ses, & tempora obseruatis, timeo ne sine causa laborauerim
in vobis. Gal. 4. Equidem qualiscunq; tandem sit horũ ra-
tio, non illam adeò ad definitionem certam, prædictionis suæ
perpetuam legem institui velim; quàm ad intelligendas si-
militudines rerum, mentisq; prasagium anceps, ab omni
superstitione, spe vana, metue secretum; ad vnam senten-
tiam in sola Dei prouidentia, ac benignitate suspensam. Nam,
vt sæpe ac sæpius dixi, in distinguendis spiritibus veri aut falsi
prima est difficultas, atque, vt D. August. 24. De doctrina
christiana, omnia tantum valent quantum præsumptione
animorum cum demonibus sunt fœderata. Que tamen om-
nia plena

Quatenus
horum con-
sideratio Chri-
stianis homi-
nibus permit-
tatur.

nia plena sunt curiositatis pestifera, cruciantis sollicitudinis, mortifera feruitus, non enim quia valebant, animaduersa sunt: sed quia animaduertendo atque firmando factum est ut valerent. Et ite'de diuersis diuersa proueniunt, secundum cogitationes & presumptiones suas. Illi enim spiritus qui decipere volunt, talia procurant cuique, qualibus eum irretitum per suspensiones eius, consensionesq; cognouerint. Hactenus D. Augustini sententiam longè verissimam verbotenus recitauit contra praestigias velut ελεξιμαχον medicamentum.

Miscela vnde fiunt.

Genius malus diuinorum genialis.

Animarum in somniis εσπεραια superat illa qua saepe & tempestatibus imperat, vimq; elementorum omnium sola transcendit, etiam & animalium rabiem quandoque coerct, & genios malos: qua sola in viris sanctis, ad fidei opera, vitæq; integritatem maximè referenda est. In ceteris, siue per artem magicam fiant, seu mathematicam, omnia (vt nuper diximus) vanitate plenissima vt plurimum sunt instabilia, foeda, perniciofa atq; fallacia, quippe qua auctore diabololum diuinorum finium sortiuntur, saepe inania tantum simulacra pro veritate humanis sensibus obijcere consueuerunt.

Quarta diductio prodigiorum, qua spectra potissimum appellantur.

Imaginationu delyramenta ac demonum ludibria.

Eatur autem ab homine, ad illa qua seris occurrant, ac vel sine commercio seminis alicuius nomen certissimum representant. Ex phantasmaton genere sunt spectra multiplicia in adibus, in templis, in caemeteriis, in aere saepe conspicua, nunc imaginationis potestate, nunc demonum machinamento, quibus informandi materiem vis non parua ab officio contributa est: vt in illa imagine qua se obtulit Bruto, ante congressum in acie Pharsalica. Eodem refero & varia veterum delyramenta, auguria, sortilegia, aruspicia è Tripode vel Sibyllinis antris profecta oracula, & vaticinia, quibus ante natam Euangelij lucem kacodemon gentilibus illudebat. Nam quò foueret horum insaniam, saepe responsa dabat

dabat nunc prolatis carminibus, qua sensum tamen anticipem continerent, nunc in somniis & spectris prodigiosis, nunc volatu auium, nunc animalium mactatorum fibris, & visceribus: denique & elementorum in certas species seu similitudina concurrantibus atomis admonebat. quem admodum ante mortem contigit Ciceroni, ac Iulio Casari, priusquam confossus Brui & Casij manibus exspiraret.

Quaecunq; tamen idola in caeli aut aetheris regione spectantur, non absq; ueneratione summa accipi debent, cum ferè in diuinorum genere sint omnium prima, praesertim si et ordo accesserit rebus, aut diuturnitas, aut uehementia: quam enim vim habent in microcosmo missa diuinitus somnia, hanc in caelis ostenta comparatione ad vniuersum. vt patuit ante expugnationem Rhodi, Byzantij, Romae, ante excidium urbis Hierosolymitana, aliarumq; reru insignes metamorphoses: quib; cum plena sint historica monumenta, hic immorari superuacaneum duxi.

In meteoris omnibus sua est prodigiorum classis, numero prope inexplicabilis, qua tamen saepe nituntur physicis causis: saepe solum diuinitus pendent: aliquando & nullam indolem sortiuntur, vel ex naturali facie in metaphysicam transferuntur.

Cum pluuiis veller, ranas, vermiculos, lapillos, ligna, si uel Pluuiæ prodigia. mentacea varij generis, ite & lac, & sanguinem, & id genus alia terrarum permista effluuiis sursum ferri, iterumq; deorsum precipitari, non semper mirum aut insolens esse debet, vti nec ros sanguineus, neque subiti terramotus, tempestates arduæ ventorum, fulgurum, tonitruorum. hanc enim causas habent legitimas à caelestibus syzygiis: sed tamen eoque progredi solent tum specie sua tum magnitudine, vt etiam in portentis vel principem inueniant locum. Multum his conferunt magni congressus planetarum praecipue superiorum

Phantasmata planè diuina, ex loco iudicantur & ordine, diuturnitate & magnitudine.

Quinta prodigiorum diductio in meteoris.

Pluuiæ prodigia.

Tempestates & terramotus.

Causæ astronomicae in gentium tempestatum.

reriorum Saturni, Iouis & Martis, ubi circa stationes fuerint copulati.

Cometarum
astronomica
ratio.

Cometae siue crinita sydera sunt potissimum illis concurrentibus circa viam lacteam, ut observatione multiplici deprehendo, vel etiam in calidioribus calis locis, Arietis, Leonis, Sagittarij, praesertim sub defectu solis lunae tempora, sub tropis aut aequinoctia.

Terrae motu
ratio.

Ita & terrae motus subiti sunt si quando concilium cogit in iis partibus signiferi quae cum terra frigiditate siccitateque nomine maiorem obtinent analogiam: sicut & diluua cum in aequi trigoni dodecatemoris committuntur, praesertim accedente Veneris suffragio.

Magica lysera
fix in aere.

Reliquae tempestates suos sequuntur duces: ut vehementes ac diuturnae pluuiae imprimis connexius Veneris, Martis, Saturni: tonitrua, fulgura, venti, Iouis, Martis, Mercurij: aëris obscuritatem atque caliginem ciet Sol, cum Saturno: Saturnus cum Marte aut Mercurio, serenitatem praestant: ac temperiem blandam, Iupiter, Sol, Venus: calores ingentes & siccitates aestate, Sol cum Marte & Mercurio: gelu intensissimū & frigora, Saturni syderis Marti diutius aut Mercurio copulatum. Et haec quidem omnia efficacius multo, ubi fixorum syderum vires vna consenserint, ortusque stellarum, directiones horoscopi à singulis interlunij & plenilunij sumptae, ac denique praecedentes magnarum coniunctionum, ingressuum Solis, atque eclipsium vires; cum certum sit parere causis vniuersalibus quascumque, particulares, & illas quidem fundamenta magna mutationis prima proiicere, has vero super extruere, & consulpta femina paulatim in actum prouocare. Sed de his plura in Meteorographia nostra, siue Iatromathematica parte, si quando inducia data nos paululum à seuerioribus musis atque negotiis respirare permiserint.

De crimi-

De crinitis tamen syderibus, ut oscitantur plerumque praeterea, non patitur operis suscepti occasio, quam, ut supra diximus, nouum hoc astrum praebuit anni 1572. non quod Cometam esse dicamus, sed naturam toto genere differentem, imo humanis discursibus longe superiorem. Dubitant plurimi an stellae nouae soleat inducere Deus, aut celestem ordinem penitus perturbare, an ita nobis duntaxat appareat occurrentibus angelis in specie nubis ardentis, ignis, pyramidis, Solis aut Luna: ut temporibus Moysis, Iosuae, Zedechiae regis, Dominica natiuitatis, ac passionis: quasi qui legem posuit, cui vellet immutare non possit: qui mundum ex nihilo condidit vniuersum, creandis non sufficiat nouis, sed aut forma aut materia laborans inopia, pro rebus veris apparentes tantum ceu quosdam fragmenta obtrudat, quod sane à veri fonte quammaximè alienum est. Disputent praesens hac de re sacri antistites. omne hoc etenim intellectu potius & vaticinij felicitate quam ratione consequimur: cum & cometarum natura sublimior videatur, quam ut à quoquam habitenus sit deprehensa. Nam & de generationis loco atque materiae, de motu & significatione nihil non merito controuersum est. Iohannes Damascenus vult natos esse cometas cum ceteris stellis, nimirum in ipsis primordiis mundi, sed latere, (fortassis sub radiis solis) deinde impelli subito ad certam quampiam regionem. Hoc credo à Pythagoricis sumptum, exemplo stellarum Veneris & Mercurij. Maior hac de re philosophantium turba meteoris annumerat, generationem illius prodens ex materia corruptibili, glutinosa & pingui, cui nimirum insit plurimum aëry & ignei elementi, facile inflammabilis, nonnihil & terrei, & aequi, vnde & lentor ductilis, & constans soliditas adfit, eamque videntur omnium proportionem animo concepiisse, ut iuxta seriem situmque quae elementa obtinent in vniuerso, plures

Amplior didi
ctio circa na-
turam come-
tarum.

An nouae stel-
lae oriri pos-
sint.

Recentiorum
pariter ve-
terum sententia
de cometarum
causis.

Materiae co-
metarum.

H

grada-

Quid planetae gradatim partes à superioribus conferantur, feruorem & caliditatem inspirante sydere Martis: pinguem substantiam & oleaceam Ioue potissimum & Venere: Saturno lentorem ac stabilitatem quibus diutius perseueret: his accedit Mercurius, animam præcipuè, vires ac motionis impetum subministrans. Quando igitur vaporibus crassis, exhalationes tum pingues & inflammabiles, tum fumidas siccas, vel pariter in terrarum visceribus antè permixtas, vel etiam dum attrahuntur inuicem complicatas, superiorum syderum virtus in sublime coëgerit: accedente phlegmone, vel propter motus celeritatem, vel potius naturam loci, & viciniam corporum calidorum, fiunt crinita sydera, quemadmodum ferè inflammationes, tumoresq; calidi in animantibus consueuerunt.

Motum quoque illis analogum esse ad planetas volūt, ideòque videri nunc directos, nunc retrogrados, nunc propè stationarios, vt potissimum ex obseruationibus Pontani, Apiani, Regionmontani, ac patris Gemmae. quorum in consimilibus annotandis vtinam eui prioris homines exercuisset industria: non enim hæcenus tanta de rebus reconditis tenebræ mortalium animos obsedissent. cum vti in medicina anatome, sic in Mathematicis syderum obseruatio, & in reliquis scientiis sua cuique materies sensibus vsque ad scrupulum comprehensa, totius disputationis atque scientiæ primum principium habeatur: vel Arist. teste, qui omnem voluit cognitionem à sensibus auspicari. Fecit hæc veterum obseruatorum incuria, vt nunc de locis vbi cometa subsistant potissimum ambigatur, aliis eosdem collocantibus in suprema aëris regione, aliis statim sub orbe Lunæ, quam & partem ætheream vocant, ignis elemento purissimo delictam. Multi omnino ad sphaeras vsq; caelestes & Lunæ circulū promouerunt, eoque spectasse videntur vt ex materie generabili & corruptibili factum, quiddam æternis proximum fiat.

Si quis

Quid planetae quique conferant ad naturam syderis criniti.

Forma generationis cometæ.

Simile.

Motus ratio in cometis.

Disputatio de loco varia.

Si quis verò diligentius rem examinet, quanquam in vniuerso Deus naturam primis duobus generibus discretam esse voluerit, conditione scilicet mortalis & immortalis substantiæ, item lucida & opacæ, concretæ materiae firmiter ac dissolutæ, proportionis æqualis & inæqualis (vt latius in Cyclognomica nostra demonstratum est): in vtriusq; tamen consuetudo, tertium quiddam amborum particeps, atque inter extrema medium statuisse nihil repugnat, neque à natura symphonia præstantissima est alienum. Id sanè (si meo more mihi, quod sentio, loqui liberū est) vero vocabulo regionem ætheris nuncupabo: non quidem Vulcani illius officinam aut ignis regionem, quæ (si vsquam sit) inter hanc potius & conuexum aëris statuatur. Dicam me hercule huic parti nõ penitus naturam in esse elementarem, neque omnino caelestem, sed quiddam cui (et si sensus corporis nondum huc vsq; pertigerit) per causas tamen atque effectus edocta ratio, naturam facillè tribuat ex contrariorum genere temperatam. Primum etenim non rectè tulisset vniuersitas rerum disparia membra, semper agentia ac patientia mutuo, tanta naturarum antipathia prædita inter se, absq; medio comparari: vti nec anima in corpus agit, nisi per spiritum: atq; in cæteris simili modo. Deinde cum omnes obseruatores hæcenus in vnum confero, colligitur certo, crinita sydera multo sublimius ferri quàm cætera meteora: & quamuis materiem ex elementis inferis duci velint, lucem tamen diuinitatisq; speciem admirantur, & motum ex parte stabilem, caelestibus consonantem, ex parte lubricum, quæ materie fluxæ, moridinatq; respondeat. Motum igitur circularem cur igni tribuam, cuius partes discretæ diuisaq; sunt, vt in aliis elementis: quare neque ex sese tam constantis motionis principium habet, neque per consensum accipere potest, vt demonstrare facillimū est. Videmus autè cometæ moueri circulariter ad

Noua & paradoxæ profus auctoris opinio de generatione cometæ.

Æthereus orbis qualis sit.

Ætheris naturæ nec penitus caelestis nec elementaris.

Cometæ locus in orbe æthereo sub Lunæ concauo.

Cometarum natura nec celum penitus refert nec materiem elementi.

Motus cometæ duplex scilicet.

raptum primi mobilis, alterū verò progressum modò vi propria, sed extra ordinis legem; modò planetarum dominantium consensione perficere: in quo tamen & ordo aliquis & melioris indolis vestigia deprehendantur, vt non immeritò Prolomæis hæc vocet τὰ φθαρτὰ ἀσπερα, i. corruptibiles stellæ, ve elementares, dum eas inter coniunctiones 119. cōsiderandas esse imprimis docet. Fatentur itaque trahi cometas ad instar planetarū motus, vt ferrum a magnete, ab electro paleæ solent, quod Aegyptiorum quoque obseruationibus confirmatum est. Alij alia similitudine rem penitus expriment, ita copulari caelestia corporibus nostris per elementa, cometas, & id genus potentissima signa, vti ab auri-ga reguntur equi, ab equis trahitur currus, vel vt in corpore ab animæ voluntate spiritus, à spiritu neruū, à neruis musculi & ossa flectuntur: quam comparationem etiam Galenus instituit, respirationis officium, instrumentorum q̄, necessitudinem in humana fabrica pulchrè demonstrans. Cæterum si me audacius paulò proferre coegerint qui fundamentis inanis se εὐσοδοῦντες crediderunt, puto hæcenus præcipuum, ceu disputationis caput, quiddam in eadem controuersia desiderari. Quis enim scit, aut certò se scire demonstrat qualis sit materies cometarum: aut potius qualis forma: num verè ex terrarum aporrhōis fomitem, formam ex inflammatione concipiat: an potius quid aliud illius essentiam præstet longè à communi opinione semotum. nam si flagrat atque incenditur, cur non manifestè ad oculi sensum aliquando delabitur? aut in lapidem con? quod viscosæ materie proprium esse videtur. Quòd si iam eo posito, atq̄ concesso, quod de natura ætheris dixi dudum, galaxia circumlunæ (de quo similiter concertantium varietas infinita est) sub Luna concavo collocantes, ceu proprium orbis ætherici syderis atque splendorem arbitremur: cum alia sensibili careat no-

Cometas astra corruptibilia rectè vocari.

Quomodo trahantur à dominantibus stellis.

De forma & materie cometarum nihil hæcenus demonstratum.

Lacteus circulus in orbe ætherico sub Luna non in firmamento collocandus.

ta, qua donatos reliquos orbes esse videmus, vt sit illustrius signum ex lucis præcipua portione, in partem vnicam vel certam speciem condensata. Cur enim potius in octauo calo circulus lacteus collocetur, quem videmus & lucis substantiæ, & inordinata figura cuiusdam specie multum ab astris purioribus dissidere? vt plerique partem hanc torridam calis siue ambustam plerique & refractionis locum, aut nutricè syderum sedem, vaporum exhalationumq̄ euacuatricè esse crediderint. Quid si nos potius typum lactea viæ in æthere depicturi, certum semper tenorem habuisse cū reliquis stellis asseramus, nobilitate formæ, cuius vi paululum cōcreta materies, locorum analogiam potis est hæcenus obseruasse, propter tamen naturam proximam corruptibilibus elementis, quiddam aliud insit generationi & corruptioni proximum, diuiniore quidem modo quàm in caducis & fluxis penitus, ignobilius paulò quàm in purè caelestibus locis. sic enim & illud efficitur, partes circuli lactei (qua syderum refractiones apparent, & quedam minutissima stellæ) sape inter se cogi posse vi syderum superiorum, iterumq̄ coactas dissolui absque vel inflammationis, vel phlegmæ: sic nota in vilo fomite prorsus elementari. Multum nos huc impellit vna proprietates indiuidua, & multorū (patris præsertim atq̄ Apianū) testimoniis confirmata, cometarum caudas semper in aduersam proijci solis partem: quod minime fieret si velut ignis in fomite deslagret. cum huius naturam fateamur omnes, vt in pyramidem surgat, basi versus materiem, cono verò ad accensionis principium constituto. Quin rectius illud, quia congesta in vnum orbis ætherici portio, & in globosam faciem condensata radiis solaribus amplius illustratur, vti & Luna ab eodem coniuge suo (quam propterea multi mediū inter elementa & sydera esse dixerunt) idcirco qua soli propior existit coacta firmitus in speciem syderis, qua

Galaxia nihil aliud quàm lucidior pars orbis ætherici.

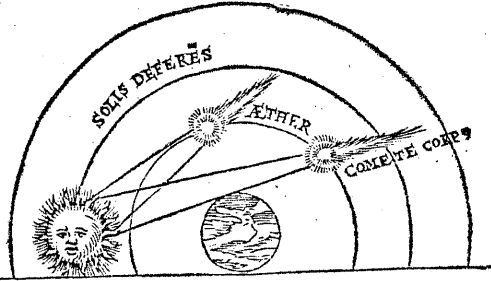
Natura orbis lactei materie quidem dissolubili sed tamen cōnexa firmius confat.

Corollarium ex antedictis de crinitis syderis legitima causa.

Probatur idè ab analogia ad solis centrum.

Formalis ratio cometæ, & cur in partem soli oppositam eneeuentus.

ris excandescit, qua longius remouetur, magis quoq; dissoluta in radios eneruatur: nisi forsitan vnde cumq; spargantur ab omnibus comæ, sed versus solem non videntur, maioris luminis causa, versus latera quoque non appareat, quod extra lineas quæ à lateribus solis ad stella crinitæ latera secundum diametri amplitudinem, vsque in cenum continuum proferuntur. Quod autem pars soli propior concresecat

Cur caput cometæ cum sit densius, soli tamen semper propinquius.
Vis solis pantomorpha Mercurio dicta tanquam actus in vniuerso.

Sol communis & princeps causa coenctarum.

Plantæ superiores Mercurio velut scabini & syncriticæ.

firmiter, non obstat principio physico, dum rarefcere cuncta vi caloris, condensari potius à frigore volunt. Verum id quidem in materie generabili & corruptibili penitus: nos illic alia certè caloris opera contemplamur. Est enim in sole potestas altera nobilior, imo & actus syderum aliorum quem Hipp. lib. De diætâ ignem fortissimum vocat: equidem vim vitalem aut potius genitalem voco, & rerum omnium procreatricem, temperatricem, in qua sunt omnes soluendi, cogenendi, rationes, molliendi, indurandi, trahendi, propellendi tanquam in amplissimo seminario: cuius tamen diuersæ appareant vires certis temporum spaciis, proreceptricium causarum discrimine, & reliquorum syderum incitamentis: dum hæc partim aspectu mutuo, partim locorum proprietate in ideas agendarum rerum diuersissimas excitata sensum suum communicat soli, qui tanquam rex decreta confirmas transmittit

mittit ad Lunam, & Mercurium deorum nuncium, inque atheream plagam, cuius indicio velut edicta publica mortalibus promulgentur. Meminit alicubi & Aristoteles de cometis differens, fuisse Hippocratem Chium eius opinionis, quod cometa nihil sit aliud, quam radiorum solis certa quadam refractione: sed illum propterea cum Aeschilo filio reprehendit, quo iure non video. Quamquam refractionis causam non explicauerit, constat tamen ex eo veterum plerosq; non admodum hac in re à nostris sensibus absuisse. Sed hæc liberè & philosophico prorsus animo dixi: non quod omnino eiusmodi stet rata sententia, sed quia sic obiter in mentem hæc indagatio venerit, plurima secum trahens, quæ & disputandi latius, & cognoscendi auspiciis veritatis inquisitoribus facile subministrant.

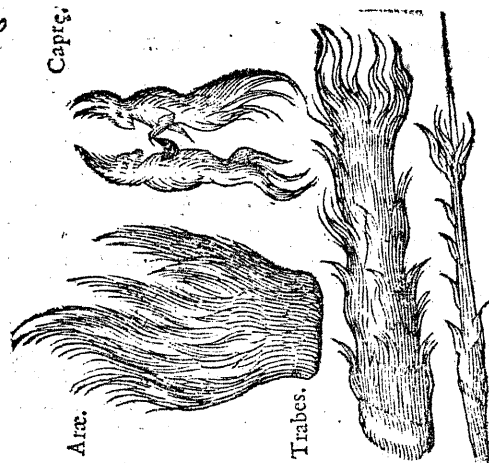
Præter cometas plurima restant in eandem classem à meteorographis relegata. Sunt enim & hiatus, chasmata Græcis, tam quater à nobis obseruata: semper quidem Boream versus, aut Circium, aut Hellepontum, eadem specie, iisdem comitantibus malis. Cuncta hæc plenius inter nostra ætatis prodigia describentur, quemadmodum & ara ardentis, & hasta, & facula, & capra saltantes, aliæq; de quibus satis feliciter à physicis disputatum est. *Multum in illis materia species facit, plurimum aspectus ex ipsa positione diuersitas, quod & in iride demonstrat Aristoteles. In Halonum circulis similiter, nec non parulis, seu geminatis solibus, & paraselims, per radiorum refractionem multiplicem, ex obuiis illis vaporibus est manifestum, & si hanc habitudinem obiecti ad corpus luminosum, vel etiam ad aspectantium oculos à mente interdum dirigi ad futurorum præfagia non dubitemus, vt antè planius definitum est.

Mercurius & Luna velut nuncij.
Cometa edicti regij velut signaculum quoddam.
Hipp. opinio de cometis non multum discrepans.

De meteoris ignitis cæteris.

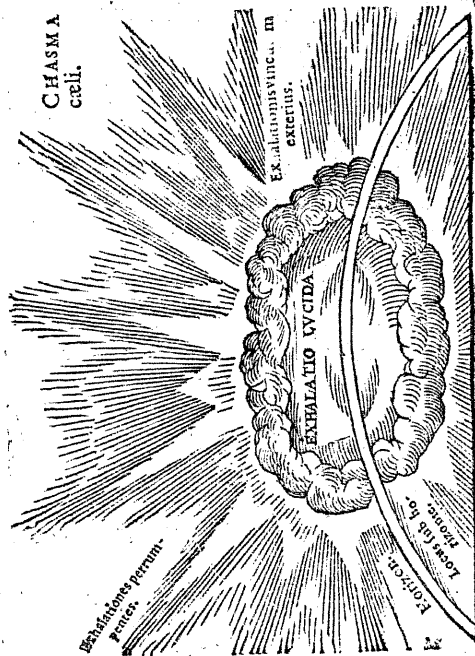
Figuram, atque colorum varietas ex diuersitate aspectus in pluribus meteoris.

Capit.

Trabes.

CHASMA Arc. celi.

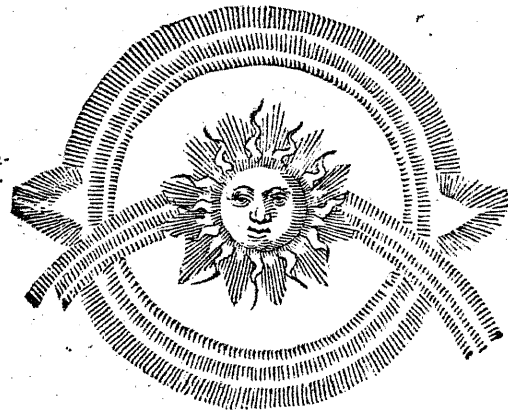
EXHALATIO LYCIDA

Exhalatione pyrum. Potes.

Hasta ardentes.

*

Paralio.

Sed uti quae hactenus retuli in animalibus in caelo, atque aëre diuersa phaenomena magnos rerum publicarum motus sepius præsignificant, ita & in ipsius corpore ciuitatis sese offerunt infinita, ex quibus certius multo venturas clades aut calamitates liceat præsignire. Eiusmodi sunt terrores subiti, siue tumultus panici, quibus interdum (ubi mentem eripuit Deus) & castra, & regiones integra pessime eunt. Sunt & monstrosa ingenia, quae quoque attingimus nuper, quae cunctis se rebus ingerunt nouandi studio, ac sibi se solos natos existimant, imò sua gratia mundum hunc cõditum vniuersum: dum luxu, libidine, petulantia, nouis opinionibus, regni religionisq; statum ita perturbant, atque exagitant, vt omnia porrentorum genera dicas sepius in vnius caput esse transfusa. Dum rursus odio, crudelitate, avaritia, sub iustitia vindicanda titulo, sic obuios quosque spoliant, lacerant, trucidant, vt merito vel Deus illorum factis obdormiscere, vel ipsi Deum nullo pacto agnoscere videantur.

Sexta prodigiorum deductio in humana Republica

Subita conuersiones & alij motus animorum.

Monstrosa ingenia.

tur: quod sanè & prudentes tandem crederent, nisi diuorum
lancei pedes, tandem in plumbeos verterentur. Scitum enim
est quod Val. Max. ait, Tarda quidem ad vindictam est ira
Deum, sed tarditatem supplicij grauitate compensat.

De prædictionis cosmocritices artificio generali.

CAPVT SEPTIMUM.

Propositio.

DIXI quam fieri potest breuissimè de natura prodigiorum, differentiis, causis: nunc sequitur ratio & artificij methodus, quam, hisce conspectis, tunc ad futurorum providentiam non inanem, ac furilem, sed puram, & solidam liceat applicare. Huic methodo pauca sufficiunt axiomata, quorum vis, & interpretatio ex illis bene perceptis prioribus elucescet.

Prima lex inter eas quæ artificem præparant.

Imprimis etenim discendus est ordo Mundanae fabricæ, partiumq; consensus antè descriptus, quem tamen expressit latius ars cyclognomica, vniuersitatem rerum vna pascim ternarij sacri ratione distribuens, ad normam animæ rationalis: nam in hoc theatro omnes naturæ leges, earumq; cōspiratio cum diuinis maxime patet.

Naturarum omnium cōspiratio vnde discenda. Secunda lex præparatiuæ.

Deinde priusquam ad opus theoriam accommodes, purificandus est animus, omnes propemodum cupiditates & inanium affectionum spectra sunt exuenda, tanquam onerosa atque inutiles vestes, nam imprimis odium, amor, spes, metus perturbant, implicant, peruertuntq; iudicia mentis humana: vt serè quæcumq; accipiant, pro sua affectionis modo versent, immutent, interpretentur: quod pulchrè Ptolomæus in astronomicis apotelesmatibus indicauit. Evidenter autem patuit in crucis signo corona victo, tempore Iuliani quod repertum in sacrificijs refert Historia tripartita libro 6. cap. 2. idem spectaculum Christianis pariter ac ethnicis in

Affectus perturbare iudicia.

Prodigium crucis in visceribus repertum.

partes

partes suas trahentibus: dum hi quidem æternitatem nostræ ecclesiæ dicerent præsagiri, illi verò angustiam atque repugula, seu certos carceres, quos ultra non amplius proferretur. Magna igitur iudicij pars ab intellectu & diuini spiritus eruditione pendit: cum ratio præceps, atq; ambigua, sepe hic in sententias contrarias distribatur. Idq; cum in aliis facultatibus, ob causas pridem adductas in medium, sepe contingat, animaduertens Gal. in nobis etiam cognitionis lubricum genus, nisi diuinitus fulciretur: voluit medicum præter alias dotes, esse imprimis virum bonum. Certè & plerisque natura non solum vates existere, sed & artifices rerum incredibilium, omnes & sacra pariter ac prophana historis docent, neque repugnant consortij leges in partibus vniuersi. Nam ex cælesti peripheria siue circuitu, ad certam speciem rara quadam accedunt sub geniturarum tempora symphonia, qua præter communes vires, influant proprias, quas & indiuiduas proprietates non malè definiunt, et si illarum nomine nonnulli immeritò in necromantices suspicionem venerint, & pactum cum demonibus inisse credentur. Quid verò absurdè est tales influxus dari tum cælitus tum planè diuinitus, quorum præpotenti vi prægnans anima, etiam ipsius mundi imperet elementis: præsertim si per ecstasim quadam ascensumq; mentis in Deum quisquam se rebus corporeis abstrahat, lustratoq; pectore purum & integrum diuino spiritui substerneculum parat. Quid si enim lapidibus, herbis, rebus metallicis, aliorumq; animantium paruis sepe particulis, tanta abditarum facultatum varietas insit, eandem in anima rationali, & per hanc in spiritu, corpore ac toto homine, propter quem creatæ sunt cætera, dominari posse negabimus? Certè vt à magnete insensiles radij ferrum ad se attrahunt, ab echineide paruo pisciculo sistuntur plena nauigia, à catoblepa spiritu non homines solum, sed &

Ratio in interpretandis rebus ambigua.

Intellectus præstantior circa vaticinia

Vates plerisque natiuitum calicis tum planè diuinitus.

Ascensus mentis in Deum potestatem sepe in mundi elementa contribuit.

Magnetis vis. Remora vis. Catoblepa.

alia

Historia.

Mita proprietates naturarum.

Alia historia eiusdem argu.

Psylli.

Pyrrhus.

Gallorum reges.

Qui noctu legerint. Infantum galea.

Qui demones & larvas videat noctu.

Qui de locis loge distis res tanquam praesentes videat.

alia serpentum genera interimuntur, & saxa debescunt: sic animorum talium aptitudine, & potestate per occultas ἀποπόλας siue effluvia, recipiuntur ex alto plurima, quae superant fidem: eademque vicissim in obuias res natura ineffabili cognationis lege vibrantur. Albertus cap. 3. De motibus animalium, duos in Germania natos pueros refert, quorum vni praeirenti secundum latus dextrum passim, alteri vero secundum sinistrum reclusa ianua aperirentur. Sunt qui quaecumque deglutierint, varia licet ac plurima, paululum tamen contractis hypochondriis tanquam è marsupio quodam ordine cuncta proferrent, utcumque voluerint. Nos ingentes liui fasciculos, & vitri partes innoxie vidimus deuorari. Notum est ex Plutarcho in vita Pyrrhi, Psyllas existere, qui serpentes demulceant cantu, & venenum exugentes eorundem morsibus medeantur. Notum est & de digito Pyrrhi, cui febris fugada facultatem quam diu viueret adfuisse, cum extinctus esset, vna comburi non potuisse, plurimi prodiderunt. Ita & hodie Gallorum Anglorumque reges hoc caelesti munere dotauit Deus, ut discutiant strumas, quae alio qui vel nulla medicaminum vi molliui aut erui possunt. Vidi quendam qui noctu legeret externo lumine non adhibito: alium qui ex utero materno adducta galea siue membraneo inuolucro ab omni telorum iactu securus etiam inter densissimos hostium cuneos versabatur, quae ratione aliorum esto iudicium. Vidi cui canes perpetuo adlatrant: qui se videre demones & spectra palantia, praesertim grassantis pestilentia tempore, quam sapissime faterentur, ut & domos describerent atque familias, quibus postridie Charidris cymba cum toto apparatu funeris immineret. Inueniunt sunt alij, ut ex historia Apollonij liquet, qui quae in locis maxime distis enouirent, tanquam oculis obiecta describerent: vnde illud, percutite peccatorem Srephane, &c. Quibus exemplis

exemplis constat non modo natura membra inter se conspirare singula, & quemadmodum compositis apte speculis, radij reflexionum multiplices, sonorum quoque per positiones laterum, (vt in Heptaphono portu) admirandi circuli in continuum proferuntur: sic & in vniuerso, per semel insusam animam mundo siue iustissimam harmoniam, vires innumera nunc à caelis in hominem, nunc ab homine in hominem, in calos, & elementa, nunc ab vno loco terrestri in aëris speculum, & ex hoc vicissim in alia loca, quamuis procul dista, reflectantur. Verum & illud elicitur, vaticinandi proptitudinem nunc pure diuinitus dari, Graeci ἐνδοσιασ μὲν vocant, nunc per intermedios gradus, ceu natalitij thematis ἐνδοσιασ: quarum posterior accedente denique artus ratione, per vsu exercitacionemque multiplicem eousque, ceu sparris scintillulis in ignem maximum adolescit, vt tandem & homines iam sibi dissimiles, iam deorum vitam in terris adipisci non immerito censeantur. Plura de his ex opere quadrip. Ptolomei, vbi de somniorum interpretandorum aptitudine, de demoniorum propensione ad certas constitutiones, &c. quibus tamen plus tribuere nefas, quam sacrosancta Ecclesia permittit auctoritas: ne natura viuiculis iusto amplius tribuentes, in impietatis notam prolabamur.

Scire deinceps conuenit, quod signorum alia σημασιαι, alia vero ἀναμνησιαι vocentur: quodque alia significant vt effectus precedentem causam, alia vt causa effectus suos, alia denique effectum vt soboles eiusdem cause. Illa vero praecipuam vim habere videntur, quae figuram insignem, aut magnitudinem sunt sortita: magis vero quae cum isdem ordinem gerunt. ordo enim imprimis intelligentiae signum est, vt inquit Hipp. quadam epistola, vbi summum describit somnium de veritate & opinione. Confirmat praesentiam rei idolum vel diu persistens, vel saepius repetitum, vel cum aliis visum

Similitudo
qua & dicto-
rum ratio fa-
tis inuicetur.

Vaticinandi
dexteritas
vnde potissi-
mum.

Tertia lex in-
ter praepara-
tices in fig-
norum distia
ctione fun-
data.

Quae signa
potissimum
significatiua.

visum quæ eodem pertinere videatur. Refert plurimum cui, quando, & ubi appareant, sacris hominibus an profanis, regi an seruo, an se cupiam è mediocri sorte obtulerint. Semper obscuritatis ardua duxi certè discernere, an à natura an à Deo proximè fiant, an arte diaboli: sed hæc illustratione subinde adhibita vestigantur.

Quarta lex inter praparrices posita in artificis scopo & iudicandi forma.

Curandum deniq; est vt cautè & castè præfagium instituamus, vno tantùm respectu, quò bono publico & diuinae gloriæ consulatur. Hoc enim sublato fundamento, ruit promittimus omnia, ac proinde subrepens in præcordia fastus siue præsumptio supra mortales vires, (vt communiter assolet) vatem infelicem dedit, in risum aut calumniam saepe præcipitans, cum scilicet aut artis siue decretum immutabile ponit, aut pressius quàm par sit ad particularia desinit, tempus modumq; exactè nimis, & personarum differentias præsignificans, quæ in solius numinis providentia delitescunt.

Definiedum ferè vniuersaliter ac sub conditione.

Oportet itaq; nos vniuersali tantùm, nunc hypothetica quadam prædictione contentos esse. Quæ confirmat imprimis Platoniorum ratio, ac diuinus Iamblichus libro De mysteriis, cap. de somniis diuinis atq; humanis, vbi prænotionis & vaticinijs facultates propria circumscriptione distinguit. Certum igitur est nihil absolutè cõstitui posse, cum quæ nobis bona sint maxime aliis mala videri sit necessarium, cum et generatio vnius alterius sit corruptio: quemadmodum sub cunabula Saluatoris stella apparens diu, et si summum bonum mortalibus aperuerit in animæ felicitate repositum, quantas tamen (vel à pueris factò exordio) Christianorum strages dedit? vt si quis carnis oculis metiatur, sydus infelicissimum fuerit iudicandum. Cedo & illa quæ nunc eueniunt, post apparitionem syderis noui, quorsum spectat euerè mundum hunc vniuersum, vt ait sapiens, disputationi concessit humanæ: neque prius scientiam arcanorum suorum assequi dabit,

Nihil absolitè in hoc orbe bonum vel malum, sed cuncta in relatione ad aliud. Exemplum in stella nat. Dominicæ.

dabit, quàm nosmet nos diuina dignos consuetudine faciamus.

Postremò vt artem verbo penè complectar, omnem prædictionem debemus instituerè, vel adiuti experientia, vel intellectu vi, vel subsidio rationis. vsus præstabit diligens obseruatio, historiarum lectio, quæ tamen & mentis, & rationis lumine roborètur, quò minus impingat in eos distinctiõnum scopulos, à Galeno in libris De facultate simplicium præmonstratos, quibus aberrat maxima mortaliũ pars, dum velut causis euentus alligant qui minime sunt tribuendi, neque discernunt quæ actu vel potestate talia, quæ absolutè vel cum respectu, quæ deniq; per se, & propria vi se mutuo consequuntur, quæq; ex accidenti. Habes inter historicos præter Lycosthenem, Lambanum, Fritschium, Mizaldi cometographiam, Nicephorum, Sabellicum, & alios tum oratores, tum poëtæ atque philosophos numero infinitos. Intellectus cognitio virtute & purificatione perficitur: quam rursus suppeditat lectio historię sacre. Ratio verò quæ in vaticinijs puris locum non habet, sed prænotionis solius artem proficitur, habet suæ discurfionis carceres 4. vel enim ex natura signorum mimitantium diducitur tota, vt substantia, quantitate, qualitate, habitu, situ, tempore: vel ex comparatione causarum passibilium ad effectuum principia: vel ex concursu aliorum effectuum, causarumq; vt celestium radiorum, vicissitudinis temporum, & c. quæ sapiens correspondent: vel denique ex similitudine, quam per cathenam vniuersitatis potissimum aucupamur.

Substantia ratio, id est forma, materies, signis sese externis manifestam facit, atque hic impensus obseruandum, quæ cuiq; species lucis, quæq; colorum varietas, quæ tandem positionis, habitus ratio, & figurarum omnium symmetria, vt enim in partibus humani corporis singularum vsus, & facultates

Artistotius tria principia vel instrumenta. Ratio. Experientia.

3. Errorum species in iudicandis effectibus.

Intellectus.

Rationalis discursus in iudicandis prodigijs carceres 4.

1. Natura signorum.
2. Analogia causæ agentis ad passibile.
3. Concursus.

4. Similitudo.

Primus methodi cosmocritices canõ à natura prodigij. Ratio explorandæ substantiæ.

tor, teste P. Pomponatio, cum chirotecam sigillo proprio ob-
 signatam eò misisset explorandi gratia, eadē recepit me-
 dia parte qua fons suspensam attigisset saxeam penitus, me-
 dia verò coreaceam. Fluit idem vt fertur impetu magno, ne-
 que concreuit: si tamen extra ripam disilientes guttula à
 loci natius gremio paululum differantur, easdem mox videas
 in lapidorum tenuium speciem obdurescere. Idem & in locis
 Pyrenæis, & Romæ contingit in lauacro quopiam. Atqui in-
 uentum sapius tum animalium corpora tum plantarum, se-
 minum, conchylium, & cuiuscumq; generis formas in saxi
 rigidioris substantiam transmurari: cum frustra eiusmodi
 collecta ab ineunte etate non pauca numero seruauerim
 domi: quod non exiguam vera voluptatis partem semper in
 hisce memorabilium spectaculis collocarem. Scribit & Pō-
 ponatius, in mari Danico iuxta ciuitatem Lubecensem, inuē-
 tum esse magnam arboris ramum, cui & nidus adheresce-
 bat, vnaq; & aues plurimæ: cuncta cōuersa in lapidem, qui
 etiam colorum nonnulla vestigia retinebat quod à coralli
 exortu & corallina non aded est alienum. Iosephus oppidum
 scribit in Iudæa Macheri nomine, altissimo vertice super-
 eminens, in quo ruta extrema magnitudinis, & radix altera
 cui Bargas inditum nomen, flamma colore similis, circa ve-
 speram corusco iubar: instar fulguris resplendescens, quaq;
 eam euellere cupientibus reluctetur, atque refugiat. Fugari
 hac ipsa demones, aliq; incredibilia fieri, quæ rectius ex ip-
 so auctore cognosces. Postremò refer te denuò ad corpus hu-
 manum, vbi si cuncta quæ locis propriis fiant, & quam vbi-
 que natura vel præter insit as leges, ludos in suis operibus fa-
 ciat, non est quod aliunde locorum insit as formas atq; hinc
 profecta miracula celebremus. Hinc enim dependet & ani-
 malium, quæ in nobis ex vna putredine gigni solent, anti-
 quior ratio: hinc lapides admirandi, membrana, & alia su-
 perius

Aque in lapi-
 dem concre-
 scentes.

Alia miracula
 ratione loci.

Corallum.
 Corallina.

In humano
 corpore quid
 loci proprietatis
 præstet.

Vermium &
 lapidum ge-
 neratio.

perius memorata: natura informatrice, quæ certis partibus
 certas rationes coniunctas obtinet, faciente semper de possi-
 bilibus quod est melius: cui & ad varietatem impressionis
 materiet illa diuersitas infinita, pro sua virili semper obtem-
 perat, vt hinc monstrorum species numero sunt infinita. Sed
 ex multis, imo innumeris, pauca sufficiat: ego me ad pensum
 meum reuocabo, concludens cum Philosophis cæteris, ma-
 ximam natura partem in loci ratione positam esse, atque ex
 eodem peti cognitionis nostra præcipuum fundamentum, ob
 intellectus humani statum, qui ex delapsu (quæ diu hic ter-
 rimur) magna ex parte loco ac temporibus alligatur.

Quid causarum agentium & reciprocis materia præ-
 paratio præstet, antè diximus. Ita enim amplius multò ad
 terræ concusiones adserent Saturnus, Iupiter: si antea mul-
 tis niuibus fermentata vel gelu constricta tellus vaporum
 atque spirituum vim in visceribus aceruarit. Ita & Mars
 Mercurio iunctus in aqueis locis pluias plurimum ciet, in
 siccis & montosis ventos aridos, cum serenitate aëris datur
 na: astate idem tonitrua, fulgura: sæpe hyberno tempore
 gelu asperrimum, & frigus penetrabile flantibus Etesis, præ-
 serim quoties circa stationes inuicem connectuntur, vt an-
 no à Christo nato 1564. & deinceps, atq; hoc Nouem-
 bri 1572. Ita tempus tempori materiem præparat, locus lo-
 co, vna efficiens causa, vel aspectus planetarius alteri, vt non
 solum aut fortius agant, aut imbecillius, prius aut serius, sed
 & sæpe contrariu: quàm prima fronte promittant: quod
 vniuersim ab imperitis simis atque Empyricis, qui se astro-
 logos profitentur, vix vquam in edendis prognosticis obser-
 uatur. Fiant hæc igitur pari ratione, vt in officina corporis
 nostri, aliud ab eo medicamento quod foris apponitur, aliud
 cum sumitur intrò: aliud in cacochymico corpore, aliud in
 probe purgato: quod & de cæteris naturarum differentiis a-
 sime-

Axioma phy-
 sicum.

Conclusio.

Secundus ca-
 non analogiæ
 proponens
 causam a-
 gentium &
 passibilium
 inter se.
 Notanda se-
 duto ab his
 quæ hinc erit
 des micro-
 logicis scribitur

Simile in arte
 medica.

sumitur. Nam quæ hinc veneno sunt, illum nutriunt atque corroborant: quæ ventrem in vno laxant, in alio prorsus astringunt. Imò & eundem hominem, eisdem affectus specie laborantem secus exercet, quum ante meridiem sumitur, seculus quod assumpto prandio, aut alia occasione premissa: aliter si purganda materies parua, aut bene conuicta, qualitate benignior: aliter si cruda, si mole, aut pestilente malitia rurgens: quæ cuncta distinguere, non cuiusvis erit, sed prudentem artificem ab idiota separat, medicum doctum à seplagiario. Sed horum campus latissimè patet, præsertim si quis denuo ad res politicas vel æconomicas trahat, vbi propemodum cuncta succedunt pro dispositione materia. vñ enim aliud promittit arcus celestis ante pluuiam, aliud pauld post: cometa similiter post afflictiones publicas diuersum ac si ante quàm veniant, apparuerint. Sic & in cæteris sese res habet, nam & ea quæ terribilia nobis diuinitus ostenduntur, possunt effusis lacrimis non solùm mitescere, sed etiam in aduersarios verti atque in finem iucundissimum terminari. tunc enim duntaxat quid nostræ debeat petulantia, & quanta sit erga nos Dei benignitas designatur: non quodd inuitabili necessitate immineat. Verùm hanc vaticini legem norunt & imperiti, obseruant vani prognostici, dum ex constitutione præsentis quam sapissimè de futuris hariolantur: vt nunc Hollandia, Zelandia, Frisia, Brabantia horreda quæq; & maxima munitentur: quum totus hic orbis Belgicus penè conuulsus, nihil expectet hætenus quàm extrema omnia, ac vel ruinam certam, vel salutem celirus insperatam. Licet enim hic altius cum animo nunc reuoluere quod olim ad Christianos dicebat Philo, oportere confidere nunc potissimum, quodd Deum proximum esse constet quibus humanum desit auxilium: virtus enim Domini in infirmitate perficitur.

Multa

Quid præclarum medicum impitibus ab empirico se-lingat.

Calliditas astrologorum dum læpevaticinantur ex sola dispositione matricie

Multa promouent causa concurrentes, vt planetarum radij atq; concursus, præcipuè ex cardinibus mundi, & potentioribus vel orbium suorum, vel signiferi locis. Multa & planetarum antisicia, reditus, directiones, de quibus præcedente capite plura percurramus. Sed hæc duntaxat ceu instrumenta diuinae prouidentie, quæ sæpe (vt nonnumquam alias) vel absq; illorum decretis agit, vel significationis obscurissima causam nobis abscondit, vel si scire permiserit, id tantum aut adiuncta hypothesi, aut sub notione penitus generali. Verùm celestis influxus in meteoris, significationes secundum natura leges, sæpe certissimas habet; etsi ex multiplicitate systematis, propterq; distantiam naturarum agentium à sensibus nostris, intellectusq; infirmitatem, particularium locorum, & temporum, & magnitudinum præconuictio propè sit impossibilis. Scinduntur enim vires, & speciem mutant quanto magis per plures ordines proferuntur: vt in oculorum radijs per corpus diaphanò patet, ac proinde cum plura concurrat in animalibus, quæ imperfectè mixtis, plura in homine quàm animantibus brutis, plura deniq; in ciuitate aut regno, quàm in vnius hominis genitura: patet iuxta principiorum & partium minores maioresue complexus, superiorum corporum tela & radios potestate quoque respectu passibilium rerum minus aut definita aut validam habituros. Quare cum sint in homine alia quædam à corporis mole, alia magis à spiritus atque animi vi, quæ cum velit factorum leges longo superat interuallo, alia denique à tota ætate, & rebus extrinsecis conferantur: quid quæso de tota ciuitate aut regno statui potest? vbi laborant plurimi, nõ proprio tantum fidere, (si quod infaustum esse putetur) verum & genio loci propter occultam antipathia, quandoque aut regis vnius, aut principis, aut etiam: cerdonis è populo: sapissimè & nullo apparente ira diuina vestigio, suismet

Tertius canon ex concursu causarum atq; effectuum.

Comparantur secundum certitudinis dignitatem partes astrologie iudicialia.

simile.

Conclusio.

Iudicia de hominis natura difficillima, de regnis & ciuitatibus omnium maximè intricata.

Rerum vicissitudo & circuitus naturalis.

viribus cuncta in exitium prolabantur, quod ad fastigium venerint, ubi neque consistere possint (vi Aphorismo 3. libri 1. inquit Hipp.) neq; ulterius promoueri. Hic sane vel ad bilancis examen, concursus causarum infinitos, effectusq; sub eodem causa genere militantes colligere sapientem decet, delectumq; facere: collectis omnibus suas classes, & ordines designare, quos eo forsitan ducet, vt facile vel in circulum coaptentur. Ergo quod ad effectus pertinet ab eodem systemate dependentes, sicut influxus ille qui cometam parit, terrarumque motus atq; voragine, idem saepenumero mortales ad bella eodem ardore caelestis radij potis est concitare, potis & morbos insolitos, pestilentes gignere, sterilitatem, famem, & consimilia, accedente permissione diuina certa q; dispositione materia: sic & insolentia ciuium, qua rebelles animos facit, eadem & ciuitates integras, potest concutere, potest tranquillitate animorum, corporum, & libertate incundissima, ac vniuersis demum melioris fortuna numeribus spoliare. Opinionum diuersitas qua ad aditiones impulit ciuitates, vno id fonte ac tenore in pluribus fecit, vt fluctuatione consimili, se contra alterius partes non ita commode iuerentur. Sic verò ratiocinari nobis etiam de ceteris licet.

Causarum circuli.
Effectus militantes sub eadem causa.

Quartus cano de vestiganda similitudinis instrumento.

Natura melancholica similitudines optime deprehendit.

g. Discurrendi via vel ordinis.

I. Intellectus.

Postremum erat similitudinis instrumentum: cui Gal. 9. De plac. Hipp. & Plat. tantum tribuit in eruenda rerum veritate, vt vnum hoc ferè constituat ceu rationalis methodi caput. Ideoq; libro De somno, vaticinij vim Aristoteles praecipue positam in humore melancholico sit arbitratu, quod eo praediti, ob splendorem spiritus animalis, tanquam venatici canes odoris sagacissimi, quam celerim rerum cognationes deprehendant, longe q; ventura prospiciant. Trabuntur ille discursu vario per vniuersitatis gradum, imprimis analogica via vel ordine, & secundum apparentem communionem rerum, qua omnia in omnibus maioris tantum minorisue

notisue

notisue ratione distincta proponit, rudis quidem illa, sed trās xovās εὐνοίας potissimum intellectus auspicio strata, sed primas tamen carceres cognitionis humana conspici quaedam adumbratione designans: fr̄q; idè vt illa inuentio- nis, atque iudicij ratio ad Metaphysicam propius referatur. Accedit huic alius ordo discursus physica potius, vel ad castiganda crassioris sensus indicia (qua circa analogias falli facillimè possint) prescius definita, dum res per compositionem, resolutionem, variè adhibitis instrumentis dialecticis, in classificatione categoricas, id est certissima rerum genera, species, & differentias tribuuntur: qua cuncta ex professo in doctrina ordinum à nobis sunt explicata, hic autem quò magis cõstet illius vsus & amplitudo, obiter in memoriam reuocamus. Quòd si per scrutandarum similitudinum ducem methodicum voles, consule imprimis Artemidorum libris De somnorum interpretatione conscriptis: quanquam illo prior Hippocrates philosophis cunctis hoc stadio decertantibus longe praestantiori face praluxit: quado ex insomnio occurrentes imagines, sic ad humani corporis providentiam comparauit, vt triplex circuitus ignis nostri, sicut caloris natui, per ambitus mundi circuitus toridem praemensureretur. si q; astrorum quidem exterior in corpore motus, quo scilicet anima vergit à centro ad circumferentiam, vt maximè consuevit vigilantibus nobis: Luna autem ad cauitates, vel penetrabile interius priori oppositus, ceu per quietem & somnum praecipue solet: Solis verò decreta ad morum medium vitalis spiritus spectet, qui conseruanda imprimis totius harmonia gratia, sese circumagens, vtrumq; pariter extremorum mira aequabilitate componit: vnde qua Soli, qua Luna obucnunt, aut ceteris stellis, ceu videre fulgidas, obscuratas, auctas specie, magnitudine, numero, vel diminitas, ad certam caloris motionem aptissimè refert: at que hinc sumpta medendi occasione, pra-

2. A sensibus externis.
3. A ratione.

Insomnia quo pacto per similitudines futura decernant.

3. Circuitus caloris innati.
I.

2.
3.

Quo pacto insomnia interpretetur Hippocr.

Indicatio re-
tun agenda-
sum a somno

pediti circuitus speciem per cognata seruare docet, contra-
riam similiter contraria demoliri. Postea rationem analogi-
cam profecutus, terram carnibus comparat: fontes & pu-
teos vesicae, vel aqualiculo: arborum fructus humano semini:
sumimum cursu sanguinis motum: tempestati maritima,
ventris morbos: diluuii ignis, aquarum febribus, hydro-
pi, fluxionibus & catarrhis: ac cetera ceteris simili modo. Ut
autem medicis promptum est vniuersi partes humanae fa-
brica partibus applicare, ad perscrutandas similitudines: sic
& rerum publicarum curatoribus, mundi vtriusq; tonos. si-
ue concentus ad ciuitatem; theologo, & morali Philosopho,
ad animi naturam, effectus cultumq; transferre, conueni-
entissimum arbitramur. Porro inuestiganda similitudinis nul-
lus nec purior nec vberior fons est qua historia sacra. Quis
enim nescit totius noui testamenti IESU CHRISTI

Vfus similit.
ad omnes fa-
cultates.

Similit. histo-
riae sacrae.

Imago Isaie
prophetae.

Aliae similitu-
dines in sacris

vnam esse allegoriam perpetuam, vnamq; figuram in veteri
designatam. Faciem quoq; & hierarchiam huius ecclesia
humanae oculis aspectabilem, (vt ex diuinis operibus B. Dio-
nysij liquet) illam praese ferre quae supra sensus humanos,
omnemq; rationis indaginem in mundo architypo siue intel-
ligibili constituta est? ac si ex toto aceruo quid particulatius
adferendum est, spectemus duntaxat imaginem Prophetae
Isaiae, quem iubet Dominus nudum, reiectis etiam calceis,
vocem diuini spiritus propagare: vna nimirum imagine for-
tassis nuda vim veritatis insinuans, de qua Euripides
Ἀπλὸς ὁ μὲν ὁ τοῦ ἀληθείας ἔφω, quippe in quam nulle τῶν
λόγων περιτλοῦσαι cadant, vna verò & calamitosam repu-
blicam in limine praesignificans: nimirum gentis Iudaicae ino-
piam, solitudinem, vastitatem, postremò statum, ac mise-
riam Christi saluatoris, quam in humana specie, hominis
infando captus amore susciperet. Huc refer quacumq; de ar-
ca Noach, de arca foederis, de serpente aereo, de signo Iona
prophetae,

prophetae, de tot spectaculis veterum patrum ac prophetarum,
vt Isaac, Iosephi, Danielis, proferri in aciem possent. Sed haec
vt nota relinquimus, duntaxat ad fontem (quod aium) digi-
tum intendentes, ne in infinitum serpat oratio. Scio tamen
desyderari à pluribus, quale sit istuc similitudinis instrumē-
tum, quod non in vaticiniis tantum, sed & in omni persua-
sione rhetorica primas obtinet: ab ipsis tamen illius artificij
professoribus vel omissum penitus, vel rudius exaratum, vel
in posteriorum indagationem suspensum est. Vt paucis em-
nium nomine satis fiat: Tota haec ratio transiit celeriter, &
quadam animorum migratione ex vno mundorum genere
in aliud, ascensurursum, descensuq; in singulis per singulos
gradus, atq; segmenta perscitur vt dictum est supra. Verum (in-
quies) quos tu nobis vel puteos Heracliti, vel Democriti mū-
dos obrudis? Loquar praesens, ad populi captum. 1. discernes
an pura sint, ac nuda species quae diuinitus offeruntur. Vt si-
quis ab inimico se iugulari somnet, idemq; e vestigio conse-
quatur: an enigmatice proponantur, vt in illo qui sibi visus
videre summum fastigium tecti igne consumi, ac paulo post
idem alterius amore deflagret. In isto genere sic tu te exer-
ceas, vt primum concipias pugnantem quandam similitu-
dinem, faciemq; conformem in rebus natura differentibus
numero, specie, aut genere. Dein singulis exemplaris parti-
bus suam comparabis imaginis partem, seu loco, seu tempore
dirimantur. Si enim illa diuersa talia sint vt inter se coire
vel sub ea notione componi possint, quam ad exprimendas,
actionis affectionisue alicuius species, viresq; conceperis: tum
constare firmiter hoc tibi praesidium arbitrator. Vt si aquila
visa pileum auferre Romano consuli: quem rursus e plebe
cuipiam alteri superimponat. Pileus fastigij similitudine re-
fert, vel dignitatis: illa autem translatio potestatis, similiter
transiit ex vno in aliud praesignabit. Rursus apparent in aere

Arts vestigan-
dae interpre-
tanda quae si-
militudinis ad
omnem
facilitatem
vtilissima.
Fundamen-
tum 1.

Regula 1.

Regula 2.

Regula 3.

Exempla syn-
thetica ad in-
terpretat. al-
legoriae.

I.

cat a phraecti, alter qui orientior alteri versus occasum stanti caput abscindit: fortasse non id tam ad reges ipsos, aut principes, quam ad ciuitates integras referetur, si quando ad anarchiam propius spectent, ceu formam illa propediem sunt habiturae, quae truncis corporibus hominum designatur. In contextendis apologis eadem ratio constat, sed oppositus ordo ac resolutorius: quippe qui ad inueniendi potius, quam interpretandi artificium proponatur. Exempli gratia, velim ostendere tyrannis & sanguinarius non magnopere esse fidentium. Tria sunt quorum similia in diuerso genere debeam inuenire, sic tamen vt sub eadem diffidentia securitate componi queant. Pro tyranno leonem, pro astuto homine vulpē,

1. pro exemplis statuam vestigia stupidorum animalium, omnia in antrorsum spectantia, nulla retrorsum. Quod si adparendum regibus vel inuitos libeat cohortari, quantumque periculi positum in effreni licentia linguae: cum ferē audaciores maxime periclitentur; euadant alij astutam vapido retinentes pectore vulpem: aptē istic non inportunē talis fabula contextetur: Vt ad venatum prodierunt vulpes & lupus: mox praedam quam venatione ceperant, inter se ex pacto iure distribuunt, superueniens leo regalis potentia titulo partem sibi tertiam vendicat: obloquitur lupus: tum leo indignabundus iniectis vnguibus corium à ceruice totū in priora reuellit: fugit ante lupo cū vlulatu horribili, querit leo quid vulpes sentiat, ille mox totum leonis ex iure afferit. Quis inquit leo sic linguam erudit tuam? Illud sanē purpureum caputij genus (respondet vulpes) quo tibi commilitonē nostrum placuit insignire. Curandum postremò in vestigandis, interpretandisue similitudinibus non nimis remota captemus; sed proximis insistamus, adhibita semper cōsideratione materia: quae pro sua dispositionis modo, etiam te significandartū rerum particularibus differentiis extricabit.

Exemplare solutoria vel analytica ad inueniendas similitud.

Regula 4.

Regula 5.

Praxis

Praxis cosmocritica: per doctrinam praecipue capitis secundi, ac tertij.

HÆC quidem haecenus paucis praecipis inclusa ratio tum plana cuius & obuia, tum facilis ac generalis: cuius tamen vsus, nisi aliud adsit, tantū suffecerit, vbi de puris prodigijs disputatur, quae cuiilibet homini rara, insolita, & praeter communem cursum naturae vel speciem astumantur. Nunc verò exercitationis totius duplex formula subnectenda est: vna quidem augustior, & latius patens, medicina seu physicarum rerum indagatoribus maxime necessaria: quae quidem exactius multo, & penetrantius inquirat in singula, huius iam datae methodi canones 4. ad mundi illud theatrum amplissimum, atque ad axiomata cap. secūdi & tertij doceat applicare. Sic enim perfecta quaedam doctrinae species, & ad philosophandum serid, multarum praceptionum carmen efficitur: atque hinc verē sciemus in omni natura hominis affectus, remediocum, causarumque alterantium corpus humanum, quid sit verē diuinum: quo pacto ab apparentibus discernatur. quanam rursus actiones occultae proprietatis, à forma magis an à materia, aut spiritu, aut ex compositione rei, per ipsius tamen speciem aut simulacrum sublimiore principio proficiatur. supra quā haecenus à peruulgatis medicis aut arcanarum rerum inquisitoribus obseruatum est. qui saepe magno multorum risu, nūc in purē naturae alibus ad deos, aut orcum solent confugere: plagas nimirum venena, aut venesicia, & praestigias incusantes, vbi non vltra cōsilio locus: nunc etiam in diuinis ac metaphysicis rationem vulgo ridiculam comminiscuntur: quam tamen non circa infamiam pauld post aliò spectans euentus eludit. vt interim sileam quae propter artis istius ignorantiam in morbis popularibus, contagiosis, venenatis, aliisque quorum symptomata imprimis sunt admiranda, vel

Progressio ad artis cosmocriticae exercitamenta duplicia.

Primum genus sublimius per conflictus antea & vniuersales maxime naturae gradus.

Vfus prioris modi.

Errores fecerunt vulgariū medicorum.

circa

Alterum genus exercitamentum planius ac popularius per species prodigiorum, de quo caput octauum tractat.

Praxis ad in-
fiar normæ
antiquioris.

Quinta essen-
tia.

sequuntur
bulæ breues
totius theatri
naturalis, cū
epitogismo
capitis secun-
di & tertij.

circa curationem turpiter vel veri antidoti exhibitionē fieri consueverunt. Sequetur hanc exercitandi industriam alia via, quam sequenti capite latius explanabo: ea prorsus historica, popularis, per singula genera vires prodigiorum, siue decreta certis confirmat exemplis. Et siqua particulatius incidunt, vt inferioris classis axiomata singulis intertextit. Sic enim paulatim concisa glacie, à confusa mole maximarum rerum ad scrupula penetramus.

Age nunc igitur vt praxis totius schema ad illas partitionum classes superius enumeratas liquidò efflorescat, Sit quispiam vel morbus insolens, rarus, vel constitutio corporis admiranda, vel vis agendi, patiendiq; secreta, & supra hominis captum: sit vel tempestas consimilis in ambitu mundi, vel simulacrum in aëre, vel mutatio memorabilis in re-
publ. cupio hisce oblati diuinū characterisimum velut quintam essentiam quandam elicere: non vt vulgares chymici solent, sed excellentiore modo, magisq; à face & sordibus amandato. Ne verò in rerum numeris, atq; ordinibus aberretur: repeto paucis quod supra latius explicatum est. Quinq; nimirum gradus esse præcipuos in vniuerso, qui tamen pro cuiusvis arbitrio ad 6. aut 7. plures, aut pauciores facillè redigantur.

IN TOTA NATVRA GRADVS V.

1. MATERIES, VEL CORPVLENTIA: cui & quantitatem adiunximus, virtutisq; passibilis propensiones aptas ad recipiendum, sed confusaneas, indefinitas menti humana.

2. SVpra MATERIEM PRÆPARAMENTI Physiici, siue syndromes accidentaria classis, vt qualitatum primarum, secund. tertiarum, figurarum: ex quibus iunctis harmonia corporis constituta est.

3. SV-

3. SVpra HARMONIAM CORPORIS spiritus, natura partim ætherea, & celestis, partim elementaris, naturis contrariis non commistis inuicem propriè, sed complicatis. Huius essentiam imprimis constituit humor primogenens, spermiosa portio atque aëria, velut fomes, & calor natiuus, ignea portio, ac partim lucida portio, præcipuè ad agendum efficitur.

4. SVpra SPIRITVM VEHICVLVM anima suæ carpentum, idolum tenue iuxta Platonicos: in quo nimirum alia quadam harmonia superior celestium pariter, atque elementarium rerum, formaq; sublimioris characterisimi aptissimè describuntur.

5. SVpra SPIRITVM ANIMA in rebus animatis, atque in aliis sua cuique enelechia siue perfectio, characteris diuini propriè, ac metaphysici, qui extrinsecus solet inscribi maximè capax. Sic humana mens imprimis speculum, atque imago Dei.

Nunc vt per mundi species 3. ordinis eiusdem æconomia procedat.

QVINQVE PRÆCIPVI GRADVS IN ORBE MAIORI, VEL CIRCVMFVSIO.

1. TERRÆ ET AERIS, secundum procreationis seriem. Terra & aqua, ratione situs in vniuerso.

2. AQVÆ ET IGNIS, iuxta priorem modum: Aëris & ignis, iuxta posteriorem.

3. ORBIS ÆTHERII, quem mixta conditionis inter celestem, & elementarem sub Luna proxime collocamus.

4. CÆLESTIS REGIONIS, vbi lux pura, & firma materia concretio viget.

5. DI-

5. DIVINORVM SUPREMV5 GRADV5 qui à materie penitus sit secretus: Vt DEI, ANGELO-
RVMQVE, seu bonos seu malos intelligas, quos cacodemones vocant, suis vbiq; officiorum ordinibus inuicem inter-
distinctos.

Huic proportionè segmenta aequalia comparantur in
contentorum genere, qua hęc clasibus à primo opifice sunt
distributa. Sic & in facultatibus vniuersi.

IN MICROCOSMO VEL HOMI-
NE CONSIMILITER V.
GRADVS.

1. PARTIVM SOLIDARVM, si continentia
spectes. HUMORVM in venis existentium, si con-
tenta.

2. PARTIVM CARNOSARVM, iuxta priorem
modum. Vel HUMORVM qui per partes corporis sunt
reperfi, si posteriorem.

3. SPIRITVVM gradus, quorū vagi in humoribus;
fixi magis in solidis recubant: hi quidem vt exemplaria,
illi vt imagines.

4. CÆLESTIS PARTIVM CVLÆ, qua par-
tim à primo conceptus tempore, animationis, ac partus in-
fluit, velut futurorum seminariū quoddam: partim reliquo
vita curriculo, quantum in illis corporibus situm est, certo
circuitu, ac radiorum analogia ex potestate in actum pro-
vocat.

5. PLANE DIVINÆ: cuius in homine a-
lia portio immergitur altius corpori; alia astitit tantum:
alia denique circumfunditur, ac velut foris attingit: inferior
tamen quæq; superiori obsequitur promptè, vt instrum. ar-
tifici suo.

Huius

Huius autem partitionis in homine patent & alia mul-
tiplices rationes: præsertim si ordinem vel in solis continen-
tibus, vel contentis, vel spiritibus, vel facultatibus velis ad
huius instar diducere, hæc enim vel mediocri ingenio prædi-
ti suo Marte deinceps quæ impromptissimè consequentur.

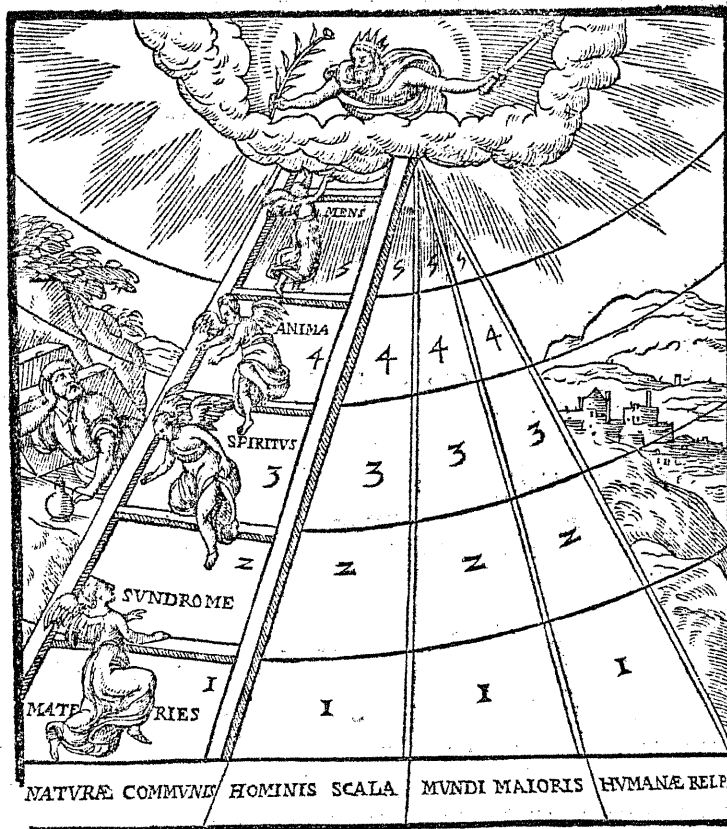
POSTREMVS TYPVS EST IN REPVBLI-
CA: CVIVS SCALA SECVNDVM
ANALOGIAM V. OBTINET
CONSIMILES
GRADVS.

1. PLEBIS.
2. MAGISTRATVS.
3. REGIS.
4. ASPIRATIONIS CÆLESTIS.
5. MENTIS, nutusque diuini omnia comple-
ctentis.

Eadem norma, si per legum species velis incedere, & iux-
ta communioris ambitus dignitatem tum in his, tum in
fortuna publica, & priuata generibus ordinem confor-
mare.

EMBLE-

144 COSMOCRIT. LIB. I.
EMBLEMA DIVINÆ PROVIDEN-
tia, atque ipsum propè artis totius cos-
mocriticæ fundamentum.

L Vtantes vteri cæcis penetrabilibus vna
Isacidas partu protulit hora duos.

Posterior

CAPVT VII.

145

Posterior natu natalis iura prioris
Subripuit mira calliditate vaser.
Vnde diu profugus versabat fratris ob iram
Mille metus animo, mille pericla suo.
Sed fessum aggeribus campi proiecit aprici
Alcius occiduo sole reducta quies.
Conspicit ingentem vasto libramine scalam;
Cui praeceps vario cochlea tort a gyro:
Latior ad terras humiles, surgebat acuto
Vsq; vel ad superas vertice tensa domos:
Hac sursum aliger a mentes, hac ire deorsum,
Circuituq; pedem ferre, referre vago:
Hac Iouis imperium terris via mittit ab alto;
Hac generis nostri facta precesq; Ioui:
Hac habet aeterni patris aures, ora, manusq;
Hac fluit immensi prouida cura sinus:
Hac mundo antè volant diuini nuncia flagri,
Lataq; sedato signa furore patent.
Felix visceribus quicumq; hac hauserit imis,
Seu fors asperior, prosperiorue suat.
Ille etenim tarda tandem compage solutus
Accipiet meritis premia digna suis:
Calcatoq; means subter vestigia fato,
Supremum spiræ scandet ad vsq; gradum:
Donec firma quies nullo permista dolore
Sistat, & æternum mens sociata Deo.

Omnes igitur tabulas superius constitutas vna compre-
hendit maximè generalis, quod prodigiorum alia sapiant
magis primum naturæ gradum, alia secundum, tertium, quar-
tum aut quintum: quod istac omnia in omnibus contineri
sit demonstratum, iuxta proportionem quandam vel simili-
tudinem, cuius nunc vsus præcipuè nobis sit aucupandus.

K

Proinde

Tabule istius
vel scalæ per
vniuersum
extentæ am-
plissimus vsus

Prima quaestio, ubi de toto genere disputatur.

Remediorum prima analogia in morbis occultis.

Actionum modus pro gradu cuiusq;

Characteris morum prima & summa genera.

Proinde & prima questio haec semper occurrit altius indaganti, an in oblati spectaculis sit etiā aliquis verā diuinitatis character expressus, nimirum quinta illius essentia in singulis constituta: num potius inferioris ordinis alius quisquam, & naturā propior, vt & consimilis ordinis apta in morbis remedia comparentur, his quae à materiae pendēt, per materialia magis; quae à spiritu, per caelestia: quae à purē diuinis, immaterialibus infliguntur, per operamentis potissimum, preces, sacrificia, & expiationes, ieiunia & elemosynas. Quanquam verò superioris essentiae vis per intermedios gradus ubiq; ad infimos vsq; transfunditur, non tamen illa suo semper, ac more diuino penitus operatur: sed forma corporibus illigata semper corporeo modo, per spiritus scilicet atque materiem, facultates exercent suas; etsi in aliis plus valeat portio elementaris & crassior, in aliis aetherea magis, in aliis deniq; aura caelestis: quae sanè distingui à medicis, propter analogiam medicaminum vestigandam, accuratissimè debuerunt. At forma liberae (vt aliàs dictum) nunc per se producant effectus suos, nunc per instrumenta corporea, perq; materiem, sed aliter anima, quae non tota cōpage corporis sit soluta, aliter quae nihil penitus alligata: & inter has rursum aliter Deus, aliter angelus vel bonus, vel malus. Anima quidem portio quam mentem appellant, corpori non astricta, nec sedem certam vti ratio passibilis in illo tenens, huic quidem assistit, cunctisq; potentius inferioribus velut continua, nunc se ipsam applicat, & per corpus simul quod velit exequitur; nunc raptā ad suum principium, vel mente superiore afflata, notas diuinitatis suae exhibet puriores, etsi certo in loco, ac tempore, quò illius actio & character alioqui intelligibilis tantum, per sensus tamen corporeos percipi queat. De modo quo Deus, eiusq; satellites agant, dictum est supra. Patet hinc aded quosdam characterismos planè

planè diuinos, metaphysicos dici: alios verò non tam proprie diuinos, quàm diuinos proximos, aut paraphysicos appellari, secundum operationis ipsius modum. Cum igitur prima questio de diuinis sit generalis, nam diuinum proprie quod spectatur, an naturale prorsus, an paraphysicum debeat estimari: secunda cuius ordinis, ac dignitatis inter naturalia, diuina, ac horum media: huic postrema, quam proposuimus dudum, de significatione & potestate circa res presentes, at- que futuras. Certè ad illam inquisitionem omnium primā, nosce expediet totius speciei, ac generis rationem, quam epilogismo maxime per naturas indiuiduas exploramus. Vt si qua facultas in tota specie reperitur, nequaquam haec purē diuina putetur: sin secus in vno quopiam prater specificam proprietatem, peculiaris actio, passio, aut qualitas elucescat: tanto magis prodigiosa censebitur, quanto longius à cōmuni vel speciei, vel generis totius constitutione recesserit. Secundo & illud euident, cum quinque diuinorum gradus ad tria genera redigantur: certè quicquid à quantitate processerit, aut harmonia qualitatum primarum, constit. & inquisitionis totius idea, & figurarum, & spirituum symmetria: haec omnia quidem ad vim arcanam, diuinamq; à rudioribus ablegari; posse tamen subtili methodo, viuacis ingenij, ac mentis acumine penetrari: eousq; nimirum, vt & vero proximi simus, ac sensus stupidioris crassam philosophiam multis passibus superemus. Verum in purē diuinis, quaeq; à formis abstractis, liberioribus, communissima vestigandi ratio est, per abnegationem formae inferioris. sic enim paulatim ascendendo venimus illuc, vt cum in Phisicis locum non habere cognoueris, paraphysicon suspiceris: si neq; istorum ordine possit consistere, supra naturam omnem illud ipsum vel utraque in vno esse dicimus. Item per singulos gradus si non à demone bono aut malo, igitur à Deo proxime, & sine in-

Quo pacto singulis quaestionum generibus optumè satisfiat.

Ad primam quaestionem, an sit physici quid aut incaphysicon, aut paraphysicon.

Diffinitio per negationem in purē diuinis.

strumentorum subsidio mortalibus offeratur. Hac ratione Deum quoque per aliarum rerum omnium negationem optime desiniri, docuit Areopagita lib. De diuinis nominibus.

3. Multum praterea laborabis in discernendis causis atque principis: ut docuimus capitibus quarto & quinto. Causa enim cognitio totius euentus iudicandi caput existit, et si hanc primo notione confusa admodum comprehendas, quod prior illa causarum exaggeratio pertinebat. Nunc autem particulatius qua cuique sit ratio, per singulos gradus natura, & characteris morum species indagare docebimus. Similiter discernendum protinus ab initio, atque ante alias quaestiones, an genus oblatum sensibus, vulgi tantum rationes effugiat: an & illorum qui natura vias & latebras altius percontarunt: nunc rursus falso species rei perceptas, nunc & vere talis ex-

stitit. Multis enim terror aut mentis consternatio, morbis vis, aut similis constitutio fecit apparere prodigium ac simulachrum tale cuiusmodi depictum intus in humore crasso, melancholico ipsimet circumferabant: ut scire in Hercule furente pingit Seneca, in Aiace flagellifero Sophocles, Galenus in variis admodum quae referre non est necesse. Multi sub oraculorum, prodigiorum prae-textu, mentes humanas fle-tunt quod volunt, cum nihil sciunt religionis titulo ad per-suadendum efficacius. ut constat de Mahumete, Num a Pom-pilio, aliisque innumeris.

Ad quaestione
secundam de
specie prodigiorum per
gradus natura.

Vtilitas huius
inquisitionis

Vbi primum de genere diuinorum recte constiterit: iam restat altera quaestio, speciem inuenire, & augustioris ordinis gradum: qualis nimirum character existat, quantaque prodigij dignitas. Hinc enim & in cognitionem cause finalis, & effectricis maxime peruenimus. vnde postremo & quantitas qualitasque, significatarum rerum elicitur, quod etiam a peruulgatis ingenis imprimis est expetitum, ceu totius propositi fructus. Hoc igitur prius ratum & firmum cogita,

gita, quod omnes actionis inferioris duces, vtantur necessario superioribus: non tamen contra. vnde non dicuntur actiones a sola materia, sed plurima a solo motore primo. Itaque sunt a temperamento, sunt & spiritus ope, ac procul diuip ipsius forma. Quin forma corporibus plane immersa, inseparabilis, nihil etiam sine materia vi vel spiritus potest efficiere: etsi in his alia opera alterius conditionem dixerimus Aliud. propius redolere. sed contingit separatas formas multas producere extra virtutem inferiorum, vt modo est praesinitum. Ergo vt sit quod tendas, atque arcum dirigas, nec passim conuolos testaque, lutoque sequaris: hoc imprimis axioma fretus refer te nunc ad gradus antea memoratos.

Primum in vniuersa peregrinatione hac animi tui, cognosces a quantitate siue materiei vim inesse occultam, prope sola experientia duce: quam firmet epilogismus si qua eadem specie permanentia, in res affectas similiter, eadem distantia & proportione aliarum circumstantiarum rerum, eandem actionem nunc fortius, nunc debilius imprimant. Sic enim idem ignis nunc calorem natuum recreat, nunc languere facit, nunc etiam disicit atque consumit. Quid autem in vnaquaque specie sit quantitate diuinum, facillime deprehendes, prima comparatione ad illud facta quod in specie sua symmetriam optimam sit consecutum. deinde & altera, quae status obseruet vtrunque excessum siue defectum, intra tamen speciei latitudinem exporrectos. vt in vestiganda simplicium medicaminum facultate, in exploranda temperamento totius hominis, ac singularum partium, Galenus ostendit. Quicquid enim a medio ceu Polyleti canone longius abest, in genere temperaturae asyncretato illud: asyncretato vero in constructione, & figurarum moderatione dixerunt. Quod vero communem speciem, vel naturam cuiusque, vel affectionis excedit: ad metaphysica referendum. vt gygantea

Quo pacto
mi gradus
prodigia quae
que ex vi occulta
materiei
proficiscuntur
sunt a caeteris
distinguenta

A quantitate
vires prodigiorum.

magnitudo corporis, figura Pygmaea, pedes, manusq³, aut capita numero plura, quam pro natura lege conueniat. Postremo in morbis similiter, si tanta putredo ut carnes subito in tabum dissoluant; tantus calor, ut ad sensum pinguedo liquefcat; tantus sudor, aut quaecumq³ excretio, ut assumpti cibi aut potionis modus, siue proportio cum excrementorum mole nihil respondeat.

Nunc an syndrome physica, ceu complexus & harmonia multorum generum, quicquam altius operetur, maxime vestigandum est: vel idcirco, quod & doctiores plurimos istic contingat impingere; dum vno contenti vocabulo proprietatis occultae, omnia istiusmodi naturae sinuosa miracula vel ad spiritum referunt, vel solam totius corporis formam: cum interim sepe occultum illud, atq³ diuinum lateat in vno complexu qualitatis, quantitatis, ordinis. sic enim gingiber magis calefacit, quam piper: cum tamen temperamento sit caliditas piperi maior. sic ferrum candens acrius urit, quam ipse ignis omnium calidissimus: non ex sola vi temperaturae scilicet, verum ex calidarum partium, aut elementorum situ: quod in aliis rara magis positio, in aliis coacta ac magis unita: vnde contingit tam variae hallucinari medicos in constituendis gradibus medicam. dum alij ex sola temperie rem definiunt; alij ipsius operationis modum potius animaduertunt: quae tamen aestimatio non tam propria, quam ex accidente censetur. Saepè verò & alia mixtura inaequalitas difficultatem vel maximam solet effundere, dum in vno corpore similari ad sensum, partes tamen ita dissident nutuò, ut contrarias facultates eodem propè loco, atque substantia deprehendas: ideoq³ nunc eodem tempore, nunc successione quadam vires quoq³ pugnantès inuicem exercere. sic enim in rosis superficies humiditate blanda, & temperato calore perfunditur; in profundo vis terrestris, sicca & frigida temperies

2.
Quo pacto vires occultae syndromae physicae discernantur.

A complexu quantitatis, qualitatis, ordinis.

Crassa medicorum errata in diiudicandis gradibus medicamentorum.

A dissimilitate temperamento in eodem simpliciter secundum partes diuersas.

temperies delitescit: in plantagine, violis, cassutha, aizoo, radice smilacis asperae, multis in superficie tepor & succulentia, pleriq³ & frigus non minimum, ex occurrente primum actione percipitur; si diutius admoventur, aperit sese ex fundo totius mixtionis insignis calor, cum tenuitate partium discutiens plurimum, atque resoluens per halitum, si qua corporum extremis angustis insiguntur. Vnde illorum tam admiranda operatio: quod nimirum ordo contrariae temperaturae in vna substantia agente exactè respondeat analogiae contrarietatis, cum immoderatione partium humani corporis, subiectiq³ passibilis: vbi potissimum illud serè requirimus, ut quum hepar calidius non offenderint, vim tamen discutiendi aperiendiq³ obtineant circa circumferentiam partium extremarum. Est aliud rursus in eodem genere syndromes physices, per concentum scilicet qualitatum secundarum; raritatis, densitatis, leuoris, aspreddis, duritiei, molitiei; grauitatis, leuitatis: quanquam serè haec ipsa diuersis partibus, pro illa quoque temperaturarum diuersitate, locentur; magis tamen à secundis qualitibus, quam à primis ea quae sunt stupenda admodum, proficiuntur, ut propter diffiduum rari ac densi in attractione cucurbitae, in tonitruis, zerroribus, sclopetis bellicis. Ita mirabilis vis patet argenti vini, dum inclusum calamis, aut annulis cauis, atq³ admodum igni, calorem insitum, subtilem, oppidò vehementem, sed alitè sepultum sub densissima superficie, ac veste terrena, per occursum calidi exterioris in actum profert. Neque alia est omnium serè venenorum ratio, quae proprie talia nominantur: id est totius forma proprietate, (quam mixtionis formam rectius appellassent) perniciem humano corpori allatura. constant enim particulis illa contrariis, pugnantibus qualitatum primarum, secundarum syzygiis: quibus & tertias licet adiungere, ceu viscosum friabile, coeretum liquidum, &c.

A concentu qualitatum secundarum.

Mirabiles rerum consensus atque diffusio impenediendum vacuum aut penetratione corporum.

Venenorum ratio.

A complexu
tertiarū qua
litatum.

Cur veneno-
rum tam po-
tens actio, sed
liberatio tam
difficilis.

A concentu
figurarum a-
ctiones admi-
randæ.

In artificiali-
bus.

In morbis af-
fectionibusq;
præternatu-
rari.

Nonne in hydrargyro primum extremi frigoris vis percipi-
tur, in trō repulsis humoribus, si per emplastra vel unguenta
adhibeas foris? deinde si non contingat vna secerni, paula-
tim resolutō terreo mīstionis inuolucro per calorem corporis
innati, (quod calcionari dicunt artifices) aperire sese igni-
tam maximē, vrent emq; facultatem: quæ ad sphacelū de-
inceps, et marasmodem febrem vltiore progressu habitum
laborantis adducat? vides eiusdem ordinis contrarias vires
in opio, hyosciamo, in semine ranæ rubetæ, & perniciosorū
animalium morsu, videmus enim in omnibus maximas tē-
pestatas oriri, his qui venenum in se conceperint, ceu vapo-
ris, & exhalationis contrariis qualitatibus eodem loco inter
se luctantibus: vt quæ prodesse postea velis antidoti loco si
vires simplices sortiantur nihil proficiant, quin pro qualita-
tis excessu, dum vni parti morbifica causa obsistunt, alteram
vehementer irritent: nec prius id mali tollitur, quàm ea lege
alexipharmacō temperetur, vt fermentatis inuicem sum-
mē contrariis, tota mīstura ratio exacta proportione respon-
deat. Sed in eadem classe iam superest aliud natura ceu cō-
positionis superior gradus, in figurarum varietate & sym-
metria, vt enim in partibus humani corporis singularū spe-
cies suis actionibus destinata est, & quantitas quātitati in-
seruit, & cetera ceteris simili modo: sic vbi omnium conte-
xtus supra captum ingenij mirabilis viget, opera quoque
istiusmodi efflorescere consentaneum est: vt in molarū du-
ctibus, horologiis, aliisq; instrumentis automatis liquet. Sic
olim pensiles horti, sic Vulcani tripodes, sic septem orbis mi-
racula penē in prodigiorum ordinem peruenerunt: sic in
plantis & mineralibus conspicui characteres saepe faculta-
tem produnt interiorē, vt in scorpioide herba, in orchēos
generibus, in anacardio, in lapide atitide, chelidonio, &c.
Sic deniq; in compage corporum nostrorum morbi & sym-
ptomata

ptomata sunt eiusmodi, teste Hippocrate, vt quamuis sub-
sit natura ratio, vulgus tamen ad deos retulerit suos, vni nūc
saptus facit, atq; in lib. De morbis comitalibus, de furore vir-
gineo scriptum ab eodem auctore reperies. Mirantur verō
hos impetus vehementes, & subitos humorum, spirituum,
vaporum, exhalationum: dum certis partibus oberrantes,
diuersas tetani species præstant: nunc contractis manibus,
totaq; ceruice, & spina versus anteriora, nunc in posteriora
reflexis omnibus; nunc alternis hinc inde mira celeritate
diductis, quæ tantum pro discursus modo, nunc ad interiores
neruos, nunc extimos fieri consueuerunt. Similiter & in sus-
focationibus vterinis, quàm multa obueniunt, quæ saepe in-
exercitato medico, suffocationem numinis præbuerunt? quādo
à venenato spiritu inflata arteria, diductaq; in amplitudi-
nem, secundum longitudinem contrahuntur, vnde necesse sit
aliquando mulierem strangulari: vnde & voces miras ex
imīs visceribus exaudiri, nunc velut ranarum coaxatus, nūc
serpentum sibilos, crocitus coruorū, gallorum cucurritus, la-
tratus canum, &c. quæ tamen pro viarum, & erumpentis
spiritus proportione casus effingit. Accedunt his alia non mi-
nus stupenda in pulsibus cordis, delirij, conuulsionibus, spu-
mis, singultibus, alternatis motibus animorum, risitia,
gaudij, clamoris, cantus, risus, fletus, non secus ac si demoniis
agitantur. & hæc tamen vt plurimum tum ex diuersitate
balitus venenati; qui ex menstrui sanguinis corruptela, vel
perniciosa multo ex retento, aut vitato semine nasci solet:
ex locorum natura, situ & ordine: quorum alij aliis imbe-
cilliores promptius excrementa in sese recipiunt, atq; vtero
compatiuntur lego consortij, per venas scilicet, membranas,
neruos, atque arterias. Sic etiam in pestilentibus morbis ea
tam præceps afflictio ac propē diuina, non à calore simplici
pendet; non siccitatis aut humiditatis exuperantia, nō à pu-
redine

Impetus co-
mitales &
hytericpenē
prodigiosi.

Tetani tripli-
ces.

Suffocationes
vterinæ.

Voces horren-
dæ in paro-
xytmis eius-
modi.

Alij motus
mirabiles.

Pestilentis cō-
tagij vis diui-
na.

Putredinis duplicatae virulentia.

Vermium genera corruptela.
Melancholia.
Colicus dolor

Criticorum temporum ordo diuinus.

Causae.
Paroxysmi febriles vnde dependant.

Noua & paradoxo auctoris opinio de februm causis.

redine simplici, sed maxime fermentata, ac totius missionis corruptela: vbi per diurnam obstructionem, in arteriis maxime, is qui resoluitur putidus vapor, in se reflexus amplius fermentatur, iam duplicatam, iam triplicatam putredinis speciem non procul à nativi caloris fonte producent: quæ & in verminum generatione non aliam maximorum accidentium causam in se continent. In melancholia generibus, præsertim illa quam hypochondriacam vocant, in doloribus colicis, & id genus aliis, non alio certiore principio admirandorum motuum rationes elici possunt. vna materia cognitio, locorumque, quibus affectus insident, tum per sympathiam, tum per idopathiam, ante oculos omnem hanc veritatis lucem, tot tenebris septam vndique, non cunctis inter expediet. Quin vniuersa criseon ratio, & circuituum in singulis morbis optime à Gal. prodita est, ex proportionem facultatum ad locum continentem, contentamque materiem: accedentibus in super causis caelestibus: vt Luna analogo motu & aliorum siderum syzygiis. Potissimum tamen intermittentium februm circuitus tum materia differentiam, tum febrilis somitis situm, atque à corde distantiam insequi solet. Sic in quotidianis paroxysmis, vena caue portio, qua cordi vicinior patet, magis obstruitur: materies autem plus obtinet pituita. In tertianis materies biliosior: locus (meo iudicio) aptius in venis hepatis, ac synastomosi vasorum debuit collocari. Quartanis verd in mezeracis venis, præsertim si & humor sit faculentus, vel ex adustione melancholicus. Continuis omnibus, quæ non ex inflammatione viscerum, aut putredine foras effusa in alicuius ventriculi cavitatē, credo caloris fomitem ex sanguine potissimum in arteriis residere: vt tamen & illa exacerbationum varietas, tum pro qualitatis differentia in ipso sanguine putrefacto, tum situ somitis à corde quem optime statuatur. Hic autem somes vbi que non simplex,

simplex, sed ex pituita & bile permixtis inuicem, atque confusis nascitur: hac quidem incendij magis, illa obstructionis aptitudinem suggerente: cisi in aliis plus mirisue nunc huius, nunc illius exuperet: vnde reperunt febres, dum tota fuerit expugnata materies, atque discussa: discutitur per singulos paroxysmos, pro facultatis proportionem ad ipsam materiem: regignitur alia, pro excrementorum affluentium mole & qualitate, nunc ab hepate, nunc à ventriculo, vtero, aut aliunde. Quare quantumuis ordo diuinitatis characteris in pluribus præ se ferat, non tamē istic vbi natura ratio clara est, statim ad metaphysica procedendum. Poteris eodem principio fortassis illa perspicere quæ vasto monstrorum catalogo recensentur: quæ nostro similia, de proprietate quorundam non modo fructuum, metallorum, lapidum, sed & animalium, ac præcipue ipsius hominis, incredibilia memorantur. vt quoniam pacto mulieres in mares verti cōtigerit, instrumentis qua prius latuerant, per pubertatis calorem foras erumpentibus. cum & ipse Gal. vtriq; sexui eadem organa ferè contribuat, situ duntaxat differentia: quod in feminis velut talparum oculi intus præ frigore maneant, viris præ caliditate, ad exteriora truantur. Similiter quoniam pacto maribus tantam possibile fuerit lactis copiam acquiri, vt (quemadmodum Alex. Burtus refert) visi sint qui & infantem ad motum vberibus lactare potuerint. Scribunt Aethiopiae partem cuius incolæ nascuntur toto corpore sexili, vt in omnem positionem sese contorqueant quam facillime. his ossa neruea esse non dubitanem. Aiunt iisdem & linguas geminas, quibus distinctim, ac pro arbitrio vti possint. Multum in omnibus valet conformatio prima, si consuetudo accesserit: vt in funambulibus, atque athleticis, in summo Milonis robore, in cytharædis & histrionibus manifestum est. quanquam hic spiritus copia primas obtinet, pro vt ille

Fomes communis omnium februm: qui typum sequant, sed inæqualiter mixtus. Causa paroxysmi & totius durationis. Quando desinant. Quousque regnant.

Ictropiæ mirabiles in nativis humanis atque operibus.

Vnde mulieres in mares verti contingit.

Vires lactasse in infantem ad motum vberibus.

Ossa neruea. Linguæ geminae. Plura eiusmodi apud Val. Max. atq; Fulgionum leges. Oculi vires à consuetudine.

ille in hanc vel illam partem frequentius arbitrio rationis impellitur: ut tandem impressis speciebus, tanquam suapte principio deinceps, etiam mente distracta, atque alibi occupata functiones tamen easdem incredibili celeritate perficiat. Huc refer quæ de ciborum, potuum cōsuetudine, quæ de veneficis ac veneno pastis feminis antiquitus memorantur. Noui qui flere cum vellent, poterant, qui totum corpus rigidum continere instar statuæ, qui voces quorumcunque animalium fingere, etiam singulire, & ventris crepitus efformare, non tantum quando vellent, sed & quomodo, adeo & teneris consuescere multum est, ut poëta inquit.

3. **Restat nunc proprium characterisimum spiritus obserua-**
re. Sunt enim tria precipuè quæ non recipere videtur ex ipso materiae sinu, sed à caelestibus, aut forma nobiliore. Primum ut naturas contrarias componat, atque contineat vinculo quodam arctissimo, ne tam facile dissoluantur: quod elementaris ille & igneus calor præstare non posset. hæc autem vis elucet maximè in primis seminibus rerum. Alterum est quod formet, figuret, dispenset singula suis locis, atque muneribus, ac si mente præditus esset. Tertium verò quod motionis cuiusque obrineat mirabilem energiam, celeritatem, varietatem, ordinem: quæ quidem omnia constat precipuè in caelestibus reperiri. Ergo virtutem à spiritu magis procedere, quàm à materie, discas eiusmodi notis, ubi liquidius effloruerint. **Quemadmodum si resistendi robur insigne & pertinax, agendi præcepta facultas omnia penetrans quam celeritatem: qualis in pestilenti contagio plurima latet, & in aliis infinitis, quæ mole minima, difficillimè tamen à medicis expugnantur: viresque confestim proferunt vsque inimum corporis penetrare. Sic enim lues tam saeva viguit aliquando, ut ceu percussis fulgure repente conciderent. Sphacelum procedere vidimus spatio horarum trium ab vno pollice pedis vsque ad ventrem**

De characterisimo spirituum discernendis.

1. Præcipua spiritus opera quæ ipsum à corruptibilitate elementis magna ex parte se iungunt.

2. Ab actionis & passionis energia.

Pestilentis contagii vis spiritalis. Pestis prodigiola.

Sphacelos.

ventrem & præcordia laborantis. Est & in aliis mira mobilitas, & ad stuporem crebrè accidentium commutatio. Ita ^{Stomacace.} enim in stomacho, ob vana corruptela humoris melancholici, vidimus eadem hora gingivarum carnes nunc liuescere, nunc rubere, nunc in colorem nigri penitus commutari; dentes firmos vno momento, mox alio omnes vacillare, ac rursus soliditati pristinae reddi. In vna icterica semel quadruplicem coloris vicissitudinem obseruauit: sic tandem flauescente habitu corporis, ut vno temporis puncto & vngues, & labia, & crines, cum vniuerso habitu coloris extreme fului, atque aurei spectarentur, hæc autem illi ab obstructis mētibz contigerunt. In melancholicis eadem ob causam affectuum illa varietas, & frequentissima mutatio, ut nunc canant, nunc furiant, sicant, rideant, imò & in vniuo vultu diuersissimorum affectuum signa appareant. per constrictionem & relaxationem subitam villorum cordis ex alternatim ingruentibus phantasiis, cum apprehensione boni aut mali. Hinc & in aliis morbis tumores subiti, peregrini, abscessus mirabiles, transumptiones de loco in locum, per admirandas vasorum angustias, ut cū in angina, pleuritide, phrenitide, peripneumonia, per sedem, ac per vrinas ingens puris copia celerrime vacuat. Multum vbiq; illa spirituum tam subtilis acies potest, dum cuncta permeat, trahit, pellit atque circumagat. præsertim si anastomoses vasorum, arteriarum systolen, & diastolen in causa partem placeat aduocare. Quapropter cum vix apparet proportio materie motæ ad locum ipsum, aut formam instrumentorum: ut si per summas angustias quicquam solidius transferatur, vel contra naturam grauis corporis, aut leuis deorsum, sursum aliqua concitentur, de spiritus energia ac prædominio non ineptè ratiocinamur. ut & illa quæ de factuum transmutatione per phantasiam diximus dudum, quæque in gallinis apparent ubi marem semel excussissent, aut

icteros admiranda.

Melancholia.

Tumores subiti arque abscessus. Anatomoses & transumptiones in pleuritide & similibus morbis.

Indicium facultatis spirituosæ maxime.

Corporum transmutationes ex actu.

aut pugnando vicerint, sinistri omnis cucurritu primūm gillos imitari, mox & gallinis reliquis audeant insilire, donec & note in formam corporis inoleant, cum cauda cristarigidior sit, mari deuicto omnia vice versa. quibus addere licet alia infinita.

Verūm à spiritu ascendamus ad animæ vires occultas, omniūq; materie superiores. Eius characterisimum primò intelliges totius operationis caput existere, si absente anima, suam tamen obserues ordinis, ac prudentiæ rationem: quam nuper assistens anima spiritui opifici tūc impresserit, ceu rex gubernatorem suum informans, vbi prouinciam certam, aut administrandam ciuitatis onus imponit. Hæc tum in seminibus rerum, tum semel extinctis corporibus demonstrantur. Hinc illi facultas relicta in partibus plantarum & animalium: vt si quis rabidi canis morsuræ eiusdem pilos imponat, aut hepar assumat: item si scorpionis ictu extinctus scorpions applicetur: si lumbricos viuos impugnet puluere mortuorum. Hinc & illa litis, & amicitia species quæ viuis fuerant, in extinctis perseverant. sic enim ouillis pellibus pilos aiunt desuere, si lupinum corium illis appositum suspedatur. Atqui hæc vna ratio partem includit maximam contemplationis cuiusmodi, quæ latentes rerum consensus atque dissensus ingenit ambitu comprehendit, quæq; ab imperitis inter prestigias, atq; artis magicæ miracula recensentur.

Porro anima cum præsens adest, tum sanè ipsius vehiculo frustra peculiarem characteris speciem assignamus. Ea enim tunc omnium prima per totam seriem tota progreditur, constantioris ordinis ac sapientiæ typum in singulis representans, quæ ad essentiam pertinent speciemq; compositi naturalis. At interim anima in hominibus solis opera infinita verè diuinitus facit, veri prodigij titulo celebranda. ceu cū afflatur cælitus ad vaticinia: cum admonetur in somniis, oraculis.

Gallinas canere, apud aegreſtes mali ominis loco, vt & in Phormione.

Quo pacto à characteris animæ miracula producantur.

Viuorum corporum vires in seminibus & cadaveribus vel truncis relicta.

Sympthiæ & antipthiæ mirabiles.

5. Quo pacto ab anima rationali cum liberè agit prodigiosa præsentur.

culis. Hæc ea pertinent quæ ab Hipp. dicta sunt lib. Epid. 6. Mens per se sect. postremo, mentis intelligentia ipsa per se ipsam, citra instrumenta, ac negotia tristatur, latatur, timet, confidit, sperat, desperat: ceu in Hippothoi samula, quæ mētis sue per se ipsam gnara fuit, & quæ in morbo acciderant sciuit. Certum est amoris vehementiam illud in pluribus valuisse, vt certis vocibus, aut simulacris, vel magna locorum intercedine, alter alterius afflictionem, mortem, aliasq; necessitates somnians, vigilans intelligeret. Contingit autè & moribundos homines vera prædicere: cum anima iam suo diuoratio ac libertati propior, diuinitatis ipsius puriorem radiū persensiscit. Sic Hector Achilli, Patroclus Hectori. Sic regi Philippo Imperatorem Carolum certo præſagio plurima quæ nunc euentus comprobant, admonuisse commemorant. Cognosces autem peculiariter agere, atque diuino modo, si multis gradibus locorum, temporum, instrumentorum omnium, atque materie vires exuperet. (nam si minor excessus, possit referri forsitan ad spiritus efficaciam.) Huc enim pertinent & illa: si celeri raptu videbitur sensus, aut motus a corpore sequestrari: si viderit illa quæ aliorum oculis minimè patent: si aliorum fata prædicant: si linguis ignotis loqui, aut supra naturam miracula facere videantur.

Tungunt se menti humana nunc angeli boni, nunc mali, iussu aut permissione diuina, vt ex antea monstratis patet. Tunc quidem singula quiddam longè sublimius spirant, maiore scilicet impetu, atque agitatione rerum vniuersarū, quæ constitutionem hominis ingredi consueuerant, nam sæpe de loco in locum celerrimè, & supra vires corporeas transferuntur: vultus subinde mutatur, vt hominem amplius esse non putes: accedunt sæpe extrinsecus simulacra, phantasmata, quæ præsentem alicuius demonis attestentur. Videas verò ante enthusiasmum præparationem sæpe multiplicem tum in

Mens per se operatur sine subsidio vilius instrumenti.

Quo pacto abentes affectionem multo transmittant. Moribundos vera sepius prædicere.

Quando peculiariter virtutis animæ sit affectibendum.

De prodigiis illis quæ à principio superiore dependēt, ac prius quæ ab angelis fiunt.

Præcipue nota.

Preparatio
corporum ad
recipiendos
demonos bo-
nos vel malos

Ad angelos.

Ad cacodæ-
monas.

Imprecatio-
nis vis horren-
da.

Non omnia
ab euentibus
mitiganda.

tum in corpore, tum in anima receptrice maior plerumq;
est aptitudo humoris melancholici: qui tamen cum sit dolo-
rum generum, ad has, vel illas species maiorem obtinet a-
nalogiam. Verum animi preparantur ad angelos bonos, pie-
tatis operibus, castitate, amore iustitie, fixa q; meditatione
mentis in Deum: ad carnificinam spiritus mali, rebus plane
contrariis: precipue tamen crudelitate in proximum, male-
dictione, periuriis, homicidiis, bruta libidine, & perfidia sce-
lerata. Infinito eò raptantur casus impatientia, animorum
agritudine diuturna, cum nullum ponunt suis affectibus mo-
dum. Sunt quos parentum, oppressorum pauperum, sacer-
dotum, atque piorum hominum imprecatio longe lateq; per-
sequitur. Iniqua tamen ea estimatio personarum est qua ab
euentu sumitur, vt non male poeta in hanc sententiam dixe-
rit, Careat successibus opto, Quisquis ab euentu facta no-
tanda putat. Nam & sapiens omnia omnibus euenire testa-
tur, quod nimirum humani iudicij ausus temerarios frangat,
quos eò progredi norat, vt pro afflictionis modo, proq; for-
tuna statu, vitam hominis vniuersam, fandi insandiq; præ-
mia metirentur: cum alioqui incerta sint omnia vel sapien-
tibus viris, sepe & in futurum tempus iustorum merces, aut
impiorum supplicia referrentur. vide Ecclesiastes cap. 8. &
9. Quin secus se re habere ac putetur in terris, vita sancto-
rum plurium, & ipsa historia sacra volumina satis ostendunt.
Sape enim immittit hosce tortores Deus, non tam vt puniat,
quam velut atrum ignibus probet: quemadmodum exem-
plo Iobi, Tobie, omnibus in cōfesso est. Fit sepe vt obsequen-
tem cupiditibus prauis, nulla calamitas premat, neq; crux
mala exagitet. quod si semel pertasi prioris vitæ vel pedem
mouerint, atq; ad lucem veram factorum penitentia con-
uertantur: tum primum patet assultus demonum nequa, tum
plaga, terrores, ac mille perferenda supplicia proponuntur. vt
clare

clare D. Chrysostom. in quidam epist. vbi monachum con-
solatur, qui prius vita libera semper incolumis, postquam
iniuriis ordini sacro ad diuinorum cultus ardentius aspi-
rasset, nunc primum obsessus spiritu malo arummas in-
numeratas pateretur. Numirum ille se fugientes insequitur, sibi
addictos rerum qui potest vberitate extempora. nea di-
tat, eademq; frui quietos sinit. quinquam in omnibus ceu
manus Domini nihil plane pro suo arbitrio possit, sed in om-
nem aggressionem suam, nutu superioris indigeat, qui solus
est Deus, qui peccatorem percutit sepe vt sanat, iustum vero
vt repurgat amplius insigniore premio eternitatis afficiat:
sepe etiam vt & maiestas & gloria verbi diuini contra sa-
thani. in viuis aduersariorum testimoniis illustretur. Porro
id obseruandum maxime: prius quam demon obsideat, ferè
quibusdam praludis sparsis imminentem homini tempesta-
tem solere portendi, ac si per gradus aliquot pedetentim in-
uadens, propter humane dignitatis antipathiam, nonnihil
quoque luctantem sibi materiem prepararet. Prius enim ue-
rò nulla sensibili specie, multa phantasmata suggerit, men-
temq; quam maxime potest à diuinorum meditatione de-
turbar. hinc simulachra quadam corporea, ac sensibus ma-
nifesta, vel in aere ambiente confingit qualitati sue, atque
ordini consentanea: vel eadem in hominis cerebro, vel cir-
cumfusus proxime tum humoribus, tum spiritibus exprimit,
vt occurrentia foris appareant, cuiusmodi præstigia infini-
tas numero descripserunt, quibus id argumenti hæcenus ex-
professo, non tamen tam didactico stilo ad constitutionem ar-
tis, quam historico ad voluptatem legentium pertractatum
est. Sape verò & species obiectæ sensibus laborantium, cer-
tum inter se ordinem gerunt: dum primò à leuioribus ad illa
atrociora progreditur. Postremò verò, ac priusquam sese ag-
glutinet totum, terribissimam sui imaginem, ac nudam proximam
L
quam-

1.
Plures cause
cur sepe gra-
uius affligan-
tur boni à spi-
ritu malo quã
improbi.

Dæmonis ag-
gressionis te-
pe per gradus
certos & spe-
cies ordine
grauiores.

Præstigiæ
varie.

Quo pacto ob-
fideantur.

Simile in hu-
mana republ.

Quo pacto
characteris-
mis propriis
à bonis ange-
lis malos quã-
doque discer-
nas.

Notæ eaco-
dæmonis ob-
fectoris.

quandoque ad augmentum horroris solet obducere. Ergo ubi concussa interior vis animi, paulatim à luce in atram caliginem sese demergit, mox tota exastuans calumniatoris spiritus tyrannidem experitur, non secus atq; in regno, vel ciuitate quapiam soluta vnitas inter plebem, & magistratū, externis dominis atque tyrannis in omnem licentiam mœnia patefacit: qui tamen paulo post vtriq; generi infesti palam & rigidi, non sine cunctorum multiplici clade, funestoque supplicio sentiantur. Atque vt iam characterifimos proprios vnusquisq; dignoscat, perdifficile est: cum multa sint istic indicia, que tam in animam, & spiritum competit humanis artibus alligatum; quam in liberiores angelos, formasq; à corpore separatas: ac rursus constat ex historia sacra, ministros altissimi instar flammæ vrentis (vt verbis Dauidis vt ar) duorum generum, bonos, & malos: vtriq; tamen puniendorum scelerum manus interdum dari diuinitus. sæpe verò & spiritus tenebrarum vultus assumere natura sua contrarios, ac speciem induere angeli lucis, vt plurimum tamen supra animæ vires quicquam adesse perspicias, si, vt diximus pridem, motus mutationesq; ab illa consueta specie exorbitent, sed ipsam diaboli consuetudinem, à satellitio meliore distinguas: quod in illo vt plurimum sit spectatarū rerum vanitas maior, permixta mendaciis, (quæ modò pura proloquitur, modò veris, aut valde obscuris inuoluit) permixta garrulitate, risu, affectionum inconstantia: fugit imprimis præsentiam sacrosancti corporis Domini nostri, ac seruatoris IESU CHRISTI: fugit & nomen, & verbi diuini certis ecclesiæ ritibus, à sacerdote catholico prolata mysteria. nam diuinorum simios, & pseudopphetas, apostatas aspernatur, atq; eludit palam quãuis inuitus; sæpe & contortis dictionibus aut vitia illorum detegit, aut alia ratione conatus planè ridiculos facit. Sunt & alia huius obfectoris indicia;

dicia; quod non ante ingressum modò, sed et initio paroxysmi magis magisq; subiectum corpus affligat, maxime tamen ante egressus. Mirum verò quod & flagrorum sensus excruciet, ac licet ægrum sepius respirare permittat, attamen vnâ partem pertinacius occupando, illic & sedem plerumq; defigat. Bonum suspente ingenio nullum facit; nisi gratia mali: verum non loquitur nisi coactus, atque imperatoris summi edicto parens, atrociores impetus habet locis, atque temporibus sacris. Miscet se promptius comitialibus, melancholicis, affectibus vterinis, hydrophobia, morsusq; à rabido cane, &c. quorum ratio superius explicata est. Clarius idem liquet in tempestatibus calis, ventis, tonitruis, terræmotibus, nam conuenientem operi suo materiam non quantam velit semper in promptu habet; verum aut fingit oculos fascinando, aut per legitimas natura causas coactam, amplius porro exagitat, inq; hæc vel illa loca dispellit: præsertim si & veneficorum hominum suffragiis adiuuetur. Plura qui volet, Mich. Psellum De demonibus legat. est enim hoc argumentum varietatis infinitæ.

Deum per se & proximè, seu nullis intercedentibus causis, multa efficere certum est in miraculis puris sacramenti, ac veri corporis Christi: in his etiam quæ tum in veteri testamento, tum nouo de Deo ac summi Dei filio scripta conspiciuntur, etsi in plerisq; materialibus vsus sit Christus, in multis accedente angelorum ministerio sue virtutis gloriam manifestarit: infinita demique per Apostolos suos, & sanctos miracula ad instruendum mortale genus ediderit. Neq; vlla hic nobis certa est cognoscendi ratio, sed suspicandi modus per negationem quandam, (vt diximus) cum non apparent alia causa: & tamen effectus maxime sunt admirandi, vt etiam prodigiorum dignitatem sæpe transcendat. Vides itaq; quo pacto tandem ab infimis illis natura partibus, paulatim

Miranda quæ-
dam in obsec-
tis:

Quantum in
morbis ac cœ-
li tempestati-
bus possit.

De clara & ce-
lestibus Dei
per se & pro-
xime supra-
mi generis
miracula pro-
ducentis.

altius conscendendo in illud quod vel diuinum est maximè prouehamur: vbi tamen necesse sit intellectum locis, atque temporibus seu rerum sensibilibus simulachris sic obtundi deum, vt imbecilles noctuarum oculi ad conspectum solis.

Generalis regula in deprehendendis vestigijs ordinu singularorum.

Axioma metaphysicum, & eius conderationis præcipuum fundamentum.

Notafructum amplissimum

Postrema questio de diuinorum potentis siue decretis, cuius artificium plenius supra: exempli sequenti capite continentur.

Discurre nunc per singula genera prodigiorum: siue in homine volens, seu orbe hoc hominem continente, siue humana republica: seu rursus in singulis monstrorum, seu meteorum, phantasmatum, miraculorum, & omnium affectuum naturalium, aut supra naturam species persequaris: communem inuenies artem, ac iudicandi viam, quo principio pendeat vnumquodq;: an à corpore scilicet, an à spiritu, ab anima potius, aut angelo, intellectuue communiore. Tot a enim inquisitionis norma consistit in ordine solo ipsius essentia, bonitatis, pulchritudinis, potestatis, veritatis, constantia, sapientia. nam quanto hæc vel illa fonti suos sunt propiora, illius quoq; germanos characterismos, seu notulas quasdam viuidius representant. quanto enim diuina qualibet, tato & efficacius fiunt, constantiore ordine & veritate: contra, que vel materiem sapiunt magis, vel à maligno demone proficiuntur. et si suus sit rebus corporeis ordo peculiaris, suus etiam intelligentis, formuq; à corruptibilium genere segregatis. Prorsus eodem modo ac ratione in rebus publicis, ac priuatis, consiliorum præstantia, ac coetuum in ecclesia vera opinionones à falsis, legitimi partus à spuris discernuntur. Sublimiora semper sunt opera spiritus, quam ipsius carnis. carnem propius aut hypocrisim olet, que schismatici ad genuina aut prisce religionis adulterium comminiscuntur.

Nunc verò quod ad postremam attingit questionem, vbi de diuinorum significatione sit differendum: omnis sublimior via in huius scale quam nunc tradidimus, solida dimensione consistit. Quãdoquidem ex ordine characteris, ac solida specie dignitatis agentem causam, vel effectricem proximè reperimus:

perimus: vnde & prima, vel generalis notio finis ipsius in animum subit: sub cuius ambitu decretorum species continetur. Altera tamen nobis ad sensum planior, sed intellectu inferior methodus est quam tradidimus prius, et si considerationis præstantia longè posteriore. Quod si in vnum corpus vtrinq; methodum compararis, futurum maximè vt quãuis veritatem ipsam non liceat omnino puram, & absq; veloxulam aut simplicem intueri, vestigijs tamen proximioribus, & supra philosophia peruulgata columnas vltimas assequaris. Tum verò prodigiorum singulas classes & species inferiores in hoc priore teatro, ac totius natura angusto ambitu ita circumages, vt quinque prædictos gradus ad vniuersam monstrorum, portetorum omnium, affectionumq; genera, ceu partes vnins circuli ad segmenta alterius quãdam successione traducas: vbique ad futurorum præfagia, 4. superiores doctrina canones obseruentur. quibus & illa coniunges que Ptolomæus annumerat in astrorum iudicij profereendis, quid nimirum, cui futurum, quando, & quomodo decernatur. cuiusmodi questionum genera fortasse commodius in ipsis exemplis particularibus elucescent, nos autem in cometarum altius examinanda præfagia differemus.

Quum igitur totius generis quedã sunt pure naturalia, que vulgo tamen miracula nominantur; quedam natura genitabilis vim transcendent; quedam denique ceu celestium rerum effectus mediam characteris speciem sortiantur: in his profectò quibus natura ratio subest, primi canonis instrumentum opportunissimè quadrat, sumptum videlicet ab illis generibus 10. subst. quant. qual. &c. Sequuntur enim hic ferè euentus loci ac materie proprietatem, deinde & facultatum analogiam que corporibus sunt immerse, postremo causarum coincidentium, que vel extrinsecus solent ingruere, vt in doctrina crifum, & paroxysmorum ante di-

Artis totius compositio.

Suis generibus rerum signa in uestigandi instrumenta magis domestica ex 4. antea memoratis.

I. In naturalibus.

2. duximus. Sed qua per similitudinis intellectum, allegoriam, atque metaphoram expiscamur: vberiore locum, ac magis domesticum in metaphisicis habent. In illis mediis media via tutissima est. omniq; tum studio, tum instrumentorum, & canonum subsidio maxime laborandum est. Ita nimirum res mathematica iuxta Platonem diuinorum & naturalium confinio sunt collocanda: nec nisi doctrinarum omnium nexu indissolubili, certa q; coagmentatione discuntur.

Progressio.

Conueniet arti per canones comprehensa, vt & doctrina planioris, & fidei faciunda gratia, per prodigiorum singulas classes, iam nunc exempla in formam commemorationis historica subnectamus: non quidem omnia, (qua sunt innumera) sed vel paucissima, illustriora tantum, atque oblectamento maiori legentium exquisita.

CAPVT OCTAVVM.

Quo totius artis cosmocriticae praxis & ratio per exempla planius perque epilogismos historicos confirmatur.

INTER tot partes mundanae fabricae, quata sit hominis dignitas atque potentia diuinitus data: quae pulchritudo fuerit olim, vitaeq; felicitas: eademq; quae nunc contaminata turpiter, exuta semel pectoris innocentia, in omnem deformitatis speciem prolabatur: quae deniq; pestilenti & scelerum, & maledictionis contagio humana ambitio membratim habebit in omnem posteritatem perusgata, illud efficiat vt vera diuinitatis character ab animis nostris, ab omni viuendi consuetudine, imo & ab oculis ferè, atq; auribus oblitescat: cum ista ex haecenus memoratis promptum est intelligere: neque opera praecium puto rursus hoc loco ad instar rhetorum in multas velut ampullas surgente pagina declamare: etsi nusquam forsatis oportuimus illud,

O miseri,

O miseri, inq; dies miseri, hucine rerum venimus?

Sed eo ferebat animus, naturam pulcherrimam, terque quaterq; beatam, postquam decidimus semel, non solum ab harmonia pristina plurimum recessisse: sed & infesta sibi, & inimica, quae pridem ad obsequium condita fuerant mundi contenta, continentia, per classes singulas inuenisse: proximè quidem in elementis omnibus: secundo in caelis, atq; sideribus: tertio in animalibus: ac postremo (quod grauissimum duco) intra structurae propriae fines, in summet animi & corporis symmetria. Quae quidem distictiorum genera numerosiora sunt, quae vt recitari possint; noticia quae vt debeant. Cum igitur virus illud tabificum ab homine tanquam capite in membra vniuersitatis cetera dimanarit: merito ab usque vicissim odij atq; inimicitiae semina, flagella, cruces, omni genera calcumitatis machina iuxta Adrastiae legem inenitabilem retorquentur.

Terra quidem, ceu locus homini datus, vt istuc militiae suae stipendia mereretur. In hac erant secundae generationis femina, tanquam in promptuario longè ditissimo. Stabat enim vt basis mundi, & centrum, quo excepti caelitus radij, tanquam è speculi cavo ad animanda fortius singula, per orbis totius amplitudinem reflexerent. Addita est materies altera, elementum aëris: nescio an dignitate posterius; vsu profecto ad vitae necessitatem non minus mortalibus expetitur: ex quo tanquam materie nascitur & ignis, & aqua: vt voluisse videtur Hipp. lib. De flatibus. cum enim sit tellus caelesti calido foeta, nec non frigiditatis propriam vim per opacitatis indolem consecuta: certè ob condensationes aëris terram subeuntes, velut vterum quempiam, ab inhabitante frigido primo aequum nascitur elementum: per rarefactionem verò à calore caelesti, ignis hic materielis, atque visibilis. quae duo posteriora, quamuis non planè simplicia,

L 4 sed

In meta phys.
In paraphysicis
ac mathematicis.

Humana in-
felicitas qua-
tuplex sit.

Elementorū
vitis & prima
creatio qua-
lis.
Terra.

Acc.

Aqua.
Ignis.

sed ante ingressum varie temperata, sufficere dixit Hipp. libro De diata primo, ad generationem rerum augmenta, & incrementa, interitus, quod calore insito, & humido primo, & aëneo, tanquam agente principio, & materie, proxima omnium animantium integritas, & vita consistat. Huc alludit Ouidius, Quippe ubi temperiem sumpserit humorq; calorq; cōcipiunt & ab his oriuntur cūcta duobus: Cumq; sit ignis aqua pugnax, vapor humidus omnes Res creat, & discordis concordia fertibus apta.

Sed uti proverbio peruulgatum est, ubi mel, ibi fel; ubi vber, ibi tuber: ut sua è singulis commoda, ac necessaria res faciunt in seminis corpus, inque perfecti iam hominis vsus & alimentum: ita & ad interuentionem quoque, ab ipsa fontibus tum aperta molimina, tum occulta nos miris quantumque cuniculis adoruntur. eademq; qua vitam dederant prius, temporis orbe iam reuoluta, velut indicto bello, quod construxerant, rursus elidunt atq; exterminant.

In homine duo potissimum sunt cataclysmi siue diluuij genera, qua Catholica liceat appellare, ignis & aqua videlicet. Huic conueniet non male leucophlegmatia, vel hydro-pis nomen; (ut alibi quoque meminimus) illi febris late gra-santis ferociam comparamus. Aqua excessus calorem obruit, atque demergit: ignis dissipat, exhauriendoq; substantiam spiritus ad interitum rapit. Potens vtriusq; generis elementum, sed in hoc plus qualitatis efficit energia, in illo potius moles & magnitudo.

Sunt tamen ex humoris alterius vitio, vel elementi, occasionēs interitus multiformes, qua vel vniuersum populantur: ut ex terreo & melancholico succo, lepra, & impetigo: ex sanguine scabies: nec non ex aliis alia simili modo: sed nō ex illis diluuij species memorabilis nasci potest, cum fere prius quam inundent, speciem mutant, vel etiam non facile

et vi-

in vniuersum habitum propagentur: quin aut prius opprimant principem partem, aut in peregrinam substantiam, sibiq; dissimilem transmutentur.

Vnde neque ab aëris excessu, neque à terrarum incursum propria mundani diluuij genera recensemus, sed ab efficacibus illis, proximiq; principijs conformationis nostra. Cōstat enim, ut mundus periret vniuersus, ignis potissimum, & aqua nominibus periclitari, quod sacris etiam literis consentaneum est. Quapropter Deus in fœderis signum quod cum Noa pepigit, anno ab orbe condito: 656. arcum in nubibus pinxit: quo nullum sit certius argumentum rata concordia inter ignem & aquam. Fit enim à calore potissimum albus seu huius proximus color, si ad metam actionis suae perueniat, contra à frigido multo, minusq; elaborata materia opacum aut potius ater. Extremorum medijs sunt viridis, & luteus atq; purpureus, qui certa miscella caloris & frigoris, seu ignis & aqua inter se temperatis particulis efflorescunt. Hinc enim & pictores ut colorem viridem præsentent, cum caeruleo flauum iusta proportione componunt.

Sunt hæc igitur ira diuina præcipua quedam instrumenta: quod se vi summa atque præcipiti effundat latius: quodque vniuersum populentur, cuiusmodi alterum nunc præterijt, expectatur alterum ante supremum illum horrendi iudicij diem: quo calum nouum, nouamq; terram instaurabit suis electis Deus: contra degeneres animas in chaos æternū, inq; ima tartara deuolutas flamma vindicæ, atque indefessis tortoribus alligabit.

Præter hos tamen cataclysmos vniuersales restant alij, sed minoris fama, suisq; temporibus tantum, ac principijs certis, ad certa terrarum spacia procurrentes. Ex aëre quidem horrenda, morbiq; præcipites, omnem ingenij vim artiq; industriam respuentes: ut in mentagra, morbo Gallico,

L 5 sudore

Hipp. Paradoxon de elementis.

Bono malum confutum.

2. Præcipua diluuiorum genera in homine microscopio.

1. Aquæ.
2. Ignis.

Excessus particulatæ elementorum. Terræ. Aquæ.

Comparatur excessus elementorum inter se.

Iridis signum.

Colorum ratio.

Ignis & aquæ diluuium vniuersalia in vniuerso.

Terræ & aëris, aquæ & ignis diluuium particulatæ in vniuerso.

sudore Britannico, atque innumeris aliis, cum primùm exorirentur, historie prodiderunt. Memorantur & epidimici pestilentes, qua velut certo annorum expleto curriculo, tertiam partem mortalium è medio sustulerunt, vt ex monumentis Hipp. atque Thucydidis est manifestum. Similiter ex terris chasmata siue voragine quibus multa ciuitates absorpta, insulae multae, syluae, flumina, libros annalium cempleuerunt. Ignis pecuniare diluuium expertus sunt Zodoma, & Gomorrha: testis est lacus Asphaltites in Palaestina. et haec quidem fors an vt sit totius mundi conflagraturus siue extrema interuentionis adumbratio. Habes incendium quoque in Graecia sub rege Phaerhonte, cui proinde & locus in fabulis relictus est. Arist. Italia tribus locis, per dies plurimos, circa Istros, Cymaeros, & Vesunios, auct. Beroso, anno à mudo condito 2107. Eodem penè tempore ingens illa aquarum eruptio, qua maiorem Thessalia partem absumpsit Deucalione relicto: qui Parnassum antè conscenderat, ratibusq; aduestos plurimos secum ab interitu vindicauit, anno orbis conditi 2439. Adde his diluuium Ogygis in Attica terra, anno mundi 2211. Diluuium Pharaonicum, ab insula Pharo tum detecta in Aegypto, anno 2778.

Fames.

Elementorum predominia, vel insignis alicuius inter primas qualitates excessus, aut vitia promiscue sequitur aliud flagelli genus quo mortalium plurimi perierunt. fames scilicet, ac memoranda sterilitas: vt illa temporibus Heliae prophetae, valuis calipropter tyrannidem, et contumacia regum sic astrictis, vt ad instar affectus qui tunc pectoribus insidebat, caelestia pariter ac terrena per annos integros tres specietum ferream, tum adamantinam retinerent. Meminit & suaratis ingentem fuisse penuriam Guilhelmus Paradinus, vt ex radice filicis herba panem molere sint coacti, quae vero vocabulo panem furoris diuini, humaniq; doloris appellat.

Immit-

Morbi epidimici & pestilentes.

Exempla varia.

Immittit interdum Deus per elementorum dyscrasias, ac propter insolentiam animorum, astris quandoque conspirantibus, quandoque non aduocatis, infauista animalium genera, lupos, tygrides, locustas, &c. quorum exempla paulo post latius exequemur.

Animalium incurfus.

Neque verò iam cuncta dirarum telum, aut machinas enumerauimus: supersunt alia, proximè quidem ab ipsis hominibus oriunda, vt similitates, inimicitiae, bellorum turbines, quorum parens est iniustitia, dum quisq; meum illud ac tuum ita tuetur, vt suae cupiditati nullum constituat modum: imo dum cuique quod suum est, reddere pollicentur, eripiunt meum ac tuum, communia faciunt cuncta, & bonis perpetuo inhiant alienis. Sequuntur haec è vestigio multorum hominum strages, quibus velut scopis, aut ventis acribus, aut validè purgantibus medicamentis, lustratur tellus, ab inutilibus herbis, vt lolio, carduis, tribulis, & id genus molesta vitiorum segete repurgata. Sequitur vt plurimum fames & pestilentia cathenatim, ac postremo profligatis artibus bonis, multa barbaries, ignorantia, imo et mera simplicitas, conuersionis melioris auspiciam, qualem aui nostri, ac proauis (si hodierna conseras) post diras eluuias multorum millium, antè viderunt. Verum bellis eiusmodi & ceteris appendicibus quatuor sunt ferè causarum genera vniuersim vel in religionis contemptum, vel regum tyrannidem, vel rebellionem subditorum, vel priuatae charitatis omnium inter se frigus quoddam inexpugnabile reserenda. Grauisimum est, quod ex contempta & deprauata religione defluxit: nam & plaga subito venit, atq; affligit grauius, tum verò & diutissime perseverat, cum sit in illa vinculum pacis, ac bonae fortunae cum vniuersis reip. membris: nec vllum vspiciam nocendi efficacius telum quam in falsis prophetis, iniustitiae confultoribus, hoc est in hominibus ipsis, inuenerit demon-

Bella & seditiones.

Cathena flagelli diuini.

Bellorum 4. praecipue causas.

Pseudoprophetae.

succen-

succenturiatis in unum finem fastu, libidine, auaritia, crudelitate, quas velut precedentes & procatarchicas causas alibi recensimus: nec longè recedit ab his Mercurius in Asclepio vaticinatus optimè in multis de patria sua, præcipuè tamen eo libro cui λόγος τελεία nomen inscriptum est, πῆ γὰρ ὕδατι πολλῷ καταλύσας, πῆ δὲ ποτὶ δῆυτάτῃ διακέουσαι, ἐνίοτε δὲ πλείοις καὶ λοιμοῖς ἐκπέουσιν ἡγῶν ἐπὶ τὸ ἀρχαίων, καὶ ἀποκατέστη τὸν ἐαυτοῦ κόσμον.

Epilogismus
omnium flagellorum Dei
atque afflictionis humanae.

Sunt igitur diluuiorum plurimæ species iam relatæ, quarum duas duntaxat effundi diximus vniuersim: & si quis in summam redigat, quæ per partes euagantur, tot sunt genera quibus se vindicat Deus, quot communia nostra constitutionis principia, & rerum species quibus cum conuersamur. Patimur enim à nostri generis hominibus: patimur ab animalibus brutis, insectis: ac postremò tum vitio & putrilagine, tum excessibus elementorum. Vtq; particulatius ite-

- genus 1. rari ac velut numero dicam, Primus velut fons aliorum est
2. in animis nostris: secundum genus ab igne proficiscitur: tertium ab aqua: quartum à terreis locis: duo insuper ex dyf-
4. crasia plurimum, vt fames, pestilentia: quò spectant incurfus
5. animalium noxiorum, & ex insectis in hominem halitus
6. vi uolenti sparsa contagio: quæ ne gratis videar verborum longo
7. go (vt videbitur) circuitu præmississe, dicemus porro nunc uerè γένος, quæ sic aliquando contigerint, vt posteriorum animos feriant exemplis uiuis, agentibus, acerbis, insignitis.

Particularis
diductio prodigiorum secundum genera.

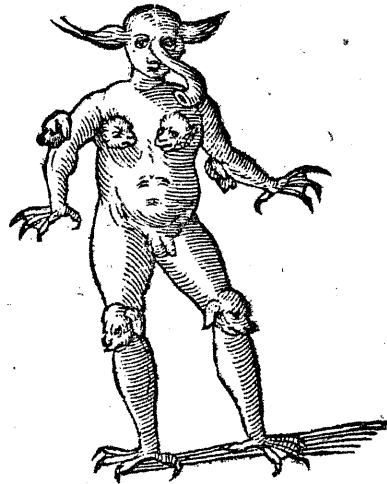
I.
De monstris insigni-
tibus.

Regnorum vicissitudines, mutationesq; extemplo securas ostendit antiquitus Deus, non tantum per somnia ipsius regibus ac prophetis, sed etiam per si extra quedam, & sub vigilia tempus incidetia simulachra; ceu regi Balhazari, Danieli, Esaræ, ac D. Iohanni in insula Pathmo. Hodie tamen, quòd nobis oculi magis sunt carni, monstris id crassioribus agit sapius, ac, vt sic loquar, demonibus incarnatis.

Nam

Nam vt sileam Ptolemaum Euergeten Aegypti septimum regem, qui ex deformitatis incredibili nota Phylscon est appellatus, cuiusq; mores, & gubernatio cum monstrosa corporis specie quamoptimè correspondit. Vide horrendam pueri formam à Munstero in Cosmographicis pictam: ac præ aliis serè dignissimã quæ perpetua posteritate donetur. Naturæ id genus monstri in terra Belgica (non desunt qui Cracouia scribant) festo conuersionis Pauli (quod forte etiã non caret mysterio) anno 1543. honestis parentibus, progenie nobili, flammeis oculis ac radiantibus, toto ore, naribus, auribus cacodamonè præ se ferens. Erat huic proboscis

Puer forma
cacodamonis.

elephantina, manus ac pedes anserini: oculi felium subter umbilicum: affixa canina capita vna vtriq; & patellis crurum: simiarum facies in pectoribus prominentes: cauda scorpis

scorpionis sursum reflexa & recurua, longitudine vltra dimidiam. Editus in lucem quatuor horis superiuit: tandemq; his editis vocibus (velut oraculo) expirans dixit, Vigilate, Dominus Deus vester adueniat. Quod si per criticos numeros deinceps successus rerum in Belgico tractu, totamq; contulerisreipubl. metamorphosim, facile senties nihil in eo fuisse quod Dei minas ac providentiam non sub enigmatate nobis expresserit. Nam quanta sit subsecuta mutatio, post ingressum Martini Rosseni, qui eodem anno Brabantiam populabatur, etiam Hippis (quod aiunt) ac tonsoribus notum puto.

Ruinæ Belgicæ prima præfiguratio.

Belliciuiliis prælagium.

Adiciam scenam eiusdem aliud prædixit: ante bellum Germanicum anno 1546. natum infantem referunt in quodam Francorum pago, cui, postquam materis latebris exiisset, infirmi cuspide culter e ventre prominuit, qui paulatim quoque facta suppuratione exemptus, magni fuit prodigij loco; fuitq; hoc omnium ferè iudicium, hinc inter se mutuas ciuium cedes, intestinaq; bella apertissime designari.

In Rhatstadio oppido, in Alpibus Noricis, infans cornatus natus est, vagitus in utero exauditus 14. dies antequam nasceretur. Secuta bella ciuilia, & innumera cedes.

Geminorum portenta.

Sic sæpe & gemini quibus cor vnicum diuersis capitibus sunt inuenta, ciuitatum in regno, vel familiarum insignium in ciuitate diuortia portenderunt. Sic sæpe Rom. historis porcos humano vultu natos referunt, foeda ac plusquam beluina libidinis in hominibus argumenta.

Imperij portenta.

Sub adis principis vestibulo inuentum caput humanum, ex quo Romam caput orbis futurum augures prædixerunt, Liuius teste.

Equus humanis manibus olim Iulio Casari natus, cum præisset Lusitania, ferox, elatus, neminem in sefforem ferens, in spem imperij vehementer arrexerat.

Execrandum

Execrandum illud prodigij genus, ac funestum populo Christiano, pater biceps, quadrupes, Byzantij natus anno Domini 596. Subsequenti anno natus in Arabia Mahumetus, homo versipellis, duplex, magicarum artium non imperitus, cuius præcursor Arrius fuit.

Schismatis di-
ra prodigia.

Nono anno ante Arrii pestilens dogma, post Christum natum, osemfians prodiit gemino ore, quatuor oculis, dentibus binis, & barba promissore terribilis. Præcesserunt & comete, & terramotus, atq; innumera, quæ diserte Lycosthenes & Frisichius annotarunt.

In Saxonia quo tempore Lutherani schismatis semina ferebantur, natum monstri genus mirabile, boninis pedibus, quatuor oculis, ore nasoque vitulam representans: cui & ab occipite monachalis cuculla instar ingens massa carnea dependebat, vertex tonsura sacerdotalis insigne: crura & brachia multis fissuris lacera, militarem habitum referebant. annotat Iacobus Ruffius chirurgus Tigurinus, libro De partu.

Quid quod in sacris Rebecca vterum gerens, ex lacta præsensit antipathiam Esau & Iacob? secuta est vitæ ratio inter vtrumque è diametro pugnans: præfigurata sunt omnia, quæ quasi fatali filo ac perpetuo comitantur schismata in Ecclesia, quæ non fert alias Deus quàm vt probentur, exerceantur electi; vt quæ in tempestatibus magnitudine rectoris vis, & gloria; veræ Ecclesiæ Catholicæ fortitudo, & potentia contra tot inimicos vndique, mortalibus elucescat. Verè illud nunc competit; Quàm dilecta tua tabernacula Domine, &c. atque omne aded quod rates diuinus cecinit Psalmo 125. Qui confidunt in Domino, sicut mons Sion immobilis manens, &c. Nunc ad illa progrediamur quæ non solum à prægrandi animalium genere, sed & insectis & vermibus quotidie portenduntur, certè admiranda ex leuibus spectaculæ rebus.

Huc

2. Commemoratio diuini-
noris; est hæc uoluntatis in brutis
atque insectis
minoribus.

Huc spectant illa *M. Troia* libro *Aeneid.* 7. quae de *Lacro* cecinit, ante aduentum *Troiani* exercitus in *Italiam*.

Prodigium
Aeneae.

Huius apes summum densa (mirabile dictu)
Stridore ingenti liquidum trans aethera vecta
Obsedere apicem: & pedibus per mutua nexis
Examen subitum ramo frondente pependit.
Continuo vates, Externum cernimus (inquit)
Aduentare virum, &c.

Craeso datum
prodigium.

Craeso *Lydorum* rege apud *proceres* disserente, omnia sub-
urbia passim colubris sunt impleta, quos equi conferentes
se se ad pascula comedebant. Consultis *Thelmissis*, respon-
sum est, externas copias *Craeso* imminere, qui subactis indi-
genis imperarent. quod colubrum terra silum, equum verò
vt hostem, & aduenam estimarent. Annotat *Herodotus*
libro 1.

Phoenix.

Phoenicem apparuisse ferunt paulo ante *Tyberij* mortem:
huius ea fuit inter *Romanos* imperatores eximia virtus at-
que praestantia, vt deinceps orandi consuetudine peruulgat-
um sit, optari à populo Imperatorem qui pietate *Troiani*,
felicitate *Augusti* laudibus non inferior esset.

Bellorum por-
tenta draco-
nes.

Visa sunt saepius & draconum mirabiles turmae per aëra
volantes, visi & coruorum cunei, columbis aut falconibus in-
cruentam cadem atroci proelio commisceri.

Graculi.

Graculi & *picæ* anno 1484. (vt narrat *Fryschius*) ad
aliquot hinc inde miliarium spatia cōfregentes, belli ostetrum
praebuerunt.

Locustarum
species admi-
rabilis atque
matura.

Locustarum exercitus, quod saepe irruptiones externo-
rum militum praesignificent, ipsius animalculi forma, &
qualitas satis affirmat, cuius anatomē *Wichelius* eleganter
expresit. Accedit euentus rerum, qui rationem anticipitem
vbique confirmat. *Plinius* annonae caritatem ex his praedice-
re non veretur: quod serè post squallores diuturnos, è sicca
putre-

pretredine (vt *Hipp.* vocat) atque ex vna terrarum ariditate
progeriment: quodq; virulenti cuiusdam morsus contra-
gio plantas, & sata inficiant, vt mox vredine contabescant.
Quare & aliud consequi necessarium est, partim ab inspi-
ratu dum viuunt, partim à resolutione dum pereunt, hac
insecta, vitiatas paulo post alimentis ac potibus, ipsius etiam
spiritus corruptelam tum in hominem, tum in animalia ca-
tera propagari.

Ita sub finem *Septembris* 1542. *Locustarum* innumera
turba magnam *Europa* partem instar nubis densissima per-
uagata est. Carebant aliis per initia, mox duas, & deinceps
quatuor assumebant, vnoq; agro depasto in alium transuo-
lantes depopulabantur passim humi nascentis, odore gra-
uissimo post se relicto: tandem & autumni alifrigore tabescē-
tes, in perniciosum alimentum pecori faceiebant.

Anno *Christi* 593. post siccitatem maximam, locusta si-
militer omnia deuastantes famem terrarum orbi non mi-
nimum pepererunt. Multam quoq; calamitatem frugibus
anno 1353. *Rusiam* infecerunt anno 1084. quo tempore *Bo-
leslaus* Rex *Poloniae* in *Hungariam* exulās, factus est amēs,
atque à suis in caenis deuoratus. Magnus item agrinibus
per *Syriam* & *Mesopotamiam* volitarunt anno *Christi* 677.
Quamquam verò naturalis eorum sit generatio teste *Arist.*
lib. De animalium historia cap. 19. ac *Plinio* lib. 11. Nat. hist.
cap. 29. quantitas tamē, vt vides, non sine numine, & qd di-
uina suspitione, portentis speciem acquisiuit, vt certius con-
stat ex his quae *Pharaoni*, atque *Aegyptiis* diuinitus mittebā-
tur, accinnente viuo testimonio vatis *Psal.* 77. Dedit arugini
fructus eorum, & labores eorum locusta. Alibi quoque *Psal.*
105. Dixit, & venit locusta, & bruchus cuius non erat nu-
merus. Nec secus visum est ethnicis philosophis, vt patet ex
Plinio eodem loco *Nat. historiae*.

M

Papi-

In locusta-
rum cooia
quid diuinum
exitere.

Papiliones & vermes info-
liti.

Papilionum castra, ignei vermiculi incerta specie per aërem vecti, ceu densa nubis obiectu, solis etiam lumen humanis oculis auferebant anno Christi 1104. Sed & tunc alia infanda prodigia celo, terrisq; spectata, quantus bellorum turbo mortalibus immineret, certissimè demonstravit. Vide latius Lanb. Fryschium.

Mures, vesper-
tiliones.

Magis mirandum de vespertilionum, & murium copia subito ingruente. Singulis animalibus sua quaedam est propria, sed qua nec mète tractari potest, nec circumscribi oratione, materies, vt plurimum verò ab aëris quadam morbida excretionem suppullulant, non secus quam in corporibus nostris, intraq; maiorum animalium fines. Sed feramur altius: iratus extremè Deus non ludit semper allegoriis, neque pronuncia similitudine sceleratorum hominum conscientiam ferit: sed saepe pro meriti specie speciem plagæ non cunctanter immit- tit, percutiens prius quam teli sonitus indicarit. Satis hoc duobus exemplis inter Munsteri monumenta conuincitur: primum in viro patricio, alterum in Episcopo Moguntino. quos quidem quantumuis omni vi obsisterent, mures tamen per aquam, per ignem, per gladios agminatim irrupentes, viuos, in terrorem, atque iudicium impietatis grauissimum, deuorant.

Ab aliis ani-
malibus deuorati.

Ita & ab anguibus, & vris, & lupis, monstrisq; mari-
timis, feruntur multa hominum millia periisse. ceu illud quod de vate Helyseo in sacris proditum est, de Iudæis contuma-
cibus in deserto. Imò & a vilissimo vermium genere consum-
pti protinus tum superbi philosophi, & impostores, tum re-
ges *ἄνθρωποι καὶ ἄρχοντες*, (vt apto epitheto Hesiodus no-
minat) exemplum posteris reliquerunt. celebres sunt ex hi-
storia sacra Herodes, Antiochus: ex prophætis Sylla, Plato,
Lucianus, quem vt *ἄθεος* & caninum diuinitatis calumnia-
torem impudentissimum, canes non immeritò laniarunt:
Neoterici

3. Commem-
in monstroso
genere mortis
à caulis in-
ternis.

Neoterici fasti tyrannum Honorichum tradunt erosum à
vermibus, viui cadaveris forma languentem diu, dedisse cru-
delitatis suæ, & persecutionis meritas pœnas, anno Do-
mini 486.

Huc refer & Arrij statum admirabile, quem scribunt ac-
cinctum itineri, vt cum catholicis in disputationis harenam
fese committeret, superueniente subito ventris fluxu, simul
& intestina, & viscera vacuasse.

Eòdem spectant & forma peregrina in quas homines a-
liquando sunt conuersi, non quidem vt foemina in mares;
(quod à Plinio, aliisq; spectatum sæpius, propter naturalis
causæ ignorantiam, inter portenta reponitur) verum diui-
niore modo & inexplicabili, dum aliàs in belluinam speciem
conuertuntur, vt Nabuchodonosor, cuius tamen affectum
plerique ad melancholia genus, seu lycanthropiam, notans
satis veteribus, retulerunt: aliàs etiam in anima carentē mo-
lem, ceu salis statuam permutantur: quod in vxore Loth a-
bundè testatum est. Quorum ad eò affectum, transfigura-
tionum, atque morborum species, quod & facta sint hominè
ad Dei imaginem fabricato, quodq; pro scelerum forma
maiori ex parte respondeant, merito sanè in diuinorum ca-
talogo hæctenus decantantur: iuxta illud, Homo cum in
honore esset, non intellexit: factus est similis iumentis & in-
sipientibus.

Quid autem tantopere animalia consecratur? Iræ Dei
& plantæ, & resinanines, metalla saepe, & saxa loquun-
tur. Bruta quidem aliquando humana voce profari, ac fut-
tura prædicere certum est: imprimis exemplo asini Balaam.
Plinius locutum gallum gallinaceum dicit anno vrbi: condi-
ta 676. Eusebius bouem in suburbii Roma, paulo ante Iu-
lij mortem, frustra se vrgeri dicentem, quod non frumenta,
sed homines essent propediem defuturi, anno vrbi 710. Sed

Arrij hæretici
mors.

Metamor-
phosum
na natura.

4. Commem-
de vocibus &
characteri-
mis prodigio-
sistum in a-
nimalibus tū
plantis & re-
bus inanima-
tis.

illud atrocius quod inscripti arboribus characteres, quod ciues in vestibus exarata, sudores imaginum, concussioniones sepulchrorum, voces sylvarum, lapidum, & tanquam ex luce, vel a there ferientes, quarum exempla vbiq; sunt obuia.

Cruces in vestimenta fluxerunt, annis à Christo nato 747. 783. 959. 1507. 1503.

Roma in templo Lateranensi, fere priusquam decedant è vita pontifices, mortuorum collisis ossibus, sepulchra in super exudatia, futuræ metamorphosis testimonium præbent: vt de Syluestro secundo peculiariter annotat. quæ ferunt prius subsidio artis magicæ, aut demonum, opera ad dignitatis fastigium puenisse.

Sed fileant hæc miracula, quando ad metæora peruenimus, vbi de terræ motibus raris prius est differendum. Constat ex nuper traditis, manifesto horum indicio designari rerum quoque publicarum maximos motus: præcipue verò seditiones populi: quanquam & mutationes legum magna ex parte subsequantur. Aquarum verò eruptio potius ad vulgus ignobile spectet: Elementi ignei prædominium ad reges, ciuitatumq; præfectos, si quis naturam exactius perscrutetur. Ignis enim agendi efficacia potius: aqua multitudine, & impetu: vt dictum est supra. cui accedit scriptura sacra, aqua multa populi multi. Leges verò & consilia solidum quiddam repræsentant: vtq; concussa terra tum ciuitates, tum aggeres subuertuntur; ita fractis repagulis iustitiæ ac pietatis, erumpit æstu horrendo nunc ignis omnia dissipans, atque consumens; nunc aquarum gurges inenitabilis, qui nullis obicibus, nulla vel arte deinceps vel violentia coercetur, quin pariter omnia permistis inter se arenis, saxis, cinere, fumo, igne & aqua, in chaos teterrimum prolabantur.

Nicenum concilium cum ab Arrianis contra professionem Catholicam iniretur, superueniente mox terræ motu maximo dissipatum est anno Christi 362.

Magni

Magni nominis terræ motus, anno 395. temporibus Theodosij imperatoris, durauit 6. menses integros per orbem propemodum vniuersum: quæ & quanta mutatio rerum instituerit, ex Lycosthene & veterum annalibus disces.

Non minoris admirationis alter qui Antiochiæ contigit anno Christi 114. cum Iudei Messiam aduentare persuasi, seditionem atrocissimam excitarent, qua per Græciam, Libyam, aliasq; regiones vsq; ad 200000. sunt interfecti.

Alius à Iosepho describitur anno mundi 3935. vrbs condita 723. quo in Iudæa 30000. hominum periere.

12. vrbes Asia terræ motu ceciderunt anno Christi 19. rursus 13. anno à Christi nat. 21. Plurima similiter ciuitates in Oriente anno Christi 343. quo tempore Arriani hæretici, Athanasium cum cæteris Catholicis sunt persecuti.

In Achaia & Macedonia, ab apparitione cometae, vrbes plerasq; terræ motibus esse collapsas Seneca annotauit.

Dirum & illud genus anni ab orbe condito 3527. ab vrbe condita 315. cuius memorabilem inter cæteros terræ motum tanta secuta est fames, vt plures coacti inopia sese in Eberim præcipitarint.

Cum terræ motu per orbem vniuersum excurrente mare littus egreditur, vrbesq; Siciliæ multas, & populum opprimit innumerabilem anno Christi 369.

Concussa est grauissimè ciuitas Antiochiæ anno 527. natiuit. Dominicæ, certa numinis vindicta, ob blasphemiam, & rebellionem populi contumacis in suos Episcopos atq; rectores: nec procul absuit exemplo antiquæ historiæ Chora, Dathan, & Abyron. Secutus alter aquæ horrendus anno 529. nec prius cessauit quam per penitentiam publicè effusis lachrymis, precibusq; misericors Dominus placaretur. Hic enim vel maxime locum habebat illud: Vocem suam dedit Dominus, & contremuit terra.

M 3

Quo

Cruces in vestimentis. Mortuorum strepitus.

Quanta commemoratio in meteoris terreis & aqueis.

Quæ elementa mundi quibus rei publicæ membris respondant.

Terræ motus insigniores.

Quo minus miror Iudaeorum fracta molimina tempore Iuliani: cum templum Hierosolymitanum bis terue in contumeliam Christiana religionis instaurare conati successa protinus terra, & horrendum intonante disiecti fuerint: rotiesq; deinceps à flamma, fumo, & puluere pessundatis machinis, multisq; suorum milibus deuoratis, pauci superstites, tandem cum probro turpissimo imperfecta omnia reliquerunt. Plura, & disertè de his in Nicephoro leges.

Diros terrarum fremitus atque voragine, saepe & aquarum & ignis diluuià comitantur, vt ex præcedentibus notum est. sitq; hoc interim naturalis consequentiæ filo, quid enim non potest immensa fuliginis, atq; vaporum vis in illis terrarum venis siue angustis aceruata? nam vt in calo vaporum, exhalationumq; complexu tonitrua producantur; sic in visceribus terreis aquoso inuolucro fermentatus spiritus igneus astat supra modum, donec erumpens alibi cuncta profundat foras, alibi rursus velut in stomachum subito correpta deglutiat. Hinc adeo ipsæ natura legibus secum & morbos adferunt pestilentes, amona caritatem, aëris diuersa incendia: vnde fortassis amplius & pectoribus inflammatis, homines bruti ad inhumanitatis studia, contentiones, furti, bella ac latrocinia stimulentur.

Diluuium celebre est, quale vix vnquam à Noë temporibus visum, in finibus Ligurum ac Venetorum, anno Christi 690. Kal. Nou. vnde mox subsecuta pestis quam inguinarum vocitabant, creditur vix hominum tertia pars in visis relicta.

Anno 1446. mare circa Dordracum insolecens supra modum, facta irruptione, nescio quos pagos, oppida, pecora, terrarumq; tractus absumpsit: hominum certè occubuisse circiter 100000. in chronicis annotatum est.

Iungatur illi, quod per Frisiam, Hollandiam, Flādiam miserabili

Tetremotus ratio, & cur secum ferè hiarus & inuadationes aliæque innumera trahat.

Diluuij Genera memoraanda.

miserabili strage contigit, ruptis aggeribus Oceano in continentem effuso, anno 1135.

Videas profecto circa ingentes rerum cardines omnia ferè prodigiorum eiusmodi genera conspirare: velut ante ruinam Pharaonis, atque vt graphicè noster diuinus poeta cecinit de his quæ eadem execrandam Iulij præcesserunt,

Tempore quanquam illo tellus quoq; & æquora ponti,
Obscariq; canes, importunaq; volucres
Signa dabant.

Quibus addidit & ignis ostenta, cuiusmodi saepe nunc ab Aetna monte, nunc à Vesuuio facta, cum legentium horrore historici descripserunt.

Quoties Cyclopum efferuere in agros
Vidimus vndantem ruptis fornacibus Aetnam,
Flammarumq; globos, liquefactaq; voluere saxa?
Ac paulò post.

(Infandum) sistunt amnes, terraq; dehiscunt,
Proluit insano contorqueus vertice sylvas
Fluuiorum rex Eridanus, camposq; per omnes
Cum stabulis armenta trahit, &c.

Verum ea descriptione quid potuit elegantius dari, quodq; naturam rei viuidius exararet?

Proximi sunt ventorum rapidi cursus & praelia, quorum enormes vires apertis tibiis saepe sacra historia celebravit. Ventus horribilis anno Domini 1517. 26. Iunij turres multas & adificia passim stravit, sylvas euertit & ciuitates; mare disiectis littoribus in campos effudit; multa domorum, & stabulorum millia à fundamento diruta memorantur.

Similiter anno 1530. 6. Nouembris, tantis procellis in Zelādiam, & Hollandiam Aeolus cum Neptuno sauiit, vt telluris obruta clades & pecorum & hominū interitus non satis pro rei magnitudine scribi possint.

M 4

Iun-

Concurfus varij portentorum circa præcipuos cardines rerum.

Aetnae incendia atque Vesuij.

Ventorum tempestates celebriores.

lingatur istis ob effectus similitudinem & annus 1254.
præcedente cometa per aliquot menses.

Nenemia.

Ventus planè nullus toto anno per totam Germaniam
anno 1382. secuta vbertas annonæ tantæ admirationis, vt
nihil supra. voluit tamen nosse Hipp. eiusmodi inuarias

Ventorum
utilitas.

pestilentibus morbis esse obnoxias, si diutius perseueret. Mul-
tis enim statibus agitur aer, ab excretionemorbida repur-
gatur, nec putrescit facile, præsertim si per dies continuos

Etesia.

Etesia spirat, qui nobis familiariter solent, propemodum aut
circa tropos, aut æquinoctia, venio post grandinosum calidum,
& turbidum statum, conuertente sese ad boream, aut Helle-
spontum. Hæc etiã nobis obseruatione assidua confirmatur.

Locorum pro-
digiosa muta-
tio in elemen-
tis.

Quamquam quid hæc tantopere noua aut insolita profe-
quatur? Illud rarioris portenti speciem offert, elementorum
partes in loca transferri non sua, vel speciem inducere pere-
grinam: quibus serè tam animorum in republica status, tum
mutationis ventura momenta conueniunt.

Mutationes
qualitatis at-
que subitan-
tiae.

Mare & lacus in sanguinem versos, ex Moysis historia
constat: aquã vino commutatam habes, ex testamento nouo
IESV CHRISTI, què sanè melioris mutationis omen,
atque olim in terra Aegyptia contigit, hoc signo innuere vo-
luisse credibile est.

Montestran-
lati.

Mons aliò migravit, 5000. hominum obrutes, anno 1233.
quo tempore & eclipsis prodigiosa solis, lunari corpore versus
occasum in 6. angulos prorogato. Secuta bella ciuilia, cædes
innumera: vt Auentinus refert.

Insulae nouæ.

Nouas insulas nasci, terrarum cespites longius transpor-
tari, rarum & insolens, sed naturæ legibus consentaneum: in-
sinuari tamen hoc argumento sapius plerasq; conuersiones
in melius, & fortuna publica incrementa, probabile est.

Aguas ardere

Aguas ardere, maria conflagrare, vt annis Christi 288.
991. non aded in historiis frequens: atq; vbi contigerit, quantum
à natura

à natura vultibus alienum est, tantum quoq; et in republica
insolita turbationis ostendit. Ita & montes cõcurrere fontes
in lacibus, aut sanguinis specie verti, aliisq; innumera, cuius-
modi nostrum hoc enchiridion nimis caput. Hanc rerum con-
sonantiam animaduertens Maro præclare sic cecinit Aen. 4.

Vidit, thm icremis cum dona imponeret aris

(Insandum dictu) latices nigrescere sacros,

Fusaq; in obscenum se vertere vna liquorum.

Merito & illud perpetua memoria complectentium ingentes
arbores vbi semel aruerant, redimitas iterum folia, flores, fru-
ctusq; tulisse, vt non solum in virga Aarõ, sed & vltimo am-
plissima propter lucum Iunonium sita, anno ab vrbe condita
653. sub C. Mario, cuius auspiciis, partisq; victorius res Ro-
mana restrorescentes denno viguerunt.

Arbores aut
plantæ aridæ
reflorescentes.

Frumenta in arboribus nata Plinius narrat, anno vrbis
condita 553. qui erat à mundi exordio 3765.

Frumentorum
prodigia.

Aretij mulieri è naso spicae faris enatæ, quæ paulò post e-
iusdem grani non parua copiam vomitu reddidit anno ante
Christum 94. In pago Dullefelt, puero intumuit genu
maximè, quod ad apertum effudit grana filiginis, auenæ &
hordei, anno natiuitatis Christi 1124. Henricus quintus Im-
perator Hollandos rebelles frenat, fames Polonium ac regio-
nes finitimas vexat supra modum.

Reperta est frumentorum seges spicarum copia luxuriã
ad miraculum vsq; vt anno 1546. Basilea ante depopula-
tionem in Germania factã. Itẽ anno 1541. nõ procul à Spira
cubus spicarum 15. absq; vlla satone puenit, vna quoq; Bar-
bitæ duci Bauariae dono missis. Secuta annonæ caritate sum-
mam, subita relaxatio. Quo fit vt signa eiusmodi in vno eo-
demq; genere sint valde ambigua, & pro statu receptricis
causæ, contraria sepe decernant, quod & in crucibus vbi ap-
parerit, & pluuiis frumetaceis, aliisq; pluribus, vnumquemq;

Canon.

coniectorem etiam atque etiam monitum velim, ne sibi us-
sto plus tribuat circa presagia, modos saturari rerum dis-
crimine nimis angusto & quasi ad scrupula certa desi-
niens.

Fontes pete-
grini.

Vnum his addere placuit, fluxisse & olei fontem largis-
simo riuo trans Tyberim, anno vrbis 722, mundi 3934, per
diem integrum, quo serè momento Augusti imperium in-
choatum est, qui tandem & bellis civilibus imposuit finem.
Magis tamen id ipsum ad nostra salutis exortum fuerat re-
ferendū, veluti quod Christo propediem nascituro seuerior
illa iustitia lex in vbertatem misericordiae mutaretur.

Sexta com-
memoratio
circa prodigi-
ositas dystra-
sias qualitatū
primarum &
secundarum
in elementis.
Canon.

Quod si prater excessus elemētorum, ac mutationes an-
tea memoratas, non solum spectemus quae in illorum corpo-
ribus fiant, sed & qualitatibus primis, etiam in diuinorum
ordine redigenda: iam serè in infinitum proserpet oratio.
quanquam sanè non sint silentio penitus inuoluēda, propter
earum constitutionum typos, quae suo tempore in moribus
hominum, in statu religionis, rebusq; politicis obseruatur.
Accedunt istis & morborum insolite species, vt ab Hipp. e-
tiam inter Epidemicos annotatum est. Sequuntur & ferarū
insectorumq; genera prodigiosa: item vini, olei, frumenti, &
consimilium vel prouentus vberes, vel rara penuria. vt non
temerè presagiorum eiusmodi prima ratio semper antiqui-
tus fuerit, cum sine hac neq; medicis rectè vel praecauere
morbos, vel cognoscere promptum sit: neq; agricolae messis,
aut sationis tempora aptè constituent, neq; suum aut pu-
blicum questum faciant magistratus, & mercatores, nisi
prius de aëris vicissitudine ac temperamento (praesertim si
rara impendeant dystrasiis) sit illis, pro artis qualicunq; fa-
cultate, prospectum.

Gelu prodigi-
osum.

Gelu Kalendis Octobris tam ferox & asperum grassa-
batur, anno Christi 764. vt pelagus ipsum ad 100. miliaria
ampli-

amplitudinem obrigescens ferendis equis, & plausuris sese
submiserit.

Similiter vniuersa flumina cum ponto hyemis rigore cō-
stiterant anno 1233. sed verno tempore soluta glacies, ca-
sas, horrea, pontes, arbores, imò & moenia velut succisa sub-
uersaq; abripuit.

Sed nunquid & illud stilo, aut memoria dignum, anno
Christi 1427. omnis & glaciei, & frigoris expertem hye-
mem permansisse: Circa Nicolai festum secundo passim ar-
bores floruerunt: quin & fructum protulisse adiungunt: aëris
virulenta excretio mox etiam terras, & maria perua-
gatur.

Anno 1473. praecedentibus alterius anni deobis co-
metis insignibus, tanta viguit siccitas & calor incendium,
vt syluae plurimis locis incensa, siccata flumina, ac Danubius
ipse in Hungaria factus sit permeabilis. ventos atunt horre-
dos anno proximo infsecutos, quibus aedificia sint deicta su-
pra numerum per Germaniam vniuersam.

Siccitas pro-
digiosa.

Meminerunt item historici infanda siccitatis per annos
serè 5. quam locustarum ingens exercitus est secutus, anno
1553. Hanc graphicè in suis Observationibus pingit Francis-
cus Valleriola, qui tam diuturni squaloris causam conueniē-
tissimè retulit in illam ineluctabilem naturalis vicissitudinis
legem: quod alternata contrariorum permutatione, rerum
aeternitas constet. Sic enim & in homine diuturnas febres,
natiui caloris disipatione, sequitur hydrops: saepe & hydro-
pen, intercedente putredine, sebris. vnde & magnam sic-
citem magni imbres insequi solent. sic & à pluuiis diutur-
nis, calores immensi redeunt, & aperta serena, quod vti per
continuas pluuias densata tellus, tum vaporibus, tum attra-
henti calido viam intercludit. sic inter squallores assiduos, a-
liunde per aestuantes venas attracta vaporum atq; exhalationum

Locustarum
ingens copia
à siccitate tum
morabili.

Canon.
Vicissitudinis
de contrario
in cōtrarium
lex inuita-
bilis.

tionum copia perennis pluuia circuitum praestet: ita tum temporis sub annum 1548. imbrium vis facta ingens est inundatio: sed paulo post ea secuta est constitutionis in contrarium aemetria, vt ad impetrandas pluuias, vota publicitus facta notaerint.

Septima commemoratio in his quae tere per dyctasias elem. consequi solent: vt fames & pestil.

Quia vero & fames, & pestilentiae ratio, status temporum tam enormes ceu legitima soboles comitentur: non temere est quod & earum exempla insignia pro diuis omnibus atq; prodigijs referantur. non enim diuitaxat deorum praesentem indignationem nota certissima produnt, sed et annexa cathenatim plurima, nisi quam celerrime conuertantur.

Canon. Neq; rursum incoeuens puto, idem enentus pariter ac portenti appellationem promereri, iuxta relationem variam ad prius illud atq; posterius, rerumq; inter se coherentium circulos sempiternos.

Fames aut ferilitas memoranda.

Linquamus Graecorum pestem ab Homero, Troianorum famem à Vergilio decantatam: non habet ludus in rebus feris locum. Post solis eclipsim maximam, fames maxima, auctore Nicephoro, paulo ante Augusti obitum. Securus et terremotus ille quo diximus 14. vrbes Asiae concidisse.

Fere consimilis illa quam praedixit Agabus vates, sub Claudio imperatore. Sed hanc liberalitate insigni Adiebonorum gentis regina Helena subleuauit, frumento ex Aegypto vndiq; comparato.

Ingens primum terremotus, siccitas, mox fames, pestilentia à Nicephoro descripta temporibus Iuliani. Atqui hic pessimorum hominum merito velut in membris articuli solent inter se apta conuexa singula cohuebant.

Sed omnium miserrima fames similiter concatenatis omnibus, ab eodem auctore proditur, lib. 7. Historiae Ecclesiasticae, sub persecutione grauisissima, temporibus Maximini: vbi ille qui nutu singula facit, atque immutat Deus, gloriosam

gloriosam tyranni superbiam velut strangulans, praclarum suis cultoribus, ac propè insperatum auxilium tulit. Digna est ea commemoratio penuriae tanta, & contagij pestilentis, quae legatur sedulo, & praecordijs intimis insculpatur.

Procedat in medium nunc posterior aetas: Famem fuisse per orbem propè vniuersum annales asserunt, anno Domini 537. In Gallia similiter anno 660. quo coactus est Dagobertus Francorum rex thesaurum templi in vsus pauperum erogare, id factum alijs sacrilegium esse volentibus, alijs opus pium: sic mundus regitur opinionibus.

Pestis magni nominis, quam à Iudaeis excitatam suffocabantur, viguit anno 1348. In Flandria 1226.

Pestilentia feu mortalitas prodigiola.

Dira lues bouum circa Rhenum anno 878. à nat. salu. Horum cadauera coeuntes vndique canes vbi depasti fuerant, euannere subito nullo visorum mortuorumque relicto vestigio.

Nec te praeteribo heu nimium dira mortaliu lues, cui sudor Britanicus seu mortalis infignis hitoria. sudoris Anglici, vel ὀδονοεῖτα nomen ab ipsa symptomaticis specie indiderunt. orta est hac anno 1529. circa aetatem, post humidissimam celi constitutionem, vt à patre pia mem. qui & eundem morbum passus est tum temporis, euasitq; feliciter, ipse audiui. Primum verò ex Britannicis locis terras maritimas Hollandiae, Zelandiae peruenit, Haerpiam venit, ac celerrime in Flandriam, totamq; Brabantiam sparsa, vno die sudoris infandae eluuium hominum vel multa millia suffocabat. His aderat ea demerita, vt sese lectis ac lineis insui paterentur, omni arte ac vi eliciendum sudorem arbitrati: heu nimis immemores illius Hippocraticae vocis, quae sic ait: Si talia purgentur, qualia purgari oportet, confert, ac facile ferunt: sin minus, contra. Imò interea dum alter alterum strangularet, qui praesentes aderant

Mira & fatalis vulgi demencia.

aderant, mutuo hortabantur ne se negligerent, virgenter morbi ferocia, ne victi precio, aut precibus se ante tempus liberent. Verum quando ad illos ordo peruenerat, vt sudandi tempus videretur, consuti similiter, & violenter aperti clamitabant miserè, obtestabantur Deum atq; hominum sulem, sese dimitterent, se suffocari iniectis molibus, sese vitam in summis angustiis exhalare. sed assistentes, has querelas ex rabie proficisci medicorum opinione persuasi, vgebant continuè, vsq; ad 24. horas, id enim erat sudandi spatium praesinitum, ante cuius circuitum euasere quam unicissimi, tertia mortalium pars errore proprio atq; insania miserè stranguiata, vitaq; cum gemitu fugis indignata sub umbras.

Morbi popularis generis horridum.

Horrendum aliud contigisse in Pannonia narrant, natissimum in humanis corporibus vipers, ac lacertas anno 1549 mille hominum indies post cruciatus acerbissimos interibat, nulla medicorum arte vel industria succurrente. Nonnulli ad solem expositi serpentes magnos & paruulos in copia reiecerunt. Inuenta est tum & in adibus hominum, non exigua talium multitudo, quam cum flammis insectarentur & fustibus, voce portentosa eos nequicquam agere proclamarent, aperte scilicet accincto ad vltionem numini rebellantes.

Octava commemoratio prodigiorum quae in meteoris occurrunt igneis atque acriis.

Transeo nunc ad alia quae μετεωρον nomine per vnamquamq; sublunaris ditionis particulam visa, pro ostentis atq; miraculis habita sunt: de quorum significatis facile nunc erit coniecturam facere, cum maior istius artificij pars iam dudum ex praecedentibus elucescat. Sunt autem nix, ros, pruina, grando, pluuia, eiusdem serè materia: quare & propè istdem solent portentorum differentis insigniri. Constat enim saepe ac saepius pluuisse res penitus peregrinas: nunc sanguinè, lac, oleum; nunc carnes, pisces, vermes, pilos, lanuginem, cineres, cretam, lapides, lateres, ferrum. His plena sunt omnium & recentiorum & veterum monumeta. Saxa de caelo pluit

Domini pugnante Iosue contra Gabaonitas: pluit et mannam & carnes populo Israëlitico: Gomorrhæ ac Sodoma sulphur & ignem: tyranno Pharaoni grandinem omnia vastantem, vermes atq; insecta: nec vsquam aquè suam magnificentiam aperit Deus, quam in eiusmodi meteoris, dicere diuino vate, Ignis, grando, nix, vapor, spiritus procellarum, faciens verbum eius. Et alibi rursus quanta carminis maiestate ac sententiarum pondere? Posuit tenebras latibulum suum, & in circuitu tabernaculi eius erat obscuritas aquarum & densitas nubium: praefulgore in conspectu eius nubes transferunt, grando & carbones ignis: & intonuit de caelo Dominus, & altissimus dedit vocem suam. & quae sequuntur in eodem Psalmo 18. Neq; verebor addere, quod cecinit Maro:

An te genitor cum fulmina torques,
Nequicquam horremus? gelidq; in nubibus ignes
Terrificant animos, & inania murmur a miscent?

Sed pauca è plurimis referantur. Cecidisse lapidem caelo, praedixerat Anaxagoras olymp. 78. anno secundo, plures historici contestantur: imò & tempus ab eodem philosopho, & locum in quem casurus esset, nimirum in Thraciae partem circa flumen Aegos, verissime definitum: an arte demonum, an potius ratione mathematica dubitatum est, cum tamen idem astrologica facultate caritatem olei rectè praeciderit, & paulo ante coemptis oleis, contra calumnias aliorum ostendit philosophum et simopem vulgo, tamen ditescere posse cum velit.

pluuia peregrinae ac prodigiosa.

Canon.

Anaxagorae praedictiones admirandae.

Lucretius de carnis pluuia scribit, quam ingens secuta voluorum caterua dripiuit.

In Saxonia piscibus & siliagine pluit, anno 987. tum Vandalis bis à Saxonibus casti.

Ferro

Ferro in Lucanis pluit, anno quo M. Crassus est interemptus.

Auicenna & vitulum & massam ferri nubibus esse delapsam scribit pondo libr. 100. ex qua praestantissimi gladij sunt postea fabricati.

Regnante Iuliano apostata, pluuiarū guttae in vestimentis delapsae in crucis effigiem profluxerunt.

Inuenta est sapiens grando cui futurarum rerum manifeste, vt mortis, clypei, aut pugnae, aut crucis insculptae imagines spectarentur.

Saracenorum naues dissecta prodigiosa grandine dum Constantinopolis premeretur anno 719.

Rara magnitudinis grado quae multos oppressit Byzantij anno 371.

Sed si rem diuinam videri quantitas facit, illa quoque in numerum veniat tempestas incredibilis pluuiarum, grandinum, tonitruorum, fulgurum, ac veterum, quam nostri maiores annotant anni 1524. 1. Iulij, hora nona, post congressus illos mirabiles omnium planetarum in dodecatemorio piscium. Nam velut si nube disrupta, atque effusis omnibus calicatarum haec ipsum soluendum in tartara decidisset, passim inundabant pagi & ciuitates: iterumque & 15 dies & 25. non minus insignis, stragem latissimam dedit. Minabatur prius nigerrima nubes, colore luteo, & subuiri diu interfusa.

Verum hic totus annus procellis arduis & frequentibus (vt praedicebant astrologi) fuit obnoxius, praesertim primis mensibus Ian. Februario: quibus inter se 7. errone consensu mirabili necebantur. Imperator inuictus Carolus Isabellam regis Lusitaniae filiam in uxorem duxit. Secuta & seditione rusticorum oppido deplorata, qua plures 100000. intra menses 4. perierunt. Quarto post anno Roma diripitur duce Eorbonio, fortassis & istinc ille Britannicus sudor, qui superuenit ante

Grando prodigiosa.

Tempestates aliae prodigiosae.

Coniunctio plan. in X admiranda.

rit ante elapsam à coniunctione septimum annum. Quin passim ingentes rerum secuta sunt metamorphoses, vt ex chronographis liquet.

Fulgura caelo sereno spectata sunt aliquoties magno horrore & clade mortalium. Sic enim lux ingens apparuit diu, cum ignoto murmure per vniuersum Belgicum tractum anno 1515. quo & caedes Gallorum propter Mediolanum.

Fulgura caelo sereno.

Quid illo acerbius? 23. pagos igne caelesti congesti esse anno 823? quo & crusta glaciei longit. pedum 15. lat. 17. altitudine 2. ex alto praecipit in terras ruit. Secuta & pestis grauissima, vt Auenimus refert.

Fulguris monitorium genus habes in diuo Paulo; vindicatorum in Tullo Hostilio rege, in Anastasio & Aureliano imperatoribus, & quod recentius, in clade Mechliniensi anno 1546. mense Augusto. Sunt qui fulminibus obuij innocentiam probent, sunt quibus & regnum aut fama aeternitatem attulerunt, vt in Ascanio, Seruio Tullio, & Cicerone, vt Gelius refert.

Fulminis genera à finali causa.

His proxima sunt affinitate natura, quae tamen paulo altius scandunt, & saepe vel vsq; in aethera subleuantur, in omnibus enim & situs plurimum ad signi magnificentiam facit. Traiectiones enim & crinitae, vt inquit Ptolom. secundas partes in iudicis habent: considerandas esse praescribit, à qua parte veniant, & quoquo versus ferantur. Sic haec, trabes, & ignea quaeq; phantasmata ipsa tum speciei, tum motus analogia, hostium externorum irruptiones per saepe significant: quanquam vnà cum istis alia plura sunt in iudicium reuocanda. Quid enim aliud in Turno poeta voluit?

Traiectiones ignitae.

Canon.

Video medium discedere caelum,
Palantesq; polo stellis sequor omnia tanta,
Quisquis in arma vocas.

Octiduo ferè ante natalem Domini caelum dehiscere, & Chasmata varia in caelo apparentia.

N

crebris

crebris fulgere ignibus visum est. Templum igne afflatum caluit corruit subito, totamq; hyemem sauit pestis acerrime.

Anno 660. tota cali regio ardere visa est, et fax emicuit. paulo post a Scipione domiti rebelles Hispania principes, exilioq; mulctati, secuta sunt & alia bella gravissima.

Quin & ante Peloponesiacum bellum, quo Athenae diruta ad tibia cantum: ignis apparuit in aere per 70. dies, postea et saxum ingens in urbem decidit anno urbis condita 349.

Chasma horrendum late populabundo incendio in terras decidit, anno urbis 403. auctor Plinius, libr. 2. cap. 27. Nat. hist.

Clypeus ardens ab occasu ad ortum scintillis plurimis hinc inde projectis, cucurrit sub occasum solis, anno urbis 654. Roma optimates a Mario trucidati, vide Plutarchum; Val. Max. Eutrop.

Lux solis splendorem superans, atq; in eadem crux memorabilis festo paschatis visa, anno Christi 1118.

Columna duae aurei coloris propter solem dextra laevaq; conspicua, tu n & iris, nocte qua praecesserat, sub gallicinium visa, imminabat principum conspiratio in Henricum Germanorum imperat. quartum, anno 1074. sub quo & alia plurima sunt memoria prodita, & ad superstitionem usque eius aetatis hominibus observata, quanquam certe ea secuta mutatio sit, tantiq; bellorum fremitus orti, ut iam concussa terrarum orbis partibus, nihil expectarent amplius, quam mundi supremum diem.

Sed nostra aetate notius quod Magdelburgi contigit, anno 1551. prima Martij, circa horam septimam mane: septem irides visa, tres soles interdiu, tres Luna sub vespertinu tempus: quarum duae sanguinea, locis civitati proximis mimitabantur. Aprilis iterum die vigesima prima, tres soles, tantumq;

Ignita varij generis meteorora.

Mirabile portentum i. solium, lunaru, & sciridum.

demq; spectatas irides scribunt. Nec multo postea iussu Imp. Caroli Mauricio, atq; Alberto ducibus ciuitas ad menses 15. obsessu pacem tandem obtinuit non iniquis conditionibus: qua constituta, duces bella verterunt in Carolum, magnifico titulo atque praetextu, ceu Germanicae libertatis assertores.

Globi 3. ignei noctu in Mysia visi anno 1550.

Globi ignei.

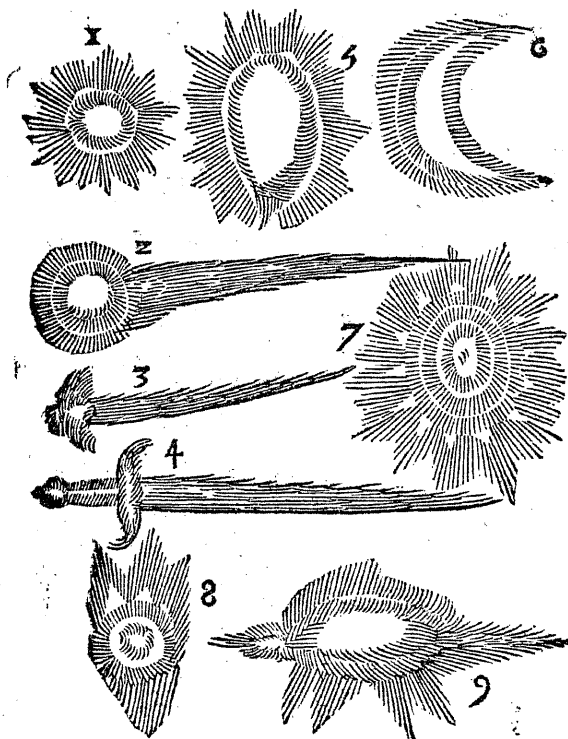
Sol vt globus ignitus calo sereno constitit per plurimos dies, sequente tumultu tragico rusticorum: in Germania contra principes: verum illi misere iugulati supra 100000. intra menses 3. temeritate in igne speculum posteris reliquerunt. Verum haec meteorora, vt vides, nullis per se phantasmatis, atque apparenti spectrorum generi complicatur: vt nec speciem certam seruare, nec ordinem queant. quo numine lector ignoscet spero, si & commemorationis tenor non ita planus, & exquisitus secundum genera videatur. In multis res non patitur, in concinnandis omnibus omnium desunt.

Equidemi praecipue nunc ad crinita spectra properabam: quorum praeter ceteris amplissima significatio est, infinitus numerus, ratio abstrusissima, observatio non tantum vtilissima, sed & maxime diuina. Sunt enim planetarum amuli, praecipuarum crissum internuntij, ceu faciales ira diuinae, ca mundi parte conspicui qua corruptibilibus istis aeterna connectit. Referuntur a Plinio genera 9. 1. *noptis*, siue crinitus, ita per excellentiam generis nomen obtinuit: 2. *πρωίας*, vel barbatus: 3. *ανορίας*, iaculi forma: 4. *ερίπας*, ab ensis similitudine: 5. *δισκός*, a figura disci, vel clypei alicuius: 6. *μείζων*, quem solarem plurimi, vulgo rosam appellant: 7. *κεφαρίας*, siue cornuta: 8. *λαμπάδας*, facis ardetis, ac turbatae speciem representans: postrema *ιππιδος*, equinam Latio sonat. * Sed Arabes aliter paulo sua quibusq; nominata a specie, tum viribus tribuerunt, quae referre latius nunc

Nona commemoratio prodigij, quae in aeternam iridum regionem.

Cometarum genera 9.

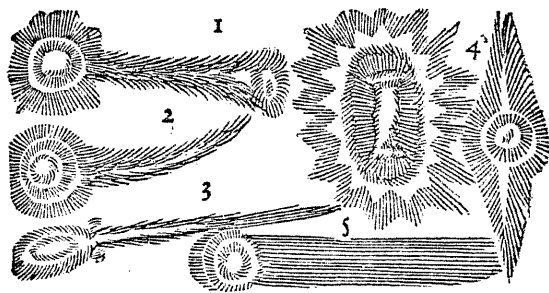
Arabum sententia de speciebus cometarum.

1. κομήτης. 2. πωγωνίας. 3. άκοντίας. 4. Ξίφιας.
5. Δισκέυς. 6. κεραιτίας. 7. πιδέτης. 8. λαμπαδίας.
9. ιππίτευς.

nimè operæpretium duxi: quòd figurarum non ita definitus numerus videatur, quin ex antè relatis pleræq; ad unū pertineant genus, ut solis & clypei similitudo, præter easdem quoque

quoque orientur & alia, aut saltem incidere innumerabiles possint: cetera quæ tubam referant, quæ pecten, quæ quadrata, quæ duobus aut tribus cornibus insignita. nam quod ad fictionem pertinet figurarum, dubito sanè, ac dubito vehementer, num apparuerint vnquam, quales Arabibus memorantur: cum nullis annalibus proditum sit, alios orbi illuxisse cometas quàm vel gladij, vel iaculi specie, vel in formam pyramidis assurgètes. Cornuti semel duntaxat meminerunt: ac si qua figura reliqua est præter eiusmodi, illud cõtrouersum fuerit, num pleræq; ignita meteora veteres cum legitimi comete ratione cõfuderint, ut vel ex figura gladij liquet.

1. Ceratoeides altera. 2. Ξίφιας altera. 3. Ξίφιας tertia. 4. ιππίτευς varia. 5. Quadrata.

Quin & illa præ sagiendi methodus obscura & confusanea est, omnisq; tantorum discriminum palliata quedam ratio certis demonstrationum principiis destituta. Rectius Aristoteles omnem figurarum varietatem in duo genera re-

Aristot. opinio de numero cometarū.

legauit, κομήτην, καὶ πωγωνίαν: quòd vel in longitudinè amplius, vel latitudinem coma illorum proferatur. vulgo barbato alios vocant, alios comatos, postremo ex caudæ similitudine tertium genus annumerant. nostra aetate nulli ha-

9. Præcipue cometarum species nostris temporibus visa.

Decometarum nat. & loco ortonea hætenus opinio.

Cometarum proprietates insigniores.

1. Effluvia.

2.

3.

Loci mutatio.

4.

Moueri motu raptus.

5.

Non scintillare.

Duratio.

ctenus (quod sciam) præter caudatos extitere. quanquam aliis in acutum angulum magis, aliis in amplitudinem, vel æqualem à radice vel paulatim læscemtem portenso iurare vileantur, quod expositione ad solem, nostrosq; obtutus cõsequi semper sum opinatus. valeant certè, qui a suc census exhalationibus materiem crinito syderi tribuerunt, nisi solidiora proferant argumenta, aliisq; tibiciniibus mystica illorum generatio celebretur: nos locum illi in vniuersi parte nobiliore statumus, quam vt planè respiciat vim corruptibili meteorii.

Sint igitur hæc etiam cometis propria. 1. semper adesse quadam defluvia, sicut in longit. seu latitudinem proferantur: alioqui perit & nominis ratio. 2. seruare certam extenti radij, vel luminis analogiam ad centrum solis. 3. nunquam diu consistere eodem loco, etiam secudum proprium motum. 4. nam quod plerosq; stationarios esse voluerint, nullis id cõstat historicis monumentis, aut si visus est stare, quæritã quam diu, & num potius sic ad oculũ videatur. 5. est moueri semper raptu primi mobilis, ac 2.4. horrarum spatio semel circumagi, nisi consistat in ipsis polis, aut proprij motus anomalia impediatur. Quinto non scintillare vnquam vllis historiarum testimonijs manifestum est, cum sint planetis propiores aspectui nostro, & lux eorum caelesti conditione inferior: duo enim sunt quæ scintillantis luminis speciem causant, splendor radiorum & puritas, vt quandoque in sole & Venere visum est, etsi rarius: deinde & distantia ob rarefactionem radij visus, per diaphanon maius, vt in Ioue & Saturno per status aquilonarios, quanquam certius ex parallaxi cometarum, hi multo inferiores concavo Luna quam sepius deprehendatur. Sexto & illud peculiare, vltra annum dimidium vix persistere, vt longa docuit observatio: siue quod numeri crinici certa sint lege reuincti, met amq; habeat præsimi-

præfinitam, quam transcendere nequeat, sole ad loci sui oppositum pertingente, quem in exortu syderis obtinebat: siue quod materia modus non vltra sustineat solis vim, à quo & cogi diximus per influxus concurrentium planetarum, ac rursum certa periodo, radiorumq; antipathia dissolui ac penitus eneruari. Sit hoc postremum inter pathemata, iuxta prædominantis planeta vim motus quoque analogiam vt plurimum respondere: etsi in eo sit plurimum ataxia, propter cogitationem quandam ætheri corporis cum elementis. Materiem verò cometa, vt superius dictum, ex ipso æthere & via lactea cogi in syderis speciem, & quodammodo sic animari, rationi cõsentaneum imprimis esse credidimus: sequiturq; eodem fonte & corollarium alterum, præter circula-rem motum à primo mobili dependentem, præterq; propriũ, quo partim certis, partim incertis passibus in eadem superficie diuagatur, accedere posse & tertium motum qui vel rectus sit secudum altitudinẽ ætheris, vel circularis, vt planetis in epicyclo, vel inæqualis & ex vtroq; compositus, nec propter tam difformes anomalias, etiam ex obseruationibus infinitis certam illorum regulam, vel motus theoriam statui posse. Δὶς τὰυτὴν ὑπερὸς ἐκείνῃ, quo mens humana spectaculorum obruta multitudine, suam agnoscat inopiam, tenuitatemq; potentia, quæ tam angustis limitibus coërcetur. Sed cur hanc motus amissim in cometis non cõstare queramus, si ne quidem hætenus in purè caelestibus inconcussa sit demonstratio? si in Mercurij stella astronomorum tanta varietas? si & in Marte ac motibus octauæ cali, imò & in totius mundi systemate & theoria. Sed reuertamur vnde digressi, & cometarum decreta, vt ordo postulat, exequamur.

Cometarum significatio quadam communis est omnibus, magnas enim mutationes inducunt tam elemẽtis mundi, quam animantibus, nonnihil quoque consortij iure decer-

7. Analogia ad planetas.

Vera cometæ generatio.

8. Motus diuersi generati cometis propria

9. Obscuro & incerto

Observationis difficultas.

De cometarum portentis.

e. De vniuersalibus.
Consensus cum
syzygiis celestibus.

nunt in regni status ac ciuitates, non tamen tantopere ut cause effectrices, quam signa quapiam, & soboles eiusdem cause. Oriuntur enim, ut diximus, rara synodo planetarum, quae ferè mutationibus magnis reipubl. (sic ferente numinis providentia) correspondent. Sic enim & minis propheta signum regressus solaris aptè conuenit temporis regis Ezechiae. Volunt quoque perpetuo ab illis portendi aut obitus magnorum regum, aut bella ingentia, aut famem, aut pestilentiam: existimantes id genus vrendi, exciccandiq; facultatem obtinere. Sed errant mea quidem sententia toto caelo, nam experientia constat, subinde & aëris peperisse temperiem, pacē, annonae copiam locis plerisque, quibus etiā visi sunt imminere. Saepè etiam nec regum quispian celebrioris fama intra anni vnius, alteriusue circuitum vita decessit. Quid si enim natura Iouis, aut Veneris proxima? si rursus Saturni frigidum sydus aut Cyllenij referat, aut indolem quampiam frigidiorū plurium confederatione contractam? Nunquid & gelu insolitum, & inundationes aquarum, & terrae motus insequi consentaneum est, praesertim si in cognatis caeli partibus fulgeant, vel ad vapores subleuandos multiplex syzygia succedat? Alia igitur, alia longè, & solidior via, qua pro captiui mentis humanae probabilem quandam proferre sententiam licet.

Modus praesagij qualis esse debeat.

Duo pronuntiandi modi maximè securi in genere & sub hypothesi

Primò etenim sub conditione loquendum, ut monimus supra, ne Deum suismet instrumentis atque legatis, vel homines humanamq; rempublicam rebus se potestate inferioribus alligemus: minitari scilicet hac, vel illa, ventura insuper, nisi celerius occurratur. Deinde circa praesagij genus aberrare non facile est: magna portendi scilicet, praesertim regibus, quod loco sublimiore promineant: mox verò & magistratibus & populis, per consortij legem: postremò etiam in hisce mundi simplicioribus elementis, propter periculum dys-

crasia,

crasia, cuius nomine fortassis & frugum status, & valetudinis in animantibus, aliam atque aliam faciem sit habiturus. In omnibus denique si dicamus & magna, & rara, atq; insolita posse propediem sequi à portentis eiusmodi, cur adeò vel à pietate Christiana, vel philosophica puritate id videbitur alienum?

Quòd si verò concisus te à genere ipsius euentus ad speciem certam, modumq; receperis, fallere se penumerò: quòd maiorem huius providentia partem, magis inuolucris natura circumscrisperit Deus: quòdq; cōsiderandarum rerum varietas incertum animum, carnisq; umbraculo tectū, hinc inde in contraria saepe deflectat, inq; simplicioris veritatis consistere vix patiatur.

Est tamen aliqua, sed tantum probabilis, ratio, non quidem propter principia seu generalem artis ideam, quae praestantissima est, sed propter particularium canonum multitudinem, inquisitionis difficultatem, sensus deniq; aut observationis inopiam: vel si planius voles, erratur primū ex ignorantia rerum agentium, ut stellarum, & quae stellis proxima sunt, siue substantiam spectes, seu magnitudinem, numerum, situm, progressum, facultatem, in singulis errandi occasio est inexplicabilis. Deinde grauius illud, quod ex materia sinu. Quam multiformis illa in mūdo inferiore varietas, solius vel loci, vel temporis ratione? quam denique obscura causarum agentium & passibilium inter se applicatio? quarum proportionales solus intelligit, qui mensuras primū, numeros & pondera rebus vniuersis geometrica lege praefixit. Quid igitur reliquum? nisi communissima via, vel artis verissima, sed in natura gremio delitescens, obscura comprehensio, cuius iudicium sinuosum ac lubricum, exercitatio infinita, virtioq; tum sensus tum rationis obnoxia: quanquam, ut praclare Hipp. libr. De arte, propter errores

Prædictio circa Angulorum probabilitas.

Propter quantitatem & proportionem omnia in subsumptione partic. infinitis, gno. tenebris inuoluta.

Digressio ad vanitatem Astrologicam demonstrandam in viurpatione praedict. certè circa partic.

N 5 homi-

Ex numero
& magnitudi-
dine.
Ex loco.

Figura octau-
cæli.

Signorum
trigoni.

Ex tempore.

Ex pluribus
in vicem col-
laris.

Ex distantia
& sublimitate.

coloris differentiam stellarum prædominantium vires, & nomina designare: vt qui pallidior sit Saturni; qui radio fulgidiore subrutilans, Solis aut Veneris; qui planè sanguineus, Martis; colore argenteo, sit Iouis aut Luna; colore vario vel instabilis motu; Mercurio tribuatur. Idem ex figura, & reliquis generibus æstimandum. Ex numero cometarum & magnitudine significationis robur & efficacia colligetur: quam videtur Ptolomæus inter questionum genera neglexisse: nisi sub modo comprehendas. Locum euentus, non aliàs rectius discas, quam ex prodigij loco: vt si cum primùm apparuerint, in quadrante constiterint Orientali, vel Occidentali: si à sole occidant, vel ante ipsum oriuntur: si latitudinis Austrina, aut Boreæ: si deniq; in signis aqueis, terreis: si cum syderibus quæ figuram hominis, vel animantis alterius à mû di exordio tenuerunt. Multi enim has vniuersim ad allegorias trahunt, omnemq; propemodum particularis prædictionis abditissimam rationem inclusam volunt, quam verè, aut superstitiosè potius, aliorum esto iudicium. Valde placet signorum per trigonos distributio, quam Ptolomæus certis terrarum partibus methòdo pulcherrima applicauit. quanquam nobis sit alia quedam longo tum vsu, tum rationis exercitio constituta, locis atq; temporibus nostris exactius quadrans. eam edendam aliàs in opere Meteorographico reseruamus. Similiter verò ex apparitionis tempore, tempus effectuum datur, eodem penitus modo quo à Ptolomæo in aliis iudiciorum, magnarumq; mutationum principijs definitum est. quam Ptolomæus multo angustius pleraq; cõtrahat, ad anni vnus anfractum atq; alterius. Certè cum duratione prodigij, magnitudo meritò & altitudo est comparanda, vt decretorum siue euèrium tempora colligantur. Quæ altius emicant ferè & pluribus signant, & efficacius. Similiter & quæ maiora sunt, pro distantia ratione diuturniores vt plurimum

rimum vires infligunt. Quare iuxta differentiam loci & magnitudinis, etiam ponenda primùm totius circuitus amplitudo. Verùm in hac ipsa particulatius prima initia, progressus, status, decreta, tum per positiones in signifero et cardinibus mundi, tum decreta, & succedentes radios, ingressusq; planetarum poterunt præ sagiri. nam aliis effectibus crises per horas & dies, aliis verò per menses aut septimanas, aliis postremò per annos integros, imò vel annorum septenarios numeratur, habita interim vbiq; numerorum consimili lege, quæ reuolutionibus orbium supernorum tota respondeat. Id verò exemplis optimè confirmatur. Sed (prius vt pensam hoc absoluamus) quicquid iudicij reliquum est, difficultatem non habet, excepta specie motionis, quæ ad effectus modum plurimum facit. enim verò multum refert vnde moueri incipiant, quæ ferantur deinceps, & quibus cæli partibus euanescant. vbiq; longitudinis, latitudinis ratio instrumentis accuratissime fabricatis, vt radio, annulo, quadrante, astrolabio, etiam (si ad manum fuerint) armillis Ptolomæi iterum atque iterum ad sensum adhibitis, exploratur. Ita si hostium externorum significetur irruptio, discas fortassis & vnde, & in quam terræ partem futura sit expeditio. Et hæc quidem vniuersim ad ipsius cometa naturam proprius referuntur. Erant & alia simul in iudicium adhibenda, ne ad pauca respicientibus contingat $\pi\epsilon\rho\alpha\lambda\omicron\gamma\iota\kappa\epsilon\delta\zeta$. Nam (vt capite superiore docuimus) euariant plurimum, imò & penitus euertuntur, decreta causarum, pro conditione subiecti: quare & in ipsa materie status præsens pariter ac præteritus contempletur, de quo considerationis genere satis ex demonstratis hæctenus liquet. Tertium instrumentum est causarum concurrentium accuratus intuitus. Ita non solum ad naturam cerniti syderis vestigandam, magnas planetarum synodos scrutantur astrologi: sed & ipsorum euèrium gratia, ac

Singulis prodigij (suis primùm circuitus assignandus, ac pro proportionem in singulis suis partibus per numeros criticos exarantur.

Ex motu cometarum.

Canon secundus.

2. Ex analogia materiae receptricis.

Canon tertius.

3. Ex concurrentibus causis atque effectibus.

tia, ac propter *meteoris* sublunares: quæ quoties supernis corporibus obsecundant, ab usdem sanè velut antiquiore principio, magisq; stabili potestate spectantur, quam à cometis: qui et si caelestium soboles sint, nus tamen cooperandi nō paruum significandi maximum consequuntur.

Qua cæli figura cometæ positionis, orientur.

Stationes planetarum in primis officies.

Canon quartus per similitudinis instrumentum. Simile in arte medica.

Cur iudicandi methodus in cometis lazius quam phænomenis cæteris demonstrata.

Equidem hoc diligenti observatione comperio, facies eiusmodi plurimum nasci ex stationibus trium superiorum, Sat. Iouis & Martis, si quando in mutuas syzygias incidant; præsertim si alter ipsorum in signis igneis, aut non procul à via lactea reperiatur, aut cum sideribus fixis naturæ Martis aut Solis, magnitudinis primæ, secundæ, tertiæ. Quin solæ stationes in vnoquoque systemate plurimum præstant; & vires influunt diuturnas. Cuncta verò confirmat Mercurij testimonium si accesserit, maxime omnium eclipses, siue defectus luminum gradiores: præsertim vbi inciderint in principium arietis, aut libræ: vbi & alia eiusdem significationis portenta concurrerint. De quarto similitudinis instrumento non est quod alius repetam: huius enim exercitationis dexteritas plurimum naturaliter inest, vsu interim, aliarumq; artium circulari quadam cognitione perficitur. Ita cum iatromathematicus videt tumores in humano corpore pestilentes fonti vitali proximos, vt circa axillas, vel parotidas, virulentæ coloris, notabili copia vel magnitudine, & numero plures, præsertim accedentibus aliis notis, vt tremore, cōuulsione, ingenti cacochymia atq; putredine: mox ille certissimis argumentis, mortem egroti imminere prædicat. Idē transacta similitudine, de cometis indicat, respectu ipsius vniuersi: postquam scilicet & figurarum conformis ratio, et colorum, & motus, & quantitatis formam, materiemq; in vtrisque analogam esse demonstrat.

Nimis digredior ab instituto, cum hic nō adeo leges, quæ exempla fuerint referenda. Sed placuit etiam particularis

methodi

methodi schemata in crinitis facibus explicare: quo doctrina illorum, & ratio exactius constet: neque deinceps quispiam cum cometis, multa natura prodigia tum inferiora dignitate, tum sublimiora confundat: vt nunc de nouo sidere à multis turpiter factum est, dum cometam esse definiunt, nullo penitus fundamento: nisi quod aliud probabiliter non occurrat. Sed postea latius, nunc ex toto aceruo historico pauca subiungimus.

Cometa 6. mensium (quod ætium illius generi longissimum memoratur) effulsit anno à natiuitate Domini 66. seculata ingens mutatio imperij Romani, aliæq; innumera, sub Claudio imperatore.

Cometarum plurimum exempli.

Cometa maximus, quo tempore Mithridates nascitur, anno mundi 3780. ante Christum 183. qui quartam cæli partem sic occupat, vt totum vndiq; ardere videretur. durabat dies 80. Ferunt huius splendore solis lumen propemodum torpuisse. Portedit mortem Scipionis, Hannibalis, Celtiberorum cadem in Hispania, bella ciuilia inter Syllam & Marium.

Sub Augusto Casare ingentem cælo fulsisse lampadem ferunt: imò & in eadem pueri effigiem visam, de qua vates consulta Augusto reddidit, huc puerum sese augustiorem fore, dignamq; quem Augustus adoret.

Cometa gladij forma, die Azimorum vrbi imminuit Hierosolyma, annum integrum perseverans; quanquam alterum genus peculiaris figura ac durationis modo, quiddam supernam criniti sideris indicari: quare potius inter ostentia omnino metaphysica referatur. Secuta est vrbs misera deuastatio, de qua Iosephus amplissime scripsit, concinentibus aliis in super signis atque oraculis, perierunt vnde decies centena millia Iudeorum tum fame, tum gladio.

Cometatum alterum genus ac prorsus metaphysicum, & quædam.

Fulsit acontias, (sue cometa iaculi similitudine) de quo

Acontias quinto

quinto consulatu suo Titus Imp. præclaro carmine cecinit, anno Domini 80. Tres ciuitates Cypri terræ motu corruerunt. Secuta ingens pestilentia strages, vt per plurimos dies, mortuorum plura centenis millibus efferrentur: mox vna calamitate alteram protrahente, mortuus est Vespasianus Imperator, cui Titus successit.

Cornutus
cometa vel
seratoeides.

Anno quo Græciam Xerxes inuasit decies centenis millibus hominum, obuia quæq; vastans, atq; diripiens: cometes fulsit cornu figura.

Solaris vel he-
liodes.

Arsi & igneus alter orbicularis, magnitudine non inferior sole, noctem splendore superans, ante bellum Achaicum, excidium Carthaginis miserandum: quo deleta funditus vrbes clarissimæ Græciæ Corinthus, Thebæ, Chalcis, & c. est autem euerfa Carthago anno vrbis 207.

Varij cometae
ante insignes
reipub. aut
religionis
mutationes.

Sic & ante initium belli Peloponesiaci per 75. dies visus est alter cometa horribilis. Item ante Atheniensium cladem in Sicilia: ante casus Lacedæmonios à Thebanis ad Leuthia Bœotia: ante ciuile bellum Cæsaris & Pompei: vt Lucanus, Ignota obscura viderunt sydera noctes, Ardentemq; polum flammis, caloq; volantes Obliquas per inane faces, crimemq; tremendi Syderis, & terris munit antem bella cometen. Antecesserunt cometa & heresim Arrhianam, Gothorum incurfus & Vandilorum, Roma direptionem sub duce Borbonio, Mahumeticam pestem in Arabia, Bulgarorum in Thracia, factionem Guelforum & Gibelinorum in Italia.

Scribit August. Niphus anno Domini sesquimillesimo supra quartum, biennio post congressum superiorum planet. in cancro natum esse cometem horrendæ molis ac lucis, quem altero biennio post tanta vredo, & siccitas est secuta, vt à Ian. ad Nouembrem vsque ne gutta quidem pluuia sit apud Insabres visa.

Cometa Haly
tempore.

Haly cometam à se visum prædicat in scorpij signo, sole

tau-

Taurum per agrante, cuius fulgor vt Luna ortus, quadratens diei propemodum occuparat. Secuta inter Mauros atrocissima prælia, ciuitatū excidia, cades innumera, siccitas summa, fames, pestilentia, & contra regem heresiarcha potentissimus. Hac ille ad copulam Martis, ac Merc. referebat.

De his qui mortem Iulij præcessere, sic cecinit Maro:

Non alias calo toties cecidere sereno

Fulgura, nec diri toties arserè cometa.

Cometas geminos illuxisse memoria proditum est anno Christi 1472. Item alios duos per 15. dies integros in Ianuario anni 729: quorum vnus solem antecedebat mane, alter Occidentem vesperi sequebatur. Immensa siccitas subsecuta est, bella cruentissima, mutationes inter alias admiranda.

Ante Iulij
mortem.

Cometae ge-
mini.

Aristoteles ait post cometam sui temporis hyemem fuisse oppido siccam spirante a siduo Aquilone.

Arist. tempo-
re.

Hipp. 4. Epidimiorum circa solstitium (inquit) hybernium sydus non paruum. Quinta & sexta post secutus est terremotus, morbi periculosi, acuti pariter ac diuturni, morbi regij, quintana, sextana, (rarum id genus atq; insolitū planè fuisse non dubium est) dysenteria, abressus varij, venti aquilonares, & niues: (vt autè enumerat in principio libri) circa occasum, & post occasum Pleiadum, multa (inquit) mulieres omnibus modis abortiebant, & c.

Hippocratis
tempore.

Si nostro seculo propinquiora desideres, est quem accuratissime pinxit Regionontanus ortum anno 1475. sub Libra dodecatemorio, cum stellis Virginis. Sed longa est narratio, quæ tamen argumento certissimo docet, etiam in motu illius proprio quiddam fuisse diuinum, geometricum, at herreo vel caelesti corpori consentaneum, supraq; sortem penitus elementarem.

Nostræ sæculi
come æ.

Observatus & alter à Zieglero, anno 1472. sub Libra, 2. prope stellas Capricorni. Quanta tunc legum mutatio &

o

relli-

relligionis sit consecrata, elegati carmine Pontanus cecinit in meteoris. Sed quid longius immoror? cū nemo vel planius, vel plenius ex prolesso vniuersam cometographiam ediderit haecenus, quam nobis amicissimus Ant. Mizaldus? qui suam quoq; doctrinam Enchiridio historico confirmauit. duos tantum tresue adiciam pro coronide à recētioribus obseruatos.

Nullum cometae genus illi horrois magnitudine, ac diuinitatis specie comparandum quod P. Creusserus annotat visum 1527. Decēb. 11. die in occasu, in ditione Palatinatus. Erat omnino cruentum, nube terribili, stellis, hastis & gladiis, etiam capitibus abtruncatis hinc inde circūdatus. Multi hoc spectaculo solo in marbum & syncopen incidere. Irrupit Turca potenti exercitu: Roma à Borbonio capta diripitur.

Fulsit cometes anno 1531. Augusti 15. vel paulo prius, vt Schonherus annotat, in signo Ω , recta linea primum cum duabus

duabus extremis in cauda vsa maioris. Turca Siciliam populabundus adoritur.

Item anno 1533. circa initia Iulij, alter in 5. Geminorum circa sydus Hirci, lat. 24. graduum, decl. 48. is nunquam occidebat, mouebatur tamen in orbem motu primi mobilis, deinde & proprio contra successum signorum, noua ratione circa lacteam viam (vt pater annotat) per castropea sydus ad cygnum vsq;, vbi tum primam euauit.

Idem parens se obseruasse testatur sydus obscurum, pallidum, longissima cauda directè sursum ducta, anno 1538. quā colligebat 22. Ianuarij in 9. gradu Piscium, in latit. 11. grad. recta linea inter ceruicem, & humerum Pegasi.

Anno similiter 1539, tertium describit mense Maio, pallidum, cauda breui, in 5. gradu Leonis, lat. Sept. 12. grad. mouebatur ab ecliptica in Austrum, vt etiam ex Apiano colligere licet.

De his qui pōst apparuerint, nostro huic infelicissimo saeculo minitantes, dicitur in alia huius operis parte. Nunc autem relictis cometis, ignitisq; ceteris meteoris, ad ea quae planè sunt caelestia, ac metaphysica conscendamus.

De his quae circa Lunam, Solem, & stellas in regione caelesti mortalibus ostenduntur, sublimis, ac prorsus diuina est consideratio: sic tamen vt triplici genere distinguatur. Pleraq; sunt penitus naturalia, sed raritatis ergo inter prodigia reponi vel à chronographis solent. Eiusmodi sunt coitus supernorum syderum trium, qui tantum intra 30. annos contingunt semel. Item coniunctio orbium superiorum in capitibus Arietis & Librae, quae omnium rarissima est, atque ad mundi totius cardines, ortum scilicet, ac aetatem mediam suae vigorem, atque occasum praecipue spectat. Sunt eiusdem generis eclipses solis & lunae, praesertim vbi totus diameter obscuratur. Pleraq; rursum inter diuina & naturalia conditio-

A patre auctoris obseruati cometæ.

5.

6.

7.

Decima commemoratio prodig. de his quae caelestibus accidunt vel vetè vel secundum apparentiam. Coitus rariores in caelestibus locis.

Eclipses rariores.

nem mediam sortiuntur: vt 3. videri soles, 3. lunas, st. ellās cælo decidere, solem, lunam vt globos igneos volui natiuo lumine destitutos. Postremò sunt prorsus supra naturam, eclipses fieri tempore non suo, vt illa sub passione saluatoris, quam elegantissimè in quadam epistola ad amicam suam describit B. Dionysius Arcop. Item solem stare, vt tempore Iosua: retrogradi, vt tempore Ezechie: stellam nouam apparere; vt sub ortum salutis nostræ; & hac atate nostrâ, qua nos inter calamitates horredus felices etiam atq; etiam puto, quibus aperto testimonio, diuina sapientia, amoris, ac potestatis gloria testari apud posteros licet, eadem q; spectata corporeis oculis affirmare, qua fieri posse, nulli philosophi hactenus, suis fieri rationibus, vel semel in animum admisissent. Mirum imprimis (si modò verū) quod ex Marci Varronis monumentis citat D. Aug. 18. De ciuit. Dei. In cælo mirabile extitit portentum, (sic habent verba Varronis) vt stella Veneris (quam Plautus Vesperuginem, Homerus Hesperum vocat) mutarit colorem, magnitudinem, figuram, cursum: quod factum ita neque antè, nec postea sit. factum hoc Ogygio rege dicebant Adrastus Cyzicenus & Dion Neopolites nobiles mathematici.

Hipparchus ad constituendos fixorum syderum motus, varia demonstratione subnititur: sed imprimis tamè ex apparitione confirmat duarum, quas prior etas minimè vidit.

Hyginus capite 192. scribit Pleiadum vnam Electrā nomine, sub Troia excidium ab oculis vanuisse, eamq; marentem crines solutos spargere, quorum congeries cometa corpus efficiant: hoc etiam Nasoni in Fastis consonat, ac Raymondus Lullio, qui cometas similiter vt stellam nasci ac perire, non generationis aut corruptionis via visus est intelligere, sed aggregatione lucis, ac dispersione in firmamento.

Volunt & capto Byzantio stellam Polarem non amplius

Solis stationes aut regressus.

Stellæ nouæ.

Rara phenomena syderum ex vetustis autoribus & hæotericis.

plius visam, quanquam alij non nisi in Eubœa,

Testatum reliquit Albumasar, se cometam vidisse supra Veneris corpus.

Imò pleriq; annis 1572. & sequenti, lucidiores & splendidiore multo redditas stellas in pede Orionis, & ala corui.

Plutarchus De gloria Atheniensium scribit, quo tempore superiores fuerint Græci apud Famagustâ, quod Luna adhuc gracilis, impleta fuit accessu luminis repentino.

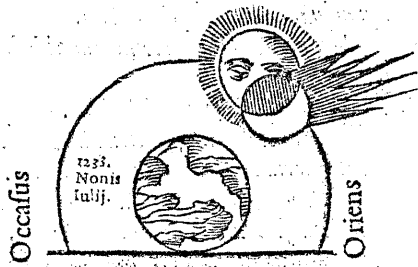
Paulo ante memorabilem stragē Caroli Magni in montibus Pyrenæis, Sol adeo obscuratus dicitur, vt Mercurij stellula prope illius centrum, velut candidior macula spectaretur.

Anno 1568. prima Septembris, visum interdiu caput Ω , subsecuta mox Venetiis armamentarij naualis conflagratio miseranda.

Plura eiusmodi in vetustis Græcorum & Arabū monumentis, pleraq; in Sabellico leges, magna tamen ex parte vel obseruatorum incuria vel temporum vetustate non admodum clara: ac fortasse propterea minus vel fidei, vel ponderis apud posteros habitura. Sed hæc presentis syderis apparitio fecit, vt plura quæ pridem fabulosa putauerim, apud me fidem vel maximam mereantur: vt paulatim & doctioribus placet, eò prouectis scilicet vt præter Peripateticam scholam, in cælis plurima ceu mutabilitatem insolitam, positionem vacui, penetrationem corporum, & id genus alia admittere compellantur, nec habeant vitra quod respiciant, quam illud Hesiodi, $\delta\iota\delta\varsigma\ \mu\epsilon\gamma\alpha\lambda\omicron\iota\sigma\ \epsilon\kappa\epsilon\pi\tau$.

Solis eclipsis admodum portentosa describitur anni à nat. Christi 1233. 3. nonas Iulij: qua Luna corpus obiectum Soli visum est in 6. angulos eneruari versus Orientalem plagam. Multa tunc simul incidere portenta grauissima, Christiana respub. afflictæ est supra modum.

Exemplum recens eclipsis prodigiola.

Magni defectus solis.

Defectus solis maximus stellis toto caelo conspicuis, quem & quadrupedes pavisse ferunt, anno 1434. 15. Kalend. Jul. similiter anno 880. Imminent tales & annis 1583. decimo nono April. Item 1605. 2. Octob.

Totus diameter solis obscuratus anno Christi 241. hanc secutus eclipsim terrae motus ingens, mox & hiatus, qui cum hominibus multas civitates absorpsit, ac postremo pestilentia vix vlli haecenus comparanda.

Sex soles.

Rex Poloniae vidit 6. soles: is autem qui ad Occidentem stabat, atra fuligine squallidus apparebat: neque multo post Galliae rex Franciscus in acie captus. Nec vspiciam spectari solent eiusmodi, quin noua foedera consuantur, aut conspirationes clandestinae, vt quemquam fastigio suo deiciant vel dolo, vel vi & malis artibus comprehendant. Multum in illis praeter numerum, & figuram, ipsa positio, ad praedictionis certitudinem facit: an ad latus, an sub legitimo sole locentur, an ortum, an occasum versus, Austrum, an Aquilonem, &c.

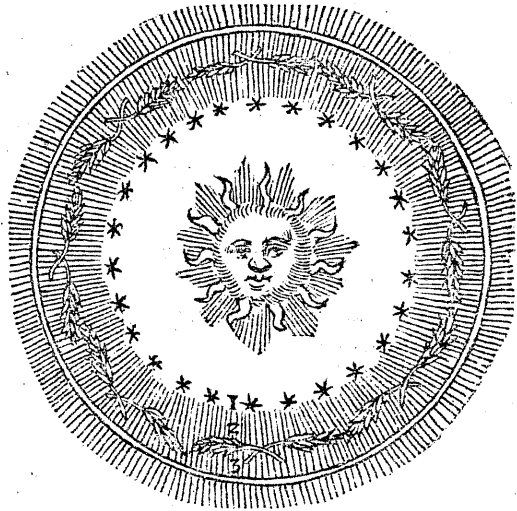
3 Soles in vnum coeuntes.

Ipsa natali saluatoris die 3. Soles visi in vnum coeuntes, vt a Frisobio scriptum est: quae species dubio procul Dei vniui aut trini cultum mortalibus portendebat.

Sub imperium Augusti Caesaris, vt auctor est Plinius, ingens circulus circa solem ceu radiaribus stellis insignita corona apparuit: deinde & alij duo, vt ex Suetonio patet atque

Dione,

Dione, quorum alter iridis elegantissima formam, alter ex spicis triticeis sertum praeseferbat: argumeto perspicuo imminenti iam euangelij noui, id est religionis publicae, pacis & vbertatis.

3. Soles visi anno ab vrbe condita 712. vt Plinius lib. 1. cap. 31. Nat. hist. Occisores Iulij ab Octauiano victi, qui & mortem conscituere iisdem pugionibus quibus Caesarem interfecerunt. Sic raro antecedentem scelestum deseruit pede poena claudo.

Quin & ante Iulij cadem, quid noster Maro? quam philosophice!

Sol tibi signa dabit, solem quis dicere falsum
Audeat? ille etiam cacos instare tumultus
Saepe monet, fr. audemq, & opera tumescere bella:
Ille etiam extincto miseratus Casare Romam,

solis praesentia.

O 4

Cum

Cum caput obscura nitidum ferrugine textit,
Impiaq; aeternam timuerunt secula noctem.

Plura eius generis prodigia, sed latiora, natiuitatem Do-
mini praecessere: quae consulti vates adulabundi cum Virgilio
ad Augusti filium retulere: vnde illud, Sicelides Musae, &c.

Sol per 17. dies caelo quamuis sereno, lumen tamen terris
non ostendit, ex quo Constantinus Imperator & vita & o-
culis priuabatur.

Anno 1547. Sol per tres dies ceu persusus sanguine com-
parebat, sed maxime sub occasum, vt etiam ex stella pleriq;
in Meridie conspicerentur. Idq; ante conflictum, & capti-
uitatem Iohan. Frederici Saxoniae ducis. Idem & circa Lu-
nae corpus euenisse annotat pater, nec meam effugit memo-
riam, quando tunc primum puer Mechlinae literis operam
dans, ad aetatem annorum 12. peruenissem, & cu aliis ma-
gna admiratione conspexerim.

In hoc theatro diuinorum, supremus atq; vltimus locus
spectris, & simulacris duntaxat apparentibus datur: non
tam dignitatis nomine, quam quaedam omnino insolita specie
nos perturbent, atque insuper nec certum obtineant locum,
neque materiem definitam, imò vel vulgo protinus ceu sola
diuinitus edita, ceu ministerio facta genij boni vel mali, in-
ter omnia certa, interq; oracula nuda, aut potius miracula
collocentur.

Amplissimum illud ostentum Constantini Imperatoris cu
infidelibus pugnaturi. Crux enim insignis calitus fulsit, miro
splendoris radio circumfusa: tum & vox audita, in hoc signo
victoriam spòdens, anno 316. cecidit Maxentius cum mul-
tis suorum milibus, atq; e pontem Tyberim princeps, aqua-
rum vorticibus est absorptus. vide historiam Tripart. cap. 5.
libro 1.

Iudaos Cretā inhabitantes cacodemon specie vatis Moy-
sem

Vndecima cō-
memoratio
prodig. quae
phantasmato
nomine ve-
rius appellan-
tur.

Prodigium
Cōstāt. Imp.

Demon illu-
egns Iudaeis.

fem quempiam pra se ferēs, mira arte decepit anno 434. hoc
enim effecit, vt in mare sese prouicerent agminatum, persuasi
scilicet se sicco pede iterum transuros, cum libertatis am-
plissima spe. Discussit errorem hūc pietas Christianorū, quae
multos tum quoque eripuit letho: sed multis milibus ita per-
emptis, pseudomoses ille nusquam potuit reperiri.

Dignam memoria sempiterna, quod in pleriq; annali-
bus scriptum legi, tantum fuisse ludibrium spiritus nequam,
vt viri feminis sub congressus tempora conglutinati mutud,
vix diuelli possent, nō secus quam in brutis pleriq; solet: nec
prius cessasse id malum, quam vota & preces publica ex-
pirant.

Ignitas acies caelo discurrere vidit Italia, conflictus quoq;
& tubarum sonitus, guttis sanguinis ex alto in terram de-
cidentibus, anno 570. D. Gregorius supremum diem iam ve-
nisse crediderat. Longobardi inuadunt Italiam, vastant atq;
diripiunt, Christianos tum milites, tum sacerdotes horren-
dis suppliciis persequuntur. Huc pertinent ea quae libr. Ma-
chab. temporibus iudae fortissimi, nec non à Iosepho prodita
temporibus Titi Vesp. ante miserandum vrbs excidium, con-
specta Hierosolymis memorantur.

Similiter ferē agrorum fragor & tuba terribiles audita
è caelo ante Romanorum maximas clades, anno vrbs condi-
ta 640.

Stella de caelo cadere visa anno Christi 765. secuta est in-
gens siccitas. Stellas cadere.

Nubes sanguinea, crux ignita, hominis species in sublimi
conspicua, anno 1120. Hominis spe-
cies ignita.

Mirum illud spectaculum, imperante Theodosio, stella plu-
rimae inuicem agglomerata instar examinis, cuius historiam
disertè Nicephorus tradit. Ostensum hoc anno 280. Stellarum cum-
mulus admi-
randus.

At quam nouum quod sequitur in Saxonia? 18. homines
Saltus prodigi-
ofius.

tum viros, tum feminas, nocte natalis Domini, in cœmet-
rio quodam, ad choram aptè compositos, cum sacerdotis
precibus nollet desistere, ab eadem obiter maledictos, ad
maledictionis formulam saltasse per integrum annum. au-
ctor Vincentius, atq; alij plures.

Species post
mortem.

Horrenda penitus, quæ de Benedicto nono Pontifice me-
morantur anno 1046, ipsum videlicet in forma bruti ober-
rasse, de causa interrogatum respondiisse, quæ cura in viuis,
eadem post fata sepultis, vel quid ab ea sententia non alie-
num, ut scribit Nauclerus.

Signa varia.

Sunt horum plurima, quæ sub ominibus continentur, pri-
uatimq; & publicè sæpe concurrunt, velut vrgente Deo, ut
mentes ad cogitandum alius erigantur: quod summus poë-
ta considerans dixit,

Tellus quoq; & æquora ponti,
Obscantiq; canes, importunaq; volucres
Signa dabant, &c.

Ac paulo postea,

Armorum sonitus toto Germania calo
Audiit, insolitis tremuerunt motibus Alpes.
Vox quoq; per lucos vulgo exaudita silentes
Ingens, & simulachra modis pallentia miris
Visa, sub obscurum noctis, pecudesq; locuta,
Infandum sistunt amnes, terraq; debiscunt,
Et mæstum illacrimat templis ebur, æraq; sudant.

Deinde circa finem:

Nec tempore eodem
Tristibus aut extis fibra apparere minaces,
Aut puteis manare cruor cessauit, & alitè
Per noctem resonare lupis vluantibus vrbes.
Quæ sunt secuta è vestigio ponit.
Ergo inter se paribus, &c. Georg. 1.

His illa

His illa coniungito quæ de Didone retulit ante fatalens
diem. Aen. 4.

Præterea fuit in tectis de marmore templum
Coniugis antiqui, &c.

Verùm hisce oraculis assinia sunt quæ ex oculis ani-
morum impulsibus proficiuntur, ut furores subiti, ecstasies,
vaticinia.

Falsi propheta fictis miraculis populo imposuerunt quam-
sepius habes exemplum in Simone mago: sed recentius
anno Christi 1141. cū tales exorti subito plebem ignobilem
eò serè per suasam pertraxere, ut clam Iudeis interitū moli-
rentur, actumq; de illis fuerat, nisi D. Bernhartus obstiti-
set, admonens manus abstinendas celesti oraculo, ne scilicet
temerè contra diuinam providentiam machinarentur, qui-
pe quæ se reliquias illorum seruaturam, antè promiserit.

Duodecimæ
commem.
Prod. circa oc-
cultos tum
animorū tum
reipub. motus

Pseudopro-
phetæ.

Apud Saracenos & Persas dirum illud furoris atque de-
mentia genus, quo multi bovis omnibus amandatis atq; ve-
nundatis sponte se nudos in flumina comiecerunt, persuasi hac
sola via sese solutos angusto vitæ istius carcere, sursum euo-
laturus. Sed principibus aliquot per Tercarum imperatorem
capite mulctatis, ea paulatim se remittens insania conque-
uit, anno Domini 757.

Furor prod-
giosus.

Narrantur & vaticinia, quæ à plebeis etiam, ac sæpe ig-
noto auctore profecta, vim oraculi: ex rerum successibus ob-
tinuerunt: sæpe & fama futuri tanquam præsentis, aut præ-
teriti, occulto numinis inspiratu, raptimq; in populum per-
uagatur: ut quasi ex ore infantium, ac lactantium suâ Deus
restitam magnificentiam velit.

Vaticinium.

De Marco Cæditio legimus ignobili viro, vrbs ruinam
dudum antè prædixisse, quam Roma à Gallis exusta duce
Borbonio vocis fatidicæ veritatem animaduertit: quod de
Cassandra similiter cecinit Maro, non antè Troianis cre-
ditam,

ditam, quam euentus approbarit.

Vaticinium
mirabile.

Sed quam illud celebre, atque inter oracula memorandum, ante deuastationem Hieros. ignoti generis hominem toto oppido discurrentem, in singulos vicos illud infeliciois ominis clamitasse, *Va vobis, va ciuitati, &c.* flagris quoque exagritum publice, vocem non aliam sed altiore spiritu protulisse, donec aduentante iam exercitu Vespasiani, consistens in moribus illud adiceret, *Va vobis, va ciuitati, va mihi:* quo dicto telum ex aduerso veniens, vatem e medio dicitur sustulisse.

Oraculum.

Ante salutis exortum, celebre est cessasse per orbem vniuersum oracula demonum, siluisse lauros & tripodes, alicubi cum idolis templa funditus corruisse. Rogatus Apollo vni respondit, cedendum esse potentioribus.

Sed horum infinita narratio est, ac qua sola implendis voluminibus possit sufficere. Quare ne cuncta in vnam (quod aiunt) cyceone aut sartagine confudisse videamur, sit istuc nostri discursus epilogisticus finis ac meta, vt & presentis seculi rara prodigia lustraturi, non prius defesti longè petitis historiis obruantur, quam ad propinquiora pertingant, quorum gratia res præterita memorantur: sed potius in illis instructi variè atque exerciti, in hisce demum domesticis conquiescant.

Ingenia prodigiosa in
republica.

Est autem nostra hæc ætas monstrorum omnis generis fertilissima, siue res vniuersi spectes, siue religionis ac reipublicæ, seu improbissimorum hominum in omne nephas vsque ad miraculum astuta, peruersaque ingenia, vt quemadmodum olim felicio Mercurij prodigiosos partus ex viuis eorum monumentis fuisse colligimus, Traianum exemplar iusticie & probitatis; Alexandrum fortitudinis, felicitatis; sapientie, Salomonem; totius optime harmonie, Dauidem regem: & (si magnis parua conferre libet) philosophia miracula

Exempla virtutis atque sciencie.

culla Platonem, Socratem, Aristotelem, Pythagoram, Mercurium, in literis humanioribus Erasinum; in mathematicis Copernicum: aliosque eximios in aliis facultatibus viros. Sic hodie tanquam scena rerum inuersa, paucis duntaxat exceptis, nihil propemodum videas præter infausi Mercurij sobolem sceleratam; (credo vt ille à Ioue descendit, iam Saturni, & Martis syderibus copulatus) nil præter lychuuchos omnis barbarie, seditionis, crudelitatis, iniustitie atque tyrannidis, omnis neglecte religionis Christiane, pietatis in proximum, disciplina politica & militaris. Et si hæc non verè ferrea est, aut figulina potius ætas per Danielem decantata, certè illi videtur proxima, & quedam non parua, sed paulò posterior atque deterior, in illius polymorphæ imaginis calce locanda. Vtiam hac tempestate rerum immedicabili, hæc factiones plus quam Gibellinas, hæc tam acerba huius ætatis dissidia, & procellis innumeris turbulentissimæ aquor, tandem ille velut à somno longiusculo experrectus placare dignetur, qui mari & ventis imperat quando velit, qui solus sapiens, solus fortis, solus est verè bonus, & cuius regni non erit finis.

Flagitiosa ingenia vique ad miraculum.

Factiones prodigiosæ.

CAPVT NONVM.

Ceu instituti peroratio quædam, cum totius doctrinæ cosmocritices amplissimo fructu, & dignitate.

IAM ferè perlustrauimus vniuersam, qua rebus diuinis cum humanis, ac naturalibus intercessit, amoris & actionis mutua necessitudinem, latius forsan quam proposito par fuerit, angustius multo atque ieiunius quam pro dignitate conueniebat: sed fecimus quantum pro conditione mortali, proque nostra tenuitate concessum fuit. Porro quam feliciter, aut quanto cum legentium fructu, aliorum esto iudicium.

Conclusio.

Vaillitas con-
siderationis
istius latius
explicata.

cium illud interim ex vniuersa commemoratione concludo,
non modo studia rerum istiusmodi conferre plurimum ad
ascensus animorum, raptusq; mentis in Deum, quocumq;
fortuna turbine quatiantur: ad excolendas, amplectendasq;
vivas imagines iustitiae, prudentiae, fortitudinis, temperantiae:
sed & ad acuendos mortalium sensus, vt circa similitudines
rerum, consensus atq; dissensus exerceantur vberius, vt cau-
sarum effectuumq; inter se coherentium comparatione mul-
tiplici discant consimilem in artibus ceteris & facultati-
bus ideam methodi fabricare: quam nos olim ex propria cõ-
munem fecimus, amussim illam Hippocratis nostri, ceu Po-
lyleti regulam, ad rerum quæcumq; inuentionem, atq;
iudicium applicantes: nunc autem eadem in arte prodigio-
rum velut illustriore quodam paradigmatate demonstramus.

Credo equidem hanc doctrinam incultam antiquitus, ac
propè ex desperatione relictam: vt nec vulgò certum in ea
sit creditum artificij genus, neque peritiores huc aspirarint,
quod via lubrica, sublimis & præceptum maxime, quodq; diui-
nitatis vocabulum suspectum semper, etiam inuisum pluri-
bus videatur: præsertim cum ex tam variis obseruatis, ad
prænotionis usum nihil ferè vel certum, vel solidum hacten-
us ab vilo philosopho sit constitutum. Verùm falluntur plu-
ribus modis, dum quod viarum errore cõringit, arti tribuunt:
cuiusmodi ferè 4. sunt. Primò ob genus euentus, quod incer-
tae sint, vel ambigua potius, pleræq; similitudines, quas quis-
que scilicet pro affectus varietate rapit in partes suas. Deinde
ob temporis ratione; quòd quando existiment vulgò euen-
tus è vestigio secuturos, absint tamen longissimè, iuxta emi-
nentiam loci in criticis signis, nec non ipsius spectaculi digni-
tatem: nam significationis tempora saepe per dierum nume-
ros, certosq; circuitus, saepe per septimanas, menses & annos
diximus definiri, secundum reuolutionis differentiam in ca-
lestibus

Curneglecta
hactenus ca
doctrina,

4. Præcipui
fontes errorũ
quibus ea co-
gnitio hacten-
us obfcurata
est.

lestibus locis: vnde aliæ Soles, aliæ Lunæ directiones, aut fir-
mamenti, aut primi mobilis rectissime statuuntur. Ter tia
difficultas propter significatarum rerum modum & specie:
dum saepius hæsitatur an ad ortum rei decreta pertineant, an
ad vigorem potius, an ad occasum, rerumq; contrariarum
vicissitudinem. Sic stella ante salutis auspiciam, natiuitatem
Domini saluatoris indicauit quam paucissimis: religionis ma-
ratio, ac præcipua vis non nisi lōgo post tempore cognita est,
quam tamen & illi certissimò designabat. Postremo & lo-
cus euentuum, incertis animis artem suspectam fecit: quòd
saepe portenta alibi fiant, alteri tamen regioni futura decer-
nant: idq; vel lege consortij, vt dolores capitis affectum ven-
triculari vel vteri denotant, vel quòd ægrotæ partes in vniuerso
mali (seminaria etsi contineant, interdum tamen serius per-
sentiscant, sensus iudicio per affectionem peregrinam peni-
tus obscurato: vnde & purioribus locis diuina spectacula pu-
rius fulgent: quanquam ad curationem ægrotis partibus o-
stendantur. Accedit his omnibus abusus pestilens, qui multos
à limine terret, dum pleriq; aut eam illam dependētiam rerum
è medio tollunt, vel etiam huic ipsi nimium tribuentes,
artem obiciunt contumētia. Sed his responsum est alio loco,
ac nos iam dudum aliam longè, aliam hanc artem esse mon-
strauimus: Quæ si in administrandis familiis, ciuitatibus,
regnis, decoris & ornamenti plurimum adfert, plurimum
voluptatis, vtilitatis ad præcognitionem euentuum, præpa-
rationem animorum atque remedia, quis dubitat demũ in
omnem philosophia partem, præsertim medicinam & ma-
thematicam, fructus inde vberimos prorogari? vt illud im-
mensum occultæ proprietatis pelagus, illud diuinum Hippo-
cratis & ablitum, sepultum in natura gremio cõsequatur,
quæsitum certè à pluribus maximis viris, sed nunquam satis
pro dignitate tanti philosophi explicatum? Nam & occasio-
nis præ-

Turpis infer-
tia eorum qui
vel iusto am-
plius tribuunt
vel nihil coa-
cedunt præsa-
giis futurorũ.

Rursum plura
de præstantia
& dignitate
cosmocris.

Ad medic. &
mathem.

in præcipiti, quæ circa præxim vertitur, obseruanda ratio, & præ sagiorum maxima pars, (vt quæ ex insomniis petitur, quæq; per criticos dies ex signis certissimis, & rerum caelestium analogiis optimè constituta est.) imò vniuersa humana natura cognitio, temperamentorum, humorum, spirituum, facultatum, causarum afficientium, effectuum & præsidiorum abstrusissima ratio, hac sola ferè doctrina falcitur, alitur, perficitur, exornatur, imò hac destituta emoritur statim, restatq; velut cadauer exuccum, inaridum, extincto calore nativo. Næque alia via prouidere poterit medicus, vel auertere, vel præcognitos expugnare grassabundos populariter morbos, τὰ ἐνδημὰ καὶ τὰ σποραδικὰ νοσήματα, nisi pestilentes antè pranouerit, ventorumq; appulsus varios, naturarum congruentias ad peculiarem gentium loci, atque hominis laborantis, ortus item occasusq; hyderum & cōgressus, deliquia solis & lunæ, meteorum apparitiones, ignis, aquarum, diluua cuncta, deniq; in ambitu mundi, quæ non solum legitime, vel causis purè naturalibus fiunt, sed & supra naturam vel captum mentis humanæ. Sic enim de furore virginum singulari libello scripsit Hippocrates. Sic & Epidem. 3. morbi genius portentosum penitus exarauit, quo pili defluerent, ossa nudarentur, multis & cubitus totus aut brachium excideret, genitalia computrescerent, omnium deniq; symptomatum conspiratio ferè vt hodie, in lue Gallica siue Hispanica: nisi quòd tum materies biliosior, inflammator, atq; ex eryspelatis, vel ignis sacri violentia celerius interirent; in hoc verd omnia falsam pituitam reserant, vel adustum humorem ac melancholicum: mihi potius putrefacti seminis virulentia grassante potissimum in spiritu fixum, & partes solidas consequi videantur, accedente supernorum corporum vi, quæ ad producendos eiusmodi morbos, vel extimulandos potius, imprimis est efficax: nam cuncta morborum

semina

Virgineus furor.

Morbis galli-
cus tempore
Hipp. vilus.

semina in ipsius materie recepticis insolentia latent, & laterunt hactenus, nunquam intermoritura, dum orbis permanet, sed in apertum proditura vbi à cognatis causis motoribus excitantur, vt superius declaratum est. Neque verd in morbis duntaxat quod rarum est maxime, quodq; diuinum scripto mandauit Hipp. sed & causas diuiniore annotans, apertè tum terræ motus, tum crinisi hyderis mentionem fecit, euentusq; conferens in humano corpore, viam in aliis obseruandi similiter commonstrauit. Sæpe & alias discendam non modò geometriam medico, & arithmeticam censet, (vt in epistola ad Thessalum filium, lib. De aère, aquis & locis, lib. De flatibus, lib. 1. De dieta, & locis aliis infinitis) sed & sapientia, prudentia medicum conubernalè facit: nec vspiciatitur illius artem à toto bonarum artium circulo, ab vlla facultatum superiorum cognatione seiungi. Galenus quoq; medicum non putat esse perfectum, nisi philosophia triplicis magnarumq; virtutum nominibus exornetur: virtutis autem ceu prima cunabula quisquam non inale forsitan rerum diuinarum amore, & cōsideratione sedula collocarit, quippe quæ mentem expurgat, nec trahi deorsum sinat, quæ perturbationes ex rebus aduersis molliat, atque componat, ex prosperis conceptam insolentiam frangat, retundat, redigat: ne animus luxu exuberans submergatur, aut ambustus, aridus nimis cupiditate dissihat, vel spe, metuq; semper anxius distrahatur: quæ deniq; in omnibus, ad honestatis officia, ad modestiam, mansuetudinem, amorem patriæ, parentum, præceptorum, vinculum religionis & pacis, siue concordiam adhortetur: ægrot. a interim & sana pectora multiplici voluptate perfundens, dum præteritis presentia, & futura comparat, in omnibus inuenit quo se roboret, recreet, consoletur, quoq; opificis sui gloriam, prouidentiam, curam, suam contrà anomaliã, neigentiam, atque torporem, suos mo-

Hipp. prodigia cōsiderauit.

Vfus cosmocrit. ad veram sapientiam comparandã.

R

res im-

res improbissimos, & malefactorum merita tanquã in speculo apertiore cognoscat. Quid quod hoc munere (conuersionis scilicet mentis in semetipsam) omnium tãdem bonorũ compates simus? Plato enim incantamenti magici peritiam in oratione collocat, cui vis insit à Deo, & à philosophia ratiõ, ut audientibus quoque temperantiã amorem possit inferre, vis etiam qua mens in seipsam reflexa ad excantandum Deum, incredibilem efficaciam consequatur. His gradibus ille diuinus vates in psalmis suis, per natura theatrum amplissimum sursum, deorsum, in orbem sapiens sese conuertens, diuino colloquio fruitur, æternorum particeps Deum votis alligat suis, Deum defixa meditatione contrectat, & in ipsum penetrans propè transmigrat: dum eius miranda opera, insanda prodigia cantat, dum totus amore diuino ac speculatione remulens, nunc queritur atque exostulat circa res humanas, nunc indignatur in impios, cum Deo tonãs & fulgurans, nunc laudat prouidentiam, extollit misericordiam & veritatem, gratias agit, & spe futura felicitatis cõsolatur: his deniq; gradibus à cõsideratione partium humanarum Galenus quantumuis gentilis, in Christianam legem iniquus & impius, in vnius tamen opificis laudem euehitur tandem, hymnisq; concelebrat. Quanto verò id magis nos facere decuit, sacro illius flumine & spiritu candidatos, redemptos sanguine pretioso, innumerisq; hæcenus beneficiis auctos, et si illius gloria vel momentum aliquod nec vlla capit ingenij vis neque oratio: quin Angeli Dei (necum homines) eiusdem intuitu penitus obstupefcaunt. Dicam cum Psalmographo,

Celi enarrant gloriam Dei, &c.

Oratio coram Deo fula incantamenti magici vim habet.

Vfus cosmoc. ad ascensum animorum, descensus, atque circuitus.

Conclusio operis.

P A R A P H R A S I S
D E O O P T. M A X.

Quam Deus aterna sit maiestate tremendus,
Quantus amor nostri, qualis sapietia, magnum

Hoc animal (necum) iusta quã lege gubernet;
(Cur dubitent homines?) stella, cali, loquitur.
Ipsam opus artificem probat, hoc opus illius ingens
Augustum solido lucis curuamine templum.
Vim VERBI, facies rerũ quo condita primũ est
Vna dies alia eructat, nox altera nocti:
Ordine dum stabili cuncta, & ratione feruntur.
Non tamen humana videas ea voce profari,
Quam locus impediatur, vel stricti terminus aui,
Quo minus arrectas volitando perfluat aures,
Aut mentem ambiguum manifesto in lumine firmet.

Illa agilis circum terras, circum aquora ponti
Labitur, & leni subiens cum murmure vastum
Qua patet, infandis implet concentibus orbem.
Nonne vides, ut in his magno sit regia Soli,
Solis inaccessi viuum testata decorum?
Qualis enim ardenti sponsam complexus amore,
Ut circumfuso facundum lumine pectus
Imbuerit, thalamis sic se exerit impiger ille
Exiliens, fortiq; insisit mole gyantis,

*Vt rapiat celerēs extremo à cardine currus,
Dum toti insinuet mundo vitamq; caloremq;
Et cita precipiti se voluerit orbita cliuo,
Rursus ad extremum incipiēs iam velle reuerti.*

*Scilicet has leges, aeternaq; foedera rebus
Imposuit Deus, ut solida exemplaria legis,
Quae cecae hominum mētes, quae squallida turpi
Corda luto lustrans, supera ad conuexa referret.
Lex ea LEX DOMINI est, monitus sine la-
be fideles,*

*In pueros sacrae saliens sapientia venae.
His impressa boni vestigia, luce serena
Eripiunt noctemque oculis, animisque dolorem.
Sanctus es, O sanctus Domini timor, omnia vincis
Saecula: iudicium Domini sine fraude adloque,
Res hominum numero, mēsurā & pōdere versat:
Huic ego non aurum, non quas tulit India gemas
Præstulerim, aut quouis redimendos arc lapillos:
Non vel apum dulci saturata examina melle,
Non sequar ante te vago fluitantes nectare riuos.
Nam tua summe parens, tua nobis alma volūtas
Hinc patet, atq; imis habitat signata medullis:
Vt quoties operum cultrix industria vero
Fixerit acclines animos, æquauerit orbis
Vnius ad centri radium, temone sub vno,
Nulla dies in sio, nullum sine munere tempus
Prætereat. Quanquam nostri qua gratia facti*

VI

*Vt cecos videat fandi, infandiq; recessus?
Tu mihi qui potis es solus, tu pectus ab omni
Et liquido, & tecto vitiorum semine purga,
Ante ferox tenui quam crescat fomite flamma,
Indomit asq; trahant lentando incendia vires.
Tunc mihi læta domus, celeri subducta ruina
Solennes agitant pompas de more, trophaeum
Eriget, & festos excussa labe triumphos.
Sint tamen hæ voces, alto hæc suspiria fundo
Ante aures, oculosq; tuos, ante ora, manusq;
O genitor, velut incensi pia victima cordis,
Quae sursum assidue liquefacta carne vaporet.
Quando aliud non sit, quo te dominumq; deumq;
Concelebrem, cuius flagranti spiritus aura
Dat vitam, redimitq; & pectoraluce resignat.*

DEO VNI TRINO GLORIA
IN EXCELSIS.

Non nobis Domine, non nobis: sed
nomini tuo da gloriam.

P 3

PIO

P I O L E C T O R I

Ad evitandos errorum omnium, ac superstitio-
num scopulos, orationis lustrato-
riæ succincta μετ' ἄφρασις.

Propositiō.

A M P D V M, illud te Christianis. le-
ctor etiam atque etiam admonitum volo,
in huiuscemodi traditionibus pleraque
occurrere que quamvis ad pietatis cultū,
ac Dei gloriam nobis præcipue dirigantur,

subinde tamen incautis ingenii offensionis, errorisq;
multiplicis offensionem facilem subministrant: si pri-
ma dumtaxat fronte pleraq; decerpta conspexerint, om-
missis cæteris quæ ad purgationem filo orationis per-
petuo copulantur: si & animus ante vel superstitione
præua, vel cupiditate infectus fuerit. Si contra Plato-
nē, vel illius sectatores ex professo, & quasi ab ineunte
ætate suscepta sit concertatio. Nā eius doctrina quan-
tumvis ad pietatem Christianam in multis accedat,
in aliis tamen plerisq; vetustæ idololatriæ, & magicæ
quædam vestigia referuauit: ideoq; cum illa philoso-
phia euangelica, ex fonte veri purissimo data, quame-
gerrime coalescit. Verum ea offendiculi promptitudo
sæpe non tam ex iis principiis veterum, ac traditio-
nis scriptis, quam nostri iudicij mæca sinceritate de-
pendet: quoties nimirum ceu nodos in scirpo queritas
ab obuiis quibusq; prompte sit irritabile: neq; aurum
ex sterquilinio veterum ritè discernit, nec durius dicta
mollius paulo velut secundum similitudinem vel al-
legoriam prodita, in usum vitæ, atq; subsidium facul-
tatis melioris possit arripere.

Quomodo sit
illis vitendum.

Auctoris pro-
testatio.

Proinde nequid alicubi videar extra vnus sacrosan-
ctæ Romanæ Ecclesiæ auctoritatem asserere voluisse,
restatum hoc retuli rursus ad operis calcem, ac velut
in tabula comprehensum, quo contra calumnias ho-
minum,

minum, optimarumq; rerum abusus pessimos equis
& armis obfistam: me totum toti huic vni & soli in
omnibus S. Ecclesiæ posito factu, & mentis inani præ-
sumptione submittere: vt siquid inanius dictum aut
minus decretis S. synodi consentaneū, velut non dictū
intelligant, aut lima asperiore, aut forcipe leuigadum.

Platonis principia semper eorum numero duxi quo
sunt ancipites gladij, & ferramenta siue aculei oppido
penetrantes: quorum vsus insignis, sed pro abutētum
modo oppido periculosus. Nam vt multi etiam præstā-
tissimi viri circa doctrinam Christianā eius secuti sint
methodum & theoremata non tantum non infelici-
ter, sed & cautione ac dexteritate mirabili: ceu B. Dio-
nysius, August. Basilius, Chrysostomus, Nazianzenus,
Philo, &c. sic tamen in aliis eodem ductu sæpe ad la-
psum grauiores præcipitum venit: quod in Origene,
Lactantio, Porphyrio & multis adeo istius ætatis hæ-
reticis liquidò pater. Verum vnus materiæ vitio, ambi-
tionisq; merito illa effectuum contrarietas fudit,
dum nullum in rebus intelligibilibus concipit modū,
sed vltra humanæ cognitionis septa procurrit. Velim
hïc diligenter perlegant omnes, atque examinēt, quod
philosophus Areopagita ad Polycarpum Smyrnę epi-
scopum epistola 71. scribit his verbis: Tu autem dicis
sophistam illum Apollophanem in me maledicta cõ-
gerere, meq; vocare parricidam, quasi qui Græcorum
sententiis aduersus Græcos prophanè sim vsus. At
certè verius hæc conueniebat nos inferre aduersus eū,
nimirum quod Græci aduersus diuina minus sanctè
vtantur diuinis: quum per sapientiam Dei adnitantur
latrariam veram, deivæ cultum excludere. Ex eorum e-
nim quæ vsquam sunt cognitione (quæ ab ipso non
malè Philosophia dicitur, & ab admirabili Paulo Dei
sapientia vocata est) conueniebat istos, si modò perge-
rent veri esse philosophi, ad rerum omnium, omnisq;
scientiæ auctorem principem promoueri.

Artem itaque hanc constitutum in cõtemplatione

Platonis do-
ctrinam esse
prout animus
sit illius qui
possidet.

Scopuli Pla-
tonici.

Principiis Pla-
tonicis aliqua
do non inco-
modè res etiã
diuinas maxi-
mè demon-
strari.

Cur contem-
plationem
hanc diuinorū
artis vocabulo
insigniuēri-
mus.

Dei, siue diuini: non quòd putemus id vllis hu-
 manis viribus comprehendì, vt sparsim ac locis plu-
 ribus demonstraui; sed tantum quopacto diuini amò-
 ris, iustitiæ ac sapientiæ characteres in rebus naturæ
 conspicuis (si quando mittantur diuinitus, vel ab orbis
 initio sint insculpti) debeant animaduerti: non tam ad
 improbos vsus, prædictionemue certam aut definitam,
 quam ad honorem opificis ex ipsi operibus æstiman-
 dum; ad præteritorum scelerum memoriã, ac pœni-
 tentiam; ad suspicionem præsentis numinis venturæ-
 que punitionis aut præmij, iuxta apparentem, proba-
 bilem similitudinem, analogiam, aut conpirationem
 partium in vniuerso. Magna istius pars, vt nuper do-
 cuimus, planè est supra naturam, quò solus peruenit
 intellectus inspiratione diuina: ratio nõ attingit, nisi
 per abnegationem forsitan naturalium rerum. In pu-
 ræ naturalibus rationale iudiciũ vel maximè præstat,
 verum & notionibus intellectus & phãtasiæ inferioris
 simulacris sensibilibus alligatum. In illis verò quæ
 locum medium fortiuntur, vti sunt ferè prodigia, por-
 tentia, insonnia, cautè admodum procedendum est.
 Nam sæpe ex ratione recta aptissimæ rerum similitu-
 dines fluunt: sæpe has sibi confingit animus nequam,
 atque abutitur tum Dei muneribus, tum pernicitate
 ingenij sui. Quare distinctio veri atque apparëtis tan-
 tum, à Deo imprimis atque ab ecclesia in singulis ex-
 pectanda est, iuxta illud, Probate spiritus num ex Deo
 sint: sæpe tamen iuuatur auspicio scalæ, quam nos iux-
 ta Platonis methodum, imò totius naturæ ductũ in
 vniuersi systemate fabricamus.

Cũ mundum hunc animal vel in omnibus omnia
 definimus, idem est sermo qui quondã Platonis fuit,
 quemque & Galenus vsurpat sibi in Oratione prore-
 ptica: quando in brutis appellat λόγον κη κεντων φωνών, ὃν
 κη προφορικόν ὀνομαζουσιν, ἀλλ' ὃν ἐνδιάθετον καλῶσι. id est ra-
 tionem non enūciatricem, sed occultam aliquam vel
 in diathesi: quæ sit nimirum iuxta ordinis analo-
 giam:

Partes istius
 artificij tres
 natura omni-
 ad distinetur,
 similiter &
 inquisitionis
 instrumenta

Iuuatur hac
 arte res theo-
 logica, vti
 quoque per
 dialecticam
 aliasque lite-
 ras humanio-
 res, vide Nic-
 phorum.
 Mundus quo-
 pacto animal
 non absurdè
 etiam à Chri-
 stianis Plato-
 nis appelle-
 tur, atq; om-
 nia in omni-
 bus esse dican-
 tur.
 Bruta ratio-
 galia.

giam: siue, vt planius loquar, equiuocè dicta, queq; ab
 vno in infinitam materiem, certo participationis in-
 terstitio sit prorogata. Neque propterea vermes & pec-
 cora facimus verè consortia rationis: hanc enim distin-
 guit alterius generis ordo, qui secũdum categorias 10.
 ab Aristotele pressius exaratur. neque propterea mũdi
 partibus Deum velut animam illigamus: sed naturam
 quampiam, vel potestatem assistere suspicamus, vt gu-
 bernatorem clauo, ex illius sinu abditissimo profluentem.
 Deus enim omnia sicut voluit fecit, neque deinceps
 his indiget instrumentis, vt quicquam amplius præstet:
 verum vtiur tantum, ad exhibendam mortali-
 bus suæ sapientiæ vim, pulchrique totius ordinis œ-
 conomiam: quò sanè solummodo assensu omnis eiusmo-
 di, & ratio siqua permittitur, penitus referenda est.
 Non videtur adeò ab hisce duobus axiomatibus vel ar-
 tis nuper traditæ fundamentis, abesse diuinus vates
 psalmo 138. Domine probasti me, &c. Primò etenim
 vim diffusam per omnia docet ita exclamans, quò ibo
 à spiritu tuo, & à facie tua quò fugiam? &c. Tenebræ
 non obscurantur à te, & nox sicut dies illuminabitur.
 Fortè nec illud ideis absonum, (si quis dictum Plato-
 nis amicè ferat) Imperfectum meũ viderunt oculi tui,
 & in libro tuo omnes scribentur: vertit Flaminius, & in
 libro tuo scripta sunt omnia membra mea: B. Arias
 Montanus doctissimo carmine transtulit.

*Indigesta tuis massa mea & rudis
 Perspecta est oculis membra libro in tuo
 Descripta extiterant, sicca diebus in
 Quæ nec defuit unicum.*

Verum de hoc archetypo pluribus Philo lib. De opi-
 ficio mundi.

Quòd autem in pluribus auctoritatem Mercurij, Procli,
 Iamblichij, aliorumq; consimilium pressius ad
 excutiendos rerum consensus adduxerim, non ideò
 illorum vel sacrificia vel ideas tanquam extra diuini
 luminis radiam res perfectè subsistentes, ac separatas

Quæ sit ani-
 ma mundi.

Confirmatio
 principiorum
 artis ex Dau-
 idis psalmis
 aliis que au-
 ctoribus sa-
 cris.

Quopacto li-
 ceat Christia-
 no philoso-
 pho ritus su-
 perstitiosos
 veterum alle-
 gare atque sen-
 tentias.

accipimus, non compositiones magicas, non auguriorum, ominum, somniorumque observationem vanissimam simpliciter approbamus: sed tantum pleraque poetico stylo ac per *μετάφοραν* in exemplum trahimus: neque rursus ut idem perpetuo in iisdem generibus imitemur; sed potius translati à ludicris rebus ad res verè diuinas, sensim assuescamus in cunctis effectuum, causarumque confessionem pulcherrimam sub rudiore formula designare. Quòd si enim apud gentiles hactenus dæmon in multis effecerit, ut apparentibus signis effecta per notas mysticas consentirent: sanè huc præstitisse talia ad æternorum æmulationem aliquam vero simillimum est, cum in omnibus diuina quàm fieri possit vestigiis proximioribus insequatur. Quæ tamen si tulerit Deus à dæmone perpetrari in infidelium turba; quid vetat, hominibus Christianis, administratibus angelis bonis, consensum hunc vniuersi contemplabilem permanere in quoddam subsidiū rationis, ut paulatim à sensibilibus simulacris ad verè intelligibiles notiones, à sensu ad phantasiā, ab hac ad rationem, mentisque amplissimam lucem velut per gradus induta consuetudine peruolemus? Sic tamen ut triplex vbique sit firmamentum; ne vel particulatius inquiretur quàm lex diuina & ratio iubet, vel sine hypothesi quod illa minatur indicia ratū perpetuò cogitemus: vel extra diuinam gloriam, nostrūque; correptionem fines alios arbitremur, ideoque insanam in iis fiduciā, aut spei metusue defixam imaginem statuamus: hoc enim obseruationis illicitè, vel *παράφρονας* nomine apud sacros antistites scriptum puto. cum si nollent litteræ sacræ stellas, portenta, prodigia ab hominibus contemplari: frustra mehercule ab iisdem signorum nominibus traderentur: frustra sit accusandus Pharao, Nabuchodonosor, Balthazar: frustra per nutus & signa sit Deus cum ipsis terrigenis toties colloquiū habiturus. Verum quid multa moror? quāto opere hæc obseruatio ad Christi gloriam & propagationem fidei

Natura spectabilis data in subsidium intellectus & rationis quæ diuina sensibus alligatur.

Observationis piæ legitimus modus.

Signa non frustra diuinitus præmonstrati

Ad Christi gloriam spectare ut signa præsentia ac præsentia contemplantur.

semper

semper effecerit, docet Ignatius martyr epistola ad Ephesios: senserunt olim 3. magi: sensit B. Dionysius, ut præclare testatur epistola ad Polycarpum, ubi & eclipsim solis quæ contigerit Christo in crucem acto, verbis ex obseruatione propria planissimis explicauit, etiam mathematicis argumentis in subsidium aduocatis, quibus vigeret sophistâ Apollophanem eò ut totam fuisse perspiceret supra naturam: atque ita paulatim ad veri Dei cognitionem eueheret.

solis eclipsis tempore B. Dionysij.

Verum dices fortassis artem non esse nisi descendat in singularia, vel certa ratione definiat. Artis hanc definitionem profectò à nostra longius, ac veterum Academicorum consuetudine relegamus: cū alioqui propter occultas proportionem, & quantitates nulla nobis hoc nomine vel certa scientia, vel artis integritas relinquatur: ut planius in apologia sequentis libri, contra eos qui astrologiam vniuersam iusto acerbis insectantur. Cunctarum artium ratio semper est vniuersalis, operatio circa res singulas exercetur. Verum & inter artes communiones alias aliis, ac velut subalternatas voluit Plato. Communissima cæterarum est metaphysica, cui germanā fecimus ordinum doctrinā vtilissimā, quam cyclognomonice appellauit. Deinde & hæc de diuinis characteribus suscepta oratio, quod vtraque ferè doctrinam metaphysicam cum naturali & mathematica perpetua quadam cognatione deuiant, ut qui nō omnes saltem à limine salutarint, minus iisdem in istis intelligant, præsertim quod ad ipsius doctrinæ præcipuum fundamentum.

Artis ratio vniuersalis nō necessariò ad singularia detorquetur, neque praxim positulat definitam.

Hanc artem amplissimam esse, & cæteras ferè suo ambitu superare.

Quòd naturæ quandoque beneficium dixerim vates nasci; conspirare intelligo non necessario quidem, sed sæpissimè, aptitudinem materiæ etiam cum aspiratione diuina, ut figurarū *συμμετρίαν, συνηρησίαν* passibilium qualitatum. Sic in obfessis vti plurimum fædus, tenebricosus, ac lutulentus sanguis apparet ceu bilis atræ turbidum crassamentum: vates autem puriores, ferè & alterius generis melancholiam obrinent puram ac defæ-

Vates nasci quo pacto dixerimus.

defacatam non tam in humoribus ipsis quam in habitu corporis, in splendore frigido sicco ipsius cerebri vel partis psalloeidis residentem, etsi prima intellectus agentis efficacia, virtutumque dimanatio sit à Deo. Loquor enim hoc loco præcipuè de receptrice vi, ac potestate materiæ.

Portentum
Ezechia regis
astrologice
rationi con-
senties latius
explicatur.

Portentum Domini apud Ezechiã planè diuinũ & metaphysicon fuisse nõ dubitamus: sed voluisse Deũ, vt rebus cælestibus conueniret suspicor tantũ, non audacter affirmo: neque enim à consiliis sui: pressius illud apud se cogitent studiosi, quòd in plarisque directionibus ascendentis, vel anatomici puncti, alteriũsue Aphetæ ad Anæretam, exactè quindecim gradus Zodiaci respondeant 10. gradibus, vel lineis æquatoris: quorum singulis singulos annos magna ex parte congruere non solum Arabes, ac Græci astrologi prodiderunt, sed etiam in multis confirmat experiẽtia. Deprehendes ita se rem habere, si in astrolabio vel planisphærio 0 III in horoscopo statuas: ac tum à 29. 8 in cæli medio constituto, directionem in æquatoris limbo retrogradam ducas. Certum est autem antiquitus horologia regum fuisse ad planæ spherę similitudinem fabricata.

Excusatio cir-
ca historias.

Prodigiorum generibus singulis quę mox sequerentur celebriores historias copulaui: non quòd semper, vt causis effectus suos vel signa rebus signatis propria constituerim: sed vt ad huius methodi normam, notionibus intellectus ad viam historiam comparatis, altius apud se cogitent omnes, num tales euentus tali principio profluentes, tali indicio fuerint diuinitus præmonstrati.

Epilogus.

Postremo sit istuc & palam*, & breuiter dictum: in cunctis naturæ partibus, non tam definiendi, prædicendi artem, aut operandi à nobis traditam esse, quã contemplandi rerum similitudines, dissimilitudines, (Græci ἀντιμαθεϊας καὶ συμπληρωματικὰς vocant) idque ad honorem altissimi, vtilitatem publicam, & subsidium artium aliarum,

ram, quibus vel maximè hoc opus est instrumento: quo si careant, mox vt corpora suo destituta succo & sanguine contabescant. Quod autem ad obseruationes definitrices, absolutas, nullisque conditionum re- pagulis illigatas: restor cum Dauide,

Beatus vir cuius est Dominus spes eius, & non
respexit in vanitates, & insanias falsas. Conclusio
summa.

F I N I S.

*Hunc librum censeo catholicum esse, & varia
eruditione refertum, nec quicquam habere
offendiculi. Anno 1574, 2. Aprilis.*

*I. Molanus, Apostolicus & Regius
censor.*

D. CORNELIO

GEMMÆ ORNATISSI-
MO APVD LOVANIENSIS
MEDICINÆ PROFESSORI,

IACOBVS CARPENTARIVS S.

LITERÆ tuæ Ornatiss. Gemma, comites operis tui multarum vigiliarū; cuius nos participes esse voluisti, mihi ante aliquot menses tam gratae extiterunt, quàm incundum esse debet homini sedulo in rem literariam incumbenti, etiam si in hac vix quicquam adhuc sit consecutus, apud eos bene audire qui in eadem sint melioris notæ. Vtinam verò quippiam in præceptu esset, quod pro illo tuo amplissimo munere possem reponere. Mitterem profecto lubentissimè, atque eo lubentius quo mihi grauius est hoc tibi tam diu debere. Sed publica horum temporū calamitate sic nostræ Musæ perturbatae sunt, ut quanquam nonnulla philosophica, & medica habeamus in manibus, nihil tamen possimus edere, nisi sole renascente rerum meliorum spes nobis affulgeat. Quin potius valde miramur, in ea perturbatione quæ vos paulo antè exercuit, tibi tam alacrem animum persistere potuisse ad ea scribenda, quibus nihil vnquam legi subtilius,

subtilius, nihil reconditum magis, siue cum veterum Platoniorum & Peripateticorum, siue cum recentiorum quorundam in eodem genere argumenti scriptis isthac sint conferenda. ut me non mediocriter eo nobilitatum existimè, quòd in tantò operis tui cyclognomici particulam potuerim irrepere, & in quaestione de methodo ei aliqua ex parte placere, qui in eadem multa habet quibus longo intervallo alios superaret. De quo plura scriberem, si mihi aliquid temporis us dedisset qui tibi has redditurus: Qui quanquàm iam iam via se committeret, nolui tamè ut abiret sineliteris, rapiissimè quidem scriptis, sed quæ esse optavi testes deuinctæ meæ erga te voluntatis. Si quid erit apud nos quod Carpentarius tuo nomine possit, senties hominem in respondendo non ingratum, si modo tantum possit quantum tuo nomine lubens præstabit. Bene vale Ornatiss. Gemma. Datum ex Vrbe viij. Idus Iulij, Anni 1570.

F I N I S.

LIBRI VTRIVSQUE DE NATVRÆ
DIVINIS CHARACTERISMIS, VEL ARTÆ
Cosmocritica Copiosissimus index: cuius prior numerus
tomum vel librum, sequens paginam signat.

A	A.	Aëris creatio & vsus in vniuerso	1, 167
Abortus ac primi conceptus delineatio	1, 84	Aëris temperies prodigiosa	1, 187
Abfcessum procurantia in peste.	2, 258. & 2, 259	Aëris intemperies portentosa	2, 164. & 2, 171
Abfcessus mirabiles.	1, 99 & 2, 203. & 2, 205	Aëris frustulum per os excretū.	2, 216
Abfcessus subiti atque tumores oculculis de causis	1, 157	Estimationem rerum minimè ab euentu faciendam.	1, 160
Abfcessus in colo intestino	2, 204	Ætus popularis.	2, 54. 2, 70. & 2, 174
Abfcessus peritonei per anatomē deprehensus	2, 205	Ætus magnorum principum.	2, 48
Abfcessus pestilentes varij	2, 251. & 2, 231	Ætates vniuersi à Christo designatæ per allegoriam	1, 45. & 2, 184
Abfcessus in imbecilliozem partem ferè decumbere	2, 242	Ætates conceptus humani cum ætatibus vitæ, & mundi totius comparantur.	1, 46. & 2, 198
Absentes , interdum absentibus comparati occulta ratione	1, 159	Ætatis nostræ corruptela.	1, 4. & pag. 5. deinceps. & 1, 210. & 2, 39. & 2, 45. & 2, 52. 2, 57. & 2, 73. & 2, 157. & 2, 174. 2, 187. & 2, 103. & 2, 161.
Abstinentia cibi & porus prodigiosa	1, 103. 1, 195. & 1, 207	Ætheris natura inquiritur	1, 114. ac deinceps.
Aceri sublimati compositio aduersus pestilentia mala	2, 258	Ætnæ & Vesuuij montis incendia	1, 185.
Acies ignita in aëre visa	1, 217	Agabus vates	1, 188
Aconitas cometa, vide Cometa		Aibumazaris obseruatum in cometa supra Veneris corpus	1, 213
Actionis inferioris duces vtuntur superioribus	1, 149	Alcmaria oppugnata	2, 170
Actionum modus pro gradu cuiusque	1, 146	Allegoria presentis Ecclesiæ	2, 51
Actus aliorum syderum Sol	1, 118	Allegoria connexus siue connubij, quod intellectus vtrunque speciem intercessit	2, 195
Actus & propensionis differentia.	2, 11	Altitudinis stellarum à terris inuestigandæ ratio	2, 121. & 2, 270
Additione historiarum veritas obsecratur	2, 163	Amores fortium	2, 106
Adrastæ duplices leges absoluta & hypothetica	1, 58	Amoris ortus siue Cupidinis inter marem & feminam.	1, 70
Æneæ prodigium ante aduentum in Italiam	1, 176	Amoris nexus & gradus in vniuerso.	1, 72.
Æquinoctium vernum & autumnale	2, 142	Amoris magnitudo inter animam & corpus sub Orphei fabula designatur	2, 198
Aëris varia constitutio & eius præfatiō	1, 112	A	Amoris

I N D E X.

Amoris diuini erga genus mortale magnitudo incredibilis. 2, 190
 Amoris diuini castus indissolubilis. 2, 199.
 Amsterdamm. 2, 157
 Analogia Geometrica & eius dignitas. 1, 28
 Analogia rerum per artem cyclogonomicam eruenda. 1, 127. 1, 131
 Analogia materię receptricis quantum possit. 1, 155. 1, 205. 2, 229
 Analogię examen. 2, 191. 2, 246
 Analytıs & synthesis in quocunque genere quaestionum. 2, 219. ac deinceps.
 Analytica methodi præclarum *αε* *αε* *αε* in casu mulieris grauidę. 2, 193.
 Anastomoses mirabiles in humano corpore. 1, 157
 Anatomie castus & cõstitutiones quę plurimas prodigiosas ostendit. 1, 91. 1, 99. & 1, 104. ac deinceps: & 2, 206.
 Anaxagorę præclarum vaticinium. 1, 191.
 Anceps interpretatio prodigiorum. 1, 122. & 2, 167.
 Androgyni. 1, 93
 Andromedę typus. 2, 146. & 2, 277
 Angeli ascendentes ac descendentes per vniuersi scalam causã humani generis. 1, 97. & 1, 145
 Angelicę naturę triplex motus. 2, 130.
 Angelicę naturę & lucis cognatio. 2, 130.
 Angelorum classis inter naturę gradus. 1, 32
 Angelorum caracteristm circa prodigia. 1, 159
 Angelos bonos à malis quibus caracteristm intertinguere possis. 1, 162.
 Anglorum regum proprietates rara. 1, 124.
 Angues in humanis corporibus nati. 1, 190.
 Anguim turba atq; incurfus. 1, 178

Anguilla in colo genita atque per sedem excreta. 1, 103. & 2, 75. sed maximè 2, 202. ac deinceps.
 Animę dignitas atque natura. 1, 31
 Animę compositio. 1, 32
 Animę carpentum, & eius characteristm proprius. 1, 63. 1, 66. & 1, 158.
 Animę ac facultatum illapsus in semem. 1, 71. ac deinceps.
 Animę sedes vbi constituenda potissimum. 1, 91. & 92
 Animę rationalis effectus prodigiosi. 1, 158
 Animę character proprius vt cognoscatur. 1, 119
 Animę rationalis præcipui gradus. 1, 234.
 Animę cognitricis & rationalis partes præcipue tres atque obiecta totidem. 2, 195
 Animę cognitricis facultates sede distinctę. 2, 241
 Animam hominis quo pacto augeri, imminui, extingui, verissimè dixit Hippocr. 1, 64
 Animalium incurfus prodigiosi. 1, 171. & 1, 178.
 Animi conuersio in seipsum omnino boni principium. 1, 226
 Animi fatalis cæcitas ac pene prodigiosa. 2, 17
 Animi plebis valli fortissimi loco. 2, 190.
 Animorum ascensus atque descensus per Naturę scalam. 1, 33. & 1, 145. & 1, 226. & 1, 234.
 Animorum perturbaciones ipsius caloris circuitu plurimum definiti. 1, 71.
 Animorum impulsus spontanei. 1, 106. 1, 121. & 1, 219.
 Animorum immortalitas per somnia demonstrata est. 1, 107
 Animorum affectibus recta iudicia præpediri. 1, 122
 Animorum impetus planè diuini. 1, 219. 2, 58. 2, 69. & 2, 80.
 Animorum propensio vniuersalis & parti-

I N D E X.

particularis. 2, 11. & 2, 12
 Animorum ægritudo quantum ad inferendos morbos efficiat. 2, 56
 Animorum delapsus. 2, 196
 Animum Galeno sequi corporis temperaturam. 2, 10
 Animus fato non alligatur. 2, 10
 Animus purificandus ante ascensum. 1, 122.
 Annonę vberras prodigiosa. 1, 184
 Annonę caritas summa. 2, 31
 Annorum initium. 2, 43
 Antichristi aduentus. 2, 180
 Antidota in pestilentibus. 2, 245. & 2, 246. ac deinceps.
 Antidoti præparandis quantum Antinomia conferat. 1, 74
 Antidoti soporiferum. 2, 246
 Antimonij præparati vis mirabilis, & eius historia. 2, 238. & 2, 239. & 2, 248.
 Antiochenę seditiones memorabiles ac terræmotus. 1, 81
 Antiperistasis. 2, 181
 Antipodes qui. 2, 151
 Aphetę & anæretę in directionibus. 1, 236
 Apsela. 2, 89
 Apologi. 1, 138. & 2, 73. & 2, 101. & 2, 61. & 2, 189.
 Apologia contra Platonis obtretractores. 1, 130
 Apparitu syderis noui. 1, 27. & 1, 23. & 2, 109. & 2, 111. ac deinceps ex profetio. 1, 176
 Apum examen in lauro. 2, 226
 Aqua in vinum versa. 1, 184
 Aqua sublimata vel chericialis in peste. 2, 258
 Aquę in lapidem concrecentes. 1, 130.
 Aquę creatio & dignitas in vniuerso. 1, 167.
 Aquarum diluua. 1, 169. & deinceps.
 Aquarum significatio. 1, 180
 Arabum sententia de differ. Cometurum. 1, 195

Arę ardentes. 1, 126
 Arbor in visceribus nati. 1, 101
 Arbores refflorescentes tempore non suo. 1, 185
 Archetypus vniuersi. 1, 233
 Arcus imago. 2, 140
 Arenarũ alluies portentosa. 2, 65
 Argenti viui noxa atque facultas mirabilis. 1, 152
 Arietis & Librę principia ceu nodi ipsius vniuersi. 2, 143
 Aristleus. 2, 195
 Aristotelis sententia explicata de calore nativo. 1, 68
 Aristotelis opinio de numero cometarum. 1, 197
 Aristotelis obseruarum in cometa. 1, 209.
 Armoreum fragor in aere. 1, 217
 Arthiahorum persecutio. 1, 181. & 1, 208.
 Arthij hæresarchę mors. 1, 179
 Ars vna ac methodus communissima superiorum facultatum trium, Medicinę, Iurisprudentię, Theologię. 1, 38. ac deinceps capite tertio.
 Ars antriagis circa vniuersalia. 1, 135
 Ars Cosmocritica vnde dicta. 1, 26
 Ars Cosmocritica cur hæcenus neglecta. 1, 222.
 Ars Caballistica. 2, 157
 Ars cyclognomica artis cosmocriticę & aliarum omniũ parens. 1, 28. 1, 122. 1, 134. 1, 135. 2, 112. & 2, 217.
 Articuli varij per os excreti. 2, 215
 Artificialia in prodigiorum ordinem relata. 1, 152.
 Artis vocabulum apud Platonem, 1, 235.
 Artis fundamentum primum. 1, 145. & 1, 164. & 1, 233.
 Artis resolutio. 1, 28
 Artis cosmocriticę dignitas. 1, 27.
 vtilitas. 1, 64. & 1, 26. 1, 148. & 1, 222. & 1, 232. & 2, 264.
 prima axiomata. 1, 34
 scopus. 1, 28. & 1, 232
 praxis

praxis prima 1, 122. ac deinceps:
posterior 1, 139. ac deinceps: & 1,
164. ac deinceps: 1, 202. & 2, 133.
primæ quæstiones 1, 147.
regulæ præcipuæ 4. 1, 127.
præcipui scopuli 4. 1, 122.
compositio 1, 165.
artis eiusdem tractandæ occasio.
1, 147. & 2, 262.
Artis cosmocriticae atque exercitatio-
nis *propædæutica* illustriora. 1, 197.
ac deinceps. 2, 133. ac deinceps: & 2,
191. & 2, 203. & 2, 217.
Artis cyclognomicae exemplum illu-
stre siue exercitamentum 2, 191. &
2, 217. ac deinceps.
Artium cultus favore ac studio vi-
rorum principum excitari 1, 3.
Artium comparatio cum viciis
ibid. ac pag. 3.
Artium communissima metaphysi-
ca 1, 235.
Artium contemptus quam reipubl-
perniciosus 2, 7.
Aruspicia & extispicia 1, 109.
Ascarides 1, 101.
Ascensus ac descensus animorum po-
tissimum per artem cosmocriticam
1, 226. & 1, 234.
Astra 12. vrbes terræ motu delecta fun-
ditus 1, 118.
Asinorum pons 2, 225.
Assentationis pericula 2, 84.
Astra. Vide Stellæ aut Syderis
Astra ad malum per accidens incli-
nare 1, 83. 2, 15.
Astra cur scintillant 2, 271.
Astra diuinum characterissimum mor-
bis imprimunt. 2, 223.
Astrologiæ abusus 1, 135. & 1, 202.
& 1, 222. 2, 6. & 2, 9.
Astrologiæ abusus Idololatriæ fons.
2, 10.
Astrologiæ cauillatores 2, 4. defen-
sio 1, 202. & 1, 222. 2, 5. ac deinceps:
& 2, 13. & 2, 15. & 2, 126.
scopuli 2, 9. vanitas 1, 68. & 1, 59.
1, 132. & 1, 201. 2, 13. & 2, 53.
vasta consideratio 2, 16. verissimè

fundamentum 2, 9. vtilitas ac ne-
cessitudo cum medicina 1, 73. &
2, 16.
Astrologiæ impugnatio per Picum
quam nritur lubrico fundamen-
to 2, 8. ac deinceps.
Asylum rebus afflictissimis in Eucha-
ristia 2, 49. & 2, 86. & 2, 162. in
confessione & penitentia 2, 276.
Athleticus habitus valde suspectus.
2, 35.
Atramenti vomitus prodigiosus. 2, 209.
Attractus syderum magneti compa-
ratur 1, 116.
Auctoris thema, natalitium 1, 22.
excusatio circa historiam 1, 236. 2,
37. & 2, 265. fortuna 2, 162. obtre-
ctatio. 1, 236. 1, 230. & 2, 155. 2,
262. & 2, 274. retractatio de natu-
ra syderis noui. 2, 134. scopus in o-
pere cosmocritico. 2, 262.
Auenzoaris somnium 1, 108.
Aues variæ turmatim in aere volitan-
tes quid portenderint 1, 176.
D. Augustini sententia de nouissimis
temporibus 2, 179.
D. Augustini sententia de ætatibus
mundi 2, 584.
D. Augustino exhibitum omen 1, 109.
Auri potabilis vsus 2, 258.
B.

BALAM vates de stella ante
Saluatoris exortum 2, 131. &
2, 148.
Balanzæ caput 2, 25.
Bargas planta mirabilis 1, 130.
Beelzebub dæmoniorum princeps.
2, 50. & 2, 108.
Belgiæ factiones 2, 53.
Belgiæ terræ infelicitas miseranda.
2, 101. 2, 107. & 2, 109. & 2, 188.
Belgiæ deploratio. 2, 109. & 2, 188.
Belgiæ felicitatis prodigiosa muta-
tio 2, 59.
Belgiæ calamitatis vigor. 2, 70. & 2,
108. (2, 63.)
Belgici populi constantia erga regem
Bella & seditiones quid efficiant. 1,
171.

Bella

Bella per orbem propemodum vni-
uersum 1, 194.
Bellicæ rei celeritas 2, 62. & 2, 70.
Bellicæ expeditionis instituendæ me-
thodus eadem quæ in praxi quali-
bet 2, 27.
Bellorum præcipuæ causæ 1, 171.
Bellorum portenta 1, 176.
Benedictus pontifex post mortem ob-
errans in specie bruti. 1, 218.
Bernardi Sancti pia admonitio. 1, 219.
Boleslai regis Poloniæ tragicus finis.
1, 177.
D. Bonifacii miraculum in Gemma
Frisio patre auctoris 2, 210.
Boni fons Deus, mali ipsa materies.
1, 60. & 2, 11.
Bono nil nisi bonum 1, 60.
Bono malum construm 1, 168.
Bonos sæpe affligi grauius. 1, 160.
etiam sæpe a dæmoniis obfideri.
1, 161.
Bonum omne in relatione 1, 126.
Borbonius diripit Romam. 1, 192. &
1, 208. & 1, 210.
Britannicus sudor. 1, 169. & 1, 192.
& 1, 189.
Bruchus & locusta in sacris 1, 177.
Bruta hominum voce locuta. 1, 179.
Bruta quo pacto rationalia 1, 232.
Bruti spectrum 1, 110.
Bruxellenfis ciuitatis felicitas 2, 98.
rara constantia 2, 69.
Bubones pestiferi lenticulis compa-
rantur. 2, 52. eorū curatio. 2, 59.
C.

CÆCÆ confidentia 2, 17.
Cædes Celtiberorum in Hispania
1, 207.
Cædes horrenda in Gallia 2, 39. &
2, 72.
Cæditij plebei Romani vaticinium
de excidio Romæ
Cælestis calor an Galeno cognitus.
2, 73.
Cælestis lucis ac motus opera mani-
festa 1, 73.
Cælestis formæ atque materię ratio.
2, 187.

Cælestium rerum prodigia 1, 211.
Cælestium corporum ordo certissi-
mus 2, 5.
Cæli figuræ operibus consentaneæ à
mundi exordiis inaratae 1, 129.
Cæli enarrant gloriam Dei 1, 227.
Cæli figura in apparitione syderis no-
ui. 2, 2. & 2, 116. & 2, 119.
Cælorum insignis mutatio quater
tantum facta ab orbe condito. 1,
113. & 2, 212. & 2, 111.
Cælorum orbes & luminaria tanta
varietas non ostentationis solius
gratia facta 2, 14.
Cælum exemplum siue imago legis
diuine 1, 228.
Cælum mutabile contra quam peri-
pateicis visum est. 1, 186. & 2, 187.
Cælum non adeo mutabile vt plei-
que volunt 2, 271.
Calamitas vna alteram trahit atque
significat ferè 2, 103. & 2, 107.
Calamitas vna in alterius specie ferè
depicta 2, 164.
Calculorū generatio in singulis par-
tibus nature 1, 27.
Caligo prodigiosa 2, 40.
Calix Domini vini meri plenus mi-
sto. 2, 133.
Calliditatis exemplum memorabile.
2, 56.
Calor natiuus, triplex in vnam con-
sonantiam temperatus. 1, 65. eius
tabula. pag. 66.
Calor natiuus an sit cælestis. 1, 64. &
1, 73.
Calor natiuus vt anima in semine
cuncta intelligens secundum Hip-
pocr. 1, 68. ac deinceps.
Calor quomodo perire dicatur. 1, 72.
Calor natiuus fortior per antiperista-
sin. 2, 161.
Caloris innati substantia & defini-
tio. 1, 63. eiusdem natiua deinceps
prolixè inquiritur toto capite
quinto.
Caloris natiui motus. 1, 67. & 2, 18.
eiusdem cõseruatio. 1, 67. & 2, 193.
vis admiranda 1, 97.
A 3 Caloris

I N D E X

Caloris circuitus tres quàm admirandorū operum cause. 1,71. & 1,135

Caloris natiui vis admiranda in animalibus. 2,193

Campanis ciuitas. 2,106

Cancer in republica. 2,18

Canum appetitio prodigiosa. 1,109. & 1,189.

Capræ saltantes. 1,120

Caput Ω interdiu visum. 1,213

Caput in foetu grandius semper pro reliqua mole, & cur. 1,92

Carnis pluuia. 1,191

Caroli Imperatoris vaticiniū. 1,159

nuptiar. 1,192. conuersio ad vitam monasticam. 2,26. obitus eiusque virtutes. 2,34

Caroli Magni strages in mōtibz Pyrenæis. 1,213

Catolo ascriptum vaticiniū. 2,100

Cartbaginis e. cidium. 1,208

Cassiopeæ syderis figura. 2,116

typus & allegoria. 2,146

Casus memorabilis. 2,61

Casus mulieris grauidæ ad curationē reipublicæ accomodat. 2,192

Caluarus in pestilentibus. 2,254

Catablepha. 1,123

Catarrhus epidemicus prodigiosus. 2,32.

Carena vniuersi. 1,81. & 2,12.

carena calamitatum. 1,171. 1,182. & 2,67. 2,69. 2,73. & 2,107.

Catholicoꝝ prodigiosa victoria. 2,54

Causa cometæ semper in oppositam partem à Solis corpore. 1,117. & 1,198.

Causæ contingentes quæ sint, ac num in singulis affectuum generibus inueniantur. 2,219

Causæ vicissitudinum in rebus humanis. 2,275

Causarum nexus & circuli. 1,39. 1,97. 1,116. 1,33. 2,20. 2,36. 2,69. & 2,145.

Causarum effectuumque connexio methodi fundamentum. 2,206

Comarū vberior explanatio in pestilentia hemunt. 2,227

Celeritas rei bellicæ. 2,116. & 2,62. & 2,70.

Characteris morum prima genera. 1,29. & deinceps: item 1,146

Characteris morum species. 1,148

Charitatis extinctio. 2,45

Chasma prodigiosum, eiusque figura. 1,194. 2,42. & 2,62. & 2,65. 2,75. 2,162. & 2,175.

Chasmata cæli. 1,120

Chilistarum opinio damnata ab Ecclesia. 2,183

Chiromantiz fundamentum. 1,74

Choreæ 8. hominum prodigiofa per integrum annum. 1,217

Christi vaticiniū. 2,112

Christianorum grauissima persecutio. 1,188. & 1,217

Christianorum dissidio quantum nobis à Turca imminet mali. 2,189.

Christus in nubibus visus. 2,26

Christus conficiet Antichristum spiritu oris sui. 2,182

Christus mediator inter Deum & homines an media mundi ætate descendit. 2,183

Christus cur descendit. 2,196

Cilicia terræmotus insignis. 1,189

Circuli figura & crucis anceps portentum. 1,122

Circuli causarum. 1,134

Circulus per γ & μ religionis statū atque iustitiæ mystica similitudine representat. 2,144

Clementiæ & pacis encomia. 2,190

Clodouæi regis omen. 1,109

Clypeus ardens. 2,194

Cognitio duplex. 2,221

Coli atque omenti connexus ut ventriculo & liene. 2,204

Colicus morbus febrī permixtus in epilepsiam desinens. 2,283

Colorum varietas vnde. 1,119. 1,169. & 2,122. & 2,166.

Colorum subita mutatio ac prodigiosa. 1,185

Colorum significatio. 1,203

Colubri visū quid designat. 1,176

Colu-

I N D E X.

Columellæ sententiā de senio terræ. 2,185. (1,194.

Columnæ aurei coloris in aere visæ.

Cometa rarus atque insignis in Belgio anni 1556. 2,26. ac deinceps: alius. 1,209 & 2,67.

eius figura. 2,28

Cometa supra Veneris corpus. 1,214

Cometa horribiles species. 1,20

Cometa in Ω . 2,53

Cometani non semper squallores efficiere. 1,200

Cometarū astronomica ratio. 1,112.

& 1,200. & 1,209. & 1,298. & 2,134.

Cometarum natura vniuersim inquiritur. 1,113. ac deinceps: & 1,191. 2,119. & 2,272. (8,1199.

Cometarum generatio. 1,115. & Cometarum cauda cur semper in oppositam Soli partem. 1,117

Cometarum genera ac differentia. 1,195. ac deinceps. (1,272.

Cometarum proprietates. 1,198. & Cometarum figuræ & colores varij quid portendant. 1,203

Cometarum vires atque portenta. 1,199. & 1,203. & 1,208. & 2,134

Cometarum motus. 1,199

Cometarum analogia ad planetas. ib.

Cometarum etymologia. 2,272

Cometarum exempla varia. 1,207. ac deinceps.

Cometas ab exhalationibus minime nasci. 1,115. 1,198

Cometas in cælo non esse. 2,270

Cometas nunquam scintillare. 2,272

Comitialium morborū symptomata admiranda. 1,153. & 2,238

Conceptus & partus vniuersi. 1,46

Conceptus, partus, & emphychofis in vtroque mundo mutuo comparantur. 1,62. (1,71

Conceptus totius admirabilis ratio.

Conceptus humani prima delineatio. 1,84.

Concursus causarum. 1,133

Consistens ac tubarū sonitus in aere. 1,217

Confusæ cognitione, definita prior. 2,22.

Congressus humani species in belluinam versa. 1,117

Coniugium intellectus agentis atque passibilis in fabula Orphei atq; Euridyces explicatur. 2,195

Coniunctio orbium superiorum in principis γ & μ omnium rarissima. 1,211. & 2,156. & 2,82.

Coniunctio planetarum in piscibus. 1,192. in γ 2,21. in finibus Cælesti. 2,31.

Consensum & permissionem differre plurimum in politicis causis. 2,96

Consensus partū in triplici mundo. 1,16 ac deinceps toto capite tertio. & 2,66.

Consensus dissensusq; ratio occulta. 1,158. & 2,242.

Consilium inane ac diuiorum prouidentia destitutum. 2,100

Consolatio philosophica. 2,138

Consortij leges in humano corpore. 1,153.

Consuetudo quid faciat. 1,155

Contagionum differentia. 1,74

Contagionū ratio & modus. 2,250. & 2,252. (crimen. 2,225

Continuæ febris & intermittētis differentia. Contra Sophistas præfagia non ferentes. 2,153. (1,187

Contrariorum vicissitudo necessaria.

Coralli & corallinæ generatio. 1,130

Corallinæ vsus. 2,258

Cornutus cometa. 1,195. & 1,208

Corporis Christi sacramentū refugij extremū rebus afflictissimis. 1,162. 2,47. ac deinceps: & 2,86.

Corporū humanorū raræ constitutiones & earundem causæ. 1,97. ac deinceps longa serie: & rursus, 1,109. ac deinceps, & 1,155.

Corporū ~~omnium~~ ad recipiendos spiritus bonos aut malos. 1,160

Corporū transmutationes ex affectu. 1,117. ex afflictione cacodæmonis obfessoris. 2,48. ex influxu diuini numinis. 2,50

Crinita sydera, vide Cometa.
 Crifcon ratio in pestilentibus morbis
 2, 242.
 Crises morborum cum vniuersi cri-
 fibus comparantur 1, 46
 Crises in catarrho 2, 32
 Crises diuultæ 2, 223
 Crisis quid sit 1, 45
 Critica signa in vniuerso. 1, 44-2, 144
 ac deinceps amplissimè toto capi-
 te quarto.
 Critici numen vel climacterici, &
 eorum dignitas. 1, 45. ac deinceps
 item 2, 29. 2, 52. & 1, 202.
 Criticorum temporum ordo diuinus
 1, 154.
 Crucis Dominicæ vis atque maie-
 stas. 1, 216. & 2, 37
 Crucis ostenta. 1, 105. 1, 122. 1, 180.
 1, 192. 1, 194. & 1, 216. 2, 36. & 2, 37.
 2, 140. 2, 146. ac deinceps.
 Curandæ reipublicæ afflictæ præce-
 pta saluberima. 1, 41. & 2, 19. &
 2, 143.
 Curatio morbi per diuina officia. 2,
 Curatio hemitrici pestilentis. 2, 242.
 ac deinceps.
 Curatio pestis 2, 254. ac deinceps.
 D.
 Dæmon illud iudicis sub spe-
 cie Mosis 1, 216
 Dæmones interdum se transformant
 in angelos lucis. 1, 106. & 1, 110. &
 1, 216.
 Dæmones interdum & vera prolo-
 qui sed coactos 2, 49
 Dæmonica mulier 2, 47
 Dæmonis mali natura mirabilis. 1,
 Dæmonis spectrum. 2, 175. (163)
 Dæmonis commentum admirabile
 in concinnandis abscissibus. 2, 206
 Dæmonum astus. 1, 79. & 1, 160. &
 2, 104. illusiones per infomnia. 1,
 106. vis in tempestatibus concitan-
 dis. 1, 161. & 2, 52. & 2, 02. ioci 2,
 49. & 1, 220. varia ludibria. 1, 216.
 ac deinceps. & 2, 47. ac deinceps:
 viulatus prodigiosus. 2, 52
 Dæmonum malorum characteristice
 notæ. 1, 160. ac deinceps. & 2, 274.
 Dæmonum oracula siluisse sub ad-
 uentum Saluatoris 1, 220
 Dagobertus Francorum rex 1, 189
 Danielis spectaculum 1, 221
 Darhâ & Abirô huius absorpti. 1, 181
 Davidis regis ardentissima contem-
 platio 1, 226
 Decocta communia in pestilentibus
 morbis. 2, 243
 Deditiois varij modi per allegoriam
 explicati carmine 2, 97
 Definiendum vniuersaliter in præsa-
 giis, ac sub conditione 1, 126
 Definitio per negatione diuinis con-
 gruit 1, 147
 Defluxus ab unitate causa excidij in
 vniuerso 2, 180
 Delapsus felicitatis humanæ 1, 166
 Delapsus animorum ad sensus cum
 descensu Orphei ad inferos com-
 paratur 2, 196
 Delia Humen 2, 158
 Deliqui solatis figura valde prodigiosa
 1, 214 (2, 13)
 Demonstratio per propiora firmior.
 Demonstratio per parallaxin quæ-
 ta utilitas in mathematicis. 2, 121.
 & 2, 270. & 2, 181.
 Demonstrationis capita in pestilen-
 tibus morbis 2, 222. & 2, 227
 Desolatio in loco sancto per Danie-
 lem prædicta 2, 180
 Desperatio quid faciat. 2, 70. & 2, 71.
 & 2, 86. & 2, 106. & 2, 108.
 Dextræ partes quæ dicantur Hippo-
 crati, quæque sinistræ 1, 70
 Dei amor erga mortales. 1, 62. & 2,
 21. patientia. 1, 121
 Dei maestas in meteoris. 1, 191. & 1,
 226.
 Deum auctorem omnium dupliciter
 agere 1, 59
 Deum præter ordinem naturæ sepius
 agere, non tamen inordinate. 1, 59.
 ac deinceps: & 2, 111. ac deinceps.
 Deum punire mollius per se quam
 per homines intermedios 2, 160
 Deum mensuras & pondera sibi re-
 feruallè

feruasse 2, 195
 Deus quando per se agat, & absque
 intermediis causis 1, 163
 Deus amictus lumine sicut vestimè-
 to. 2, 130
 Diacamphoratum in peste præstan-
 tissimum 2, 258
 Dialogismi. 1, 82. & 2, 87. 2, 88. & 2,
 89. & 2, 90. & 2, 91. & 2, 92. & 2, 93
 Diacordij compositio & vsus exi-
 mius in pestilentibus morbis 2,
 245. & 2, 258.
 Didonis obitum antecedentia signa
 1, 185. & 1, 219.
 Dies iudicij quanta maiestate & tur-
 bine sit venturus. 2, 184
 Diluua vniuersalia, ignis & aquæ.
 1, 169. ac deinceps.
 Diluua prodigiosa. 1, 82. 1, 180. ac
 deinceps. & 2, 41. & 2, 67.
 Diluuij causa physica. 2, 161.
 Diluuiorum genera prima. 1, 168
 Diluuiorum significatio. 1, 180
 Diluuium Louanientè præ cæteris
 memorandum ac graphicè descri-
 ptum. 2, 158. ac deinceps:
 tursus alia. 2, 161
 Dionysij Areopagitæ de Platónis do-
 ctrina. 1, 231. obseruatum astro-
 nomicon. 1, 212. & 1, 231. & 2,
 112. sententia contra barbaram
 crudelitatem Christianorum inter
 se. 2, 190
 Directionum vsus in prædictionibus
 astronimicis. 1, 112. & 1, 222. &
 1, 236.
 Discordiæ ac dissensionis mutuz co-
 rollaria. 2, 58
 Discurrendi viæ vel ordines in rebus
 abditissimis. 1, 134. & 2, 196
 Discursus methodici centrum. 2, 221
 Distantia signorum quid portendat.
 1, 204. & 1, 222.
 Distantia syderis noui à stellis vici-
 niotibus. 2, 115
 Distinctio veri ab apparente præci-
 pue per intellectum. 1, 232
 Diuina per negatione definiri. 1, 147
 Diuina humanis, priuatis publica
 præferenda. 2, 173
 Diuina sepius rudiorum oculis atque
 animis præmonstrari. 2, 114
 Diuina officia quantum in morbis
 conferant. 2, 210. & 2, 214
 Diuina morborum plurium causa.
 1, 73. & 2, 75.
 Diuina benignitatis character in si-
 gnis. 2, 47. ac deinceps: & 2, 36. &
 2, 17. & 2, 94. & 2, 99. & 2, 104. &
 2, 109. & 2, 141. & 2, 160. & 2,
 190. & 2, 199. & 2, 209.
 Diuinae providentiæ filium inexplica-
 bile. 2, 91. & 2, 199.
 Diuinarum rerum scriptores varij. 1, 26
 Diuina vide Vaticiniū, trāsagium,
 Prædictio.
 Diuini furoris magnitudo. 2, 55
 Diuinis & metaphysicis causis sepe
 motus ascribi vulgariter, qui tam-
 en causas habeant penitus natu-
 rales. 1, 153
 Diuinitatis idea quo pacto per gradus
 singulos extēdarur. 1, 34. ac deinceps
 toto capite tertio: & 1, 233.
 Diuinitatis indicia in morbis & eius
 inquisitio. 2, 233
 Diuinarum gradus in vniuerso. 1, 16.
 1, 29. & 1, 33. (1, 24)
 Diuinarum classes & loca duplicia.
 Diuinarum supra naturam nomina
 & species variaz & noninum ety-
 mologia. 1, 25
 Diuinarum ratio in quibus potissimum
 constituta. 1, 24. & 1, 232
 Diuinarum inquisitio qualis esse de-
 beat. 1, 29. & 1, 43. & 1, 164. & 2,
 113. & 2, 125. & 2, 136. & 2, 146.
 & 2, 153. & 2, 155.
 Diuinarum significatio ex quibus pri-
 mum scienda. 1, 164
 Diuinarum cognitio qualis 2, 274
 Diuinarum cognitio magis ab intel-
 lectu quam ratione dependet. 2, 167
 Diuinarum contemplatio curans di-
 sta. 1, 231
 Diuinum quotuplex. 1, 24. & 1, 232
 Diuinum naturaliter. ibidem
 Diuinum supra naturam. ibidem

I N D E X.

Diuinum in morbis quid Galenus intelligat. 1,29. & 1,34
 Diuinum in morbis considerandum iuxta Hippoc. 2,231
 Diuinum auxilium rebus infirmis & deploratis maximè patet. 1,132. & 2,94. 2,98. & 2,109. & 2,110. & 2,104. & 2,160. & 2,172. & 2,199
 Diuorum intercessio quàm faciat. 2,48.
 Doctrina consensus partium in vniuerso ad vsum cosmocritice applicatur. 1,62
 Doctrina analogiz. 1,135. & 2,246
 Doctrina ordinum quid cosmocritice conferat. 1,122. & 1,235
 Doctrinæ Platonis atque Aristotelis ordinum via, & rerum comparatione potissimum differunt. 1,233
 Doctrinam Christianam artis cosmocritice subsidio plurimum roborari. 1,225. & 1,214
 Doctrinarum omnium tria præcipua instrumenta. 1,127
 Dordraci diluuii miserandum. 1,182
 Dracones in aere visi. 1,176
 Duo elementa primæ creationis, duo posterioris secundum naturam. 1,167.
 Duo diluuiorum genera in homine atque in vniuerso. 1,168
 Duo pronuntiandi modi maximè securi circa præstigia. 1,200
 Duorum malorum eligendum quod minus est malum. 2,57. 2,96. & 2,191.
 Duplex spiritus cui respondet duplex temperamentum, natura partium, atque insitus calor. 2,187
 Dysenteriz ac diarrhoz incepta curatio. 2,161

E.

ECCLESIAZ auctoritate pendendum. 1,230. & 2,114. & 2,155. & 2,181.
 Ecclesiaz nunc affligissimæ typus. 2,51. & 2,146. 2,276.

Ecclesiaz schismata cur diuinitus permittantur. 1,175
 Ecclesiaz vnitas anchora totius felicitatis publicæ ac priuatæ. 2,59. & 2,199.
 Ecclesiaz liberatio. 2,199
 Ecstasis. 1,78. & 1,105. & 2,207
 Ecstasis ex Hippoc. 1,159. & 2,108
 Eclipses ratiore quem locum in prodigijs habeant. 1,211
 Eclipses prodigiosæ. 1,213. & 1,214. 2,55. & 2,60. & 2,64.
 Effectus eiusdem causæ inuicem comparandæ. 1,134
 Effluuorum genera duo. 1,35
 Effluxiones vitales atque terribiles ab vtero matris. 1,89
 Effluxiones de corpore medicatrices. 1,124.
 Effluxionum ab vtero vitalium & non vitalium species & singulari viua delineatio. 1,86. & 87
 Electio potioris in ancipiti serum statu quàm sit difficilis. 2,192
 Eleemosynæ vires. 2,214
 Elementa prima. 1,35
 Elementa chymica. 1,35
 Elementorum qualitas vnde. 1,119
 Elementorum figuræ vel notæ characteristicae. 1,203
 Elementorum vsus, & prima creatio. 1,167
 Elementorum excessus secundum motum & motum in vniuerso. 1,168
 Elementorum excessus mutuo comparantur. 1,169
 Elementorum diluuii quotuplicitas. 1,170.
 Elementorum partes de loco in locum translatae vsque ad prodigij speciem. 1,184. (157)
 Emplastra in pestilentibus morbis. 1,172
 Emplastrum. 1,161. & 2,146
 Emplastrum Galeni. 2,194. & 2,138
 Epidemici morbi. 2,32. & 2,56. & 2,35. & 2,44. & 2,62. & 2,63. & 2,69. & 2,169. & 2,171. & 2,217. ac deinceps.
 Egi-

I N D E X.

Epidemici pestilentes. 1,170. & 2,164. & 2,171. & 2,217. ac deinceps
 Epileptici paroxysmi. 1,153. & 2,207. & 2,241.
 Equus humanis manibus. 1,174
 Error popularis & funesta præsumptio. 1,54
 Error errorem trahit. 2,84. & 2,173
 Errorum circa præstigia cosmocriticea 4. fontes. 1,222
 Errorum species præcipue tres in referendis effectibus ad suam causam. 1,117
 Ekdra locus insignis de diuinatione. 2,155.
 Ectisæ. 1,184. 2,45
 Eurydice apud Maronem Orphici coniux & eius allegoria plenius explicata. 2,195. ac deinceps.
 Excretionis portentosæ. 1,203. ac deinceps.
 Excursus in nostri sæculi corruptissimamores. 1,220. & 2,73. & 2,109. & 2,153. & 2,168.
 Exercitatio cosmocritica duplex. 1,139. ac deinceps.
 Exercitus regiz M. destinatur in Belgium. 2,56. venit. 2,58.
 Experiendi ratio. 1,227
 Extispicia. 1,105
 Ezechiz portentum astrologicis fundamentis ex parte temporis designati consentaneum. 1,236

F.

FABR lignatij Louaniensis auidax facinus. 2,85
 Faces ardentes. 1,194
 Facinus virile pro religione catholica. 2,54
 Factiones prodigiosæ. 1,221
 Facultates animæ cognitrices diuersa cerebri sede distinctæ. 2,241
 Facultatum singularum illapsus in semen. 1,171
 Facultatum diuersitas quantum loco & materiæ debeat. 1,128. & 1,152 ac deinceps: & 2,148.
 Fama popularis violentia. 2,77. & 2,99.

Fames prodigiosa. 1,170. & 1,181. 188. & 1,104. & 2,168. & 2,175.
 Fascini & incantamenti ratio. 1,78
 Fata vnus regionis in faus alterius sæpe depingi. 2,51
 Febres epidemice & pestilentes. 2,171 & 2,169. & 2,164. & 2,69. & 2,61. & 2,30. & 2,217. ac deinceps: 2,40 & 2,44.
 Febres quinanzæ & septimanzæ. 2,35
 Febris quartana quæ longissima fit. 2,31.
 Febris continuæ differentiz tres. 2,224
 Februm paroxysmi quibus causis dependant. 1,54 ac deinceps: & 2,225. ac deinceps amplissimè.
 Februm intermittentis ratio. 2,225
 Februm quarumcumque materies duplex. 2,225
 Februm pestilentium cause plenius exarantur. 2,227. ac deinceps.
 Ferri pluuia. 1,192
 Fidei Christianæ translatio. 2,179
 Figuræ plantarum sapissime ipsarum virium indicatrices. 1,152
 Figuræ cometarum. 1,196. & deinceps: & 1,203.
 Figuræ octauæ cæli. 1,204. & 2,146
 Figuræ hieroglyphicæ syderis noui. 2,140.
 Figuratum similitudo in liberis vnde. 1,70. ac deinceps.
 Figuratum diuersitas tâta in meteoris vnde fit. 1,119
 Figuratum vis mirabilis ac sæpe recondita. 1,152. in hominibus & eorum morbis. 1,153.
 Figuratum superstitiosa cõsideratio. 2,157.
 Finalem causam esse præcipuam quæ facti prohibatim improbitatemue desinat. 2,173
 Finalis causa vbi querenda. 1,57
 Finis resolutio inuentionis principij. 1,117. & 2,193. & 2,217.
 Finis principium analyticos, ac syntheseos primum. 2,210
 Flagellorum Dei catena. 1,171
 Fla-

I N D E X.

Homo homini lupus. 2, 39. & 2, 160.
 & 2, 188. & 2, 261.
 Horatij præclara sententia de scriben-
 dis historiis. 2, 69
 Horatij locus de futurorum præsa-
 gio. 2, 137
 Horologium regis Achab. 1, 236
 Hostem contemnere quàm periculo-
 sum. 2, 159
 Hostes sub specie protectoris. 2, 174
 Humana crudelitas belluinam longo
 superans intervallo. 2, 30. & 2, 188
 Humanæ providentiæ fines. 2, 137.
 & 2, 155.
 Humani iudicij inconstantia. 2, 265
 Humanitatis exempla siue clemen-
 tiæ. 2, 34. & 2, 52. & 2, 97. & 2,
 104. & 2, 173.
 Humidum primogenitum. 1, 64. ac
 deinceps.
 Humorum atq; abcessuum mirabi-
 lis trāssumptio per synathomoteis.
 1, 157.
 Hyems prodigiosa anni 1565. 2, 42.
 eius ratio. 2, 45. & 1, 186. ac deinceps.
 Hygini obseruatum. 1, 212
 I.
I A C O B I scala. 1, 144
 Iberi. 2, 151
 Iconomachia reipubl. Belgicæ perni-
 ciosa. 2, 54
 Icterus mirabilis. 1, 157. & 2, 240
 Idææ in mente diuina vel Psalmogra-
 pho teste. 1, 233
 Idiotropiæ mirabiles in hominibus.
 1, 103. & 1, 124. & 1, 155.
I E S V C H R I S T I natiuitatē præ-
 cedentia signa. 1, 186. & 1, 184. &
 1, 214. & 1, 220.
 Ignatij martyris testimonium præ-
 clarum de Phenomeno stellæ an-
 te salutis exortum. 2, 133
 Ignea meteora varia. 1, 119. ac deinceps.
 Ignis elementum & eius creatio. 1,
 167.
 Ignis fortissimus Solis in vniuerso.
 1, 118.

Ignis diluuiæ. 1, 169. ac deinceps.
 Ignis cælestis allegoria. 1, 180. &
 2, 101.
 Ignis cælo delapsus. 1, 193
 Ignite acies cælo visæ concurrere.
 1, 217.
 Ignite trabes. 1, 119. & 2, 40
 Ignorantia calumniæ parens. 2, 6. &
 2, 153.
 Imaginationis mirabilis virtus. 1, 77.
 ac deinceps: & 1, 157. & 1, 148. &
 2, 175.
 Imaginum vsus in Ecclesia. 2, 166
 Imago Isaiæ propheta. 1, 136
 Imposituræ circa prodigiorum appa-
 rit. 1, 148
 Imprecationis vis horrenda. 1, 160
 Incantamenti ratio multiplex. 1, 78
 Incantamenti vis in oratione ac me-
 ditatione rerum diuinarum. 1, 226
 Indicatio quid sit. 2, 218
 Indicatio medicinæ curatricis per in-
 somnia ex Hippoc. 1, 136
 Indicationis methodus longè pul-
 cherrima per artem cyclognomi-
 cen explicatur in pestilentibus mor-
 bis. 2, 217. ac deinceps
 Indicationum pugna mirabilis in re
 medica. 2, 192
 Indicationum genera, species, fontes,
 & capita. 2, 218. ac deinceps
 Indicationum methodus exactissimè
 per Hippocratem. 2, 222
 Infantum galea, quid & vnde. 1, 88.
 effectus. 1, 124
 Infelicitatis ditæ exempla. 2, 106. &
 2, 108.
 Ingenia monstrosa. 1, 121
 Inquisitionem rei medicæ sæpè vsque
 ad scrupula proferendam. 2, 194
 Infomniorum interpretatio. 1, 106.
 & 1, 135.
 Insulæ nouæ delectæ. 1, 184
 Intellectus opera. Vide Mentis.
 Intellectus sæpè à sensibus præpedi-
 tur. 2, 113. & 2, 154
 Intellectus agentis dignitas atq; præ-
 stantia. 2, 154
 Intellectus sensui alligatus. 2, 166
 Inteli-

I N D E X.

Intellectus agentis atq; passibilis con-
 iugium in Orphei atque Eurydicæ
 fabula plenius explicatur. 2, 195
 Intemperies acris admiranda. 2, 68
 Intentiones curatiuæ in pestilentibus
 malis. 2, 243
 Interitus causa. 1, 71
 Interitus vniuersi quibus potissimum
 causis fiat. 2, 187
 Inuentio oraculi Sibyllini de sydere
 nouo. 2, 150
 Inventionis cosmocriticę instrumen-
 ta præcipua. 1, 127
 Inventionis cosmocriticę instrumen-
 ta pro genere de quibus inquiri-
 tur, ratione diuersa. 1, 165
 Inventionis tria seminaria per artem
 cyclognomiçen. 2, 112
 Inuidorum hominum species. 2, 261
 Inuidatio Louaniensis. 2, 42. 2, 63. & 2,
 68. grauissima 2, 158. ac deinceps.
 Iohannis Damasceni opinio de co-
 metis. 1, 113
 Iohan. Frederici Saxoniz ducis capti-
 titas. 1, 216
 Ionathæ omen exhibitum. 1, 108
 Iosue pugnans contra Gabaonitas.
 1, 191.
 Iræ diuinę magnitudo. 2, 55. & 2, 248
 Irides 7. ites Soles & toudem Lunæ.
 Iridis ratio. 1, 169. (1, 194
 Iris inuersa. 2, 38
 Iris noctu visa. 1, 194. 2, 64
 Irruptiones in Belgium. 1, 174. 2, 62.
 & 2, 63. & 2, 70. & 2, 71.
 Iudæi in magno periculo quod à Chri-
 stianis illis impèdebat per D. Bern-
 hardum liberati. 1, 219
 Iudæis illud Dæmon in specie Moy-
 sis. 1, 216
 Iudæorum seditio grauissima & me-
 morabilis cædes. 1, 181
 Iudæorum inanis contentio contra
 religionem Christianam. 1, 182
 Iudæorum occulta molimina. 1, 189
 Iudæicæ gentis excidium figura no-
 uissimorum temporum. 2, 178
 Iudæicæ gentis conuersio quando spe-
 randa. 2, 179. & 2, 183

Iudicantia signa ab indicantibus di-
 stinguuntur. 1, 54. & 2, 30 & 2, 144
 Iudicij extremi diem præcedentia si-
 gna. 2, 178. ac deinceps: & 2, 144
 Iulij mortē præcedentia signa. 1, 183.
 & 1, 209. & 1, 215. & 1, 218.
 Iurifurandi integritas vinculum pæ-
 cis. 2, 156
 Iustitiæ soror Clementia. 2, 145
 Iustitiæ religionisq; prætextus quan-
 tum hodie præfert. 1, 148. 2, 189

* L.

L A C H R Y M A S sæpè erupere nulla
 manifesta ex causa. 1, 106
 Lactei circuli ratio & locus. 1, 116
 ac deinceps.
 Lapidū monstra & metallorū. 1, 105
 Lapidum & vermium generatio. 1,
 97. & 1, 130. ac deinceps.
 Lapidum in humano corpore diuersę
 historiæ. 1, 99. ac deinceps: & 2,
 211. & 2, 216.
 Lapis angularis. 2, 146
 Lapis cælo delapsus. 1, 191
 Lauacrum Romæ. 1, 130
 Leges Reipubl. ad instar legum me-
 dicinæ. 1, 40
 Leges reipub. pro locorum conditio-
 ne mutari. 1, 128
 Leges obseruandæ tempore pestilen-
 ti. 2, 215. & 2, 260
 Lenticulæ in pestilentibus morbis. 2,
 212.
Asuerator. 2, 57
 Lex Domini immaculata cælis & ho-
 minum præcordis antiquitus ina-
 rata. 1, 15. & 1, 228
 Liberalitatis exemplum memorabile
 2, 104.
 Linææ 10. in horologio regis Achab.
 1, 236.
 Linguae indicia in pestilentibus mor-
 bis. 2, 234
 Linguae affectus in pestilenti febre ra-
 ra historia. 2, 236
 Lis & amicitia rerum principia. 2, 36
 Litis & amicitia abditissimæ ratio-
 nes. 1, 158
 Loco-

Locorum consideratio quantum conferat medicis atque philosophis. 1, 114, 1, 128. & 1, 131.
 Locorum vis in elementis & mistis & toto propemodum vniuerso. 1, 128. ac deinceps.
 Locorum vis in homine. 1, 130.
 Locus Cometarum inquiritur. 1, 114 & 1, 204.
 Locus noui syderis exploratur. 2, 112. & 2, 117 & 2, 122. & 2, 168. & 2, 282.
 Locus affectus in morbis vt exploretur. 2, 204.
 Locustæ & earum significatio & causatum physice, vt diuina. 1, 176. ac deinceps.
 Longobardi Italiam vastant. 1, 217.
 Louanienfis ciuitas quantopere uiris præclaris atque principibus ipsis hæstentis commedata. 2, 65. 2, 84. & 2, 89. & 2, 104. ac deinceps.
 Louanienfis obsidionis historia. 2, 76. ac deinceps.
 Louanienfis ciuitatis oppugnatio plenius exarata. 2, 82. pugnae vigor, 2, 85. pugna recrudescens. 2, 91.
 Louanienfis fortitudinis exempla. 2, 80. & 2, 81. & 2, 83. & 2, 85. & 2, 91. & 2, 93.
 Louanienfis paupertas Musis coniuncta. 2, 68. & 2, 94.
 Louanienfis oppidi scruissima inundatio. 2, 158. ac deinceps.
 Alia rursum. 2, 161.
 Louanienfium uirilium constantia. 2, 80. ac deinceps. Item 2, 53. & 2, 95.
 Louanienfium stragemata. 2, 82. & 2, 83. & 2, 84. & 2, 91.
 Louanienfium trepidatio ingens. 2, 86. & 2, 91. & 2, 94. & 2, 98. & 2, 104.
 Louanienfium prodigiosa liberatio. 2, 94. & 2, 97.
 Louanienfium summum discrimen ex rumoribus uanis & suspitione prognarum. 2, 99. aliud summum discrimen. 2, 104. aliud maximum. 2, 159.

Louanienfium afflictionem que signa præcesserint. 2, 64. & 2, 64. & 2, 76. & 2, 78.
 Lucis species atque coloris quid portendat. 1, 203.
 Lueta Esau & Jacob in utero. 1, 145. & 1, 175.
 Lumbricorum diuersa genera atque historia. 1, 101.
 Luna ostenta atque prodigia. 1, 194. 2, 25. & 1, 212. & 1, 213.
 Luna defectus, 2, 37. & 2, 64. & 2, 60. insignis maximè. 2, 172.
 Luna motus quo pacto criticos dies aptè definiat. 2, 242.
 Luna circuitus quantum possit in propagando fomite pestilentis. 2, 254.
 Lux infanda. 1, 194.
 Lycanthropia. 1, 179.
 Lyra Orphici. 2, 195.

M.

MAGDEBURGI uisa prodigia. 1, 199.
 Magi stella duce ad Dei cognitionem pertrahuntur. 2, 132.
 Magiæ uerissimæ fundamentum. 1, 37.
 Magna & rara deliquia Solis. 1, 214.
 Magnetis vis. 1, 123. eius comparatio cum vi uerbi diuini. 2, 187.
 Mahumetes & eius præcursores. 1, 175. & 1, 208. & 2, 179.
 Malanobis ad felicitatem conferre. 2, 11.
 Malorum an aliquis finis. 1, 57.
 Malorum præcipui fontes. 2, 18. & 2, 35.
 Malorum duum eligendum minus malum. 2, 96.
 Manes inferos quosnâ intelligat Maro. 2, 197.
 Marcus Antonius galeatus in utero. 1, 88.
 Mare & lacus in sanguinem uersi, aliaque illorum miracula. 1, 184.
 Mariæ matris ac Virginis mira potentia. 2, 48.
 Matronæ testimonia de prodigijs. 1, 176. & 1, 183. & 1, 191. & 1, 193. & 1, 209. & 1, 215. & 1, 218. &

& 2, 4. & 2, 60. & 2, 108. & 2, 134. & 2, 156.
 Mars inter Musas Louanienfes. 2, 65.
 Martini Rossemij ingressus in Brabantiam. 1, 174.
 Materie præparatio quid præstet. 1, 131. & 2, 11. & 2, 219. & 2, 250.
 Materies Cometarum. 1, 113. & 1, 115.
 Materies omnis inquisitionis principium & fundamentum. 1, 128. & 2, 205.
 Mathematica in confinio diuinorum & naturalium sita. 1, 166.
 Mathematica medico quatenus discenda. 2, 22.
 Mauritij Imperatoris cædes & somni. 1, 107.
 Maxentij tyranni memorabilis cædes. 1, 216.
 Maximiliani Imperatoris uirtus. 2, 250.
 Mechlinienfis clades ex fulgure. 1, 193. & 2, 203.
 Mechlinienfis ciuitatis infelicitas. 2, 102.
 Mechlinienfium desperatio cuiusque miserandus euentus. 2, 71.
 Mediatores esse conueniebat inter Deum & homines. 1, 97.
 Medica exercitatio circa morbos diuinos maximè. 2, 191. & 2, 201. & 2, 217.
 Medicæ consultationis insigne paradigma in grauidæ mulieris casu. 2, 191.
 Medicaminum inuentiones per insomnia. 1, 108.
 Medicaminum gradus vt distinguendi. 1, 150.
 Medicaminum simplicium quam sint compositæ vires ex mixtionis forma. 1, 151. & 2, 245.
 Medicaminum simplicium vires incognitæ qua methodo explorentur. 2, 245.
 Medicandi ratio in morbis occultis. 1, 146. & deinceps.
 Medici abortiuum *de purgatione*. 1, 72. & 2, 213. (2, 34)
 Medici præsentia quantum conferat.

Medicina pathologica. 1, 38. ætiologica. 1, 39. semeioteice. 1, 40. therapeuticæ. ibidem.
 Medicinæ corruptela. 1, 55. & 1, 139.
 Medicinæ probum artificem ab impostore quam difficile sit distinguere. 1, 6. quomodo discernatur. 1, 132.
 Medicinæ hæresis chymica seu Paracelsistica & eorum uana principia. 1, 35.
 Medicinæ cõstitutio & principia cõmunissima, eadem quæ formandæ reipubl. & moralis philosophiæ. 2, 191. & 1, 37. ac toto capite tertio. & 2, 18 & 2, 143.
 Medicinæ partes cum partibus doctrinæ politicæ comparantur, toto capite tertio lib. 1.
 Medicinæ physiologica pars. 1, 31.
 Medicinæ curaticis methodus. 1, 41.
 Medicinæ coniugium & mathematicæ. 2, 16. & 2, 22.
 Medicinæ quam necessaria sit cosimocritice. 1, 214. ac deinceps.
 Medicinæ quid conferat similitudinis instrumentum. 1, 136. & 1, 206. & 1, 222. & 1, 236.
 Medicinæ infelicitas. 2, 236.
 Medicinæ therapeuticæ indicatio per insomnia ex Hipp. 1, 136.
 Medicorum ambitiosa prædictio. 1, 80. & 2, 240.
 Medicorum errores pudendi. 1, 139. & 1, 150. & 2, 49. inuidentia & æmulatio. 2, 262. iactantia & temeritas. 2, 49. infortunium. 2, 172.
 Medicorum multitudo quam periculosa. 2, 41. & 2, 192.
 Medicorum error in cura dysentericæ. 2, 161.
 Medicorum debere esse uirum bonum. 1, 123. & 1, 225. (1, 134)
 Melancholia ad diuinationem aptissima
 Melancholia hypochondriaca. 1, 154.
 Melancholica sympt. uade. 1, 157.
 Membrana foetus. 1, 84. & 85.
 Membranarum excretio prodigiosa. 2, 210. (2, 75)
 Menenij Agrippæ insignis apologus.
 Mens

Mens per se agit sine instrumētū sub-
sidio. 1,59. & 1,105
Mentagra. 1,169
Mentes diuinas triplici motu simpli-
ciorē circumagi. 2,130. & 2,145.
Mentis dignitas. 1,32. & 123. & 2,110
Mentis humanæ prælagia. 1,105. &
1,123.
Mentis ascensus in Deum. 1, 123. &
1,226.
Mercurij diuina sententia. 1,29
Mercurij soboles scelerata. 1,221
Mercurij stella in Sole per ecliptin
vifa instar puncti minutissimi. 1,
211.
Mercurij Trismegisti vaticinium de
patria sua, nunc etiam apud nos lo-
cum habens. 1,172
Mercurius planeta ambiguus. 1,210
Mercurius & Venus scintillant ali-
quando, & cur. 2,272.
μεταμορφωσις. 1,214
Metamorphoseis hominū admiran-
dæ. 1,179
Metaphysicæ necessitudo cum Cos-
mocritica. 1,235
μεταμορφωσις eiusque dignitas. 1,
190. & 1,202. & 1,226. & 2,116.
eius fundamentum. 1,112
Methodi exercitatio per exemplum.
1,201. & 2,135.
Methodi analyticæ exemplum per
spicuum. 2,153. & 2,217
Methodi Platonis atque Aristotelis
quo potissimum differant. 1,233
Methodus circa prælagia. 1,122. ac
deinceps. & 1, 202. & 2, 133. ac
deinceps.
Methodus vna Iurisprud. Theologiæ
ac Medicinæ. 1,38. & 1,222. & 2,
18. & 2,143. & 2,161. & 2,191.
Methodus altera circa proprietates
magis occultas & genus vniuer-
sum. 1,139
Methodus inuestigandi loci affecti in
morbis abditis. 2,204
Middelburgensis ciuitatis fortuna va-
ria. 2,163. & 2,167. laus eiusdem.
2,152. deditio. 2,173.

Miracula locorum. 1,130
Miraculorū causæ. 1,110. & 1,163.
Miraculum. 1,216
Miraculum ingens. 2,48. & 2,210
Mista secūda & tertiæ cōposita. 1,35
Missionis robur quantum efficiat in
venenis rebusque cæteris. 1,150.
& 2,229.
Moderatio in Reipub. tempestate. 1,
10. & 2,194.
Moderationis exemplum. 1,11
Mola vterina & eius ratio. 1,87. & 88
Mola si cum infante in vtero delitescat
quo pacto mulier sit tractanda,
2,192. ac deinceps.
Molæ indicia. 2,191
Monarchiæ laus. 2,41
Monstra an errata naturæ. 1,80
Monstra Reipublicæ. 1,76. & 1,220
Monstri inquisitio per anatomē. 1,91
Monstrorum ortus in vniuerso. 1,62
& 1,75. & 1,89. & 1,93. ac deinceps.
Monstrorū causa efficiēs spiritus per
calorem quo modo. 1,74. & 1,77
Monstrorum physica causæ. 1,76. &
1,97.
Monstrorum mira varietas statim à
diluuiō. 1,76
Monstrorū differentia. 1,80. & 1,89
Monstrorū effigies variæ atque histo-
ria. 1,90. ac deinceps toto capite
sexto: & 1, 173. ac deinceps.
Monstrōsa ingenia. 1,121. 1,220. &
2,4. & 2,261.
Monstrum. 1,25
Monstrum cuculla monachali insi-
gnitum. 1,175
Montensis ciuitatis obsidio. 2,72. &
2,76.
Montes aliō translati. 1,184
Montes Hannoniæ subito capiuntur,
2,70.
Montes Hannoniæ rursus se dedunt.
2,101.
Montes S. Ghertrudis occupantur.
2,169.
Moralis philosophiæ quantum confe-
rat ars cosmocritica. 1,225
Morbi

Morbi cur apud nos plures temporibus
siccis. 2,44
Morbi acuti pariter & diurni ty-
pus. 2,222
Morbi hysterici sæua symptomata.
1,153.
Morbi Gallici origo & permutatio.
1,74. & 1,169.
Morbi Gallici ratio. 1,225
Morbi colici sæua symptomata. 1,
154.
Morbi populares. 2,56. & 2,32. & 2,
35. & 2,44. & 2,62. & 2,63. & 2,
69. & 2,164. vt rectè præuidean-
tur. 1,224
Morbi ab apparitione cometæ ab
Hipp. descripti. 1,209
Morborum comparatio cum meteo-
ris in vniuerso. 1,39
Morborum cōtagio quotuplex. 1,74
Morborū malignitas summa. 2,234
Morborum pluriū ratio vel celestis
vel paraphysica. 1,73. & 2,233
Morborum pluriū prodigiosa solu-
tio. 1,80
Morborum tempora. 2,223
Morborum admiranda symptomata
& eorundem ratio. 1,152. ac deinceps.
Morborum curandorum duo præci-
pui scopi. 2,193
Morborum examen per insomnia. 1,
106. & 1,135.
Morbos grauissimos cur plerique e-
uadant, alij mitioribus promptè
succumbant. 1,79
Morbus prodigiosus in puella Loua-
niensi. 2,75
Morbus pedicularis. 1,100. & 1,178
Morbus Gallicus temporibus Hippo-
cratis visus. 1,214
Moribundos vera interdum prælagi-
re. 1,159. & 2,21
Mortis prodigiosa genera. 1,178. ac
deinceps.
Mortis ratio. 2,197
Mortis genus mirabile in pestilenti-
bus malis. 2,232
Mortuorum ossa collisa. 1,180

Morus cometarū. 1,115. ac deinceps.
Muliebris virtutis exemplum. 2,18
Mulieres famem commodius tolera-
re, & cur. 1,103
Mulieres quomodo in mares verti-
ant. 1,155. & 1,179.
Mulieris ingluuius prodigiosa. 1,104
Mundi plures quomodo. 1,34
Mundi maioris & minoris comparatio.
1,35. ac deinceps toto capi-
te tertio.
Mundi multiplices toni reducuntur
in vnitatem. 1,36
Mundi ætates. 1,45. & 2,184
Mundi senectæ ad interitum vergens
2,139. & 2,185.
Mundi suprema *metempsis*. 2,183
Mundi virtusque musica. 2,195
Mundi ruina quibus principis pro-
xima demonstratur. 2,187
Mundum pariter vnum & multipli-
cem instar animalis. 1,34. & 2,22.
à Muribus deuorari. 1,178
Murium copia prodigiosa. 1,178
Musarum cultui cōnecta humani-
tas. 2,92
Mustelæ sagacitas. 2,256
Mutationes maximæ quot modis
censeantur. 2,179

N.

NARDENSIS oppidali exci-
pium miserandum. 2,108
Natura spectabilis data in subsidium
intellectus. 1,234
Naturæ partes 5. 1,16. item 1,29. pla-
nissimè: & 1,140. ac deinceps.
Naturæ lex. 2,5
Naturæ vis à summis ad infima. 2,4
Naturæ morborum medicæ. 2,5 &
2,193. ac deinceps.
Naturæ senium. 2,186
Naturæ prudentia. 2,194
Naturalis roboris constantia prodigiosa.
2,109. & 2,214
Naturam vniuersalem non errare.
2,81.
Naturales morborum causas sapif-
simè metaphysicis permisceri. 1,
236. & 2,205.

I N D E X.

Naturarū in hominibus genera prodigiosa. 1,104. & 1,124
 Nauale prælium. 2,162 & 2,165. & 2,171. & 2,172.
 Necessitas dura. 2,86. & 2,106
 Noveptas prodigiosa. 1,184
 Nicanum conuenium. 1,180
 Nicophori sententia de stella ante ortum salutis vberius explicata. 2,101.
 Nomen fatale. 2,58
 Nominis IESV mira efficacia. 1,162. & 2,45.
 Nominum prima institutio diuinitus venit. 2,272
 Nouem genera cometarum. 1,195
 Nouum nihil in orbe terrarū. 2,178
 Nubes prodigiosa. 1,217. & 2,30. & 2,55. & 2,76
 Numeri & magnitudinis vis. 1,104
 Numeri 27 dignitas admiranda. 2,112
 Numeri critici. 2,29. & 2,51
 O.
OBSERVATIO syderis noui à multis vicis celebrioribus instituta. 2,118. & 2,120. & 2,122 & 2,267. & 2,280.
 Obseruationes quæ sint illicitæ. 1,234. & 1,237. & 2,9. & 2,13. & 2,157.
 Obseruationes variae in pestilentibus malis. 2,211. & 2,231. & 2,232. ac deinceps proxime. & rursus 2,251 & 2,254. & deinceps
 Obseruationis cosmocentica triplex firmamentum. 1,134
 Obseruationis de sydere nouo in Hispania factæ examen. 2,168
 Obsessio mulieris prodigiosa historia. 2,47. (1,10)
 Obsessio mulieris prodigiosa liberatio
 Obsessiones à dæmone fieri per gradus sepius. 1,161. & 2,47
 Obsessoris dæmonis notæ. 1,162
 Obsessorum antidotū singulare. 2,47
 Obsessorum accidentia sua. 2,48. & 2,162. ac deinceps.
 Obrektororum species quàm diuersæ. 2,161

I N D E X.

Occasio rei gerendæ neglecta. 2,77
 Occulta vires à materie. 1,129. à mysticis forma iue syndromi. 1,100 à spiritu. 1,156. ab animæ idolo. 1,158. ab anima ipsa. ibidem. à formis liberis angelis ac dæmonibus. 1,159. à Deo; proxime. 1,163
 Occultas proprietates inuestigandi methodus vniuersa. 1,139. ac deinceps.
 Octodecim hominum chorea prodigiosa. 1,217
 Oculi partes. 1,68
 Omen vnde dictum. 1,25
 Omnibus quantum sit tribuendum. 1,109. & 2,68.
 Omnium ratio atque exempla. 1,108 ac deinceps. & 1,218. & 2,57. & 2,68
 Omnia in omnibus esse secundum analogiam. 1,16
 Opiniones variae de essentia caloris innati & spiritus informantis. 1,64. ac deinceps.
 Opportunitas Antichristi in scandalis Reipubl. Christianæ. 2,181
 Oracula dæmonum cessauisse sub ortu saluatoris. 1,219
 Oraculum verbi diuini. 1,219. 2,74. & 2,148.
 Oraculum Sibyllinum. 2,148. ac deinceps.
 Oraciones variae. 2,78. ac deinceps.
 Oracionibus Deum implorari. 1,126
 Orbis æthereus medius inter celos & elementa. 1,115
 Ordo mutabilis & immutabilis. 1,60 & 1,81.
 Ordo cognitionis ac similitudinis vinculum vniuersi ac veræ magiæ fundamentum. 1,137
 Ordo rerum atque connexio duplex. 1,81. & 2,10.
 Ordo inquisitionis circa præfagia. 1,201. & 2,135.
 Ordo Platonicus & Aristotelicus quo differant. 1,234
 Ordo signorum in diuinis oraculis. 2,178.

Ordinis

I N D E X.

Ordnis præstantia. 1,108
 Orionis stellæ plerumq; solito lucidiores. 1,212
 Orpheus; Eurydices allegoria plenius explicatur. 2,195
 Ortus atque occasus syderum quantum ad hominum valetudinem conferant. 2,12
 Os in corde humano. 1,100
 Ossa plerique neruea. 1,155
 Osum & lignorum & lapidum excreto prodigiosa. 2,212
 Ostentum. 1,25
 Ostentum Carpo exhibitum. 2,150
 Ouum philosophicum in pestis curatione. 2,258
 P.
PACIS encomium. 2,190
 Pacis invocatio. 2,200
 Facis vincula. 2,156. & 2,278
 Panicus terror. 2,100
 Papilionum exercitus. 1,178. & 2,18. & 2,169.
 Paradoxon de calore nativo. 1,65
 Paradoxon de lacteo circulo. 1,116
 Paradoxon de febrium causis. 1,154. & 2,213.
 Paradoxo de cometarū generatione. 1,115 ac deinceps: & rursus. 1,198
 Parallaxis stellarum. 2,121. & 2,270 & 2,281.
 Parafelsia prodigiosa. 2,175
 Parilia. 1,110. & 2,165
 Pariliorum causæ ac differentie & significata. 2,165
 Paroxysmorum causæ occulte. 1,154. ac deinceps: & 2,227
 Partes aliæ cur alijs magis cōpatiantur. 2,242
 Partium singularum vsus & facultates quo modo potissimū reperiantur. 1,128
 Partus prodigiosus. 1,77. & 2,25
 Partis familiaris allegoria per Christū designata. 1,46. & 2,185
 Pauperiem tutam possessioni ancipiti præferendam. 2,57
 Paupertas ciuitates securas facit. 2,48
 Peccati vis. 1,166
 Pedicularis morbus. 1,100. & 1,178
 Peloponnesiaci belli portenta. 2,194
 Perfidia militaris exemplum. 2,62. & 2,100.
 Persecutiones grauissimæ quādo sint futuræ. 2,178. & 2,180
 Persei sydus. 2,117
 Persei typos. 2,146
 Pestilens hemitritæus. 2,217. ac deinceps, præteritum 2,227
 Pestilens contagio à quibus maximè formidanda viuine corporibus laborantium an cadaueribus. 2,252
 Pestilentia à Thucyde descripta. 1,170.
 Pestilentia per locustas orta. 1,177
 Pestilentis febris ratio. 1,153. & 2,56. & 2,227 latissime.
 Pestilentis contagij ratio. 1,156. & 1,184. & 2,251.
 Pestilentium febrium cura. 2,242
 Pestis. 2,40. & 2,62. & 2,69
 Pestis prodigiosa. 1,158. & 1,170. & 1,189. & 1,208. & 1,214. & 2,248. & 2,249.
 Pestis quinaria. 1,182
 Pestis finalis ratio. 1,248. horrende historia. 2,249. auferret qui de ea scripserunt. 2,250 differentia. 1,251
 Pestis anni 1574. 2,250. generatio eiusdem. 2,251. characteribus. 2,253
 Pestis cætere caute. ibidem
 Pestis variae species inter se comparantur. 2,252
 de Pestis natura quæstiones pulcherrimæ. 2,252
 Pestis historia. 2,254
 Pestis curatio. 2,254. ac deinceps.
 Petri Crenferi obseruatum de cometa quodam horribili Romæ viso, atque eius figura. 1,210
 Phantasia vis admiranda. 1,71. & 1,77. & 1,110. & 157.
 Phantasmata & spectra varia. 1,110
 Phantasmata in aere. Vide Simulachra Spectra, &c.
 Pharaonis interitum præcedentia signa. 1,177. & 1,183
 Philippi regis felicitas. 2,31
 Philippus

B 3

I N D E X.

Philippus rex virtutum paternarum hæres, 2,34
 Philosophandi vetissima ratio. 1,230
 Philosophiæ vniuersæ quantum conferat ars cosmocritica. 1,225
 Philosphorum vanitas. 2,111. & 2,115. & 2,133. & 2,156. & 2,253. ac deinceps.
 Phœnicis apparitio. 1,176
 Phosphorus nouus, vide Sydus nouum.
 Φθαρτικὰ ἄσπερα. 1,116
 Phthirialis quid & cuius rei indicium. 1,100. quibus acciderit. 1,178
 Physiognomicæ fundamentum. 1,75
 Picus contra Astrologos seipsum conficit. 2,9
 Pietatis exemplum. 2,104
 Pila artificiosa in morbis pestiferis. 2,255.
 Pilorum & membranarum excretio portentosa. 2,77. & 2,206
 Pilulæ pestilenciales vel Russi. 2,256
 Piscium pluuia. 1,191
 Placenta carnea seu parenchyma futus. 1,84
 Planetæ quid potissimum præsentent. 2,15.
 Planetæ quantum ad sexus varietatem conferant. 1,70
 Planetæ singuli quid ad generationem conferant. 1,114
 Planetæ cur solito sæpe maiores appareant. 2,176
 Planetarum vires in aeris mutatione ac meteoris. 1,112. & 2,166. In morbis. 2,233
 Planetarum centra apogæa ac perigæa mutari. 2,286
 Planetarum coniunctio memoranda. 1,111. & 1,192. & 2,42 & 2,76. & 2,228. & 2,176. quantum efficiat. 1,211.
 Planetarum vis maxima circa stationes. 2,206
 Planetarum officia in decretis luminum maiorum. 1,119
 Planetarum vires pro loci specie differentes. 1,128

Plantarū conuersio in lapides. 1,130
 Plantarum vires sæpe ex figura colligi. 1,152
 Platonici scopuli. 1,231
 Platonis philosophia quomodo sit amplectenda. 1,230
 Platonis consideratio sæpius analogica. 1,232
 Plinij locus de locustis. 1,177
 Pluuia diurnæ vnde. 1,187
 Pluuia prodigiose. 1,190. ac deinceps: & 1,111. & 2,56. & 2,62.
 Pœnitentia sera. 2,54 & 2,72. & 2,83
 Polycarpi somnium. 1,107
 Polycleti canon. 1,149
 Polycratæ noxa. 2,41
 Pondera ac mensuras foli Deo cognititas. 1,201
 Popularis vox magni omnis loco. 2,57.
 Populi furor prodigiōsus. 2,59. & 2,54. & 2,64. & 2,98.
 Populi fatalis rigor. 2,69
 Populi vaticinia. 1,219
 Populus tempore cicuratur. 2,77
 Porci humano capite. 1,174
 Portentum. 1,25
 Reliqua de portentis vide titulo Prodigiōrum.
 Potestatis liberæ & coactæ discrimen in causis politicis expendendum. 1,96.
 Prædictiones circa singulatia tantum probabiles. 1,201
 Prædictiones vt sint limitandæ. 1,185. & 1,126. & 1,200. & 2,6. & 2,17. & 2,134. & 2,156. & 2,153. & 2,155.
 Prædictionis operationis quæ coniunctio. 1,25
 Prædictionis meteorologicæ canones. 1,112. & 1,131. & 1,133.
 Prædictionis ac præfagij differentia. 1,126. & 2,6.
 Præfagia mentis humanæ. 1,105. & 2,155.
 Præfagia si suis finibus teneantur, Christo auctore permittit. 1,234. & 2,152.

Præ-

I N D E X.

Præfagij cosmocritici ratio plenius per cometarum species explicatur. 1,200. ac deinceps.
 Præfagij formula singularis. 2,147
 Præfagij totius de sydere nouo compendiaris ratio. 2,145
 Præfagij totius artificium in pariliis aliisque id genus meteoris. 2,165. ac deinceps.
 Præfagij minimè iusto plus tribuendum esse. 1,185. & 2,6. & 2,147. ac deinceps.
 Præfagiorum vtilitas in republica. 1,186.
 Præfagium de Republ. Christiana. 2,139. & 2,147.
 Præfagium anceps. 2,146. & 2,147. & 2,155.
 Præferuam à pestilentibus morbis. 2,254. ac deinceps: eadem carmine. 2,260
 Præstigia dæmonum admiranda. 1,161. & 2,47. ac deinceps.
 Praxeos cuiuscunque artificium in terminis tribus. 2,217
 Preces & vota publica quid faciant. 1,181.
 Principia Platonis circa res diuinas quatenus amplectenda. 1,231
 Principis boni delineatio. 1,8. ac deinceps.
 Principum facta nec temerè laudanda nec improbanda, priuquam finem perspexerimus. 2,173. & 2,9. & 2,265.
 Principum virorum tragicus finis. 2,41. & 2,61. & 2,72. & 2,156.
 Principum virorum contentiones & fœdera tempestati grauissimæ comparantur. 2,276
 Prodigia quomodo sint obseruanda homini Christiano. 1,234. & 2,166
 Prodigia apparitura ante supremi iudicij diem. 2,144. & 2,178. ac deinceps.
 Prodigiōrum distinctio varia. 1,43. ac deinceps toto capite quarto.
 Prodigiōrum propria ratio. 1,43
 Prodigiōrum consideratio. 2,16

tabulæ. 1,47. ac deinceps longo ordine: gradus. 1,149. ac deinceps: causæ. 1,57. ac deinceps toto capite quinto. finis. 1,57. & 2,153. & 2,234. vtilitas. 1,58. & 2,17. & 2,20. & 2,112. materies. 1,58. causa efficiens. 1,59. ac deinceps: formalis ratio. 1,61. concursus varius. 1,83. 1,213. & 2,56. & 2,68.
 Prodigiōrum consonantia Noui ac Veteris Testamenti. 2,183
 Prodigiū vnde dictum. 1,25
 Prognostica varia in pestilentibus morbis. 2,231
 Propensiones ad vitia vel virtutes vnde. 2,11. ac deinceps.
 Prophetarum minæ aduersus rebelles diuinæ maiestatis. 2,57. & 2,74
 Prophecia mirabilis. 1,220
 Prophecia Sibyllæ Tyburtinæ. 2,149
 Proportio & quantitas sunt quæ artes maximè coniecturales faciunt. 1,231. & 2,47. ac deinceps.
 Proportionis vel analogiæ dignitas in omni facultate. 1,28. & 1,135. & 2,246.
 Proteus & eius allegoria. 2,195
 Providentiæ nostræ carceres. 2,137
 Psalmi Davidici celebriores carmine versi. 1,15. & 1,127. & 2,110. & 2,199.
 Pseudoprophete quando potissimum sint venturi. 2,178 & 2,181
 Pseudoprophetas atque hæreticos ab ipsis dæmonibus eludi palam vbi verbi diuini. 1,162. & 2,43. ac deinceps.
 Pseudoprophetas quando permittat Deus. 1,171
 Psylli. 1,124
 Ptolomæi methodus circa præfagia. 1,165. & 1,203.
 Ptolomæus Euergetes sui sæculi mōstrum. 1,173
 Puer biceps quadrupes. 1,175. (173)
 Puer cacodæmonis forma. 1,96. & 1,
 Puer prominente ferri cuspidate natus. 1,174
 Puer cornutus ibidem. (1,174)
 Puer barbarus. 1,175

B 4 Pugnæ

I N D E X.

Pugnæ delineatio circa obfidionē Lo-
nanientem. 1,82. & 2,85. & 2,91
Pulsus contra pestem. 2,249
Puncta æquinoctij viriusque quantū
valeant. 2,143
Purgationes in pestilentibus malis an
conueniant. 2,243. & 2,256
Purgationis amiffis ipsa natura tole-
rantia. 1,189
Puroredo pestilens à simplici quo dif-
ferat. 1,153. & 2,229
Puroredo sicca locustarū parens. 1,177
Pyrrhi proprietates mira. 1,124

QVAESTIONES duplices cir-
ca prodigia. 2,129
Quæstionibus singulis explorandis
sua sunt instrumenta. 1,147. & 1,
166 & 1,332.
Quæstionis cuiuscunque resolutio.
2,117.
Quæstionis practicæ præstantia. 1,26
Quæstionum philosophicarū gene-
ra tria. 1,25
Qualitates primæ in elementis à lo-
co. 1,129
Qualitates tertiæ. 1,51
Qualitatis & quantitatis complexus
quid faciat. 1,150
Qualitatum catena à Medicis obser-
uanda. 2,14
Qualitatum secundarum concentus.
1,150.
Quantitas adiuncta materiæ gradum
constituit infimum diuinorum. 1,
29. item 1,30. & 1,140. & 1,192.
& 2,203.
Quantitas artes coniecturales facit.
1,70. & 1,201. & 2,192. & 2,194
Quantitas excretorū prodigiosa. 2,203
Quantitatis vires prodigiosæ. 1,30. &
1,149.
Quartanæ febris ratio. 2,206
Quater in cælis facta mutatio. 1,113.
& 2,111.
Quatuor inquirēda præcipuè in arte
cosmoceritica. 1,127. & 1,203
Qui demones noctu videant. 1,124
Qui noctu legant. ibidem

E X.

Qui res procul distitas videant ani-
mi prius oculis quàm corporis. ibi.
Quinta essentia. 1,140
Quintana febris & sextana. 2,235
Quotidianæ febris ratio. 2,226

R.

RADIORVM refractione co-
lores atque figuras varias ut
plurimum nasci. 1,119. & 2,
165.
Radorū visus refractio duplex. 2,128
Ratio duplex. 1,212
Rebellio punita. 1,215
Recidua febrium. 2,238
Reflexionū circuli admittandi in ma-
gicis ligaturis. 1,125
Regibus obuiere quàm periculorum
1,138.
Regibus Deum saepe per signa siue
prodigia loqui. 1,172. & 1,274
Regionem obseruatum in cometa
sui temporis. 1,209
Regionem Belgicam suis perire viri-
bus. 2,188
Regis absentia quantas calamitates
secum trahat. 2,34
Regum arma dum calent tractate
quàm periculorum. 2,69
Reipublicæ comparatio ad corpus
humanum & vniuersi speciem. 1,
36. & 2,77. & 2,143.
Reipublicæ scala. 1,143
Reipublicæ præfens status. 2,19
Reipubl. prodigiosa mutatio. 2,53. &
2,59.
Reipubl. Christianæ delapsus. 2,139
Religionis prætextus quærum faciat.
1,148. & 2,189. & 2,174.
Religionis contempta tragicis finis.
2,59. & 2,73. & 2,174.
Remora pisciculus. 1,123
Res diuina ab vnitare in multitudi-
nem per peccatum. 1,75
Res maiores minoresque quo pacto
secundum visionis angulum ap-
parere contingat. 2,127. & 2,123
Resolutionis methodicæ termini tres.
2,117.
Resolutionis extremi carceres & cō-
posi-

I N D E X.

positionis primi. 2,210
Respiratio quomodo fiat. 1,116
Resolutionum caelestium inæquali-
tas. 2,186
Rex Poloniae quid obseruatit. 1,214
Rigor, horroris, refrigerationis cau-
sa. 2,223
Roma caput mundi inuento huma-
no capite designatur. 1,174
Roma direpta. 1,192. & 1,208. & 1,
210. & 1,219.
Romani imperij delapsus atque de-
fectio. 2,180
Rossellæ ciuitatis obfidio. 2,156
Ruina Reipubl. miseranda. 2,53. &
2,100. & 2,109. & 2,156.
Rumor quid faciat. 2,77. & 2,99
Ruremundensis ciuitatis infortunū
miserandum. 2,71
Ruremundensis ciuitatis reddita regi.
2,106.
Rusticorum strages. 1,192. & 1,195
S.

SACRAMENTIS violatis plagas
impendere grauissimas. 2,55
Sacrosancti corporis Christi speciosa
miracula. 2,47. ac deinceps.
Item 2,86
Sanguinis pluuia. 1,90. & 2,25. & 2,
62. & 2,105.
Sapiens optimus vates. 2,157
Sapientia præmeditanda sua incom-
moda. 2,24
Sapientia Salomonis prodigiosa. 1,220
Sapientia veræ quantum cōferat ars
cosmoceritica. 1,225
Saracenum ac Persarū furor pro-
digiosus. 1,219
Scala vniuersitatis & illius vsus. 1,33.
eadem planius 1,122. & 1,141.
eiusdem tabula siue pictura. 1,144
Scala Iacobi carmine expressa. 1,145
Scala naturæ causarum atque effe-
ctuum seriem & connexionē om-
næ perspicue monstrat. 1,122. & 2,3
Scientiarum lubricitas. 2,7
Scientiarum contemptus ex ignoran-
tia. 2,7
Schoneri obseruatū in cometa. 1,210

I N D E X.

Scintillatio stellarum vnde fiat. 2,271
Scopi vel intentiones curatiuæ in pe-
stilentibus morbis. 2,243. & 2,255
Scopis inter se pugnantibus per indi-
cationem quid sit agendum. 1,10.
& 1,194.
Scorpius in humano capite natus. 2,
241.
Scribendi legitimus finis quis esse de-
beat. 2,263
Seditio rusticorum. 1,192. & 1,195
Seditio popularis. 2,54
Seditio militaris. 2,94
Seditionum exempla grauissima. 2,
39. 2,53. 2,60. & 2,163.
Semen quo pacto à toto corpore de-
labatur iuxta Hippoc. 1,69
Semen masculinum quid sit Hippo-
crati. 1,69
Seminis substantia multiplex partem
que diuersa, & illarum mutua cen-
spiratio. 1,68
Senectus mundi. 2,139. & 2,185
Senescendi prima causa in nobilitate
ipfis. 2,85
Sensibus externis singulis suum pro-
prium elementum. 1,73
Sensus nudam vim intellectus mini-
me sustinet. 2,197
Sensus quantū obstitit semper cir-
ca res intelligibiles occupatis. 2,113
& 2,154.
Sensus & obseruatio inuentionis au-
spicia. 2,112
Sensuum quàm facilis lapsus in ob-
seruationibus astronomicis. 2,253.
& 2,283.
Sexus ratio plenius exarata. 1,69. ac
deinceps: item 1,88
Sexuum amoborum proprii caracte-
rismi sola instrumentorum protru-
sione differentes. 1,70
Sibyllæ Tyburinæ oraculum de fy-
dere nouo. 1,148
Siccitas prodigiosa. 1,187. & 1,208.
& 1,209.
Siculae noctes. 2,72
Sidus, vide Sydus.
Signa prænūcia diuini furoris. 2,275
B 5
Signa

I N D E X.

Signa physica, parapsychica, & metaphysica vt distinguantur. 1, 147
 Signa variare pro dispositione materiarum recipere. 1, 185. & 2, 138
 Signa quomodo sint ponderanda in arte cosmocritica. 1, 125
 Signorum differentia. 1, 125. & 2, 144. & 2, 222.
 Signorum trigoni in octauo caelo. 1, 204.
 Signorum atque euentuum circuli. 1, 188. & 2, 145.
 Signorum ordo ante nouissimū diē. 2, 144. & 2, 178. ac deinceps.
 Signum Constantino Imperatori datum. 1, 216
 Signum filij hominis. 2, 144. & 2, 182
 Siliginis copia ē genu pueri nata. 1, 185.
 Similitudo liberorum ad parentes triplex, & singularum causae. 1, 69. ac deinceps.
 Similitudines interpretandi artificij & illius vsus. 1, 137. ac deinceps: & 1, 206
 Similitudinis instrumentum. 1, 134. & 1, 206.
 Similitudinum fons historia sacra. 1, 136.
 Similitudinum ratio quā lubrica ac difficilis. 1, 222. & 1, 232.
 Simon Magus. 1, 219
 Simplicium medicaminum vires vt explorentur. 2, 246
 Simulachra varia in aere visa. 1, 216. ac deinceps. 2, 25. & 2, 175
 Sion mons Domini manens in aeternum Ecclesiae typus. 2, 199
 Sol imago Dei. 1, 227
 Sol cum triplici circulo & maxime memorando. 1, 114
 Sol cum halone mirabili instar Iridis caelo sereno. 2, 163
 Solaris cometa. 1, 195. & 1, 208
 In Sole prodigia. 1, 194. & 1, 195. & 1, 212. & 1, 213. ac deinceps: & 1, 216. & 2, 26. & 2, 41. & 2, 61. & 2, 111. & 2, 182.
 Soles plures numero quid ferē portendant. 1, 214
 Soles tres ibidem. & 1, 215
 Soles sex. 1, 214
 Solis comparatio cum substantia caloris natui. 1, 68
 Solis eclipsis à B. Dionysio descripta. 1, 212. & 1, 231. & 2, 12.
 Solis ac Lunae opera admiranda. 2, 14
 Solis vis pantomorphos. 1, 118
 Solis eccentricitatis mutabilis. 2, 186
 Solis deliquia. 1, 213. ac deinceps: & 1, 215. & 2, 17. & 2, 55.
 Solis stationes atque regressus. 1, 212. 2, 111.
 Somniis quantum sit tribuendū. 1, 109
 Somniorum differentia. 1, 106
 ratio ibidem: exempla varia 1, 107. ac deinceps: interpretatio. 1, 135. & 1, 137.
 Sonitus tormentorū prodigiosus ante pugnam auctore incerto. 2, 163
 Sophistarum contumacia. 2, 113
 Spectra in aere. 1, 217. & 2, 52. & 2, 64. & 2, 175.
 Spectrum vnde. 1, 25. & 1, 216
 Sphacelus prodigiosus. 1, 156
 Spicae farris è nalo prognatae. 1, 185
 Spicae frumenti prodigiosae. ibidem
 Spiritui proprius character, & eius opera admiranda. 1, 156. ac deinceps: & 1, 77. & 1, 104
 Spiritus medius diuinorum. 1, 38
 Spiritus potestas & motus. 1, 31
 Spiritus energia in ferendis morbis. 1, 79.
 Spiritus vis etiā in cadaueribus. 1, 78
 Spiritus formatoris natura inquiritur copiosissime. 1, 63. ac deinceps ad calcem capitis quinti. Item 1, 77
 Spiritus formatoris locus in ordine vniuerso. 1, 63
 Spiritus in femine secundus agenda- rum rerum rationibus siue idzis. 1, 69.
 Spiritus distinguendi num ex Deo sint. 1, 109. & 1, 112
 Spiritus pro natura materiae saepe diuersus, ideoq; & vaticinij speciem frequenter immutat. 1, 232
 Spiriti-

I N D E X.

Spiritus duplex cui respondet duplex temperamenti genus & partium calor. 2, 187
 Spiritus vis in vrinis. 2, 236
 Spirituum agentium & passibilium respectus mutuus in composita natura. 1, 72
 Stella noua, vide Sydus nouum.
 Stella ante salutis exortum qualis fuerit. 1, 213. & 2, 131. ac deinceps.
 Stellae in signa & tempora. 2, 4
 Stellae instar examinis glomeratae. 1, 217.
 Stellae de caelo cadere visae. ibidem
 Stellae caelo discurrentes. 1, 193
 Stellae nouae an orientantur. 1, 113
 Stellam polarem veram aliquando visam nunc ab oculis vniuēse. 1, 212.
 Stomacace & schelotyrbe morborū genera, & horum causae & remedia. 1, 157. & 2, 46. & 2, 230
 Strages horrendae. 1, 192. & 1, 216. & 1, 207. & 1, 208. & 1, 213. & 2, 39. & 2, 72.
 Strages in Belgio. 2, 61. & 2, 62. & 2, 71. & 2, 173.
 Stratagemata. 2, 83. & 2, 84. & 2, 91. & 2, 107.
 Substantiae explorandae ratio. 1, 127
 Subsumptio circa particularia fallax. 1, 201.
 Sudor Britannicus. 1, 169. & 1, 192.
 Sudoris Britannici historia vniuersa. 1, 189.
 Sui victoria praesentiss. 2, 90. & 2, 104.
 Syderis noui stupenda ratio. 1, 27. & 1, 126. & 2, 109. & 2, 111. ac deinceps ex professo toto capite tertio. Item 1, 213. & 2, 271. & 2, 277.
 Syderis noui prima apparitio. 2, 113. & 2, 168. & 2, 277. locus generatim. 2, 114. distantia à proximis stellis. 2, 115. ac deinceps. & 2, 268. & 2, 282. species. 2, 116. latitudo, declinatio. 2, 118. parallaxis. 1, 121. & 2, 270. altitudo. 2, 123. & 2, 168. augmentum decrementum. 1, 125.
 & 2, 123. motus vniuersus triplex. 2, 125. duratio. 2, 124. decrementum. 2, 172. recessus eiusdem. 2, 124. & 2, 176. quonam orbe sit statuendū. 2, 123. apparitionis tempus proximum vero. 2, 124. & 2, 268. apparitionis modus. 2, 125. mutatio circa luminis speciem. 2, 123. genitū non esse vt corpus mistum & corruptibile. 2, 125. comeram non esse vel stellarum quampiam 2, 126. ac deinceps: & 1, 29. & 2, 170. Quid sit. 2, 129. ac deinceps: & 1, 134.
 Similitudo eius cū stella quae Saluatoris ortum praeserlat. 2, 131. & 2, 277. Analogia ad comeram anni 1556. 2, 135. significatio generalis. 2, 135. & 2, 137. & 2, 139. & 2, 146. ac deinceps. tempus operationis. 2, 136. locus. 2, 137. Significatio particularis. 2, 138. Typi hieroglyphici. 2, 140. & 2, 144.
 Sydus quod apparuit ante Saluatoris exortum. 1, 126. & 2, 131.
 Sympathiae & antipathiae causae mirabiles. 1, 118. (234)
 Symptomata prodigiosa. 1, 224. & 2, 2.
 Symptomatum varietas incredibilis in pestilentibus morbis. 2, 234. vnde contingat. 2, 241
 Syndrome qualitatū. 1, 30. & 1, 140. & 1, 201.
 Syndrome physicam quamnam occultae proprietatis ac prodigiorum genera consequantur. 1, 150
 Synthetis atq; analysis vniuersi. 1, 72.
 T.
 Tantalus figura. 2, 57.
 Tarditas rei bellicae quantum incommodet. 2, 77
 Temeritas fortunata. 2, 80. & 2, 102.
 Temperamentum duplex. 2, 187.
 Temperaturae corporum prodigiosa. 1, 155.
 Temperatae prodigiosae. 1, 111. & 1, 183. & 1, 192. 2, 24. & 2, 30. & 2, 31. & 2, 32. & 2, 37. & 2, 40. & 2, 52. & 2, 55. & 2, 57. & 2, 64. & 2, 176.
 Tem-

I N D E X.

Tempestatum magnarum physica & astronomica causæ. 1, 111. ac deinceps.

Templa igne cælesti tacta. 1, 194. & 2, 63

Temporum fastigia vento dissecta. 2, 32

Tempora euentuum vt explorentur in cometis atque aliis meteoris 1, 204. & 2, 280.

Temporum momenta non inquirenda. 2, 53

Terræ creatio & vsus in vniuerso 1, 167

Terræ allegoria & significatio. 1, 180

Terræ motus ratio. 1, 112. & 1, 182. & 2, 64.

Terræmotus insigniores. 1, 180. ac deinceps: & 1, 208. & 1, 214

Terræmotus in Belgio. 2, 23. & 2, 41. & 2, 64

Tertiam hycem magis calere quam æstate. 2, 161

Terrarum chasmata siue hiatus prodigioli. 1, 170. & 1, 182. & 1, 214. & 2, 65

Tertianæ febris & cæterarum intermittentium ratio. 2, 216

Tetani triplex genus & cuiusque ratio. 1, 153

Thamæ in sacris allegoria. 2, 181

T. Vespasianus Hierosolymam vastat 1, 217.

Tormentorum sonitus in aëre prodigiolosus. 2, 163

Trabes ignitæ & earundem typus. 1, 120

Trabs ignita. 2, 40

Tragica profus exempla. 1, 107. & 1, 178. & 1, 179. & 1, 181. & 1, 189. & 1, 195. & 1, 207. & 1, 210. & 1, 217. & 2, 35 & 2, 39. & 2, 41. & 2, 54. & 2, 59. & 2, 61. & 2, 67. & 2, 70. & 2, 72. & 2, 101. & 2, 101. & 2, 106. & 2, 107. & 2, 108. & 2, 156. & 2, 168. & 2, 171.

Trasactiones variæ. 1, 119. & 1, 193.

Transfyllaniæ infelicissimus status. 2, 106

I N D E X.

Tria in uentionis seminata. 2, 112

Triginta annorum circuitus, eiusque dignitas obseruanda. 2, 53

Triumphus verbi diuini. 2, 50

Trophæum militis Christiani. 2, 146

Turcarum tyrannus quam nobis imminet propter diuortia Christianorum. 2, 189

Tyberij virtus exemplar principis boni. 1, 176

Typi febrium, & eorundem causæ occultæ. 1, 155

Tyrannis in Republica. 1, 104

Tyrannis Turcica. 2, 190

Tyrannis non valde fidendum. 1, 148

Tyrannorum punitio. 1, 110. & 1, 178 & 1, 188. & 1, 216. & 2, 52. & 2, 133.

V.

Vacuandum sepe ad animi vsque defectum. 2, 56

Vacui impediendi causa vel penetrationum consensus dilensiusque rerum mirabiles apparere. 1, 151

Vacuum aut penetratio corporum an locum habeant in natura. 2, 186 & 2, 272

Vagitus ab vtero exauditus. 1, 174

Vates plerisque cælitus nasci. 1, 123. & 1, 125. & 1, 235.

Vaticinia Sibyllarum. 2, 149

Vaticinium e populo natum. 1, 219. & 2, 57. & 2, 59

Vaticinium Balaam. 2, 131. & 2, 148

Vaticinium Sibyllæ Tyburtinæ de sydere nouo. 2, 149

Vaticinium Christi de nouissimis temporibus mundi, eiusque vberior explanatio. 2, 178. ac deinceps.

Vbertatem rerum cum iustitia & religione fugari. 2, 275

Venæ sectio an conueniat in pestilentibus malis. 2, 244. & 2, 257.

Veneri suspicio quibus signis facile apprehendatur. 2, 201

Veneri parandi recondita ratio, & artificium generale. 2, 229

I N D E X.

Venerorum ratio in mitionis forma 1, 151. & 2, 152.

Veneris stellæ prodigiola mutatio ex M. Varrone. 1, 212

Veneris stellæ rara pulchritudo atque eius obseruatio. 2, 176

Ventorum clades memoranda. 1, 213

Venti horribiles. 1, 183

Ventorum & fulgurum allegoria. 2, 33.

Ventorum vtilitas. 1, 184

Ventris excretiones prodigiolæ 1, 101 & 1, 179

Ventris lenitua in pestilentibus morbis. 2, 223

Ventus aridus & planè prodigiolosus ante aduentum exercitus Regij in Belgium. 2, 57

Verbalis maioris vis in pestilentibus malis. 2, 256

Verbi diuini triplex motus. 2, 145

Verbi diuini triumphus insignis. 2, 50

Verbi diuini vis. 1, 227

Verbi diuini prædicatio proferenda in vltimos fines orbis terræ, ante mundi excidium. 2, 179

Veritas nuda. 1, 176

Veritas temporis filia. 2, 89

Vermes in hepate. 2, 40

Vermes & cimices in humano capite nati. 2, 241

Vermium & lapidum generatio. 1, 100. & 1, 130. & 1, 154.

Vermium symptomata. 2, 301

Vespasianus vide T. Vespas.

Vesperilionum & murij copia pro Vesperugo. 1, 212. dig. 1, 178

Vesuij montis incendia. 1, 183

Vicissitudines prodigiolæ. 2, 53. & 2, 59. & 2, 67.

Vicissitudines qualitatum contrariarum in temporibus. 1, 137

Vicissitudo rerum humanarum & illius vilitas certa. 1, 131. & 2, 17. 2, 20 & 2, 56. & 2, 137. & 2, 172. & 2, 200. & 2, 248. & 2, 275.

Vicissitudo reorum quibus characteris diuinitus ostendatur. 1,

171. & 2, 276.

Victoria sui. 2, 90. & 2, 97. & 2, 104. & 2, 173

Vincendum auspice Deo. 2, 147

Vincula pacis. 2, 156

Vini vitus in pestilentibus malis. 2, 156

Vir calidior foemina quopactio dicitur Hippocrati. 1, 70

Vires hostiles contemptæ celerrimè crescunt. 2, 159

Virginum furor ab Hippoc. descriptus. 1, 224

Viros lactasse infantes ad motos vberibus. 1, 155

Virtus consuetudinis. 1, 155

Virtutes frangi progressu per ordines plures vel media. 1, 133. & 2, 15. & 2, 34

Virtutes prodigiolæ. 1, 220

Virtutis conseruanda necessitas in quolibet morbo. 2, 193

Virtutum circuli & reflexiones admirandæ. 1, 225

Vis formatrix in cerebro. 1, 92

Viscerum moles & incrementa prodigiola. 1, 104

Viscerum prodigia. 1, 105

Visionis anguli quid demonstrent. 2, 127

Visum à Daniele. 1, 221

Virus an agendo magis an patiendo fiat. 2, 128

Vita atque interitus consimiles causæ atque principia. 1, 168

Vitulus cælo delapsus. 1, 92

Vicerum cura in peste. 2, 259

Vmbilici vasa. 1, 85

Vnguenta qua dolorem capitis atque dextrum sedent. 2, 245

Vnitas Ecclesiæ felicitatis anchora. 2, 59.

Vniuersi scala. 1, 141

eius pictura. 1, 144

Vocatio suprema ad Christi Ecclesiæ supremis temporibus mundi. 2, 179

Voces prodigiolæ. 1, 180

Voces horrendæ in paroxymsi hysteris & comitialibus, vnde. 1, 153. & 1, 183

Voluntas

I N D E X.

Voluntas diuina sola vt proxima cau- sa cur cali indissolubiles. 2, 186	X.
Vomitus prodigiosus. 2, 203	X E R X I S exercitus prodigiosus. 1, 208.
Vortex prodigiosus. 2, 32	<i>Et plus cometa.</i> 1, 196. & 1, 207
Vorticis ratio astrologica. 2, 33	Y.
Vota & publicæ preces quantum ef- ficiant. 1, 217. & 2, 86	Y Δροσπίτος. 1, 189 Υπερσες πορ februum. 2, 238
Vox popularis. 1, 219. & 2, 69	Z.
Vox populi vox Dei. 1, 219. & 2, 57	Z A C H A R patillæ vites atq; eius vtendi ratio. 2, 208. & 2, 214. & 2, 140. vberrimè verò 2, 246. ac deinceps.
Vrbiū excidia quibus indicii præ- monstrata. 1, 111	Zelandiæ ciades memorandæ. 1, 183. & 2, 67.
Vrinx indicia in pestilentibus hemi- tritæis. 2, 232	Ziegleri obseruatum circa cometam. 1, 209.
Vrinx pestilentibus familiares. 2, 235	Zodomæ & Gomorrhæ excidiū. 1, 191
Vitones in pestilentibus morbis. 2, 237.	Zuollensis ciuitas. 2, 106
Veterina suffocatio & eius causæ. 1, 153.	Zuyphanæ miseranda depopulatio. 2, 106.
Vulgi neptæ æstimatio de prodigiis. 1, 222. & 2, 29. & 2, 136.	

F I N I S.

A V C T O R A D I E C T O R E M.

C V M pleraque inciderint, amice Lector, totius operis cursu (vt ferè fert prima editio) errata crassiusculè atque ad sensus integritatem accuratiùs castiganda, nos horum plurima quæ vel præcipua duximus, ad calcem poni curauimus, cusi velim hæc non tam operariorum incuriæ vel inficitæ, quàm negligentæ nostræ, vel porius in relegendis singulis occupationum aliarum multitudini potissimum imputari.

H A E C I T A Q V E S I C R E P O N I T O.

In tomo priore fol. 8. linea 20. vniuersim 16, 3. Exuperat: sedes sedenim. 23, 4. phantasia. 50. folio in tabula. Hæc tam en à veri cometæ, &c. totus hic paragra-
phus ad inferius diuisionis membrum est coaptandus, Cum phantasmatis, &c.
71, 29. facessente. 79, 2. dæmonis 81, 22. σειπέ. 82, 3. huc 87, 15. ampullæ. 101, 6. in fi-
gura. 6, & 5. numeri transponantur. 111. in margine, magnæ dyscrasie. 117. pen-mul-
ti. 123, 3. 215, 13. artis. 126, 13. artis suæ. 129. proximus. 130, 1. Chirothecam. 130, 11.
frusta. 138. 19. prodierint. 155, 23. Alex. Benedictus. 155, 27. dubitandum. 205, 5. dire-
ctiones. 210, 11. circumdatum. 224. 10. Nam qua. 230, 10. occasionem faciem.
In tomo posteriore. 4, 11. Namque ire. 6, 8. paulo indefinitius. 8, 17. suffurentur. 17,
19. quanta sit. 27, 19. peregrabat. 35, 15. prorumpunt. 38, 8. Augusti 16, 17, 18. 45, 11. mo-
uent. 46, 12. halitu. 65, 31. Orthogona. 70, 18. sacro. 73, 4. Montensem obsidionem. 75, 10.
Hypochondrio sinistro. 87, 7. Eunt nocte. 91, 10. incendio vi in ædes. 93, 31. animad-
uerfuros. 96, 8. ad leuiora. 121, 4. principia. V & 131, 7. quando maiorem. 142, 6. scuti
in signibus. Eodem folio in figura arcus manum pro pisce extari oportuit. 144, 17.
non interrupta. 155, 21. exterius. 156, 19. arentesque sonant. 174, 11. vtcunque. 177, 15.
Pauone ex Pythagoreo. 177, 22. de sacris. 197, 21. ex oculis. 198, 18. discerptum latè. 200,
25. ramum expediat. 206, 25. vomitum alui. 219, 14. inter effectrices. 220, 7. i. loci. 231,
15. effugio consecris. 243. & id genus alii 250, 4. ex partus illius mora. 258, 32. ouum
philosoph. 276, 2. Immani.

P R I V I L E G I V M.

R E G I Æ C A T H O L I C Æ Ma^{ti} priuata lege Bruxel-
lis Anno D. cIo. Io. LXXIV. in consilio quidem pri-
uato v i. Idus Iulij; in consilio verò Brabantæ i x.
Calend. Sextileis, lata & firmata I. De la Torre, & I. de
Perre; concessa est Christophoro Plantino hunc *Corne-
lij Gemma de Natura diuina Characteris*mis, librum impri-
mendî facultas.